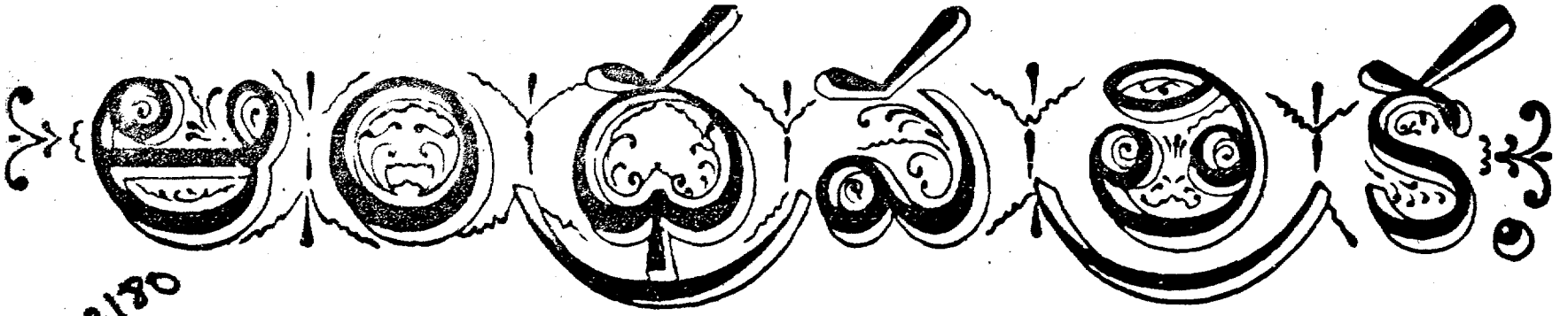

REGISTER No. M. 1118.

చందా సంచిక 1-కి రూ. 24-0-0. విడిపత్రిక 1-కి 0-1-6.

3/2/30

గాంధీ మహాత్ముని వష్టిపూర్తి సంచిక

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

సంపుటము ౧౭
Vol. 17

చెన్న పట్టణము 1929-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 1-వ తేది మంగళవారము

MADRAS, TUESDAY, 1st OCTOBER 1929.

శ్రీ శుక్లనామ సంవత్సర భాద్రపదమాస బహుళ చతుర్దశి

సంచిక ౧౫౧
No. 151

గాంధీ మహాత్ముడు

గాంధీమహాత్ముని షష్టిపూర్తి మహోత్సవము

భారతదేశమునం దంతటను నేడు జరుపబడుచున్నది

మహాత్ముని జీవితసంగ్రహము మహాత్ముని సగిన ముఖ్యములగు నుపన్యాసములు మహాత్ముని ప్రశంసించుచు నిర్వహించిన ఉపన్యాసములు - వ్రాయబడిన పద్యములు, పలువిధములగు చిత్రపటములు మున్నగువానితో కూర్చున్నది

గాంధీమహాత్ముని జీవితసంగ్రహచరిత్ర

మోహనదాసు కరంచంద్రు గాంధీ జీ

గాంధీ కుటుంబమువారు మొదట పచారుదినుగులను ఆన గా కిరాణా సానుగ్రులను విక్రయించుచుండి యుందురు. ఈ వస్తువులనమ్మెడువారిని గుజరాతులోను కాశ్మీరువాడులోను గాంధీలందురు. మహాత్ముని ప్రపితామహుడు అతని పితృపితా మహాలును కాశ్మీరువాడులో కొన్ని సంస్థానములలో మంత్రులుగానుండిరి. మహాత్ముని పితామహుని పేరు ఉత్తమచంద్రు గాంధీ. అది వాడుకలో ఓతా గాంధీగా పరిణమించినది. ఇతడు రాజకీయకుట్రలను పోరబందరు దివానుపనిని వదిలి జునాగుడు సంస్థానమున కేగెను. అచట నవాబునకు ఎడమ చేతితో సలాము చేసెను. అటులేల చేసినవాడు కుడిచేయి యిదివరకే పోరబందరుకు సమర్పించబడెనను. ఓతాగాంధీకి ప్రథమ కళత్రములను పలువురుపుత్రులు కలిగిరి. ఆమె చనిపోయిన పిమ్మట సత్యకుమరల వివాహము చేసుకొనెను. ఆమెలన నిద్దరు పుత్రులు కలిగిరి. వీ రారుగురిలో నైదవ వాడుగు కరంచంద్రుగాంధీ (కబా గాంధీ)యను అరవ వాడుగు కులసిదాసుగాంధీయను ఒకరి కుమారులతో నొకరు పోరబందరుసంస్థానమున ప్రధానామాత్యులుగా నుండిరి.

మహాత్ముని తండ్రి

మహాత్ముని జనకుడు కబాగాంధీ రాజకోటలో రాజుల తగవులను పరిష్కరించునట్టి రాజస్థానిక న్యాయస్థానమున నొక విచారణకర్తగానుండెను. కొంతకాలము రాజకోటలోను పిమ్మట వాంకణేరులోను దివానుగానుండెను. చనిపోవునకును రాజకోట వా రాయనకు పించెను నిచ్చుచునే యుండిరి. ఇతడు నాలుగు మారులు పెండ్లి యాడెను. ప్రథమ ద్వితీయ కళత్రములకు చెరియొక కుమార్తెయును నాల్గవ భార్యయును పుత్రులబావికి ఒక కుమార్తెయును ముగ్గురు కొడుకులును పుట్టిరి. ఈ మేయే మహాత్ముని జనని. మహాత్ముడి మేకనిష్ఠపుత్రుడు. మహాత్ముని తండ్రి కుటాభివాని, సత్యప్రియుడు, భూరుడు, ఉదారుడుగాని కొప్పిడి, లంచగొండికాడు. ఇంటను, బయటనుగూడ నిష్కృపాపాతి యగు న్యాయకీలుడు. సంస్థానముపై గాఢముగు నభిమానము కలవాడు. ఒకసారి సాటికితో ఏడెంటు రాజ కోటసంస్థానాధిపతి ననుమానింపగా కబాగాంధీ ఆవిడేతయు నెదిరించెను. అతడు క్షమాపణ కోరుమనగా నిరాకరించెను. అతడు కొన్నిగంటలసేపు కబాగాంధీని కారాగారమున నుంచినను చలింపలేదు. చిర కాలాపాత్యుడు కబాగాంధీని వదిలివేసెను. ఆయనకు భగవద్భక్తి మొదలు.

మహాత్ముని జనని

పుత్రులబావి పరమసాధ్వి. మిగుల దైవచింత కలది. పూజచేయకుండ నొకనాడును భజించియోరుగదు. నిత్యమును విష్ణ్వలయమునకు పోవుట ఆమెకు నిత్యము. చాతుర్మాస్యవ్రతమును దీక్షగా యాచరించును సలిపెను. పెక్కునోములను నిర్విఘ్నముగా నోచినది. జబ్బుచేసినను ఆమె చాంద్రాయణవ్రతమును విడువలేదు. రెండుమాడు రోజులుగూడ ఆమె సులభముగా శుష్కపాషాణము లానరించుచుండెను. ఏకభుక్తములు, దారాపారణము, సూర్యుని జూడకుంక భుజింపకపోవుట మున్నగు పెక్కునియముల నామెపట్టుదలతో నెరవేర్చెను. ఆమెకు వ్యవహారజ్ఞానము మొదలు. సంస్థానవిషయము లన్నియునుగూడ నామెకు తెలియును. రాజులు మున్నగువారుగూడ నామెను ప్రశంసించుచుండిరి. ఆమె తనతో మహాత్మునిగూడ భాజంతాపూర్వమునకు తిరుగుగా గొనిపోవుచుండెను.

జననము

సుదామపురి అను పేరుగల పోరబందరునకు కుక్క సంవత్సర భాద్రపద బహుళద్వాదశి తేదివారము 2-10-1869 నాడు మహాత్ముడు జనించెను.

బాల్యవశ

ఏడేండ్లవరకు మహాత్ముడు పోరబందరులోనే పెరిగెను. పిమ్మట, పదికి గాజకోటసంస్థానమున దుకొంగమెనది.

మహాత్ముడట నొక ప్రైవేటుస్కూలులో చదువకేసిరి అందుండి సబర్బన్ స్కూలునందును పిమ్మట హైస్కూలునందును అతడువదలెను హైస్కూలును వెళ్ళునకి మహాత్మునికి పండ్లండ్లెండ్ల వయసుండెను మొదటినుండియు మహాత్ముడు సత్యవీరతుడే బిడియమధికముగలచే నితరులతో కలియువాడుగాడు. ఇల్లు, పాఠశాలతప్ప నితరస్థలముల నెరుగడు. ఇతరులతో మాటలాడవలెనప్పుడేమో యని యతడు పరుగులుదాకగాని యెన్నడును నడుచుట లేనే లేదు. ఒకసారి పరీక్షలో దగ్గరనున్న బాలుని పలకనమాచి వ్రాయుచురి ఉపాధ్యాయుడు సన్నచేసినను గూడ మహాత్ముడు సమ్మతించలేదు. అటులని అతడు అవిధేయుడుగాడు. పెద్దలపట్ల చాలభక్తి గౌరవములు కలవాడు. వారిదోషము లతని చెవులబడినను వెంటనే మరచి పోవును. పతనీయగ్రంథములను తప్ప యితర గ్రంథముల నెన్నడును చదువువాడు గాడు.

వివాహము

1881-లో మహాత్ముడు పంచమాడన యేట నే శ్రీమతి కస్తూరి బాయి గారినిచ్చి పెండ్లి చేసిరి. తత్పూర్వము రెండుసారులు ప్రధానము లైనవిగాని పెండ్లిజరుగక మునుపే ఆకన్య లిరువురును మృతినిందిరి. మూడవ ప్రధానము ఏడవయేటను పెండ్లి పదమూడయేటను జరిగెను. మహాత్ముని కిద్దరన్నలున్నారని యిదివరకే తెలుపబడెను. పెద్దవాని కదివరకే పెండ్లియైనది. రెండవ ఆస్థకును మహాత్ముని కును మహాత్ముని పెద్దతండ్రి కొడుకునకును ఏకము హూర్తమున వివాహములు నిశ్చయింపబడెను. తత్పూర్వము మహాత్ముని పెద్దతాతలు (తండ్రికి పెత్తంద్రులు)మాడగోరుటలను నే యీ మాడు వివాహములు నేకకాలమున జరుపబడెను. వివాహము పోరుబందరులో జరిగినది. రాజకోటనుండి అంచె గుర్రములబండిలో మహాత్ముని తండ్రి పోరబందరుకు వచ్చుచుండగా బండి బోల్తాబడి చాల గాయములు తగలెను. కాని వివాహము లాపబడలేదు. మహాత్ముడు శ్రీమతి కస్తూరిబాయిగారును సమవయస్కులు.

గార్హస్థ్యము

మహాత్ముడు భార్యపై సత్యభక్తియు శ్రేమగలను. కస్తూరిబాయిగారికి చదువురాదు. ఆహార్యక, స్వతంత్ర, పట్టుదలకలది. మహాత్ముడే ఆమెకు విద్యనేర్పెను. పవిత్రనిష్ఠగల నానిని భగవంతుడే కాపాడు ననువిషయము మహాత్ముని జీవితమున నిరంతరమును నిదర్శనముచునేయుండెను. తలదండ్రులకు నేపణములెనను కొరిక మహాత్ముని కత్యధికముగా నుండెను. బాల్యమున నితడు సంస్కృతమునుగూడ కృష్ణకంకరపాండ్యా గారియొద్ద నభ్యసించెను.

పితృనిర్వాణము

మహాత్మునికి పదునారవయేట పితృనిర్వాణము కలిగెను. అపుడు మహాత్ము డధికభక్తితో పితృసేవచేసెను. ఆయెడే శ్రీమతి కస్తూరిబాయి లోలిమాలు గర్భవతియయ్యెను.

నీమకు ప్రయాణము

మహాత్ముడు 1887 లో మెట్రిక్యులేషను పరీక్షలో నెగ్గెను. పిమ్మట భావనగరమున క్యాలయదాసుకాలేజీలో ప్రవేశించెను. కాని త్వరలోనే దానిని విరమించి బారిష్టరు పరీక్షకు చదువుటకు 4-9-1888 వ తేదీని బొంబాయినుండి స్తీమరులో మహాత్ముడు అంగ్ల దేశమునకు బయలుదేరెను. అంగ్ల దేశము నందుగూడ మహాత్ముడు శాకాహార వ్రతమును భద్రముగా కాపాడుకొనెను. బ్రహ్మచర్యమును యేకపట్టి వ్రతమును నిలుపుకొన గలిగెను. అచట లండను యూనివర్సిటీలోను యిన్నరు లెంపిలులోను చదివెను.

బారిష్టరు పట్టుము

10-6-1891 వ తేదీని మహాత్ముడు బారిష్టరు పట్టు మొనగబడెను. 11 వ తేదీని ఇంగ్లండు హైకోర్టులో కేసు నమోదు చేయబడెను. 12వ తేదీని మహాత్ముడు అంగ్ల దేశము నుండి బయలుదేరెను.

మాతృవియోగము

మహాత్ముడు అంగ్ల దేశమునం దుండగానే మాతృ వియోగముకలిగెను. కాని అతడు బొంబాయి చేరువరకు నతని కా

విషయము తెలియదు అపు డచట అతని జ్యేష్ఠసోదరు డెరింగ్ చెను పిమ్మట 1891-లోనే మహాత్ముడు బొంబాయిలో న్యాయవాదిగా పనిచేయు వారంభించెను పిమ్మట రాజకోటలో కొంతకాలము న్యాయవాదిగానుండెను

దక్షిణాఫ్రికాకు వెళ్లుట

దాదా అబ్దుల్లాకం పెనీవారిచే నియమింపబడి 1893లో మహాత్ముడు దక్షిణాఫ్రికాకు వెళ్లెను. అచట నెటాలు కుముఖ్యపట్టణముగు దర్బనులో స్తీమరు దిగిననాడే భారతీయులపట్ల తెల్ల వారు మాపుచున్న నిరసనను మహాత్ముడు కవగతమయ్యెను. అచట భారతీయులను మాలీని పిచెదరు. భారతీయ వర్తకులను మాలీ వర్తకులందురు గాన మహాత్ముడు మాలీ బారిష్టరును బిరుదులభించినది. అచట తెలపాగ తగవుగూడ కలిగెనుగాని మహాత్ముడు దక్షిణాఫ్రికాలో నున్నంతకాలమును తెలపాగ నె ధరించుచుండెను. దర్బనునుండి ప్రెటోరియా వెళ్ళునపుడు రైల్వేలోను హోటలులలోను నల్ల వారికిని తెల్ల వారికిని గల భేదము మరెంత స్పష్టమైనది. మహాత్ముడు చాల నష్టకష్టములను పాలైనను చలంపకుండ నిలచి భారతీయుల గౌరవమును నిలువజెట్టుటకు పూనుకొని కృతకృత్యుడయ్యెను. భగవదనుగ్రహమున మహాత్ముడు రాజీవార్తమున ఆబ్దుల్లాసేటుగారి దావాను గూ పరిష్కరింపగలిగెను. పిమ్మట 1894-లో నవటి భారతీయ కోరికపైని మహాత్ముడు భారతీయుల హక్కులకై పోరాట నారంభించెను. మహాత్ముడు నెటాలుకోర్టులో న్యాయవాదిగా పనిచేయుటకు సుప్రీముకోర్టువారి అనుమతిని వేడగా నవటి పాశ్చాత్యులు తీవ్రముగా ప్రతిఘటించినను గూడ సుప్రీము కోర్టువారి అనుమతిని సంపాదించెను. ఆసంధి నందే మహాత్ముడట నెటాలు యుండియు కాంగ్రెసు నేర్పరచెను. దానికి కొన్ని యేండ్లపాఠా కార్యదర్శిగా నుండెను. నెటాలులో మంచి ప్రాప్తి ను యేడెను. 1896 వ సంవత్సరమున మహాత్ముడు మరల భారతదేశమునకు వచ్చెను. భారతదేశమున దక్షిణాఫ్రికాలోని భారతీయులనుగూర్చి అధికముగు ప్రచారము గావించెను. బొంబాయిలో ఫిరోజుషా మెహతాగారిని దర్శించెను. అ చట బహిరంగసభలో నుపన్యసించెను. పూనాలో లోకమాన్యుని, గోపాలకృష్ణుని (గోకలే) సందర్శించెను. మదరాసులో జి. సుబ్రహ్మణ్య య్య రు, డాక్టరు సు బ్రహ్మణ్య య్య రు గార్లతో ముచ్చటించెను. కలకత్తాలో సురేంద్ర నాథు, డాక్టర్ ప్యారీమోహన మకర్జీ, మహారాజా బాగోరు గార్లు మున్నగు వారిని, ప్రతికాధిపతులను సందర్శించెను. పిమ్మట అబిడ్డలతో మరల దక్షిణాఫ్రికాకు బయలుదేరెను. 18-12-1896 న మహాత్ముడు కుటుంబముతో డర్బనుచేరెను. అపుడే తెల్ల వారతనిపట్ల చాల దౌర్జన్యముచూపిరి. మాడు నాలుగు రోజులవరకును పోలీసువారు మహాత్ముని కాపాడవలసి వచ్చెను. నైర్యసాహసములు గల పోలీసు సూపరింటెండు భార్యయే అపుడు మహాత్ముని ప్రాణములను కాపాడెన దక్షిణాఫ్రికాలో మహాత్ముని కిద్దరు పుత్రులు జనించి 1901 వ సంవత్సరమునుండి మహాత్ముడు స్వదారారతినిగూ పరివృజించెను.

బోయరుయుద్ధమున గాయములు తగిలినవారి నేవచేయుట

1899లో బోయరులకును బ్రిటిషువారికిని యుద్ధ సాగినపుడు మహాత్ముడు ఇండియా ఆంబ్యులెన్స్ కోరు రచి తోడ్పడెను. అపుడు దొరతనమువారు మహాత్ముని నందిరి.

స్వదేశాగమనము

1901లో మహాత్ముడు నెటాలునుండి బయలుదేరగోవుడు అచటి భారతీయులు చాలనగలను కానుకగా నిచ్చి వానిన్నటిని మహాత్ముడు ప్రజాసేవకే వినియోగించెను. పిను కలకత్తాలో జరిగిన కాంగ్రెసుముహూర్తంలో దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులను గూర్చిన తీర్మానము నుపసాదించెను. అది ఆహ్వానము. పిమ్మట గోఖలేగారితో కలకత్తాలో నెలదినములుం

మరల దుర్మిత్యైక వర్ణంబు

మహాత్ముడు మరల బాంబాయిలో ప్రాక్టీసుచేయ నారంభించెనుగాని వెంటనే మహాత్ముడు మరల దక్షిణాఫ్రికాకు పోవలసినదని 1903 లో మహాత్ముడు బ్రాన్సువాలు క్రిటికు యిండియను ఆసోసియేషను సేర్పరచెను. బ్రాన్సువాలు సుప్రీముకోర్టులో అటార్నీగా పనిచేయ నారంభించెను. అతన్ని రమే అచట యిండియను ఒపినియను అను పత్రికను ప్రారంభించెను. 1904 లో ఫోనిక్సు ఆశ్రమమును నెలకొల్పెను. 1906 లో జాలాలు తిరుగబడినపుడు గూడ మహాత్ముడు జోలీవాహక దళము సేర్పరచి బ్రిటిషువారికి తోడ్పడెను. 11-9-1906 వ తేదీని ఆంగ్ల దేశమున కేగి యాంటి ఆసియాటికు లీగును గూర్చిన చట్టమును రద్దుచేయవలెనని ఆధినివేతముల మంత్రినికొరి సభలు నడయెను.

సాత్విక నిరోధము

అపుడే సాత్వికనిరోధము ప్రారంభింపబడెను. ఆ చటి భారతీయులు దానిని ఎదిరుచేడలపాటు జయప్రదముగా కొనసాగించిరి.

1907 లో మహాత్ముడు మున్నగువారిని అరెస్టుచేసిరి. ఆరునెలలు కఠినశిక్షచేసిరి. పిమ్మట నె స్ట్రలు-గాంధీ ఒడంబడి కజరిగెను. మరి రెండుసార్లుగూడ నెల మహాత్ముడు చెర సాలకేగెను. 1909 లో మహాత్ముడు ఆంగ్లదేశమునకేగి ప్రచార మొనరించెను. 1912 లో గోల్డెగాడ్ దక్షిణాఫ్రికాకు వెళ్లిరి. కాని అచటి పాశ్చాత్యులు 1913 లో మరల వాగ్దానమును భంగ పరుచుటచే 1913 సెప్టెంబరులో మహాత్ముడు మరల సాత్విక నిరోధమును ప్రారంభించెను. పిమ్మట 1914 లో మహాత్ముడు సతీ సమేతుడై ఆంగ్ల దేశమున కేగి ఐరోపా మహాసంగ్రామమున బ్రిటి షువారికి సహాయము చేయుటకు యిండియను కలంటీరు అయి లెన్సుకోరును లండనులో సేర్పాటుచేసెను. కాని మహాత్మునికు తీవ్రమగు వ్యాధి కలుగుటచే 1915 ప్రారంభమున భారతదేశము నకు వచ్చెను. 1916 జనవరి మొదటితేదీని సార్వభౌమ యుడు మహాత్ముడు కేసరీ హిందూస్థానపత్రికము నొనగెను.

సత్యాగ్రహశ్రమము

అహమదాబాదులో సత్యాగ్రహశ్రమము సేర్పరచెను. భారతదేశమునందంతటను సంచారముగావించెను. ఛాంపరాను లో తోటలవారి నిరంకుశత్వము నంతరింపజేసెను. 1917 డిశం బరులో బీహారుకాసనపట్టలో దీనిని గూర్చిన చట్టము గూడ ఆమోదింపబడెను. 1918 లో రాజప్రతినిధి జరిపిన యుద్ధసభకు వెళ్లి పిమ్మట ఖైదాలో ఐరోపా మహాసంగ్రామమునకు పైనికులను సమకూర్చెను. రౌటుచట్టములను నిరసింపుదు, 22-2-1919 ని మహాత్ముడు శౌక ప్రకటించెను. దేశమునందంతటను సత్యాగ్రహసంఘము లేర్పరచబడెను. 10-4-1919 వ తేదీ డిడయమున మహాత్ముడు ఢిల్లీకి వెళ్ళుచుండగా కోశినద్ర అరెస్టు చేసి 11 వ తేదీ చు ధ్యాన్మయ బాంబాయికిగొనివచ్చి చవిచేసిరి. కాంగ్రెసు వారిచే నియమింపబడిన పంజాబు దౌర్జన్యముల విచారణ సంఘమున పాల్గొనెను. ఖిలాఫతు అందోళనము నమహమ్మదీయులకు తోడ్పడెను. 1919 లో జరిగిన అమృతసరు కాంగ్రెసులో చాలమంది ప్రతిపూరుగా నున్నను మాంటిఫర్డు రాజకీయ సంస్కరణ ములను కొనసాగింపవలెనని పట్టుపట్టి కృతకృత్యుడయ్యెను. 14-6-1920 వ తేదీని రాజప్రతినిధికి అసహాయోద్యమమును గూర్చి వ్రాసెను.

అసహాయోద్యమము

1-8-20 వ తేదీని కేసరీ హిందు పత్రికములను వ్యజించి మరల ప్రభుత్వమునకు పంపివేసెను. 1920 సెప్టెంబరులో కలకత్తాలో జరిగిన స్పెషలుకాంగ్రెసులో మహాత్ముడు మహాపాదించిన అసహాయోద్యమ తీర్మాన మామోదింపబడెను. 1921 మేనెల లో రీడింగు ప్రభువుతో సంభాషించెను. 17-11-1921 ని యువరాజుగారు బాంబాయి వచ్చినపుడు ప్రజలు దౌర్జన్య మొనరింపగా మహాత్ముడు నిరశన దీక్షబూసెను. యువరాజు సన్మానించుటలో దేశీయులు పాల్గొన గూడవని మహాత్ముడు ప్రకటించుటచే దేశమునందంతటను పొరటాలు జయప్రదముగా జరుపబడెను.

అరెస్టు శిక్ష

మహాత్ముడు బార్డోలీలో సార్యజనక కాసనోల్లంఘనమును ప్రారంభింపనుండగా 14-2-22 వ తేదీని చారీచారాదురంతములు జరుగుటచే మహాత్ముడు కాసనోల్లంఘనమును విరమించెను. 10-3-22 న మహాత్ముని బ్యాంకరుగారిని అరెస్టు చేసిరి. 18-3-22 శనివారమునాడు అహమదాబాదు నెవన్సు

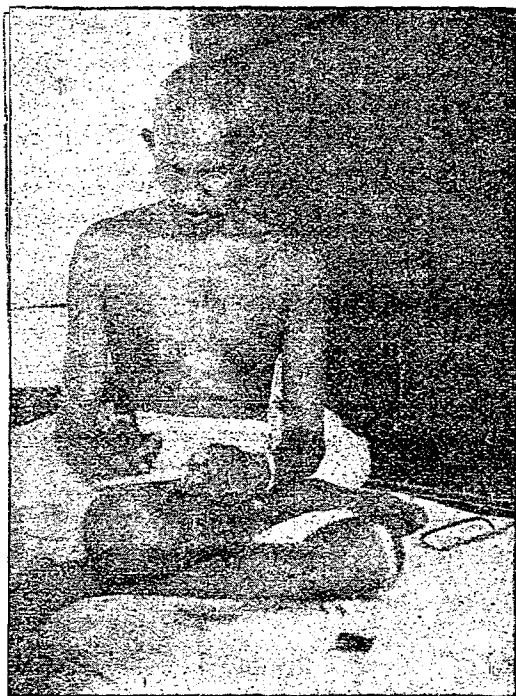
కోర్టులో బహిరంగ జరగవలె. రెండు నెలలు మహాత్ముడు ఆరేండ్లు శిక్ష చేయబడెను.

స్వరాజ్యపక్షము

మహాత్ముడు చెరసాలలో నుండగా, కాసనసభాప్రవేశ మనుగూర్చి దేశబంధు దాసు పక్షమువారు 1922 డిశంబరులో గయలో జరిగిన కాంగ్రెసుమహాసభలో మహాపాదించిన తీర్మానము నెగ్గలేదు. అంతట వారు స్వరాజ్యపక్షము సేర్పరచిరి. 15-9-23 న డిల్లీలో జరిగిన స్పెషలు కాంగ్రెసులో మాలానా మహమ్మదాలీగారి నూచనప్రకారము కాసనసభాప్రవేశమున కనుమతి యియ్యబడెను. 15-9-23 లో కాకినాడలో జరిగిన కాంగ్రెసు మహాసభలో ఆతీర్మానము స్థిరపరచబడెను. 1924 జనవరిలో వారు కాసనసభలలో ప్రవేశించిరి.

మహాత్ముని అన్వేషణ - విడుదల

ఎరవాడ చెరసాలలో మహాత్మునికు అపెండిసిటీకు అను వ్యాధి కలిగిన దనుకార్త 18-1-1924 వ తేదీని వెల్లడి యైనందున దేశమట్టుడికినట్టుడికినది. పూనాలోని సామూను వైద్యశాలకు మహాత్ముని పంపించిరి. అను కల్లు మాడకుగారు శస్త్రచికిత్స గావించిరి. ఈవ్యాధి కలిగిన ననుకారణముననే ఆరేండ్లును పూర్తికాకపోయినను యెట్టిపరగులను కోరకుండనే దొరతనమువారు మహాత్ముని విడుదలచేసిరి. 10-3-24 వ తేదీని మహాత్ముడు వైద్యశాల ను వదలి బాంబాయికి చేరువ నున్న జామూ అను ఆరోగ్య

మహాత్ముడు - ఎంగు ఇండియా పత్రిక సంపాదకుడు

సానమునకు. వెళ్లెను అచట గూడునెలలుండెను. అచట నుండగానే మరల ఎంగుయిండియా నడిచిన పత్రికలకు వ్యాసములను వ్రాయ నారంభించెను. తాను చెరసాలలో నుండగా దేశము నందు కలిగిన మార్పు లంతరకును మహాత్ముడు తెలియపు. అపుడు మహాత్ముడు యీ మార్పులకు చాల చింతించెనుగాని మరల అసహాయోద్యమమును నిర్మావిధానమును గూర్చియే పట్టునలతో వ్రాయుసాగెను గాని దాకు పక్షమువారి ప్రయత్నముల కెట్టి నిరోధమును కలిగింపలేదు. 1924 జూనెలలో అహమదాబాదులో భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభ జరిగినది. ఆసభలో మహాత్ముని తీర్మానములే ఆమోదింపబడెను. కాని ప్రజాభిప్రాయము ప్రతిపూలుగా నున్నదని మహాత్ముడు గ్రహించి స్వరాజ్య పక్షముతో రాజీ పూర్వకమున తీర్మానమును మరల నామోదింపవలెనని సభవారిని కోరగా ఆ తీర్మాన మామోదింపబడెను. సభ్యులలో చాలమంది దౌర్జన్య రాహిత్యమును గూడ నామోదించుట తేదీని ఆసభలో వెల్లడి యగుటచే మహాత్ముడు అధికమును సంతోషము కలిగెను. క్రమముగా కాంగ్రెసు రాజకీయములను వ్యజించి ఖద్దరు విషయమున పనిచేయ నారంభించెను.

రక్తపుహటు

పూనాక్రాంతమున సంచారము జరుగుచుండ రక్తపుహటునలన మహాత్ముడు కాకినీకముగా ప్రబలున నన్వేషణ కలిగినది. అపుడు మహాత్ముడు ఆంధ్ర సంస్థానాధిపతిచే సత్ప్రభుత్వ కౌర్దీర్శుట లచట నివసించెను. పిమ్మట మైసూరు

సంస్థానమువారి సత్కర్తలు వైకొని కొన్ని నెలలపాటు నంది కొండలపైని పిమ్మట బెంగులూరులోని నివసించెను.

21 రోజులు ఉపవాసము

దేశమున హిందూమహమ్మదీయ కలహములు ప్రబలుట చే యొకమత్యమును కలిగించుటకొరకు 18-9-24 మొదలు డిల్లీలో 21 రోజులు మహాత్ముడు నిరశనదీక్ష బూసెను.

అసహాయోద్యమమును విరమించుట

23-10-24 వ రీడింగుప్రభువు రౌటుచట్టమును మరల ప్రయోగించెను. మహాత్మునిచేతను గూర్చి మున్నగువారిని అరెస్టుచేసిరి. అపుడు మహాత్మునికును స్వరాజ్యపక్షమునకును ఒడంబడిక జరిగినది. ఈ ఒడంబడిక తీర్మానము 1924 డిశంబరులో మహాత్ముని అగ్గ్యక్షత్రక్రింద బెల్గాములో జరిగిన కాంగ్రెసుమహాసభలో స్థిరపరచబడెను. కాంగ్రెసుసభ్యులు స్వరాజ్యపక్షమునకు వశపరచబడెను. 16-6-25 వ దేశ బంధు దాసుగారు మృతినొందిరి. స్వరాజ్యపక్షమున రెండు చీలిక లేర్పడెను. తురుష్కల విజయముతో ఖిలాఫతు సమస్య పరిష్కరింపబడెను.

అధినివేతస్వాతంత్ర్యము

1928 డిశంబరులో కలకత్తాలో పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగిన 43 వ కాంగ్రెసుమహాసభలో నెహ్రూ నివేదిక ఆమోదింపబడుటకు మహాత్ముని పలుకుబడియే ముఖ్యకారణము. మహాత్ముడు మరల రాజకీయములందు ప్రవేశించి అధినివేత స్వాతంత్ర్య తీర్మానము నుపపాదించెను. దీనిని బ్రిటిషువారు 31-12-29 వ తేదీలోగా నెరవేర్చునీచో 1-1-30 వ తేదీని సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యవాది నని ప్రకటించెదనని శిష్యముచేసెనుగాన సాతీర్మానమును నెహ్రూ నివేదికయునుగూడ నామోదింపబడెను.

సత్యాగ్రహము ఆచరణలోనికి వచ్చుట

పంజాబులో గురుద్యూగముల కొరకు అకాలీసిక్కులు సత్యాగ్రహమొనరించిరి. తిరువాన్కూరులో వైకమునందును గుజరాతులో బోర్నసతాలూకాలోను, మధ్యరాష్ట్రములలో ను, నాగపూరులోను సంగరాష్ట్రమున పలుకాలీలోను సత్యాగ్రహము ఆచరణలోనికి తేబడెను.

బార్డోలీ సత్యాగ్రహము

మహాత్ముని ముఖ్యశిష్యులలో ప్రధానులకు సర్దారు వల్లభాయి పటేలుగారు మహాత్ముని సలహా ప్రకారము నాయకత్వము వహించి బార్డోలీ సత్యాగ్రహమును జయప్రదముగా నెరవేర్చిరి.

అఖిలభారత తంత్రుకారక సంఘము

1925 లో మహాత్ముడు అ. భా. తంత్రుకారక సంఘము సేర్పరచెను. దేశమునందంతటను కాఖాసంఘము లేర్పరచబడెను. ఖద్దరు కత్తిధికమున అభివృద్ధికలిగెను. ఈ సందర్భమున మహాత్ముడు దేశమునందంతటను సంచారముచేసి ధనమును సమకూర్చుచున్నాడు.

బర్మా సింహళ ద్రవిడ ఆంధ్రరాష్ట్రములందు మహాత్ముడు సంచారముగావించెను. మైసూరు రాష్ట్రమునందుగూడ సంచార మొనరించెను. ఇపుడు సంయుక్తరాష్ట్రములందు సంచార మొనరించుచు కాన్పూరు కాశీనగరముల కేగి కాశీనగరమునుండి 28-9-29 ని జరుగుచున్న భారతకాంగ్రెసు స్థాయి సంఘసభ కొరకు 26-9-29 వ తేదీ రాత్రి లక్నో వెళ్లెను.

లాహోరుకాంగ్రెసు మహాసభాధ్యక్షుడు

1929 డిశంబరులో లాహోరులో జరుగుచున్న మహాసభకు రాష్ట్రీయసంఘములును సన్మానసంఘమునుగూడ మహాత్ముచే అధ్యక్షునిగా నెన్నుకొనెనుగాని మహాత్ముడింతవర కంగీకరింపలేదు. 28 తేదీని లక్నోలో జరిగిన భా. కాం. స్థాయి సంఘసభలో గూడ మహాత్ముడుంగీకరింపవలెనని పండిత జుహులూ నెహ్రూగారిని అధ్యక్షునిగా స్థాయిసంఘమువారెన్నుకొనిరి.

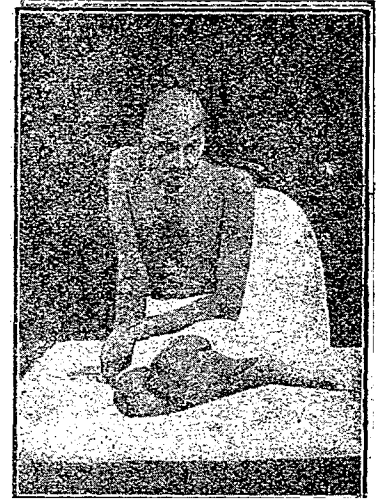
గాంధీ మహాత్ముడు

దక్షిణాఫ్రికానుండి భారత దేశమునకు వచ్చిన
క్రొత్తలోని వైఖరి

సన్మానపథంలో ప్రత్యుత్తరమును చదువుచున్న రీతి

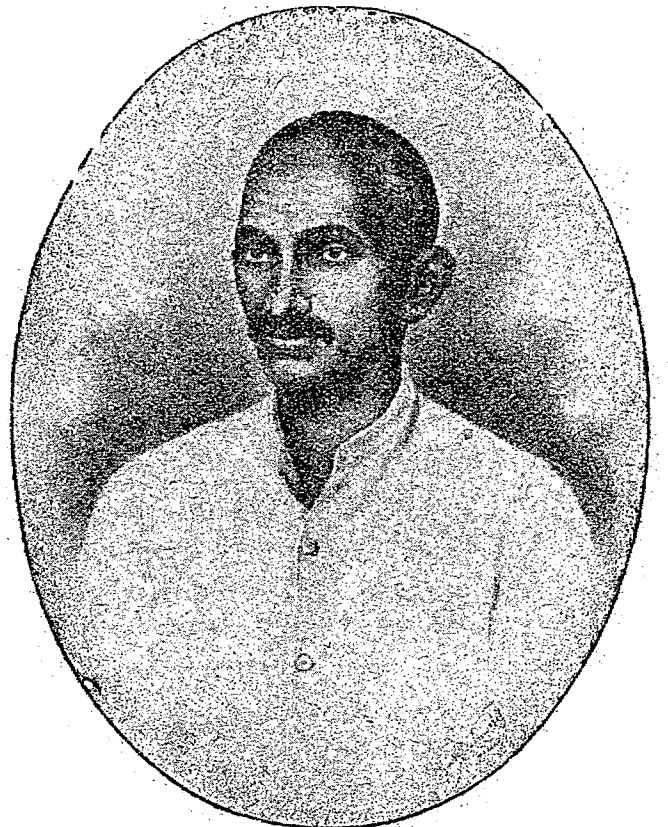
కటిచక్రధారణ వైఖరి

యస్వరదశలోని వైఖరి

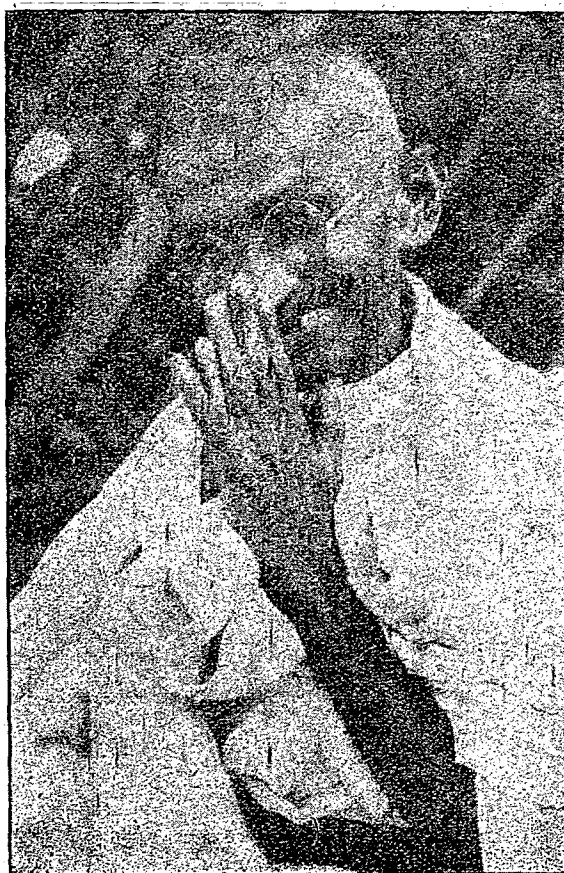
బర్మింగ్హా
ప్రాశ్నిస్తున్నప్పుడు పట్టి వైఖరి

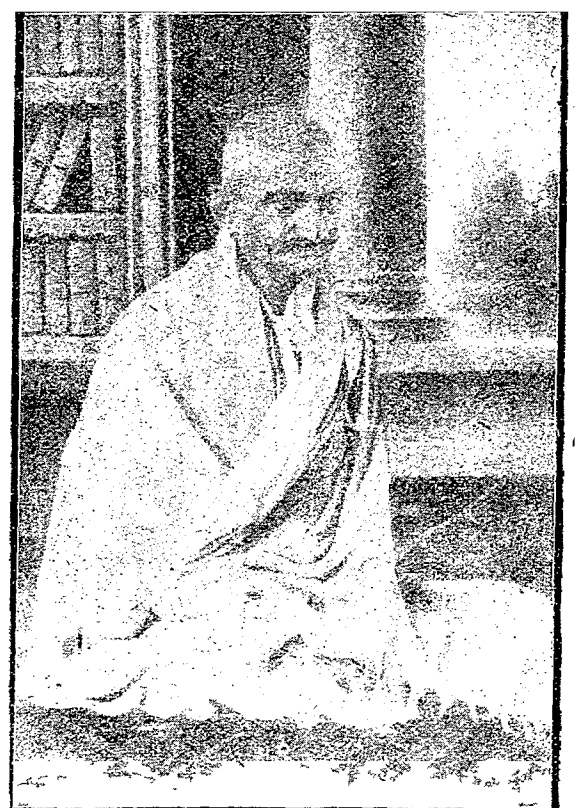
దక్షిణాఫ్రికాలో కారాగృహమునందున్నప్పుటి వైఖరి

కటిచక్రధారణము
సాంఘిక విగ్రహము

చిరనగవుతో సమన్వరించుచుండుట

ఉత్తరీయమును ధరించిన వైఖరి

1920 సెప్టెంబరులో

కలకత్తాలో జరిగిన

అవసర కాంగ్రెసు మహాసభ

అవసరయోధ్యమతీర్మానమును

మహాత్మా దువపాదించుట

తీర్మానమును సుపాదించుచు గాంధీగారిట్లుపన్నవని :- నామై మోపబడిన భారము మోయుటకును కష్టమని నే నెరుగుదును. ఈ తీర్మానము నామోదించుటవలన దేశమున గొప్ప మార్పు తప్పక తీర్చును. నాయకులలో చాలవందకి భేదాభిప్రాయమున్నది. నేను మహాముఖిగాని, నిరంకుశాధికారిగాని కాను. సహాయనిరాకరణము దేశమునకు క్రొత్తదికాదు. ఎందరికొకటి సభలను తేలికొకటి సభలనుచేతను ఈ తీర్మాన మంగీకరింపబడినది. ఆగస్టు 1వ తేదీనుండి ఆచరణజరుగుచునే యున్నది. తీర్మానము నామోదించినంత మాత్రముననే ప్రయోములేదు. యథాశక్తిని ప్రతిమునుజుడును సహాయ నిరాకరణము గావించి స్వార్థత్యాగము చేసినచో కార్యనిర్ధియగును. సహాయనిరాకరణమును ప్రోత్సహించుటకు సంసిద్ధుడనయి యున్నాను. కాంగ్రెసు విచ్ఛిన్నమైన నగునాక. రాజకీయ జీవితమును పూర్తిగ మార్చుటకు ప్రయత్నించుచున్నాను. భిలాభతు విషయమున జరిగిన యన్యాయమునకు ప్రతీకారము గావించుట దనంతనకు ముసల్మానులకు శాంతి చేపూరదు. పంజాబున ప్రాగకృత్యముల గావించినందుకు ప్రతిక్రియను భారతమాత పుత్రులును పుత్రికలును తప్పక కోరవలెను. ఈ రెండు యన్యాయముల తొలగించుటకే దేశమున నాందోళనము జరుగుచున్నది. న్యాయముగావించుట కిష్టములేనివారి చేతులనుండి న్యాయమును బలవంతముగ గ్రహించలేనిచో కాంగ్రెసెందులను? నిరపరాధుల రక్తముచే కలుపింపబడెన సాక్షులనుండి ఎంత గొప్పదానమైనను గ్రహించరాదు. మికందర కనుమాలమును విధానము నొనర్పించితిని. మిగిలిన విధానము లంగీకారానర్హములు. నేను చెప్పినట్టిది దేశీయు లెల్లరును సహాయనిరాకరణము గావించినచో స్వరాజ్య మొక్కసంవత్సరములోపుగనే యబ్బగడలని చెప్ప సాహసించుచున్నాను. (కరతాళధ్వనులు) కాని యొక్కటిమాత్రము జరుగవలెను. తీర్మానము చేసినంతమాత్రముననే జయముబ్బదు. విధాన మోచరింపబడునట్లచో రాత్రులు పని జేయవలెను. జనసామాన్యమున కనుమాలముగను, ఆచరణయోగ్యముగను నుండు విధానమునే మోపించుచున్నాను. సాధనాంతరము కత్తిమాసి యుద్ధము జేయుట తప్ప వేరేమియు లేదు. యుద్ధము జేయుటకు మన కాయధనముగ్రి లేదు. అట్టి ఆయుధ సామగ్రి యే మనకున్నచో సహాయనిరాకరణమును గూర్చిన యన్యాయములను మీరు వినుటయే సంభవించెడిది. కాదు. (వినుడు, వినుడు, కరతాళధ్వనులు) దౌర్జన్యమువలన న్యాయము బలవంతముగ గ్రహించుటకైనను నావిధానమున జెప్పబడిన శిక్షగయు స్వాధీనత్యాగమును నత్యవసరముని గ్రహించునను. (కరతాళధ్వనులు) ఈయుద్ధము న్యాయవలకొరకే నేరేపెల్ల తిరుగుచుంటిని. నేరేమాభిప్రాయ మెట్లున్నదో గమనింప నెంచితిని. జాతీయభావము నిజముగ జనుల నావహించినదో జనులు తమ సర్వస్వము మాత్రమే శారాధనకై ధారవోయుటకు సంసిద్ధులుగా నుండినో పరికింప నెంచితిని. నిజముగ జనులు తమధనమును బిడ్డలను దేశమున కర్పించినచో స్వరాజ్యము తప్పక లభ్యమౌను. నేరేయులు త్యాగమునకు సంసిద్ధులు యుండిరా? బిరుదాంకితులు బిరుదు విసర్జనము గావించుటకు సంసిద్ధులై యున్నారా? తల్లిదండ్రులు తమపిల్లలను ప్రభుత్వమువారి పాఠశాలలనుండి తప్పించురా? త్యాగము చేయనిచో స్వరాజ్య సంపాదన మసంభవము. దాస్యమున నున్న జాతి ప్రప్రథమమున వైయధికారుల చేతులనుండి దానముల గ్రహించి తద్వారా జనించెడు బాధ్యతనుండి తప్పించుకొని పోవవలదు. అధికారులొసగు దానములు మనకు మేలెన్నడును చేయబాలవు. కావున అధికారుల కెట్టి సాహాయ్యమును చేయరాదు. ఇది ఉద్ధియ ప్రధానమూత్రములు. స్వాతంత్ర్యమునకై పోరాడు నన సరమున బ్రిటిషు సంబంధము ప్రతిబంధకముగ నున్నచో బ్రిటిషు సంబంధము సంతోషముతో విడలుకొనెదను. హిందూముసల్మానుల యొకమర్త్యమే ప్రధానముగాని బ్రిటిషు సంబంధముగాదు. పంజాబు గౌరవమును భారతీయ గౌరవమును కాపాడుటకై బ్రిటిషు సంబంధమును వీకి అరాజకము సంప్రాప్తించినను ఏమాత్రమును సంతయింపక ప్రయత్నింతును.

ఆక్షేపణలకు గాంధీగారి ప్రత్యుత్తరము

ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు గాంధీగారిట్లుపల్కి:- ఈ యన్యాయములవారి యన్యాయములను మీరు వినియే యుంటిరి. ప్రతిక్షేపణల యన్యాయమును లేవయు నాయభిప్రాయమును మార్చబడవచ్చును. నావిధాన మోచరింపబడునట్లచో కాంగ్రెసును చెప్పుచున్నాను. అట్లు చెప్పుట సారవీలు. నావిధానము అందరు నాచరింపవలసినది చెప్ప సాహసించుచున్నాను. తల్లిదండ్రులను సాధనము కాదునవారికొరకే “క్రమక్రమముగా”ని తీర్మానమున చెప్పబడినది. ఆచరించుట కిష్టమున్న యెవరి నేననమే యాచరింపవచ్చును. స్వరాజ్యము లేనిచో ఇదివరకు గావించబడిన ప్రాగకృత్యములనుండి మరల గావించ బడకుండ జేయవలెను. అందుచేతనే స్వరాజ్యము కోరబడినది. కాననసభలలో నేల ప్రవేశింపవలెనో సకారముగ నొక్కరయినను చెప్పి యుండలేను. ప్రతిభుటవలననే సంస్థలు బాగుపడును. జాతీయవాదు లభ్యర్థులను ప్రభుత్వము వారికి జాతీయవాదులు రాకుంటుంటే సంతోషము గూర్చును. జాతీయవాదులు కాననసభలలో నుండుటకు బదులునుండి కృషిచేసినచో దేశమున కెక్కువపేలు చేపూరును. తిలకుగారు ఈ విధానమునకు ప్రతిహేతులుగ నుండిరి చెప్పబడినది. తిలకుగారికి 15 దినములకు మరణించెదరనగ నేను వారిచో నీ విషయమై ముచ్చటించగ నిట్లనిరి. “వా స్వంత ఆభిప్రాయ మేమనగ నున్నను కాననసభల ప్రవేశించి అవసరమైనప్పుడెల్ల ప్రతిఘటిం చుచు అవసరమైనప్పుడు సహాయము జేయవలెను.”

1920 డిశంబరులో

నాగపూరులో జరిగిన

కాంగ్రెసు మహాసభ

మహాత్మాను అవసరయోధ్యమ తీర్మానమును

సుపాదించుట

సభలోనొక్క తీర్మానముమాత్రమే చేర్చింపబడవలసి యున్నది. దానిని మహాత్మాగాంధీగారు సుపాదించిరి. దాని సుపాదించుచు గాంధీగారు హిందీ ఆంగ్ల భాషలయందు ప్రసంగము గావించిరి. కాంగ్రెసుమతమును సునిండుటకుగల కారణములను గాంధీగారు వివరించిరి. ఎట్టివస్తువును చేపూరినను బ్రిటిషుసంబంధమును పరిత్యజింపరాదనట ఆత్మగౌరవమునకు భంగకరము. మనకు తీరని అనూనము కలిగింపబడెను. ఆపరాధమును తొలగింప బ్రిటిషు దౌర్జన్యమువారు నిరాకరించుటయేగాక తామునచ్చిన దుష్కృత్యములనుగూడ వారొప్పుకొనవలసింది. ఈయనోభావమును బ్రిటిషువారు పరిత్యజింపవచ్చునో బ్రిటిషు సంబంధమే మనకుండి తీరవలెనని కాంగ్రెసుసభవారు నిర్ధారణ చేయుట అసంభవము. బ్రిటిషుప్రజలు భారతీయులకు తప్పని సరిగచేయునలసిన న్యాయముగూడ చేయవచ్చునో భారతీయులు బ్రిటిషు సంబంధమును నిలుపగోరని మన మభిప్రాయమునకును స్పష్టముగ తెలుపవలెను. ఎట్టిసదుపాయములను వారొనరించెదమని నంగీకరింపక బ్రిటిషుసంబంధమును ఎవరియే తీరవలెనని నా అభిప్రాయముకాదు. బ్రిటిషుసంబంధము భారతదేశాభివృద్ధికి సహాయమునకే దానిని మనము నిర్మూలించగోరము. భారతజాతీయ ఆత్మగౌరవమును బ్రిటిషుసంబంధము అసంబంధమున నేని దానిని నిర్మూలించుటయే మన ప్రధాన కర్తవ్యము. ఇప్పుడు సూచించబడిన కాంగ్రెసు మతసరణ సభవా రామోదించినను బ్రిటిషుసంబంధమున కనుమాలురును ప్రతిహేతులుగా కలిసి సునిజేయుటకు చాలినంత అవకాశము లేకపోలేదు. కాంగ్రెసు సభవారెన్నటికిని అవకార యుని రించినవారికి ప్రతీకార మొనరింపగూడదు. మనము ఖడ్గముల బూని ప్రభుత్వముతో పోరానరింపబాలము. ఆత్మశక్తి సహాయముననే అట్టివరింప గలుగుదుము. ఆత్మశక్తి యోగులను మాత్రమే గాక సర్వజనులను సులభ గ్రాహ్యము. అపకృతుల తొలగించుకొనుటకు మన మిదివర కనులించిన ప్రయత్నము లన్నియును సఫలమయ్యెను. కాన రక్తపాత విరహితమును నూతన మార్గమును మన మిప్పుడనులంపింప బూనితిమి. దారుణకృత్యముల వలన అపకృతులను తొలగించుకొనుట కిప్పుడు మనకు తినిసామర్థ్యములేదు. ఈ సరణ ఆమోదించబడినందున నష్టమేమియును లేదు. శబ్దబాలులను బ్రిటిషు సంబంధ విరహిత మను నిర్ధారణ మేమియు లేదు. అది ఆ సంబంధములను అనవసరము నెంతవరకు తొలగింపగలుగుదుమో దానినిబట్టి మనము సంబంధావశ్యక నిర్ధారణ చేయవలెను. పంగరాష్ట్ర శిబిరమున కొంత కలవకమును కలసామును కలిగెను. కాని మరల నందరును సమాధాన

పడిరి. అనుకూలవాంఛతోగల గల టిటుంబులందు ప్రతి ముఖ్యుడై పరస్పరానురాగ భరితులను భార్యాభర్తలవలెనూడ నభిప్రాయ భేదములను సాలయంకలను కలుగుచునే యుండును. కాన వారు వారు దానిని మనకునందే తెల్లవుడు నుంచుకొని దీర్ఘవైరము ను పూనకచెంబునే ను కల ప్రేమా ప్రపూర్ణులగుచుండుదు. ఆ వద్ధి తే మన మందర మనలంబింపవలెను. సమానమగాల్పనామము. నేను హిందూస్తానీభాషయందునుడివిన వాక్యములను ఎదిగగ్రహించ జాలనివారికొరకు కొన్ని వాక్యముల నాంగ్ల భాషయందు నును వగోచెదను. ఏలననిన లోలా లడపడియొగా కేమియును గూర్చి ఆంగ్ల భాషయందు చిత్రలముగ ముచ్చటించవలెను. ఎల్లరు నీ తీర్మానము చేకగ్రహముగ నామోదించ గోరెదను. బ్రిటిషుసంబంధమును కలిగియుండుటవలన మనము పరిమళులనుబు యేగాక బ్రిటిషువారినిగూడ పరిమళుల నొనరింపబాలము మని చలించువారు కొందరున్నాను. ఇక బ్రిటిషు సంబంధ మెంతమాత్రము కూడదని తలంచువారు కొందరుగలరు. బ్రిటిషుసంబంధమును విడువవలెను విషయమున నన్ని యోజనలు విధులయ్యెనని ఆంగ్లవాసుగాను నుడివియున్నాడు.

మనము బ్రిటిషు సంబంధమును పూర్తిగా ఎవలికేయుటయే కర్తవ్యమని ఆంగ్లవాసుగారు నుడివిరి. (వివండి వివండి) అట్టి అభిప్రాయములు గలవారికిని నేను నాసోదరులను సొక తాతీగార్ల ఎంటివారికిని గూడ నిండు ప్రకీర్తమున కవకాశము గలగుగాని బ్రిటిషువారి కర్తవ్యముల తొలగించినను తొలగింప వచ్చును గూడ వారి సంబంధమును విడలుగూడవలసినవారికి మాత్ర మిందవకాశము లేదు. గాని తక్కినవారి కందరికిని అవకాశము గలదు. బ్రిటిషువారు న్యాయమును గావించగోరని ఆచారాజ్యమును ధ్వంసముచేయుట ప్రతిభారతీయునకును ముఖ్య ధర్మ మునని బ్రిటిషువారి రంధ్రము గుర్తించి యుండవలెను. సాధన సంపత్తిగూర్చి కొంత చెప్పువలసియున్నది. నేను ప్రత్యుత్తరమిచ్చు స్వాతంత్ర్యమును కలిగియున్నానుగాన నిపుడావిషయము నెత్తుకొనను. నేను వ్యక్తిమాత్రముగ కొన్ని విషయములను నుడివి వివరించెదను. పంగరాష్ట్ర శిబిరమున నన్న జరిగిన స్వల్పముగల కలవరమును మీరు వినియుందురు. స్వరాజ్యమును కోరుదుమేని దానినెట్లు బడయునలెనను విషయమున కొంత ప్రచర్యముండక తప్పదు. ఆశిబిరమున కొంత ఆభిప్రాయ భేదము పరుషవాక్యములు బాహుబు ప్రదర్శనమును జరిగెను. ప్రపంచమున్నంతకాలము భిన్నాభిప్రాయము లుండకతీరదు. నేనింకను భార్యతోగూడ కుటుంబయూత్ర సలుపుచున్నవాడను. భార్యాభర్తలకుగూడ భిన్నాభిప్రాయము లుండక పోనని నా ఆనుభవమునుబట్టి నేను తెలుపగలను. నాకు నలుగురు నుతులున్నానుగాన తుండ్ర కొడుకులకుగూడ నభిప్రాయ భేదముండునని నేను పలుకనేర్చును. భానము బలము ప్రధాన మగునంతవరకు దుర్మలడగనన్న తుగమాత్రము నురుముచేయ దగిన తీరికపాటనము నాతనయులకుకలదు. దీనివలన మీకు తెలుపగోరిన నీతియొకటి గలదు. పంగరాష్ట్ర శిబిరమున నేను యిరుకతుల వారితోను ముచ్చటించితిని. వారందరును శాంతముగ నావాక్యముల నాలకించిరి. వారు నాపట్ల ప్రేమను అనురాగమును సౌదర్యమును ప్రకటించి నేను సమీయముగ విన్నవించిన విషయముల నాదరముతో నాలకించిరి. న్యాయపరిష్కారమునకు నేను రాలేదని వారితో తెలిపితిని. ఆవిధిని నిర్వర్తించవలెన నా రే మన ఆ గృహము లు గాని నేను గాను గాని మీరాయన కడకు పోయి ఆ యన ను శ్రమపెట్టవలదు. మీరు నిశ్చయముగా స్వరాజ్యమును బడయగోరుదుచేని ప్రార్థనాలలును బలయుతులు నగుచులేని మీరు కాంగ్రెసుమతమును సూరింప నిట్లులేని మీరాగ్రహము నడచుకొనును. ఆక్రమమును సహించును. అన్నిటి నిలునే మరచి పొందు- అని నేను చెప్పితిని. వారట్లు చేసెదమని చెప్పిరి. ఆ గృహతంత్రమును ఆచరింపవలెనను. మీకు తెలిసియే యుండునయ్యెను. వారి భిన్నాభిప్రాయములు తొలగినని నేను తెలుప జాలనుగాని తొలగెనని భావించును. వారు విషయనిర్ధారణసభలోగాని, యామహాసభలోగాని ఆగ్రహముని నెల్లడింపమని తెలిపిరి. అట్లు హితోపదేశము నాలకించినవారి కందరికిని కృతజ్ఞుడను. మనమందరమును ఆ మహాసభకు దేశాభివృద్ధికి, వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమును, జాతీయగౌరవమును రక్షించుగాధుడీవో నచ్చితిమి గాని జేరుకలంపుతో రాలేదు. కాన ఆగ్రహపరమకు తైకా సూతనిభిన్నరస్సుకై నెడవీయిన మనసోదరుల శాంతిభక్తమును మీరందర నుసరింపరు గాక యని నిమ్ముకేమచున్నాను. (గంభీరహర్షధ్వని) మనము ఆచరణ మహాసభయందు ూనిన యా మహాకార్యగిర్యహామందు పారంగతుల మను బోధుల రక్షణమున నిమ్ములము కావలసియుండునేమో తెలియను. కాన మనము గాని మనలో నే వ్యర్థుగా నిరక్షప్రాబుమును కలిగించితిమను సభభాగ్యతికి గరి కాగూర్చు. మనము కష్టముల సహించితిమి. ఇతరుల క్షమును ప్రసంగజేసి మనర క్షమునే ప్రసహించజేసితిమి- అని ఆ ఆంగ్లాతారాధన

మన రాష్ట్రపు పురుషాంతరములవారు సగర్వముగ స్మరించు నట్లు మనము ప్రపంచమున గాన తలలు పగిలినవారిపట్లను మరణోన్ముఖులగు నన్నవారి పట్లను గూడ నే సత్కృతికముగ సానుభూతిని జూపగోరెదము. ఎట్లయిన నేమి స్వదేశీయులచే చచ్చుటయే మేలుగాదా. (నిజమునిజము) మనము పగతీర్చు కొనుటయందు ఘనత ఏమి? ఎప్పుడైన మీ కెవరికైన మీ దేశీయులలో నెవరిపైన అట్టివారు ప్రభుత్వోద్యోగములైన నేమి, గూఢచారులైన నేమి, అపరాధ పరిశోధకులైన నేమి, ఎవరిపై నాగ్రహము కలిగినను దాని నడచివేయదు. ఎదుటివాడు కళాహామము వహించిన మీరు మరల కర్రలెత్తకుడు. మీరు ఏతడునునందు గూఢచారి యపకృతికి ప్రతిఘాతమును గావించెదరో ఆతడునుండే నీయుద్యమము నిష్ఫలమని నమ్ముదు. దౌర్జన్యవిరహితనిరాకరణము తయ్యగ్గమగును. కాన నెల్లవారును ప్రతీకారచింత పూర్తిగ నైతింది, ఆగ్రహమును సంపూర్ణముగ నడచి, దౌర్జన్యములై వాసినందురుగాక. అధ్యక్షునికడ కేగి విన్నవించుకొండ కాంత మును, చూపిన నానోదరుల నందరి నే నభినందించుచున్నాను. అన్యాయము జరిగినదని భావించువారందరను దానిని మరచుటయందు శ్లాఘనీయముగ ప్రవర్తించిరి. ఆగ్రహము నింకను అడపజాలని వారు మరచుటకు ప్రయత్నించెదరుగాక! అతిముఖ్యులగు యీగుణపాతమునే మీ కందరికి నేను, నాకుల మనోబలమునంతయు వినియోగించి మీమానసములందు గాటుముగ నాటునట్లు భోధింప గోరుచున్నాను. మీ రీతీర్మానము పార్లమెంటులో నామోదించగోరుదురేని నాకు సంతసమేకాని, ఆమోదించుటతోనే ఆ ఉత్సాహము తరింపజూడదు. ప్రపంచమునందెట్టి శక్తియును కదలింపజాలని కార్యదీక్షతో, గాఢవిశ్వాసముతో మీరు తీర్మానతత్వమును ఆచరణమునకు కొనిరావలెను. మీరు స్వరాజ్యమును అంతికాలమున న్యాయబద్ధమును, సగౌరవమును, దౌర్జన్యవిరహితమును, శాంతియును, అగు మార్గమున బడయుటకు కృతనిశ్చయములై యున్నారు. అందులకే నేడు మీరు తీర్మానము నామోదించితిరి. మనకు సాధనము కఠినకరములయినను, అత్తైతే! అది ఒకరిసొత్తు కాదు. అది సన్యాసులకును, మహాత్ములకు మాత్రమే. సాధ్యమునుకొనుటకు అజ్ఞానము, స్త్రీయైన పురుషుడైన ప్రతిమానవమృత్యుకీని అది సులభసాధ్యము గాన ఈ తీర్మానము నామోదించువారందరు నిట్టి శుభపరిస్థితులలో, ఇట్టి పరిత్రాదీక్షతో దాని నామోదించితిమని మనఃపూర్వకముగ భావించవలెను. మీరందరు దీని నేకగ్రీవుముగ దీని నామోదించుచుగాక. ఒకవత్సరములోపల మీసంకల్ప మీదే నట్లు మీరు పనిచేయుగలవనంతటి దౌర్జన్యంపదను, నిశ్చలభావమును సర్వేశ్వరుడు మీకు ప్రపాదించుగాక అని ప్రార్థించుచున్నాను. శాంతియుతో మీరు నానవనముల నాలకించినందులకు మరియొక సారి వందనముల సమర్పించి ఇంతటితో విరమించుచున్నాను. అని మహాత్ము గంధిగారు నుడివరి.

బార్డోలీ సత్యాగ్రహసన్నాహము

1-2-1922 వ తేదీని మహాత్ముడు రాజప్రతినిధికి వ్రాసిన లేఖ

గౌరవ సుండలమునందలి బార్డోలీనుండి ఫిబ్రవరి 1 వ తేదీని గాంధీమహాత్ముడు రాజప్రతినిధి కీలేఖను వ్రాసెను. భారతీయులు పంజాబు, భిల్సాభటు, స్వరాజ్యవిషయములందు చేసిన నిశ్చయమును దొగజెనముగాగు విగ్రహగ్రహము విగాకరించి అపరాధ మొనరించినందున ప్రభుత్వముపట్ల దేశీయులకు గల విముఖత్వమును వెల్లడించుటకు బార్డోలీలో ఆజ్ఞోల్లంఘనమును ప్రారంభించుటకు మొదలు నిశ్చయింపబడెను. కాని బొంబాయి అల్లరులవలన నా ప్రయత్నము నిలిచిపోయినది. ఇంతలో దొరతనమువారు దేశమునందనేక భాగములలో తీవ్రమగు నిర్బంధ విధానములు ప్రారంభించిరి గాన పక్షపాతమునకు పాలుపడిన నాకన్యాతంత్ర్యమును, సంఘ స్వాతంత్ర్యమును, ముద్రాలయ పత్రికా స్వాతంత్ర్యమును కాపాడుట దేశీయుల కవసర ప్రాధమిక కృత్యముగ నేర్పడినది. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి ప్రస్తుత మనస్థితిని బట్టియు, దేశమునందలి దౌర్జన్యశక్తులను పూర్తిగా వశపరుచుకొనుటకు దేశము సంసిద్ధమయ్యెడక పోవుటకు బట్టియు దేశీయ నాయకుల సమావేశమును జరుపునట్లు మిమ్మును (రాజప్రతినిధి) ప్రోత్సహింపరుటకు మాలాన్యాగారు మున్నగు వారొనర్చినసభతో సంబంధము కలిగించుకొనుట కసహాయ భాగులం గీకరింపలేదు. కాని ఘనమైన ప్రతిపక్షము నివారించ నాతురుడనగు నేను మాలాన్యాగ సభవారి సూచనల నంగీకరించునట్లు కాంగ్రెసు కార్యసంఘమునకు నూచించుటకు వెనుదీయలేదు. రాజప్రతినిధి కలకత్తాలో నొసంగిన యుపన్యాసమునందు నూచించిన రీతి నే యున్నవని భావించి మాలాన్యాగ సభ వారు తీర్మానములను చేసినను రాజప్రతినిధి ఆ సూచనలను నిర్లక్ష్యముగ నిరాకరించెను. కాన దేశీయులు తమ కోరికల నమలు జరిపించుటకు దౌర్జన్యవిరహిత మగు నేదోయొక విధా

నము ననుసరింతుటయే సిద్ధమైనది. అట్టిసాధనలు ఎట్టి మరతులను లేకుండ తమపాప నిచ్చినపుడు రాజప్రతినిధి ఏర్పరచిన నాగరక పదతి పూర్తిగా ఆతిక్రమింపబడినదని ప్రస్తుతము జరుగు కార్యములవలన స్పష్టమగుచున్నది. అసహాయవాదులు పనులలోను మాలలలోను దౌర్జన్యమును చూపకుండ నున్నంత కాలము యిండియా దొరతనము కల్పించుకొన గూడదని రాజప్రతినిధి అపుడు నుడివెను. ఆరీతిగా దొరతనము తటస్థముగ నుండినచో ప్రజాభిప్రాయము వికసించి యుండును. దేశమునందలి దౌర్జన్యశక్తులకు పూర్తిగా వశపరుచుకొనువరకును కోట్లకొలది సంఖ్యగల అసహాయవాదులలో నధికముగ క్రమశిక్షను నెలకొల్పువరకును కాంగ్రెసువారు ఆజ్ఞోల్లంఘనమునకు కావలెనది గడంబుల కనుమతించియుండరు. అటుగాక న్యాయవిరహితమగు నిర్బంధవిధానము ప్రారంభింపబడుటచే సమస్త ఆజ్ఞోల్లంఘనము నవలంబించుట అవశ్య అవసర విధాయకమయ్యెను. ప్రస్తుత ది బార్డోలీలో మాత్రమే జరుగు ను గాని ఆంధ్రరాష్ట్రమున గుంటూరు మండలమువారు కాంగ్రెసు నియమముల నన్నిటిని పూర్తిగా నెరవేర్చినచో ఆ విండలమున నూరు గ్రామములందుగూడ సమస్త ఆజ్ఞోల్లంఘన మన లంబింపబడుటకు నాకున్న అధికారమునుబట్టి వెంటనే నే ననుమతించుటకు జరుగవచ్చును. కాని బార్డోలీ ప్రజల ఆజ్ఞోల్లంఘనమును ప్రారంభించుటకును ప్రభుత్వమునకు ప్రధానపురుషులగు మిమ్ము మీ విధానమును మార్చుకొనుడని సవనముగ నేడుచున్నాను. దౌర్జన్యవిరహితమగు పనులు చేసినందులకు శిక్షలును విచారణలో నున్నవారు ననుచారినందరిని వదిలివేయగోరెదను. పంజాబు, భిల్సాభటు ఆక్రమముల తొలగించుటకు గాని, స్వరాజ్యసిద్ధికిగాని మరి ఎందులకైన గాని దేశమునందరు పనులు దౌర్జన్యవిరహితమై యున్నంతకాలము అవి కఠిన శాసనములక్రిందకు వీనలు ప్రాసీజరు కోడ్సులక్రిందకు వచ్చినను వానితో నెంతమాత్రమును ప్రభుత్వోద్యోగులు కల్పించుకొన గూడదని మీరు నిర్ధారణగా స్పష్టముగా ప్రకటింపగోరెదను. ముద్రాలయములపైను, పత్రికలపైను యుద్ధోగముల పరిశీలనమును పూర్తిగా తొలగించి యిట్టివల నమూనాచేయబడిన జుర్రాబాలా, సాక్షులను తిరిగి యిచ్చివేయగోరెదను. ప్రస్తుతము నాగరకతల ప్రభుత్వముల క్రిందనున్న దేశములని భావించబడు నట్టి దేశములందాచరణములోనున్న విధానమునకు భిన్నముగా నేరు మిమ్ముల నేమియు కోరుటలేదు. ఈ లేఖ ప్రకటియిన తేదీ మొదలు (4 వ తేదీ) ఏడురోజులలోపున మీరీ ప్రకటనను చేయుట సాధ్యమగునేని చెరసాలలనుండి వెలుబడిన నాయకులు పరిశీలుటకు మరల నాలోచించి కొత్తగా నిర్ధారణ చేయువరకు ఆజ్ఞోల్లంఘనమును ప్రారంభింపకుండునట్లు చేయుటకు నేను పూనుకొనుదును. దొరతనమువారి ప్రకటనమును చేయుచో ప్రజాభిప్రాయమును నెరవేరుటయే వారి నిజసంకల్పమని నేను భావించెదను.

27-1-22 వ తేదీని మహాత్ముడు సత్యాగ్రహశ్రమవాసులకు చేసిన ఉపదేశము

“సమస్త శాసనోల్లంఘన, పన్నులనిరాకరణ కార్యక్రమమును ప్రారంభించి జయప్రథము నిరర్థింపను న్దేశముతో నేను నేను బర్డోలీ వెడలనున్నాను. నే నెప్పుడు మరలవత్తునో చెప్పజాలను ఒకవారము పట్టవచ్చును. ఒకవలయినచో, ఒక సంవత్సరముగనో, లేక అసలే రాజులతో చెప్పుదు సరము. అది నాయధీనమగును. కాని ఒక్కటిమాత్రము దృఢము. మనము భారతమునకు స్వరాజ్యమును సంపాదించవలెను. లేకున్న మనము ప్రాణముల నర్పించవలెను. భారతము క్రమముగ పూర్ణభూమిగ మారుచున్నది. ఇప్పటికే సంసార్థము గలిగినది. ధర్మము మనపక్షముండ అవజయము గలుగునా? నేను మనకు మోక్షము సిద్ధింపనున్నది. సత్యముకొరకు సం తోష పూర్వకముగ ప్రాణముల నర్పింపుము. బ్రహ్మమెచ్చుట నున్నది, అది యెట్టిది, అని నన్నెనైన యడిగినచో సత్యమెచ్చుటనున్నది, అది యెట్టిది అని యడుగవలెనని నేను చెప్పుదును. సత్యమే బ్రహ్మము. ప్రతినాయకు ఉదయమున లేవగనే ఓసర్వేశ్వరా! నామతము కొరకును, సర్వప్రపంచము కొరకును ప్రాణముల నర్పింపదగిన శక్తిని నా కొసంగుమని ఒక్కక్షణిక మైన భగవంతుని ప్రార్థింపవలెను. కేవల ప్రాణత్యాగములన ముక్తిగలుగుదు. సంతోషముతోను అంగీకారముతోను, మృతి నొందువారికి మోక్షము సిద్ధించును. భగవద్దీక్షయందలి రెండవ యధ్యాయమున భగవానుడు శ్రీ కృష్ణుడు శివ ప్రజ్ఞనుగూర్చి అర్జునునకు గావించిన బోధలను స్మరింపుము. ఆరీతిగ జీవితమును గడపుటకు ప్రయత్నింపుము. పెక్కు కష్టములను దురాగతములను అనుభవించుచు మరణమును భీతిలేక సంతోష పూర్వముగ ప్రాణముల నర్పింపగల శక్తిని భగవంతుడు మన కొసంగినచో మన జీవితము సౌఖ్య సంతోషముల కాస్పదమగును. నా మతముకొరకును, నాదేశము కొరకును ప్రాణముల నర్పింపగల శక్తిని భగవంతుడు నాకొసంగి నాడు. స్వాధ్యాయమునందొక విధముగ సంతృప్తిగలుదు. నిన్నటిరాత్రి వాస్వానిగారు వ్రాసిన గ్రంథ మొకదానిని చదివితిని. స్వాధ్యాయము ను గూర్చి వాయువు రాజాప్రతాపసింహునిచరిత్రమును వాస్వానిగారు

సారించిరి. ఆయనభాషము లతిమనోహరములు. ప్రతాపసింహు స్వాధ్యాయ మహారము. చిత్తూరుకాట శత్రువుల సభముయిన పిమ్మట దానిని మరల స్వాధీనపరచుకొనుట సాధ్యముగాదని ప్రతాపుడుగ్రహించి రాజభక్తి సంపన్నులగు సరదాజులను యెట్టివాద్దానమును బడసెను? వారందరును స్వాధ్యాయము చూపెదమని వాగానమొనరించిరి. “చిత్తూరురాష్ట్రమునకు మరలస్వాతంత్ర్యము లభించువరకును మే మెట్టిభోగముల ననుభవించుము, కటిక నేలనే పరుండెదము. కందమూలాదులనే భుజించెదము. సర్వ హిక సౌఖ్యముల పరత్యజించెదము. సంపూర్ణ స్వాధ్యాయమును బూనెదము” అని వారందరును దృఢపంకల్పముతో ప్రతిజ్ఞాపూర్వకముగ వాద్దానమొసంగిరి. రాజా ప్రతాపసింహుడు శివప్రజ్ఞుడని నేనునుడువుచున్నాను. ఎల్లవారును స్వాధ్యాయము చేయుట బాని, యభ్యసించి శివప్రజ్ఞులును గాదగు.

బాపుజీయొసంగిన సంగతియిది. బార్డోలీకి పయన ముననపుడొసంగిన యుపదేశమిదియ మహాత్ముడు వచించినట్లుల ఆయన వారమో, మాసమో, సంవత్సరమో, మాసాన్నిగ్యమున నుండకుండుట తలపించును. లేక మేమా మహానీయుని సందర్శించుభాగ్యము మరల గలుగదో! ఏరీకెఱుక? మేముసాధనముగ నాయనమాటల నాలకించితిమి. ఉపన్యాసకాలమున వల్లెలలు నిశ్చబ్దముగను, శాంతముగను మండెను. సందేశమునంత ముగిసిన తరువాత మా నేత్రములనుండి నీరువ్రాలెను. మేము దౌర్జన్యము చిక్క-పట్టకాలక పోతిమి. మహాత్ముని యొద్దనుండి వెడలుటకు పూర్వమాయనను అందఱుమును ఒక్కమారు తదేశధ్యానముతో చూచితిమి. మామనోభావములను తెలుపుటకు లేఖని యాదుట లేదు. (బొంబాయి క్రానికల్.)

చారీచారా అలరులు

బార్డోలీ సత్యాగ్రహమును విరమించుచు మహాత్ముడు 16-2-22 వ తేదీని చేసిన ప్రకటన

భగవంతుడు నా కెంతయో దయజూపెను. మూడు మారు ఆయన నన్ను మందలించెను. శాంతి శాసనోల్లంఘనమునకు నలసిన సత్యము, అహింస దేశమున ప్రబలియుండలేదని భగవంతుడు చెలుపుచున్నాడు. శాసనోల్లంఘనము సామ్యముగ నుండవలయును. సత్యము, వినయము, ప్రేమ వ్యాపించి యుండవలయును. అంతియగాని యెన్నడును దౌర్జన్యము, ద్వేషములకు తావుండగూడదు. రాజులశాసన ఆందోళనము ప్రారంభమైనపుడు 1919 న సంవత్సరమునందు భగవంతుడు నన్ను మందలించెను. అహమ్మదాబాదు, బీర్కాం, భేదాపట్టణములు తన్నొనర్చినవి. అస్పృశ్యతయు, కమాగు నగములుగూడ తన్నొనర్చినవి. నే ప్రారంభించిన చర్యలను మానుకొంటిని. హిను వత్సర్యముంత దుష్కర్మణము చేసినవని వెల్లడించితిని. భగవంతుని యెదుటను మానవునియెదుటను గూడ నేను నన్నడనైతిని. సమస్త శాసనోల్లంఘనమును మాత్రమేగాక నాద్వంద్యము సత్యాగ్రహమును సయితము వినివైచితిని, పిమ్మట భగవంతుడు బొంబాయి సంఘటనములద్వారా షికరముగ నన్ను మందలించెను. నవంబరు 17-వ తేదీన బొంబాయి ప్రజలు జేసిన దుష్కృతములకు నన్ను సాక్షిభూతునిగ భగవాను డొచ్చెను. ప్రజలు సహాయ నిరాకరణోద్యమపక్షముననే పని చేసిరి. బర్డోలీ తత్వము ప్రారంభింపవలసిన సమస్త సాత్విక శాసనోల్లంఘనమును ఆనందర్యమున విరమించినట్లు ప్రకటించితిని. 1919-వ సం॥మున కన్న నాకు అసమాన మధికముగ గల్గెను. కాని నాకది మించినే లేదు. భారత బాతికిగూడ అందువలన మంచియే గల్గెను. శాసనోల్లంఘనమును విరమించుటవలన హిందూ దేశము సత్యమునకును అహింసకును, అండగనిల్చెను. కాని మిగుల కఠినమగు అవమానము నాకింకను సంప్రాప్తించ నలసి యున్నది. మద్రాసుపురము నన్ను మందలించెను. కాని నేను విననయితిని. భగవానుడుమాత్రము చారీచారాద్వారా స్పష్టముగ బల్కెను. మిగుల ప్రారముగ విధింపబడిన పోలీసు కానిస్టేబులు ప్రజలకు మిగుల ఆగ్రహము గల్గించిరి నాకు తెలిసినది. ప్రజలను అటంకపరుపుమని పోలీసు లనప్పట్ల గారిచ్చిన వాగ్దానమునకు న్యతిరేకముగ పోలీసువారు ప్రవర్తించి ప్రజల యూరేగింపు నడచిపిమ్మట వెనుకబడినవారిని తట్టి వారికి నిరోధము గల్గించిరి. అంతట మీరు సహాయమును చేడగా ముందుకు నెడలిన ప్రజలు వెనుకకు దిగిగచ్చిరి. పోలీసువారంతట అగ్ని కురిపించిరి. తమదగ్గర నున్న యందు ఆఖరుకాగానే వారు రాజాకు సురక్షితముగ వెల్లిరి. ప్రజలంతట టూనాకు నిప్పుంటించిరి నాకు సమాచారము తెలిసినది. తానాయందు బందీ కృతులైన పోలీసువారు ప్రాణములకొరకు వెలుపలకు రాగానే ప్రజలచే బంధింపబడిరి. వారి శరీరములు మంటలలో వేయబడెను. సహాయ నిరాకరణము విచ్ఛికభటు లేవరికి యీనధలలో ప్రమేయము లేదని తెలుపబడినది. పోలీసువారు రసల్కాల్పిన ఆగ్రహమేగాక ఆజిల్లాలో వారు చేసెడి దుర్మతములు గూడ ప్రజలను ప్రేరేపించెను. ఎట్టి ఆగ్రహకారణ మున్నను రక్షణము లేక ప్రజల ద్రవ్యము పాత్రులైనవారిని వధించుటకు

కారణములేదు. హిందూదేశము అహింసను అనలంబించుచు, అహింసామార్గముల ముఖమున స్వాతంత్ర్యరాజ్యమును పొంద గోరుచున్నపుడు, త్రిగ్రహకారణమున్నను, ప్రజలు దౌర్జన్యమునకు గలగుట అభీష్టమౌచును. బర్మోలో దౌర్జన్యరహితులైన శాసనాతిక్రమణులు భగవంతుని దయవలన విజయము గాంచు ననుకొనుదు. బర్మోలో విజయము జొందినవారి పరమగ ప్రభుత్వముగారు తమ యధికారము ఒప్పుకొను రనుకొనుదు. ఆగ్రహకారణము గలుగగనే దుర్మార్గమును గావించెడి దుండ. యెవరు వశపరచుకొన గల్గుదురు.

అహింసాసాధనము - మునున ప్రవర్తనలను బడయుచో ముందుగ దేశమునందలి దౌర్జన్యతను పరివర్తనచేసికొనవలయును. హిందూదేశమందలి దుండగిండ్రును మిగిలిన కొన్ని నపుడే దౌర్జన్యరహితసహాయనిరాకరణావలంబులకు విజయము గల్గును. దీనియర్థ మేమి? దుండగిండ్రునయితము సహాయ నిరాకరణోద్యమము కొనసాగుచున్నంతవరకునే దేశాధిమానముచేగాని మతబద్ధులెగాని దౌర్జన్యసంహరణమును కట్టిపెట్టవలయును. అందుచే చారీచారాలలో పరిగిన ఘోరవివాదము నన్ను వెంటనే మేల్కొల్పినది. బాజప్రతినిధిగారికి మీరు వ్రాసిన లేఖయు వారి ప్రత్యుత్తరమునకు మరల బంపిన జవాబును ఏమయ్యెనని నైతాను వస్తుదుగుచున్నది. ఈ యవమానము భరించుట మిగుల కష్టము. ప్రభుత్వము వారికి బెదరింపు లేకును వ్రాసి బర్మోలో ప్రజలకు వాదనలను నిచ్చి మరునాడే వెనుకకుమరలుట పిరికివారల లక్షణము. ఈరితిగ నైతాను పలుకుట జూడ సత్యమును మతమును భగవంతుని సంయతము నిరాకరింపవలయునని చెప్పినట్లుల భావింపవచ్చును. నాకు గల్గిన సందియములన్నిటిని వర్ణించుకొని వాటిని ఇతర స్నేహితులకును చెప్పితిని. వారు మొదట నాతో కేటిభవింపలేదు. ఇప్పుడైనను వారిలో కొందరు బహుశః ఏకీభవింపక పోవచ్చును. కాని నాయంగు నాసహచరులకు మిగుల దయగలదు. నన్ను వారు తమించుచుందురు. అందుచేత నాకష్టములను వారు గుర్తించి నాహేతువులను శ్రద్ధతో నాలకించిరి. ఇందలి పర్యవసానము వర్ణించుకొని మిట్టి త్యాగపూర్వకముగ ప్రజలయెదుట నున్నది. అనన్యదంద కార్యక్రమమునంతను ఈతీరున తలక్రిందులు చేయుట రాజకీయముగ అవిశేషముగను, బలహీనముగను గనపింపవచ్చును. కాని మతబద్ధులతో జూచిన నిక్కార్సయి వెంటయు సంతోషము. నాకు గల్గిన అవమానములను నేనుచేసి తప్పుచున్నను సంగతికించుటచే దేశమున కధికలాభము గలిగెననినంతయు నుపసంహరింప సాహసించెదను. నా కన్ను నుగుచున్న నెల్లను సత్యము అహింస మాత్రమే. నాకు మానవాతిశయములే ప్రేమయును లేవు. ఆట్టికష్టము నేను కొరకను. సామాన్య మానవులందరికీనే నేనును ప్రమాదమునకు లోనగుచుందును. నే తేమీ నే నాందనేకలోపములు గలవు. భగవంతుడు మాత్రము ఇంతగా నాప్రయత్నముల నాశీర్వదించుచుండెను. లోపము నుండించుట ఒకచిత్తులవంటిది. అది దుమ్మును నులిచి నేలనుపరిశుద్ధము చేయును. నాదోషము నొప్పుకొనుటవలన నా కెక్కుడు బలము గలిగినట్లుల భావించుచున్నాను. ఉద్యమమునకు గూడ నింగువలన బలము గల్గును.

సవ్యమార్గమును విడిచి మానవుడెప్పుడును గమ్యస్థానమునకేరుచుండలేదు. చారీచారమును, బర్మోలోకిని సంబంధములేదని తెలుపుచున్నారు. చారీచారాలను బర్మోలో దౌర్జన్యమునకు పూనుకొనుచో మాత్రమే, అసాధ్యము గలదని వాదించెదను. నాకీవిషయమై యెట్టిసందియమును లేదు. హిందూదేశమునందలై బర్మోలో ప్రజలు మిగుల కాంతింతులని నాయాభిప్రాయము. కాని హిందూదేశపుపటముపైన బర్మోలో ఒకచుక్కవలెనుండును. ఇతర భాగములగూడ పూర్వముగ తోడ్పడుచున్న గాని బర్మోలో ప్రయత్నములు విజయము గాంచవు. హిందూదేశమునందలై భాగములందుగూడ దౌర్జన్యరహితముగ మెలగునపుడే బర్మోలో శాసనాతిక్రమణము శాంతియుగ జరుగును. కుండెడు పాలిలో ఒక్కవిషయపుచుక్క కలసిన అది ఆహారయోగ్య మెట్లుల గాదో చారీచారావిషయము చేరుటవలన బర్మోలోకాంతము నిరుపయోగమును. బర్మోలో హిందూదేశస్వభావము నెంత బెప్పుచో చారీచారాగూడ అంతగనే చెల్లును. చారీచారా యుదంతము, దేశస్వభావతీవ్రవిజ్ఞాము. నిర్బంధములు కొనసాగుచొట్ల మానసికముగగాని శారీరికముగగాని దౌర్జన్య మేమాత్రములేదని నే నెపుడును తలచియుండలేదు. కాని ప్రజలు గావించినవ్యభిచార దౌర్జన్యమునకును, అధికారు లవలంబించెడి విపరీతపు నిర్బంధములకును సంబంధ మేమాత్రము లేదని వెనుకను ఇప్పుడును గూడ నమ్ముచున్నాను. యంగు యిండియా పత్రికలో ఈ సంగతి నివలమురు చెప్పితిని. సభను నిషేధించిన ప్రదేశములలో వానిని జరుపుట దౌర్జన్యమని నేను భావింపను. నేనుకెప్పు దౌర్జన్యము, రాళ్లను రుల్లిలు, పరుల నిర్బంధించుటయందు గలదు. శాసనోల్లంఘనమునందు ఉద్రేక మేమాత్ర ముండగూడదు. మానముగ బాధ ననుభవించుటకు శాసనాతిక్రమణము సంసిద్ధుల గావించును. దాని ఫలిత ముద్దు

తము. కొంత యుద్రేకము మాత్రము తప్పక యుండునని నేను దలచితిని. అసంపూర్ణి యగు పరిస్థితులలో గూడ శాసనోల్లంఘనము కొనసాగింపవచ్చుననిగూడ తలచితిని. సంపూర్ణమును పరిస్థితులలో శాంతియు శాసనోల్లంఘనము ఎవరికిని కష్టము గల్గింపదు. ప్రతిపూలపరిస్థితులలో యీ ప్రయత్నము చేయుట మిగుల నసాధ్యకరము. చారీచారా వివాదము ఇందుకు చిహ్నము.

తగిన కట్టుదిట్టములు గావించినచో హిందూదేశ మెట్టిమిస్థితి ననుభవించునో తెలియుచున్నది. అహింసనుండి, హింసనుబయలుదేరనియకుండుచో మన ప్రయత్నముల మరల్చి శాంతివాతావరణమును సాపించి మన కార్యక్రమమును మార్చవలయును. ప్రభుత్వముగారు రగుల్కొల్పినను శాంతిగల్గు నను నమ్మకము ప్రబలంపంతవరకు యీ ప్రయత్నము సలపగూడదు. అనునతిని బడయని ప్రదేశములలో ప్రభుత్వోద్యోగులు ఎంతటి ఆగ్రహకారమును కలిగించినను ప్రజలు సమస్తశాసనోల్లంఘనమును బారంభింపకుండునట్లు మనము శ్రద్ధతో గమనింపవలెను.

ప్రస్తుతాన్నిబట్టిమాడ కాంగ్రెసుశాఖాసంఘములు సమగ్రములగ లేవనీయుచున్న తత్కాఖాసంఘములు ఇండియా కాంగ్రెసుసంఘమువారి ఉత్తరువుల సరిగ పరిపాలించుట లేదనియు, స్పష్టము కాకపోదు. ప్రతిగ్రామమునందును కాంగ్రెసు సంఘములు ఏర్పరపబడియుండలేదు. కొన్ని గ్రామములలో నున్నను ఆగ్రామసంఘములు దేశీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారి మానవలను సరిగ అనుసరించుటలేదు. కాంగ్రెసు సభ్యుల పట్టికయందు కొటిమంది సభ్యులకంటె ఎక్కువయియుండరని తోచెడిది. 1922 సంవత్సరము ఫిబ్రవరి నెల జరుగుచున్నను యీ సంవత్సరమునకు ప్రతిసభ్యుడును చెల్లింపవలసిన 4 అణాల చందాను ఇంకను చాలమంది చెల్లించలేదు. ప్రజలను నెలంటిరుదళమునందు చేర్చుటలో నిబంధనలను సరిగ గమనించుటలేదు. వాలంటీర్లు సంతకమును చేసి ఇయ్యవలసిన ప్రమాణపట్టికయందున్న యంతములన్నిటిని వారు నెరవేర్చుటలేదు. వారు చేతిమగ్గువు పక్షుకు నూలు ఖద్దరు బట్టలను దరించు నిబంధనయిన సరిగ పాలించుటలేదు. అప్పటికే యను పాతిత్వమును పలంట్టిలో హిందువులను వారందరును ఇంకను బాపుకొనలేదు. దౌర్జన్యకళకము నుండి ఎల్లరును ఇంకను విముక్తులు కాలేదు. ఈ పలంట్టిల చెరసాలను పోయినంతమాత్రమున మనకు స్వరాజ్యము లభించుటకాని, పవిత్రముగు ఖిలాఫతు సమస్య నెరవేరుటగాని విశ్వాస హీనలగు ప్రభుత్వసేవకులకు సామ్యునిచ్చుటను మాన్పించుట కాని చేపాడును. విజ్ఞానమును కలగగయ్యుగూడ నున్నా కొందరు సారపదుచున్నారు. మనలో మరికొందరు బుద్ధిపూర్వకముగ నాపము చేయుచున్నారు. తాము దౌర్జన్యవిరహితులు గ నుండవలసియు, నుండవలసిన లేదనియు స్పష్టముగ ఎత్తినయిండియు కొందరు వాలంటీరుదళములలో చేరుదురు. ఈరితిగ అసత్యవాదులని ప్రభుత్వమును నిందించు మనముగూడ అసత్య వదులమగుచున్నాము. సత్యమునకును దౌర్జన్యరాహిత్యమునకును కేవలము పొలుసుటలతో విశ్వాసముదావినంతమాత్రమన మనము స్వరాజ్యమున ప్రవేశింపవలయు.

మందు దేశాభివృద్ధి మోచుగ జరుగుటకు సమస్తజాత్యోల్లంఘనమును నిలిపివేయుటయు, ఉద్రేకము నడంచుటయు అత్యవసరము. దుర్గయము లింకను జరుగుతుండ నిరోధించుటకు జాత్యోల్లంఘనపరిత్యాగము తప్పనిసరి అయినది. తాత్కాలికముగ జాత్యోల్లంఘనమును విరమించినందులకు కాంగ్రెసుసభ్యులను ప్రేరేపించు పురుషులను మాత్రము కాకుండుటయేకాక జాతీయ పాతిత్వమునుండియు ఆస్థిరత్వభారమునుండియు విముక్తులగుదురని నే నాశించెదను.

ఇయ్యగి మనకు పరాజయమనిగాని, పరాభవమని గాని ప్రతికర్షణలు తలంచి ఉద్బోధించెదను. మనము చేసిన ప్రమాణమును తప్పి వైముపట్ల పాతిక మనరించుటకంటె మనము దుర్బలల మనియు భీరుల మనియు నిందింపకుండుటయే శ్రేష్టము. మన ఆత్మలయెగుట మన మసత్యవాదుల మగుటకంటె ప్రజలకంటికి మన మసత్యవాదులవలె కనబడుట కోటిగుణితము మనకు లాభకరము.

చారీచారాలలో ప్రజలు చేసిన ఘాతుకదౌర్జన్యములకు ఎంత అప్రత్యక్షముగ నైనను నేనే కారణభూతుడ ననుట చేత ఉద్రేకమును ప్రజ్వలంపజేయుచుండునట్టి సమస్తజాత్యోల్లంఘనాదిసామాన్యక్రియల నన్నిటిని తాత్కాలికముగ విరమించి సంతమాత్రమున ఆ ప్రాయశ్చిత్తము నాకు చాలను. ప్రత్యేక ప్రాయశ్చిత్తములన నేను పరిసంధుడ గావలసియున్నది. నాకు సంబంధించిన నైతిక పరిస్థితులందు అత్యల్పమును మార్చు కలిగి దానిని గ్రహించుటకు అర్హతగల యంత్రకైని నేను బడయవలెను. నా ప్రార్థనలను ప్రస్తుతము గోచరించుచున్న వారికంటె, ఆ ప్రార్థనలయందు గాఢతగును సత్య సామ్యభావములు విడితము కావలెను. అందులకు మానసికసహకారముతో కూడిన శుశ్రూషవాసముకంటె ఉత్తము మును పరిసంధుసాధనము నాకు వేరొందు లేదు.

మానసికభావమే సర్వమును సమహుచ్చునని నే నెరుగుదును. నట్టిప్రార్థనను చిలుకపలుకువలె ఎట్లు నిరరకమో, నట్టి

ఉపవాసముగూడ అట్లే నిష్ప్రయోజన మగు శరీరపీడన మగుచున్నది. అట్టికేవల శారీరికక్రియలు సంకల్పశుద్ధికి సాధనభూతులు కావు. అటుకాకున్నను స్వరయుక్తమును మంత్రపఠనము వలన గాత్రము చక్కబడునట్లు కేవలోపవాసములన శరీరము కూడ పరిశుద్ధము కావచ్చును, గాని యీరెండును కూడ ఆత్మను పరిశుద్ధ మొనరింపజాలవు.

అటు కాక సంపూర్ణ ఆత్మప్రకాశమునకును శరీరముపై ఆత్మసంపూర్ణాధికారము బడయుటకును చేయబడు ఉపవాసము ఒకని ఆత్మాభివృద్ధిసాధనములలో ఉత్తమోత్తముగాన ఈ విషయమున బాగుగ నాలోచించి కేవల వారిభక్షణమాత్ర మగుపం చాహోపవాసవ్రతమును ఏకదీక్షగ నొనరించుటకు నేను నిశ్చయించితిని. అయ్యది 12వ తేదీ ఆదివారము సాయంకాలము ప్రారంభమైనది. 17వ తేదీ శుక్రవారము సాయంకాలముతో ముగియెను.

నేను చేయనిగిన ప్రాయశ్చిత్తములలో ఇది ఆత్మల్యమైనది. అఖిలభారత కాంగ్రెసు సాయుధులు సమావేశము జరుగవలసి యున్నదని నే నెరుగుదును. ఈదిన పండుకోపవాసము నా మిత్రులలో పెక్కుండ్రుకు సంతాపకారణ మగుననిగూడ నే నెరుగుదును. కాని దీనిని త్యగించుటకును మరికొంత కాలమువరకు నాపుటకునుగూడ నేను సమ్మతంపజాలక పోతిని. నాతోడి దేశసేవకులు నావలె నుపవసింపగూడదని నేను గోరుచున్నాను. ఆట్టిఅవసరము వారికిలేదు. ఆజ్ఞోల్లంఘనమునకు వారు ప్రారంభమలుకారు. అపాయకరమును వ్యాధియని నిర్ణయింపబడినవ్యాధి సందర్భమున వైద్యుహీనుడని పరిగణింపబడిన వైద్యుని దౌర్భాగ్యనిత్యము నేనున్నాను. నేనా చికిత్సను వదులుకొనవలెన వలయును, లేకున్న అధిమను వైద్యుమును బడయవలెన వలెను.

కాన నాకీట్టి ఉపవాసవ్రత మర్త్యవసరమును విధాయకము నగును. కాని ఇతరుల కందరికిని కార్యసంఘమువారు నిర్ణయించిన ప్రజల ఆత్మనిరోధమే సమగ్ర ప్రాయశ్చిత్త మగుచున్నది. వారివిషయమున ఆ ప్రాయశ్చిత్తము అల్పమైనదికాదు. వారు వానిని మనుష్రాచ్యముగ నెరవేర్చినచో ఉపవాసమువలన కలుగు ఫలముకంటె అత్యంతస్థిరమును శ్రేష్టముగు ఫలితము కలుగును. మనోవాక్కాయ కర్మలయందు దౌర్జన్య రాహిత్య వ్రతమును శ్రేష్టముగ నెరవేర్చుటకంటెను, ఆట్టిభావమును ఇతరులలో కలగజేయుటకంటెను శ్రేష్టకరమును, అధిక లాభకారియు అగు ప్రాయశ్చిత్తము మరేదయును లేదు. కార్యసంఘమువారు నిర్ణయించిన నిర్మాణ విధానానుసారము నాతోడి దేశసేవకులందరును వృథావాగ్ధావలను కట్టిపెట్టి శాంతముగ పనిచేయుచున్నారనియు, స్వరాజ్యసంసిద్ధికి సత్యదౌర్జన్య రాహిత్యములే ప్రధాన సాధనములను కాంగ్రెసు సాంప్రదాయమును దేశీయలకు తెన్నగ బోధించి, ఆ తత్వమును చక్కగ గ్రహించినవారిని కాంగ్రెసు సభ్యులుగ చేర్చుచున్నారనియు, తమ కది ముఖ్యమగు మతవిధిగ భావించి అనుదినమును కొంతకాలము రాత్నమున నూలు విడుచుచున్నారనియు, విశ్వర్య స్వాతంత్ర్య ప్రదాయకమును నీ రాత్నమును ప్రతిఇంటను వారు నెలకొల్పుచున్నారనియు, అప్పటికే లనంబడు పంచమ సోదరుల ఇండ్లకు పోయి వారి ఇబ్బందులను గ్రహించి వానిని తీర్చుటయందును ఆట్టివారి బిడ్డలను జాతీయ పాతకాలలో చేర్చుకొనునట్లు ఆ పాతకాల యజమానులను ప్రోత్సహింపరచుటయందును, దేశమునందలి అన్నితరగతుల స్త్రీలును పురుషులను, సమానభావములతో కలిసి మెలసి యుండుటకు తగినసేవ చేయజాలిన సాంఘికసేవ వర్తమును వారేర్పరచుచున్నారనియు, ప్రాణమువలన సంసారమును నెట్లచేయవారి యిండ్లకేగి వారికి నీతిబోధ చేయుచున్నారనియును, గ్రామములలో మాత్రము కాక యథార్థ సేవ చేయునట్టి పంచాయతి న్యాయస్థానముల నేర్పరచుచున్నారనియును వినుటయు, కనబయునాకీవారమున మామూలు భోజనముకంటె అధికముగ శక్తి నొసంగజాలి యుండును. దేశసేవకులు ఆట్టి దేశారాధన కార్యములందు శ్రద్ధగ పనిచేయుట వేయి ఉపవాసములకంటె కూడ శ్రేష్టము కాన నాపైగల ఆభిమాన మోహముచే గాని ఉపవాసమునందు అత్యంతమును ఆమిష్టిక శక్తిగలదును దుర్బిమచేగాని, నా తోడివార్యరును ఉపవాస వ్రతమునకు పూసకుందురు గాక.

ఉపవాసము- తపము, ప్రాయశ్చిత్తము

అన్నిఉపవాసములను అన్నితపములను సాధ్యమగు సంతాపకర రహస్యముగ నుండవలసింది. కాని నా ఉపవాసము తపమును ప్రాయశ్చిత్తమునుగూడ వైయున్నది. ప్రాయశ్చిత్తము ఎల్లరకు లేలియునట్లుగా జరుగగలినది. అది నాకు తపము, నే నెవరిసేవచేయ గోరుచున్నానో, యెవరికొరకు నేను జీవింపకొరుచున్నానో, ఎవరికొరకు ప్రాణముల నిర్మింపకొరుచున్నానో, ఆట్టిదేశీయులకు ప్రాయశ్చిత్తము, పీరు కాంగ్రెసుసభ్యులు కాకున్నను కాంగ్రెసుపట్ల సానుభూతిగలవారై యుండియు, మనుష్రాచ్యముగ కాకపోయినను కాంగ్రెసునిబంధనల నతిక్ర

మించిన పాపమునకు పాత్రైతి. తమ దేశీయులను తోడిమానవులను అను ఆకలినిబీబిలులను చిత్రవధ చేసినపుడు వారు నాపేరును స్మరింపదునే ఆ ఘోరకృత్యము నొనరించియుండురు. కష్ట సహిష్ణుత్వలన మాత్రమే ప్రేమ శీఘ్రపగలదు. ఈ ఘోరములను చేసినవారిని కారాగృహబంధులను జేయవలెనని యయినను నేను కోరజాలనుకానివారొనర్చివకాంగ్రెసునియమెల్లంపుమునకునేను కఠినప్రాంత్యైక్తము పూనిరినని వారికి తెలుపగోరెదను. తాము పతితలమైతిమను పశ్చాత్తాపమునకు పాలగువారు స్వయముగ పోయి ప్రభుత్వమునకు లొంగి నిజమును పూర్తిగా నొప్పుకొని శిక్ష సహభింపదగినని నేను వారికి బోధించుచున్నాను. గోరకుపుగ్రామలో ఈ ఘోరకార్యమును చేసినవారెవరో కనుగొనుటకు అట్టి దేశసేవకులు గట్టి ప్రయత్నము చేసెదరనియు అట్లు నుగొని వారు స్వయముగ ప్రభుత్వమునకు లొంగిపోవునట్లు ధింజురుగాక అని నేనాశించును. ఆహంతలు నాహితోప దేశమును అంగీకరించినను అంగీకరింపకపోయినను స్వరాజ్య ప్రయత్నమునకు వారు గొప్ప ఆభ్యంతరమును కలిగించిరనియు ద్రోలి యుద్ధమునకు ఆలస్యమును కలిగించుటలన ఏకపక్షిదికి గారు నేనచేయుగారిలో అట్టి పక్షిదికి గొప్పనష్టమును గలిగించి వారనియును నేను వారికి స్పష్టపరచుచున్నాను. అసహాయోద్యమము దౌర్జన్యమునకు ప్రయత్నమును, మిషయూడ కాదని గారు స్పష్టముగ గ్రహించవలెను. ఈ ఉద్యమము దౌర్జన్య సహితమును, ఎప్పటికైన దౌర్జన్యమును కలిగించునదియు కాకుండ జేయుటకు ఎట్టి అవమానమునయిన, ఎట్టికఠిర పీడనైన ఎట్టి సంఘ బహిష్కారమునయిన, కడవరకు మరణమునైన నేను అనుభవించ సంసిద్ధుడను.

ఆశ్రమవాసియగు గాంధీ

ఇప్పుడు చెరసాలలోనుండు వారిలో కలసి యీ ప్రాయశ్చిత్తమును నేననుభవించగల అవకాశముకూడ నాకిప్పుడు లేకుండ చేసికొనుచున్నాను గాన నేనీ ప్రాయశ్చిత్తమును బహిరంగముగ నొనరించుచున్నాను. ప్రస్తుతాంశము మరల దూరమై పోయినది. నిర్బంధశాసనములను రద్దుపరచుటకాని, చెరసాలలో నున్నవారిని వదలుదలచిగాని ఇప్పుడు మనము ప్రభుత్వము పారిని కోర్కె అడుగుటకు విలులేదు. చారిత్రావారా ఘాతుకములవలన వారును మనముకూడ బాధ ననుభవించవలెను. మనము కోరినను కోరకున్నను యీవిషయములు ఆత్మైక్యమును రుజువు చేయుచున్నవి. పరిపాలకులతోకూడ ఎల్లవారును కష్టము ననుభవింపవలెను. చారిత్రావారా ఘాతుకములవలన ప్రభుత్వమువారి పట్టుదల మరింత మెండగును. పోలీసువారిచర్యలు మరియును అక్రమములగును. వానివలన గలుగు దారుణశిక్షలచే ప్రజలనీతి మరింత పాడుగాక తీరదు. ఈ దారుణములు జరుగక మునుపు ఏనిటిలో నుంటిమో మరల నానిటిలోనికే, అక్షోల్లంఘనమును, విర్రుంచుటలనను, పాయశ్చిత్తము నొనరించుటలనను, మరల మనము పోవుచున్నాము. నిర్బంధశాసనములను రద్దుపరచుట, శిక్షితులను వదలివేయుట అని కోరుటకు తగిన నైతిక విశ్వాసమును ఆత్మ పరిశోధనములనను గట్టి క్రమశిక్షమలనను మనకు లభించును.

ఈ దారుణ హత్యల ఫలితమును మనము పూర్తిగా గ్రహించ గలిగినచో యీ శాసనమును వరముగా మనము మార్చుకొన గలుగుదుము. భావమునందుక కార్యమునందును సత్యమును దౌర్జన్య రాహిత్యమును పూర్తిగా ననుసరించుటలనను, స్వదేశి అనగా ఖడ్గ విధానమును సంపూర్ణముగ నెరవేర్చుటలనను మనము సమగ్రస్వరాజ్యమును నెరవేర్చ గలుగుదుము. మనలో నొక్కరుకూడ అక్షోల్లంఘనమునకు గడంగకనే భిలాభతు పంజాబు అక్రమములను తొలగించ గలుగుదుము.

మహాత్ముని కేసు విచారణ

18-3-22 న న్యాయస్థానమున

మహాత్ముడు చదివిన నేటుమొదలు

గాథరాజభక్తిభరితమైన నగు నేను తిరుగలేని, ప్రభుత్వానురాగరహితమైనను అసహాయవాదిగను మారుటకు గల కారణములను నాదేశీయులకును ఎవరిని సంతోష పెట్టుటకు నాపై నిపు డే అభియోగము లేబడెనో అట్టి అంగ దేశీయులకును నేను వెల్లడింపవలసియున్నది. హిందూ దేశమున న్యాయశాస్త్ర ప్రకారముగ నేర్పరుపబడిన ప్రభుత్వముపట్ల ననురాగరాహిత్యమును నేను ప్రబలజేయుచున్నానను నేరమును నేను చేసినదని యుప్పుకొనుటకు గలకారణమును న్యాయస్థానాధిపతిగూడ నేను తెలుపవలసియున్నది.

దక్షిణాఫ్రికాలో పరిస్థితులు కడు విషమముగానున్న తరుణమున 1893 లో నేను ప్రజాసేవను ప్రారంభించితిని. మొట్టమొదటనే నాదేశమున బ్రిటిషువారి సహాయమును బడయుటలననుకులభావము కలుగలేదు. మాపుడ నగుటచేతను భారతీయుడ నగుటచేతను నాకుండలిన హక్కులేమియు నాకు లేవని నేనపుడు గ్రహించితిని. నేను భారతదేశమున జనించుటలననే మానవసహజములగు స్వాతంత్ర్యములు గూడ నాకు జేకుండబోయెనని ననుభవము నే నచట గ్రహించితినిగాని నేనంతమాత్రమున భగ్నశయింపడునని కాలేదు. బ్రిటిషు ప్రభుత్వ విధానము సహజముగ సాంగముగా నుత్తమమేయనియు దక్షిణాఫ్రికాలో మాత్రమే విధానమున కీవకగతి సంప్రాప్తమైనదనియు నేను భావించితిని. ప్రభుత్వసాతమును కోరి మనఃపూర్వకముగను దొచ్చికముగను సహకారికై తవ్వినాశనము నెన్నడు కోరక తదభివృద్ధికోరకే నాకు దోషయంతములని తోచినవిషయములన్నిటిని నిష్కర్షగా విమర్శించి వ్రాసితిని.

1899 వ సం॥న బోయరులు ప్రభుత్వముతో యుద్ధమునకు గడంగినపుడు, నేను నేనచేయవలసిన తెలియజేసి, వైద్య సహాయ కైచ్చికదళమును సిద్ధపరచి లేడీ స్పృతు ముట్టడిని తొలగించుటకు జరిగిన వెక్కు-య్యుధులందు సహాయసేవ చేసితిని. 1906 లో జ్యూలూలు తిరుగబడి పిత్తూరి చేసినపుడుగూడ నేను గాయములు తగిలి న వారిని మోసికొని పోవుటకు డోలీలను మోయువారి దళము నేర్పరచి పిత్తూరి అగిరిపోవు వరకును సహాయము చేసితిని. ఆరెండు సార్లును గూడ నా సహాయము నభివందించుచు నాకు పతకముల నిచ్చుటయే గాక బ్రిటు ప్రభుత్వమువారికి వ్రాసిన లేఖలలో గూడ నాసహాయమును ప్రశంసించుచు వ్రాసిరి. దక్షిణాఫ్రికాలో నేను చేసిన సహాయమునకే హార్డింజ్ ప్రభువు (రాజప్రతినిధి) వెనుక నాకు కెయిసరి హిందు స్వర్ణపతకమును గూడ నా కొంగగను. 1914 లో జర్మనీవారు యుద్ధమును ప్రారంభింపగానే నేనపుడాంగ దేశమునం దుండుటచే నచట నపుడు లండనులో నున్న భారతీయులను ముఖ్యముగా విద్యార్థులను వైద్యసహాయ కైచ్చికదళముగా నేర్పరచితిని. అదళము ఘనముననే చేసినది సైన్యాధికారు లపుడు ప్రశంసించిరి. ఆయుధము జరుగుచుండ గనే నేను యిండియాకు వచ్చినప్పటికి నీదేశమున సైనికులు కావలె నని 1917 లో జరిగిన యుద్ధసభలో షెముస్ఫర్డుప్రభువు (రాజప్రతినిధి) ప్రత్యేకముగ కోరగా నాకపుడు ఆరోగ్యము చేరియున్ననుగూడ లెక్కచేయక ఖైదాలో నొకదళమును సిద్ధపరుప చాల ప్రయత్నము చేసితిని. చాలమంది విచ్చిచేరిరి. గాని అంతలో యుద్ధము ముగిసినందున ఆసేవతో అవసరము కలుగ లేదు. ఇట్టి సేవచేసినచో బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందలి యితర దేశములతో సమానముగ స్వాతంత్ర్య గౌరవము భరతఖండమునకు గూడ లభించునను నమ్మకముతోనే నే నీరీతిగా ప్రభుత్వమునకు సహాయము చేసితిని.

ఆశాభంగ పరంపరలు

పినిలో మొట్టమొదటిది కౌలుచట్టము. ప్రజలకు గల యథార్థ స్వాతంత్ర్యమును పూర్తిగా తీసివేయుటకే యీ కౌలుచట్టము చేయబడెను. గాన దానికి ప్రతికూలముగ తీవ్రముగ నాందోళన మొనరించుట నాదియని నేను నిశ్చయించితిని. అంతటితో జలియనువాలాబాగు సంఘ సంహారముతో ప్రారంభమై ప్రాకడపు వుత్తరువు, నడివీధులలో కొరడాలతో కొట్టుట, ఘన్నగు వర్ణింపవలచిగాని పరాభవ క్రియల పరిణామము వహించిన పంజాబు దౌర్జన్యములు ప్రారంభమైనవి. మహమ్మదీయుల పుణ్యక్షేత్రములను కాపాడుట, టర్కీ సంధి మున్నగు విషయములను గూర్చి ప్రధానమంత్రి భారతీయులగు మహమ్మదీయుల కొసంగిన వాదానము నెరవేర్చుటకుగూడ అసంభవమని నే నపుడు గ్రహించితిని.

ప్రభుత్వసహాయముకొర కింకను ప్రయత్నించుట ఇట్టి నిడకన్నము లేనియో కనబడినను మిత్రులు గట్టిగ నన్ను మంచలించిననుగూడ 1919 లో అమృతసరునందు కాంగ్రెసుసభ జరిగినపుడు మాంటాగూ-షెముస్ఫర్డు సంస్కరణము

లను నెరవేర్చుటకు దేశీయులకు సహాయ చేయవలెననియే నేను వాదించితిని. అట్లుచేసినచో ప్రధానమంత్రి మహమ్మదీయులకు చేసిన వాదానమును చెల్లించుననియు పంజాబు మనోవ్రణములు మాన్పబడుననియు రాజ్యాంగసంస్కరణములు అసంత్పత్తికరములుగనే యున్నను అవి దేశీయజీవమున ఆశాజనకములగు నూతనశక్తి ప్రారంభము లనియు నే నాంచించితిని.

ఆయాశ లన్నియును ఛిన్నాభిన్నమై పోయెను. భిలాభు మహమ్మదీయుల నెరవేర్చబడెను. పంజాబు దురంతములను అలతిగ తేల్చివేయుటయే గాక అపరాధులను దండింపవలయుటయంద నారి నింకను ప్రభుత్వవైఖరు లగించనే లేదు. వారిలో కొందరికి పిన్-చేయమునుండి పించెనల నిచ్చుచున్నాను. వారి మరీకొందరికి బహుమానములగూడ నొసంగిరి. రాజ్యసంస్కరణములవలన మద్యగులమనకు కొంచె మార లేదు సగ-రా-భరతఖండమునందలి ద్రవ్యము నింకను కొనిపోవుటకును భరతఖండము నింకను దాస్యనిర్బంధమున బంధించుటకును సంస్కరణములే వారికి సాధనము లయ్యెను. రాజకీయార్థికవిషయములం దవివర కెన్నడును కలుగనంతటి అసహాయపితి బ్రిటిషుసంబాధ మేర్పడిన పిమ్మటనే కలిగినదను నభిప్రాయము నే నెంత ప్రయత్నించినను తొలగింపలేదు. నిరాయుధముగ చేయబడిన భరతఖండము లేన్ను తలపడవచ్చినవారిని సాయుధయై మార్గొనవలె ననిన నిపుడు భరతఖండమునకు నిరోధకశక్తి లవమాత్రమును లేదు. అధినివేతనములకుగల స్వాతంత్ర్యము భరతఖండమున లభించుటకు పెక్కు పురుషాంతరములు గడవవలెనని భారతీయులలో విజ్ఞులగువారే పలువురు తెలచు నట్లు చేయునంత హెచ్చుగా నీవరాధీనత ప్రబలియున్నది. దారిద్ర్య మత్యధికమగుటచే కాటకములు కలిగినపుడు ప్రజలు బాత్తుగా సహింపజాలని దుర్దశ కలిగినది. బ్రిటిషువారి దేశమునకు రాకపూర్వము కోట్లకోటి కుటుంబములవారు నూలుపడు కుటుంబులనైతను గృహపరిశ్రమగా నొనరించుచుండిరి. వ్యవసాయమునలన వారికి లభించు స్వల్పదాయమున కీవిధముగ గూడ కొంత తోడుపడుచుండెను. భరతఖండవాసుల మనుగడ కత్తెనరమగు నేతపరిశ్రమను నమ్మవలెనట్టి కఠినకారిత రాక్షసకృత్యములచే రూపుమాపి ఆదాయమును నాశనము చేసిరని అంగ్రేయులు చెప్పిన వృత్తాంతములవలననే స్పష్టమగుచున్నది. గ్రామములందు నివసించుచు కడుపునిండ నొకపూటయైన భుజింప నాధారము లేక నవయుచున్న సామాన్యప్రజలు క్రమముగ నెట్లు జీవచ్ఛవములై పోవుచున్నారో పట్టణవాసుల కేమియును తెలియదు. విదేశీయులగు ధనాశ్వుకములు పట్టణవాసులచే నేన చేయించుకొని వారికి స్వల్పముగ దళారి నిచ్చుచున్నారు. ఆ విదేశీయు లధికలాభమును గొంపోవుచున్నారు. ఆలాభమును యీదళారిని గూడ వారు గ్రామ వాసులకు సామాన్యప్రజలవలననే రాబట్టుచున్నారు. ఈసంగతినికొంచెమైన గ్రహింపక పట్టణవాసు లాదళారితో నామమాత్రముగ సౌఖ్యము ననుభవించుచు మరియుచున్నారు. సామాన్యప్రజల విలమ నీరీతిగా హరించుటకే యీదేశమున ప్రభుత్వముపయోగపడుచున్న దను విషయమైన నీపట్టణవాసులు గ్రహింపలేదు.

మానవసంగఘముపట్ల మహాపరాధము

గ్రామములలో ప్రత్యక్షముగ కనబడు నస్థిపంజరము నిచ్చు సాక్ష్యమును ఎట్టి లెక్కలను, ఎట్టి యింద్రజాలమును, ఎట్టి తియ్యనిమాటలను మరుగుపరపజాలవు. చరిత్రయందలి మానవసంగఘముపట్ల జరుగుచున్న మహాపరాధము లన్నిటిని తెలపదన్నిన మహాపాతకము. ఇందులకు పట్టణవాసులును బ్రిటిషువారును బాధ్యులు. నిజముగ దైవమే యొకడున్నచో వారతని కుత్తరవాదులు కాక తప్పదు. ఈదేశమునకు వచ్చిన విదేశీయులగు ధనహర్తలకే న్యాయశాస్త్రనిబంధనలుగూడ ననుకూలపడుచున్నవి. నేను నిష్పాక్షికముగ పంజాబు సైనికశాసనవిచారణలను పరికించగా 100 కి 95 మందికి విధింపబడిన శిక్షలు పూర్తిగా అన్యాయమని తేలినది. ఈదేశమునందలి రాజకీయసేరములలో నాకు చాల అనుభవముగలదు. శిక్షింపబడిన ప్రతి పది మందిలోను 9 మంది కేవలము నిర్దోషులే. మాతృదేశమును ప్రేమించుట యొక్కటియే వారొనరించిన అపరాధము. పాశ్చాత్యులసంబంధము గల కేసులలో యీదేశమునందలి న్యాయస్థానముల తీర్పులవలన 100 కి 99 కేసులలో దేశీయుల కన్యాయమే జరుగుచున్నది. ఇందతికయోక్తి యేమియును లేదు. అట్టికేసులతో నేమాత్రమైన సంబంధమున్నచో నట్టి భారతీయుల కందరికి నీవిషయము పూర్తిగా అనుభవములో నున్న సంగతియే ఈరీతిగా విదేశీయ ధనహర్తల కనుకూలముగనే న్యాయనిబంధనలు బుద్ధిపూర్వకముగనో కాకనో పరిపాలించుచున్నాను.

మహాదురదృష్టము

ఇట్టి మహాపాతకమున తమకు సంబంధము కల పరిపాలనమునకు పూనిన అంగ్రేయులును వారికి తోడ్పడు భారతీయులుగూడ గ్రహింపవలెనట్లు మహాదుర్భల ఈపరిపాలనావిధానము ప్రపంచమునందలిటునుగూడ మాత్రమనియు దీనివలన భరతఖండమున కభివృద్ధి కుముగ కలుగుచున్న కలిగినంతవరకు సుస్థిరమనియు నీమముగ నమ్ము నాంగ్రేయులును భారతీయులును పాలకవర్గము

మోహన్‌లాల్ కరంచం గాంధీ

శ్రీమతి కస్తూరిబాయి

పలువురు కలరనిగూడ నే నెరుగుదును. ఒకపక్షమున నూత్న మయ్య సమర్థముగ భయనశీకరవిధానమును ప్రకటించుట ప్రదర్శనమును కలవనియు రెండవపక్షమున ఆత్మరక్షా ప్రతి ఘటనశీక్షలు పూర్తిగా నశింపజేయుటయగుటన ఆపక్షమువారి పౌరుషసత్వములు పూర్తిగా రూపుమాలుచుచే నారు కపట మున మన దురభ్యాసము ప్రబలివదియు నీయుక్తోక్తు లెగు గరు. పరిపాలకుల అజ్ఞాన అత్యచంచల కీకపటవలనను భూగ దురభ్యాసము మరింత తోడ్పడినది.

నిబంధనలలో మొదటిరకము

హిందూ దేశ శిక్షాస్మృతిలోని రాజకీయ నిబంధనలలో 124-వ నిబంధన మొదటిరకము చెప్పదగదు. ఇప్పుడు దానిక్రిందనే నాపైని కేసుచేసిరి. పాఠుల స్వాతంత్ర్యమును అడచివేయుట కేర్పగుపబడినది. అనురాగమును కలిగించుటయు సక్రమమొనరించుటయు నిబంధనలను సాధ్యముకాదు. ఒకని కొకరిపైగాని ఒకవస్తువుపైగాని అనురాగములేనపుడు దౌర్జన్యమును సంగల్పించుటయు, దౌర్జన్యమును వ్యాపింపజేయుటయు, దౌర్జన్యమున కీకరులను పురికొల్పుటయు, జరుగనంతకాలము అతడు తన విరాగమును పూర్తిగావైడించుటకు సర్వస్వాతంత్ర్యములను కలిగియుండదగును. గాని నాపైను బాంకరుగారిపైనను కేసు చేయబడిన నిబంధన ప్రకారము అనురాగ రాహిత్యమును వ్యాపింపజేయుటయే సేరమగుచున్నది. ఈ నిబంధనకింగ విచారింపబడిన కొన్ని కేసులను నేను పరిక్షించితిని. భారతీయులచే నత్యధికముగ ప్రేమింపబడిన దేశ భక్తులు కొందఱానిబంధనక్రిందనే శిక్షింపబడిరి. గాన నాపైను గూడ నానిబంధనక్రిందనే కేసుచేయుట నాకొక గౌరవముగా నేను భావించుచున్నాను.

అనురాగ రాహిత్య మొకసుగుణము

వాకనురాగము తొలుగుటకు గల కారణములను చాల సంగ్రహముగ వివరించుటకు నేను ప్రయత్నించితిని. పరిపాలక నర్థమునందున్న ఏకైకతైనను నాకు ద్వేషములేదు. రాజాపట్ట నసలేలేదు. ఇదిమన కేప్రభుత్వవిధానమును చేయనంతటి సుహృదకారమును హిందూదేశమునకు మొత్తముమీద నొనరించిన ట్టి ప్రభుత్వముపై ననురాగము లేకుండుటయే సుగుణముని నేను నమ్ముచున్నాను. ఈ ప్రభుత్వముక్రిందలె ముందెన్నడును గూడ భారతీయు లింతపాచ్చుగా పారుపవిహీనులుకాలేదు. అట్టినమ్మకము నాకుండుటచే అట్టి ప్రభుత్వవిధానమును ప్రేమించుట పాతకముని నేను తలంచుచున్నాను. ఇప్పుడు సేరమునకు నిదర్శనములుగాజూపబడిన వ్యాపకములలోని విషయములను నేను వ్రాయగలుగుట అమాల్మగౌరవముని నేను భావించుచున్నాను. అంగ్ల భారతదేశములు రెండును మెలంగుచున్న ఆక్రమనిధానమునుండి విముక్తములగుటకు మార్గమును అసహాయోద్యమమునల నేను జూపియుండుటచే నా రెండు దేశములకును నేను మంచిసేవ చేసితినిని నేను భావించుచున్నాను.

అసహాయోద్యమము-ముఖ్యమగు విధి

ఉత్తమ కార్యములకు తోడ్పడుటవలెనే దుష్కార్యములకు సహాయము చేయుండుటగూడ మానవులకు ముఖ్యమగు విధియేయని నేను నమ్ముచున్నానుగాని యింతవరకును దుష్కార్యముల నొనరించిన వారిపట్ల అసహాయోద్యమము బుద్ధిపూర్వకముగ జౌగన్యమే యొనరించినది. దౌర్జన్యముతోగూడిన అసహాయోద్యమమునలన దుష్కార్యములే హెచ్చును. దుష్కార్యములకాధారమదౌర్జన్యమేగాన దౌర్జన్యమును పూర్తిగా పరిత్యజించినగాని దుష్కార్యములకు నిరాధారశీతికలుగదు. నుష్కార్యములకు సహకారులము కాకుండుటవలన కలుగు ఫలితము ననుభవించుటకు బుద్ధిపూర్వకముగ సంసిద్ధులగుటయే దౌర్జన్యరాహిత్యమని గ్రహింపవలెనని నేను దేశీయులకు బోధింప గోరుచున్నాను.

మీరు అధికారమును శిక్షనువేయుడు లేనిచో

మీ యుద్యోగములను వదలివేయుడు

మీ న్యాయశాస్త్రప్రకారము బుద్ధిపూర్వకముగ నేరమనియు నా అభిప్రాయమునబట్టి పాఠుని యుత్తమధర్మమని యు తోచుకార్యమును నేను చేసినందులకు నాకు వేయదగిన అధికతమనుగు శిక్షను వేయుటని గొమ్ములను కోరుచు దానిని సం తోషముగ ననుభవించుటకు సర్వసిద్ధులుగనున్నాను. న్యాయాధిపతియను న్యాయసహాయులు (జడ్జి, అసెసరులు) నను మీరు పరిపాలింపవలెనని న్యాయనిబంధనము దోషమనియు నిర్దోషి ననియు నమ్మినచో మీ యుద్యోగములకు రాజీనామాలున్నట్లయితేదా ఆనిబంధనయు, పరిపాలనావిధానమునుమించినవియు, దేశీయులకు భాగ్యకరములనియు, నాప్రయత్నము ప్రజలమెలగు భంగకరమనియు మీకు నమ్మినచో మిక్కిలి హెచ్చున శిక్షను నాకువేయుటయు మీకు ముఖ్యకర్తవ్యమని విన్నవించుచున్నాను.

మహాత్ముడు వందనము లొనరించుట

న్యాయాధిపతి! స్వర్ణయోగమున న్యాయ బాలగంగాధర తిలకుగారివినారణము మీరు స్మరించిన నమ్మ గౌరవించుటచే నేకోర్క-మాట చెప్పగోరుచున్నాను. ఆమహావీర్యుని పేరుతో నాపేరునుచేర్చుట అత్యధికముగ గౌరవమునాకు కలిగించుటయని నేను ఘొంగుచున్నాను. శిక్షనుగూర్చి యింతకంటె తేలికశిక్ష నే న్యాయాధిపతియను విధింపడనియును విచారణయందు నాకు చూపబడిన చుర్యాదకంఠె హెచ్చుగానే నపేక్షింప లేదనియు నేనువిన్నవించుచున్నాను.

లజపతి రాయగారి లేఖ

గాంధీమహాత్ముని గూర్చి 1922 మార్చిలో లజపతి రాయగారు న్యాయాయుక్తు నేషనుపత్రికలో వ్రాసిన వ్యాసము

గాంధీమహాత్ముని గూర్చి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాను:— గాంధీమహాత్ముని గూర్చియు, ఆయన నాయకత్వమున నడుచుచున్న నూతనోద్యమమును గురించియు నాంగ్ల ప్రతికలు అనేక దుర్భిప్రాయములను ప్రకటించినవి. ఈ యుద్యమపు హృద

యమును పాశ్చాత్యులు ఎన్నటి కైనను గ్రహింపగలరా యని నాకు నిరాశగలుగ నారంభించినది. గాంధీకి అనేక పేరులను పెట్టుచున్నారు. ఆతనికి అనేక ఉద్దేశములు ఆరోపింపబడినవి. ఇట్టివ్రాతల వ్రాయువారు గాంధీ మహాత్ము నెన్నడును జూచియుండరు. తమనంటివారే మరియెవరో వ్రాసిన సంగతులనుబట్టి వారివిషయమును నిర్ణయించుచున్నారు గ్రుడ్డివారిని గ్రుడ్డివారు నడపించు చందముగ నిదియున్నది. గాంధీని జూచి నవాయు ఆతనితో సంభాషించిన వారుగూడ ఆతనిని చక్కగ గ్రహింపజాలకున్నారు. సామాన్యులకు యూరోపియనులకు గాంధీ నెఱుంగుట దుసరముగనున్నది. బెనెంటువంటి యూరోపియనులు గూడ అట్టిస్థితి యందేయున్నారు. బెనెంటు గారికి మహాత్ముడు సామాన్య మానవుడగు గాన్పించెను. పాలు రొట్టెపై జీవించుచు ముడుక నున్నయును ధరించి సామాన్యమట్టిరములలో నివసించెడి పురుషుడుగ మహాత్ముడు గన్పించెను. గాంధీ నిష్కంపటి. సామాన్య లండనుతో నిష్కంపముగ మాటాడును. తానేది నిజమని నమ్ముచో దానిని వారికి తెలుపును. అంతియ గాని వారు చెప్పుచున్నదానిని చెప్పదు. ఆయన జీవితమునందు కల్పనలేదు. ఏలయన నున్న సంగతులనే ఆయన తెలుపును. ఆయననుండు మర్మమేదియును లేదు. అందఱుకును ఆయన సులభుడు. అందఱ యెదుటనే భుజించును, నిదురించును, వ్రాయును, మాటలాడును. ఆంగ్ల రహస్యములులేవు. ఆయన నూలువడకును. కాని మహాత్ముడు వడకిననూలునకును కవీశ్వరులును, చిత్రకారులును, మత గురువులును, జ్ఞానులును వడికెడి నూలునకును పోలికలేదు. కట్టుకథల నాయన చెప్పెను. సంకేతములనుగాని గుప్తరూపములను గాని ఆయనవాడెను. స్పష్టముగను ముడుకగను కన్పించెడి-ఆయన వడికిన నూలును-అనుభవజ్ఞుల మంత్రాంగ వేత్తలను-సుకీర్తిలగు రాజనీతికవీదులును - ధరింపజాలరు. ఆయనకుగల - ఆహంబర రహితము అగుజీవితమునిష్కంపట్య స్పష్టత—అగునిక రాజకీయ నాడికిగాని పార్లమెంటు సభ్యునకుగాని బోధపడదు. తాము సామాన్యులుగ గ్రహించుచు దానికన్న అతని స్పష్టవచనము లున్నతములని వారికి తోచును. గాంధీ మహాత్ముడు ఎవ్వరికిని చెదరిపోడు. ఇతరులను చెదరింపదు. స్త్రీపురుషులగు సంఘమునందు మెలగుటకు ముఖ్యానసరములగు నిబంధనలను తప్ప తదితరాచారములను గాంధీ గుర్తింపదు. వేసమునందును, నడవడియందును రాజప్రతినిధిదగ్గఱ మొదలుకొని సామాన్యునిదగ్గరవరకును ఒక్కరితొనే సంచరించును. అతనికి యజమానులుగాని గురువులుగాని ఎవ్వరును లేరు. ఆయనకు బబ్బరు శిష్యులున్నను ఎవ్వరిని శిష్యభావమున జేర్కొనడు. తన కసాధారణ పతిభగలదని చెప్పుకొనడు. ప్రజలుమూత్ర మట్టిప్రజ్ఞ అతనికి గలదని విశ్వసించెదరు. యోగశక్తివలన ఎవ్వరిని వశపఱచికొనడు. త్వరితముగ బ్రయాణము జేయుచుండును. త్వరితముగ నాలోచించుచుండును. ఆతని కాస్తలేదు. బ్యాంకు ఆకాంట్లు లేవు. దేనియందును ద్రవ్యమును నిలువజేయను. కాని తనకుం గావలసిన అక్కరలకు దేనికిని జనులను ద్రవ్యము నడుగడు. నిజమేమన గాంధీ సామాన్యమానవుడే. ఆయనకు నితరులకును భేదమేమని అడుగవచ్చును. ఆతని యున్నతలము-దృఢసంకల్పముగ

మొదటితీర్మానములో ఏభాగములు తీసివేయబడినవో
మీరు విచారించవలెనని కోరుచున్నాను. ఈసభలో ముఖ్యపా
ర్టీలు రెండును ఆమోదించిన తీర్మానమును మీయామోదమున
కై నీవేదించుటకు మీరట్లుచేయుట యవసరము. దానికి వ్యతిరేకముగా
లేకముగా వోటు నిచ్చువారెవరు నుండరు. ఈ తీర్మానమును
మీచే నామోదింపజేయుట యొక్కటే నా ఉద్దేశముగాదు. ఆ
మోదించుట యొక్కటే ముఖ్యమనితలప వీలులేదు. మొదటితీ
ర్మానము మార్పునట్లు పట్టుబట్టినవారు తమ విధిని గమనించున
ట్లు చేయుటయే నాయుద్దేశము. మొదటితీర్మానములో నున్న
ముఖ్యవిషయ మొకటి యీ తీర్మానములో లేదని మీరు గ్రహిం
పింతురు. అది వైసరాయికి మన తీర్మానమును తెలియజేసే
టను గురించెయ్యి యున్నది. అది యీ తీర్మానములో లేక
వుట నాకు చింతకరముగా నున్నది. నేను ఆ క్లాజును వ్రా
యునప్పుడే మీలో కొందరు దాని దినుట చేపనించుకొనెదరని
నేను తలచితిని. సహాయ నిరాకరణవాది యిట్లు చేయదగునా
యని మీరు మనస్సులలో తలచెదరని నేనప్పుడే యూహించి
తిని. కాని యాక్లాజ తీర్మానములో నుండుటయే సహాయనిరా
కరణవాదినగు నాకు గర్వము కలుగజేసెను. ఇప్పుడైనను మీరు
యాక్లాజ పునరుదరించి లేని నాకు చాల సంతోషముకలుగును.
నాకు వ్యతిరేక బాధితగా లేకున్నది. నేను ఆక్లాజును తీర్మా
నములో నెందుకు పెట్టితిని? చెప్పబడుగూడ నాకు వ్యతిరేక
పోయెను. క్లాజును వ్రాసినప్పుడే మీరు అయ్యెముగా నన్ను
యెడల దానిని తీసివేయవచ్చునని తలచితిని. అసహాయవాదిని
గనుకనే యట్లుచేసితిని. సభాసదులు సహాయనిరాకరణమున

17-వ పేజి చూడుడు

ప్రకటన

రేపటికిము మహాలయ ఆమావాస్య యగు బుధ, ఆదినము ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రకటనము. వారప్రతి మరునాడు ప్రకటింపబడును.

సంపాదకుడు

మహాత్ముని పట్టిపూర్తి

గాంధీ: నవయుగపురుషుడు

గాంధీమహాత్ముడు 1869 సంవత్సరము, అక్టోబరు నెల రెండవతేదిన జన్మించెను. రేపటికి మహాత్మునకు అరుదైనసంవత్సరములు నిండగలవు. మహాత్ముని పట్టిపూర్తియైన సందర్భమున, వారి జీవితచరిత్రను, వారి సందేశములను పరికించి, వాని ననుసరింప బ్రయత్నించుట, మహాత్ముని పట్ల గౌరవము గలవా రందరధర్మ మగుచున్నది. మహాత్ముని సంగ్రహజీవితచరిత్రను, వారు అప్పడప్పు డొసగిన సందేశములను పాఠకుల పరిశీలనార్థము స్థాపితమున ముద్రించితిమి. పాశ్చాత్యదేశములందు బయలుదేరిన పరివర్తనకారకులు, అధికారమును చేబూని, నూతనచట్టములను ప్రయోగించి, తమ పంతమును సాధించుకొనిరి. గాంధీమహాత్ము డటు గాక తన ఆత్మకైతేతనే, ఆధునికప్రపంచము నంతయు వశపరచికొనెను. "గాంధీమహాత్ముడు నూతన మానవకోటిని నిర్మించుచున్నా"డని సుప్రసిద్ధ ఫ్రెంచి తత్వవేత్తయు, కవిపుంగవుడునగు రోమ్యుక్ రోలెండుగారు మహాత్ముని గూర్చి వ్రాసిరి. గాంధీ నూతనయుగమును సృజించుచున్నా డనుటకు సందియ మేముండును? సుప్రసిద్ధ పాశ్చాత్యతత్వవేత్తలు, మహాత్ముని నైతికాధిక్యమును కొనియాడియుండిరి. మహాత్ము టాల్ స్టాయ్ గారు, జీవించియున్న పుడే, మహాత్ముని సంచలనము నిటుల శ్లాఘించి యుండిరి:

"ప్రపంచపు ఈకొన నున్న మావంటివారికి, మీరు ట్రాన్సువాలులో నలుపుచున్న కార్యము, అన్నిటికన్నను ముఖ్యమనితోచును. ప్రపంచములో నింతవరకు జరుగుచున్న కార్యములలో కెల్ల ముఖ్యమగు కార్యమును మీరు నెరవేర్చుచున్నారు. క్రైస్తవజాతులవారే గాక, ప్రపంచమందలి ఎల్ల జాతులవారును దీనియందు తప్పక పాల్గొనవలసి వచ్చును." ప్రొఫెసరుగిల్బర్టుమరేగారు మహాత్ముని విషయమై అధికారుల కిట్టి హితవు నొనగిరి. "అధికారమునందన్నవారు గాంధీమహాత్మునిపట్ల కడు జాగ్రూకతతో మెలగవలయును. ఏలన, మహాత్ముడు భోగానందమును లక్ష్యపెట్టడు. ధనసంపదతో సతనికి పనిలేదు. సుఖముతోగాని, పొగడ్తతోగాని, అతనికి బనిలేదు. తాను సత్యమని నమ్మిన

దాని నతడు చేయును. ఇతడు చాల అపాయకరమగుశత్రువు. ఇతనిమూలమున మీకు సుఖము గలుగదు. ఏలన ఇతనిశరీరమును మీరు ఎప్పుడు బలం నప్పుడు జయింపగలరు గాని, ఇతని ఆత్మను లదిగ నయినను మీరు స్వాధీనపరచికొనజాలరు."

ఈ కారణము చేతనే, గాంధీ మహాత్ముడు స్వేచ్ఛగ నున్నప్పటికన్నను కారాగృహమున నుండునపుడే, ఎక్కువ ఉపద్రవకరుడని, బ్రిటిషు ప్రముఖులుదెలుపసాగిరి. దక్షిణాఫ్రికాలో మహాత్ముని కారాగృహమున నిర్బంధించినవారికన్నను, మహాత్ముడే ఎక్కువ క్రైస్తవమతానుష్ఠానపరుడని, మద్రాసు విషష్టగారు వెనుక చాటియుండిరి. డాక్టరు హోమ్సుగారు గాంధీమహాత్ముని మానవ శ్రేష్ఠుడని చాటుచు, యీవిధముగ వ్రాసిరి:

"లెనినుగారినిగూర్చి తలంచునపుడు, నాకు నెపోలియను జ్ఞాపకము వచ్చును. రోమ్యుక్ రోలెండుగారినిగూర్చి తలంచునపుడు, నాకు టాల్ స్టాయ్ జ్ఞాపకమునకు వచ్చును. కాని, గాంధీనిగూర్చి తలంచునపుడు, నాకు ఏసుక్రీస్తు జ్ఞాపకమువచ్చును. ఏలన క్రీస్తునలె నితడు జీవించును. అతనివలె ముచ్చటించును. అతనివలె, యత్నించును, బాధపడును, కొంతకాలమున కతనివలె భగవద్ రాజ్యస్థాపనకై తమ ప్రాణము సర్పించును. మానవచరిత్రలో నెవరితోనయినను మహాత్ముని పోల్చదలచుచో, కౌఫ్యూసియను, బుద్ధుడు, జోరాస్టరు, మహామృదు, క్రీస్తు గాల్లాతో మాత్రమే సతనిని పోల్చవలయును. భగవత్ సందేశమును బోధింపగలవారు, ఆసియాయం దప్పుడప్పుడు జనించుచు వచ్చిరి. తమ జీవిత విదర్శనము వలనను, తమ సంబోధనమువలనను, ఒక్కొక్కరు జీవితమార్గము నుపదేశించి, మానవులను తరింపజేయుచుండిరి. ఇక్కాలమున, నిట్టివారి సంతతిలో నొకరుగ హిందూదేశమున మహాత్ము లొక రవతరించిరి. ఆత్యంతశారవముతో, చారిత్రకదృష్టితో జూచి, నేను గాంధీమహాత్ముని, ఏసుక్రీస్తుతో సమానులని ఎంచుచున్నాను."

వైవాక్యములను వ్రాసిన రివరెండు హోమ్సు గారు న్యాయార్థుల పట్టణమున క్రైస్తవమతగురు రువని గ్రహించుచో, క్రైస్తవులలో నుత్కృష్టులయిన వారు మహాత్ముని భగవదంశానంభూతు లని ఎటుల భావించుచున్నారో కనిపెట్టవచ్చును. మహాత్ముని జీవితమున కంతకురు మూలాధారము, సత్యము అహింస యని గ్రహించుట యవసరము. వారు రచించిన ఆత్మకథను పఠించినవారికి గాంధీమహాత్ము డు బాల్యదశనుండి ఇప్పటివరకు సత్యము నెటుల నస్వేషించుచున్నదియు, కడుగొనవచ్చును. సత్యా స్వేషణమునకు వీరు అహింస నాధారముగ వైకొనిరి. దక్షిణాఫ్రికాలో భారతీయులచే శాసనోల్లంఘనము నవలంబింప జేసినపుడు, వీరు సత్యాగ్రహమునే సాధనగ వైకొనిరి. ఇందునిమిత్తమై వీరు మూడు పర్యాయములు కారాగృహమునకు జనిరి. వీరితో వేసకువేలు పనివారలు సంతనముతో కారాగృహ బాధల ననుభవించిరి. ఒక్కపర్యాయము వీరుబోధించిన సత్యబోధ వెగటుగ నుండుటచే, కొందరు కార్మికులు మహాత్ముని చంపుటకుగూడ సంసిద్ధులయిరి. కాని, మహాత్ముడు తన సహజరక్షార్ధివృద్ధయముతో వారినందరను తుమించి, వారియం దనుతాపముగలుగజేసెను. దక్షిణాఫ్రికాలో, వీరు జయపద

ముగ నవలంబించిన సత్యాగ్రహపద్ధతి న్నట్లు-గాంధీ ఒడంబడికతో సంతమొందెను. ఇదియే, ఇండియా దక్షిణాఫ్రికాలో మధ్య నిటీవల జరిగిన ఒడంబడికకు మూలాధార మయ్యెను. దక్షిణాఫ్రికాలో జయము గాంచినసత్యాగ్రహము, కెయిరా, చాంపరానులలో గూడ జయప్రదముగ నిర్వహింపబడెను. కొంతకాల ముక్రిందట దీనినిబద్ధోలిలో నవలంబించి, గాంధీమహాత్ముని ఆదేశముక్రింద వల్లభులుపట్టుగారు జయము బడసిరి. ఎన్నటి కయినను, హిందూదేశమునకు మిగిలియున్న దీపద్ధతియే. ఇదియే భారతీయులకు శరణ్యము. దీనిని తిన్నగ నుపయోగించుచో, తప్పక జయము గలిగితిరును. బెల్గాం కాంగ్రెసుసభ కధ్యక్షత వహించి, గాంధీ మహాత్ముడు సత్యాగ్రహము గూర్చి యిటుల ముచ్చటించెను:

"సత్యాగ్రహము సత్యాస్వేషణమే. భగవంతుడే సత్యము. ఈ సత్యము నాకు అహింస యను జ్యోతిద్వారా, ప్రత్యక్ష మగుచుండును. స్వరాజ్యము నా కట్టిసత్యములో నొక భాగము. ఈ సత్యాగ్రహము దక్షిణాఫ్రికాలో గాని, కెయిరాలో గాని, చాంపరానులోగాని, ఇంకను పెక్కు ఇతర స్థలములలోగాని, అవజయము గాంచలేదు. దీని యందు, ద్వేషముగాని, దౌర్జన్యముగాని, ఏమూలను గనుపింపదు."

పై వాక్యములు మహాత్ముని విశ్వాసమును గోచరింప జేయగలవు. మహాత్ముడు దేశమునకు స్వరాజ్యము గోరుట, స్వరాజ్యమునిమిత్త మనుటకు సందియములేదు. మహాత్మునకు, ఆధ్యాత్మిక విషయములువేరును, రాజకీయవిషయములు వేరును గావు. అన్నియు, మహాత్ముని దృష్టికి మోక్షసాధనములే. అందుచేతనే, వారు ధర్మబద్ధమగు మార్గముల నవలంబించి, స్వరాజ్యము బడయవలెనందురు. అధర్మమార్గములద్వారా, స్వరాజ్యము నేడు లభించినను, అట్టి స్వరాజ్యముతో మహాత్మునకు బనిలేదు. మహాత్మునిసందేశము భారతీయుల కొక్కరికే గాక, సర్వమానవకోటికిని లాభించునను తలంపుతోనే, పాశ్చాత్యప్రపంచము మహాత్ముని సందేశమును గౌరవించు చున్నది. నాగరికప్రపంచము నేడు దౌర్జన్యపద్ధతుల పట్ల విసువు జెదియున్నది. కడచిన ఐరోపా సంగ్రామము, పాశ్చాత్యజాతుల కన్నులదెరిచెను. యుద్ధము లికమిద త్యాజ్యములను భావము ఉదయింపజేసెను. కెల్లా గుగారు ప్రతిపాదించిన యుద్ధబహిష్కారపు టొడంబడిక, దీనిఫలమని చెప్పవచ్చును. దీనిపై వివిధజాతుల ప్రతినిధులును సంతకముజేసిరి. ప్రపంచశాంతిని కాపాడుటకు, యుద్ధత్యాజ్యము ముఖ్యమార్గమని గుర్తించిరి. యుద్ధబహిష్కారమునకు, ఆయుధవిసర్జనమన సర మని, గుర్తింపబడెను. ఈవిషయమునిమిత్తమై ఇంగ్లండు అమెరికాలమధ్య ఒడంబడికను గట్టుటకు యత్నములు జరుగుచున్నవి. నౌకల నిర్ణయమునకు బిమ్మట, సైన్యముల నిర్ణయము జరుగునటుల ఏర్పాటు చేయబడెను. నానారాష్ట్ర సంఘమువారు, వివిధజాతులమధ్య జనించు పోరాటములను, మధ్యవర్తి న్యాయస్థానముద్వారా పరిష్కరించుకొనుటకు, ఏర్పాటు గావించిరి. ఇంగ్లండుగూడ ఇందుకు సమ్మతించెను. మొత్తము మీద ప్రపంచాదర్శము దౌర్జన్యవిసర్జన మని స్పష్టమగుచున్నది. కాని, దౌర్జన్య విసరనమునకు

వలయు ఆధ్యాత్మికసాధనలను, పాశ్చాత్యప్రపంచ మింకను గ్రహింపలేదు. కేవలభౌతికసాధనలే వీరు నమ్మి పనిచేయుచున్నారు. అందుచేతనే, వీరి ప్రయత్నములు విజయము గాంచునను సమృద్ధిగను పింపకున్నది. జాతులహృదయములు మారవలెను. ప్రేమబీజములు మొలకెత్తవలెను. క్రైస్తవమతము ఆచరణలోనికి రావలయును. అహింసను, వీరు మూలాధారముగ గైకొనవలయును. ఈ విషయమున గాంధీ మహాత్ముని సందేశమును వినుటకు పాశ్చాత్య లాతురము జూపుచున్నారు. మహాత్ముని పెక్కుదేశములవా రాహ్వానించుచున్నారు. కాని, మహాత్మునకు ఊరక సందేశముల నొసగి, తిరిగివచ్చుట కిష్టములేదు. హిందూదేశము అహింసా సాధనద్వారా స్వాతంత్ర్యము బడసె నని నిరూపించి, పిమ్మట నితరజాతులవారిలో అహింసా పటిమపట్ట నమృతము గలిగింపవలె నను తలంపు మహాత్మునకు గలదు. అందుచేత, భారత వర్షము అహింసామార్గముద్వారా తరింపక ముందు, పాశ్చాత్యప్రపంచమునకు వెడలి సంబోధనల గావించుటకు, మహాత్ముడు సమృద్ధిపెంచుచున్నాడు. మహాత్ముని సత్ప్రయత్నములకు భారతీయులెల్లరును తోడ్పడి తాము తరించి, మానవకోటిని తరింపజేయుట ధర్మము. అన్నిదేశములకన్నను, భారత వర్షము అహింసా సందేశమును నిర్వహించుట కెక్కుడు అధికారము గలిగియున్నది. భారతభూమి అహింసావలంబు లగు మహాత్ములు జనించినచోటు. ప్రహ్లాదాది అహింసావలంబులను, భగవద్భక్తులను జన్మించినది, భారతవర్షమునందే. వేల సంవత్సరముల నుండియు, అహింసకు భారతీయు లలవాటు పడియుండిరి. ఆసియాఖండము నంతను తనసందేశము సంగీకరింపజేసిన బుద్ధుడు, భారతవర్షమునందే జన్మించెను. జైనమతస్థాపకుడగు మహావీరుడు తన అహింసా సందేశమును వ్యాపింపజేసినది, భారతభూమియందే. రోమియో రోలెండుగారు దెలిపినట్లు, ప్రజలలో సంతోషమైన అహింసాభావమే నేడు మహాత్ముని రూపమున ఆవతరించెను. ప్రపంచము దేనికై పరితపించుచున్నదో, మహాత్ముడు అట్టి ధర్మమునే తన జీవితము ద్వారా నిరూపించుట చే, మహాత్ముడు యుగపురుషుడగుట వింతగాదు.

గాంధీయుగము

ప్రస్తుతయుగము గాంధీయుగ మని పిలుచుట కెట్టియభ్యంతర ముండజాలదు. ఆధునికప్రపంచము దౌర్జన్యభావములతో నిండియున్నది. పశుబలమే, న్యాయ మను సూక్తిసర్వత్ర వ్యాపించి యున్నది. ప్రాచీన హిందూదేశము పశుబలమును బాత్తుగ వినర్జించుచున్నను, దానిని పెక్కుహద్దులకు లోబడజేసెను. యుద్ధము సలుపుటకు ప్రత్యేకజాతిని సృజించి ఇతరు లాయుధములను చేపట్టగూడదని, నియమించెను. క్షత్రియు లయినను, విశేషనియమములకు లోబడినచో, యుద్ధమునకు దిగవలసియుండెను. అధర్మయుద్ధములు పనికిరావని విధింపబడెను. హింసను కొన్ని సమయములందుమాత్రమే ఉపయోగింపవలెనని, పూర్వము విధించిరి. కాని, కాలము గడచిన కొలదియు, మానవదౌర్బల్యము నిమిత్తము అహింసాధర్మమునకు ప్రతిపాదించబడిన మినహాయింపులే, సామాన్యధర్మములు గాజొచ్చెను. యూరపునందు

గూడ ప్రాచీనకాలమున యములకై జేయబడిన కట్టుబాటు లంతరించి, ఎట్టిసాధనమునను న్యాయములే యను భావము వ్యాప్తిగాంచెను. అందుచే, అహింస పరమధర్మమగుటకు మారుగ, ముఖ్యధర్మము గాజొచ్చెను. ఇట్టి స్థితి యేలము నిలచి యుండజాలదు. ధర్మమునకు గ్లాని సంభవించినపుడును, అధర్మము పెచ్చుపెరుగునపుడును, పరమేశ్వరుడు తన్నుతాను సృజించుకొను నని, భగవద్గీతావాక్యము తేటపరచుచున్నది. ఇట్లులే, యిక్కాలమున భగవదంశ గాంధీమహాత్ముని రూపమున స్థూలరూపము దాల్చుట వింతగాదు. అహింస నెట్టిసందర్భములలో నయినను విసర్జింపవలదనియు, ఇంతకుపూర్వము మానవ దౌర్బల్యము నిమిత్తము కల్పింపబడిన మినహాయింపులను గూడ విడనాడవలయు ననియు, గాంధీమహాత్ముడు ఆధునికప్రపంచమున కంతకును, సందేశము నొసగుచున్నాడు. సత్యము, అహింసయు, అన్నిమతములకును మూలాధారమే యగుటచే, వివిధమతములవారును మహాత్ముని ఆదర్శపురుషునిగ సంగీకరించుచున్నారు. క్రైస్తవులు మహాత్ముని క్రీస్తుతో బోల్చుచున్నారు. హిందువులు ఆవతారపురుషులతో బోల్చుచున్నారు. ప్రతిమతము వారును వారివారి ఉత్కృష్టపురుషులతో మహాత్ముని బోల్చుచున్నారు. మహాత్మునిద్వారా, ఎల్లజాతులను ఎల్లి సంఘములను ఏకలత్యమునకు గొంపోవుటకు వీలగును. మహాత్ముని సంకల్పము వారి జీవితకాలమున నెరవేడనా లేదాయను ప్రశ్న జనించుచున్నది. రోమియో రోలెండుగారు డిటు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచున్నారు:

“గాంధీ మహాత్ముని సంకల్పము జయము నయినను బడయును. లేనియెడల, పెక్కు శతాబ్దముల క్రిందట, ఏనుక్రీస్తు, బుద్ధుడు బైకివచ్చినట్లు వలె, మరల కొంతకాలమునకు బిమ్మట నయినను నది బైకివచ్చును. తుదకు మహాత్ముడు బోధించెడి ధర్మము నిమిత్తమై పరిపూర్ణావతారము జనించి, నూతనమానవకోటిని నూతనమార్గముద్వారా నడిపించి తీరును.”

త్యాగసందేశము

మహాత్ముని జీవితము స్వార్థత్యాగముతో గూడుకొనియున్నది. రోమియో రోలెండుగారు దెలిపినట్లు, మహాత్ముని ప్రధానసందేశము స్వార్థత్యాగమే. మహాత్ముడు అసహాయోద్యమము ద్వారా బోధించినది స్వార్థత్యాగమే. పెక్కుమంది ప్రముఖులు తన వృత్తులను త్యజించి, కారాగృహములకు సంతసముతో బోవునట్లు జేసినది, త్యాగసందేశమే. త్యాగమే జాతీయ సఖ్యమునకును, స్వరాజ్యసిద్ధికిని మూలాధారమని మహాత్ముడు బోధించెను. రౌలెటుచట్టమునకు బూర్వమున్న హిందూదేశము, పిమ్మట పూర్తిగ మారిపోయినది. దేశముకొరకై, తమవిశ్వాసములనిమిత్తమై ఆత్మార్పణ సలుపగలవారు పలువురు భారతవర్షమున నుద్భవించిరి. ఆత్మశక్తి పశుబలము నెదుర్కొనగలుగుచున్నది. పశుబలభీతి క్రమక్రమముగ దొలగుచున్నది. దేశమునందద్భుత మూనసికపరివర్తనము గలిగినది. బుద్ధోల్లిరయితులు వీరులు గాగలిగినది, ఆత్మశక్తిప్రభావమువలననే గద. జటికదాసుగారు

ఆత్మార్పణము జేయగలుగుటకు, ఆత్మశక్తియే కారణముగద. నిర్బంధములు ఆత్మను బంధింపజాలవని, తేటపడినది. ఈ సందర్భమున, 1922 వ సంవత్సరమున జరిగిన మహాత్ముని విచారణ నిచుక స్మరింపవచ్చును. ఆసమయమున విచారణను పరికించిన జైల్లరకును, న్యాయాధిపతియే నిందితుడుగ గను ఆసమయమహాత్ముడే న్యాయాధిపతిగ గనుపించెను. వాక్యమున న్యాయాధిపతి తీర్పులోని యీక్రింది “ఇంతవరనించిన నిజస్థితి గోచరించును.

గాని, ఇకముందు విచారించినవా రెవరితో గాని, మిమ్మును చేర్చుపబోవువా రెవరితో వీరందరకన్నను భిన్నులు. క్షణభవము. మీరు మీరు గొప్పదేశభక్తులనియు, గొప్పజలదృష్టిలో భావింపబడుచున్న సంగతిని నేను పొలునియు, అసంభవము. రాజకీయములలో మీతో నేకీభవింపనివారుగూడ ఉండిన తాదర్శపూరితు లనియు, పావనసాధు పుంగవులనియు, గుర్తించుచుందురు.....మీరు దౌర్జన్యము పనికిరాదని సంతతము బోధించినసంగతిని నేను మరుసజాలను. అనేక పర్యాయములు మీరు దౌర్జన్యమును ఆటంకపరచుటకు పాటుబడితిరని గూడ నేను నమ్మెదను.”

ఇట్టి మహాపురుషుని శిక్షించుటకు, ఏ న్యాయాధిపతి కర్తవ్యగలదు? అయినను, బ్రూస్ ఫీల్డు గారు కేవలము చట్టమునందలి అక్షరముల నిమిత్తము మహాత్మునిపై ఆరుసంవత్సరముల కారాగృహ శిక్షనువిధించిరి. లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలకు గారికన్నను వీరికి తక్కువశిక్షను విధించుటకు వీలులేదనిరి. గురుతుల్యులగు లోకమాన్య తిలకుగారితో తమకు సమానగౌరవస్థాన మొసగినందుకు, మహాత్ముడు న్యాయాధిపతికి కృతజ్ఞత జూపి, తమకు చాల స్వల్పశిక్షను విధించిరి, కోర్టులో జెప్పెను. మహాత్ముడు అధికారవర్గపులోపములను తెలుపుట కెంతముందుకువచ్చెనో, ప్రజలలోపములను తనలోపములను గూడ బయ్యరచుట కంతటి సంసిద్ధత జూపెను. చౌకిచౌరా దురంతములకు బిమ్మట తాను హిమవత్సర్వతమంత గొప్ప పౌరబాటును గావించితి నని చాటెను. దేశమున అహింసా వాతావరణము లేదని తెలియగనే, మహాత్ముడు శాసనోల్లంఘనమును విరమించెను. దీని సవకాశముగ గైకొని, ప్రభుత్వమువారు మహాత్ముని నిర్బంధించిరి. 1920 సంవత్సరమునుండియు, మహాత్ముడే దేశనియంత్రభారమును వహింపనిచో, ప్రజలలో బెరిగిన అశాంతియు అసహనమును దౌర్జన్యరూపము దాల్చియుండెడిది. మహాత్ము డిట్టియువద్రవమునుమాన్పి, దేశమునందు శాంతిని కాపాడెనని, రోమియో రోలెండుగారు సూచించిరి. పలువు రీసంగతిని గుర్తించిరి. ఇందువలన గాంధీమహాత్మునకు ప్రభుత్వమువారు శాశ్వతకృతజ్ఞతను జూపవలసియుండును.

“కద్దరు”మంత్రము

గాంధీమహాత్ముని కద్దరు సందేశమునకు అహింసయే మూలాధారము. కద్దరు జనసామాన్యమున కంతకును జీవనాధారమొసగి, చేతిపరిశ్రమలను పునరుద్ధరించును. యంత్రములద్వారా స్వార్థకరీల ద్వారా ఉదయించుచుచుండును నివారించును. హిందూదేశమునకంతకును ముఖ్యముగ గావలసినది దాని

త్యాగలంబన మంత్రార్థాన మై పరావలంబనము పరమమూలమైనది. ఇట్టి విషమదశయందు భారతదేశోద్ధరణమునకు గాంధీమహాత్ముడు కార్యరంగమునందు జేరుట భారత దేశ సాభాగ్యమునకు శుభ విహ్నుముగ నేర్పడినది. విద్యావంతులు, విద్యార్థులు, పండితులు పామరులు, శ్రీమంతులు సామాన్యులు, స్త్రీలు పురుషులు, బాలుకు బాలికలు గాంధీమహాత్ముని యువదేశముల ననుసరించి ఆత్మోద్ధారణమును జేసికొనుట కుపక్రమించిరి. గాంధీపేరు మూలములను వ్యాపించినది. శ్రీరామనామసంస్మరణము వలెనే గాంధీనామసంస్మరణమును ప్రజలు చేయుచున్నారు. గాంధీసంచారములందు లక్షల కొలది జనులు పాదాక్రాంతులై ఖద్దరునిధికి కానుకలను సమర్పించుచున్నారు. ఆంధ్రదేశ సంచారమునందు ప్రజలచూపిన భక్తుత్సాహములు గాంధీమహాత్మునిమాహాత్మ్యమును సహస్రము ఖముల చాటుచున్నది.

గాంధీమహాత్ముడు వర్తమానయుగమునందు భారత

భారత సంస్కారమునకును విజ్ఞానమునకును అవతారమూర్తియై వెలయుచున్నాడు. గాంధీమహాత్ముడు కర్మయోగి, విరాగి; మహాదాత, యాచకుడు; జ్ఞాని, ఉద్యోగి; నాయకుడు, అనుచరుడు; సత్యవాది, ప్రియవాది; స్వాతంత్ర్యప్రియుడు, నియతకర్తారాధకుడు.

సద్గుణసంపన్నుడైన గాంధీమహాత్ముడు కేవలము భారతనియకుడే గాక లోకనాయకుడు, లోకోత్తరపురుషుడు. హిందువులు, మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు, బౌద్ధులు, పాశ్చాత్యులు, ప్రాచ్యులు మహాత్ముని గుణలీలముల నారాధించుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముడు నిస్సహాయస్థితియందు నిద్రించుచున్న భారతీయులను మేల్కొల్పి ఆత్మసహాయమును నేర్పినమహాయోగి. ఆత్మసహాయమే సహాయనికారణయోగము, సత్యాగ్రహ యోగము. సత్యాగ్రహయోగము మహత్తరమైన ఆత్మయోగము. ఇమ్మహాయోగాభ్యాసమును సకల జనులు చేసి కామితార్థములను బడయుటకు రాటము ఖద్దరు పరమసాధనములుగ నున్నవి. రాటము దర్శననారాయణులకు కామధేనువు, శ్రీమంతులకు యోగచక్రము. రాటమును ఖద్దరు భారణమును భారతీయుల కాత్మశక్తిని ప్రసాదించుటకు పరమసాధనములుగ నున్నవి. సర్వజనసౌలభ్యమైన స్వరాజ్యసాధనము నారాధించి గాంధీమహాత్ముని సంకల్పమును సఫలముచేయుట భారతీయులకు పరమధర్మముగ నున్నది. గాంధీమహాత్ముని పవిత్రార్థుత్పవనమయమునందైనను ఖద్దరు దీక్షను బూనుట గాంధీనామసంస్మరణమునకు ప్రయోజనము. కర్మ ధోగము లేని జ్ఞానయోగము, జీవ యాత్రను జేయుటకైనను ప్రయోజనకరము గాదు దేహయాత్ర చేయజాలనివా రాత్మయాత్రను చేయజాలరు. ఆత్మయాత్రను జేయుటకై గాంధీమహాత్ముడు పూనిన మహాదీక్షలో శతాంశమైనను భారతీయులు పూనినయెడల ముప్పదికోట్ల భారతీయులకు దుర్లభమైన కార్యము గనుబడదు.

భౌతికబలాభిమానధర్మముల కభ్యంత్రమైన లోకమున కాత్మబలమునందు విశ్వాసము గలుగుట దుస్థరము. ప్రపంచప్రవృత్తియందాగ్రహము సుల

పవిత్రపూర్తి మహాత్మ్యము గాంధీమహాత్ముని సందేశము

“ఈ తరుణమున ప్రాణరక్షణకై మగు స్వరాజ్యచక్రము (రాటము)నుగూర్చి తప్ప మరిదేనినిగూర్చును యోచింపజాలను

పవిత్రపూర్తిమహాత్మ్యసందర్శమున కేపు 2-10-29 ము 10-10-29 వరకు రాజమహేంద్రవరమున ఖద్దరు ప్రదర్శనమును జరుపబూనిన దాక్షిణ్య బ్రహ్మచారి సుబ్రహ్మణ్యముగాను మహాత్మునకు పంపినతంతివార్తకు ప్రత్యుత్తరముగా నిన్న 30-9-29 న తేదిని ల. మండి మహాత్ముడు యీసందేశముగల తంతివార్తను పంపెను.

భము, నిగ్రహము దుర్లభము. ప్రవృత్తియందు కర్మ కనురూపమైన ఫలము గలుగుచున్నది. హింసకు ఫలము హింస. ప్రేమకుఫలము ప్రేమ. ప్రపంచవిలయమునకు మూలమైన హింసాధర్మమును లోకమారాధించి హింసాఫలము ననుభవించుచున్నది. గాంధీమహాత్ముడు త్రికరణశుద్ధిగను అహింసాధర్మము నారాధించుచున్న విధమును వారిజీవయాత్ర విశదము చేయుచున్నది. బుద్ధభగవానుడు 2500 ఏండ్లకు పూర్వము ప్రసాదించిన యుత్తమధర్మమును గాంధీమహాత్ముడు లోకకల్యాణమునకై పూరించుచున్నాడు. ఆ పవిత్రధర్మవ్యాపనమును జేసి ప్రపంచమునందు శాంతిని స్థాపించుట మహాభాగ్యము. ఇట్టిమహోదయనమయమునందు జనన మొందుటయును లోకోత్తరపురుషుడైన గాంధీమహాత్ముని సాంగత్య సంభాషణ సంనేవన లాభములను బడయుటయును, లోక కల్యాణమునకై ఉడుతభక్తిచందాన గాంధీమహాత్ముని దీక్షను సఫలము చేయుటయును మహాభాగ్యముగ నున్నది. ఈ మహోదయానందము ననుభవించుటకధికారమును బడయుటకు భారతీయులు ఖద్దరును, సత్యమును, అహింసాధర్మమును నేవించుటకు దీక్షాపరాయణులై పవిత్రపూర్తిత్వనమును సార్థకము చేయుటకు భగవదనుగ్రహము గలుగుగాత!

ఆ. దంతియ్యనలలోనఁ దక్కినజంతున
యంబునకును తెల్ల నడక యందు
నట్ల ధర్మకోటు లన్నియు లో నకు
నిద్దనగా యహింస కింత నిజము.

కా. నా.

దోరేగింపు ఉత్సవము

మద్రాసు మహాజనసభ, తమిళనాడు కాంగ్రెసుసంఘము, హిందూస్థానీ సేవాదళముల యాజమాన్యమున మహాత్ముని పవిత్రపూర్తియత్నన సందర్శమున కేపు ఉదయము 6 గంటలకు బ్రాడ్వేలో హిందూస్థానీ సేవాదళ కార్యాలయమునుండి దోరేగింపు ఉత్సవము బయలుదేరును. ఛై నాబజారుగోడ్డు, మాంటు గోడ్డు, బెల్సుగోడ్డు నల్లతంబి మొదలవీధి, కేరవీధి, సుంకువారి వీధి, సుండా తిరువళ్ళిక్కేటి సముద్రతీరమున కేగెదరు. సుంకువారిధి కెరుగుగ నున్న సముద్రతీరమున జాతీయపతాక స్థాపనము కేపు ఉదయము 8 గంటలకు జరుపబడి ఆస్థలమునకు గాంధీ ఘట్టునుని పేరిడబడును.

విక్రయము ఖద్దరు

కేపు ఉదయము 9 గంటలనుండి మధ్యాహ్నము 8 గంటలవరకు హిందూస్థానీ సేవాదళ సభ్యులు, మద్రాసు యువజన సమితి సభ్యులును నగరమున వీధులందు దిరిగి కద్దరువస్త్రములను విక్రయించెదరు. మధ్యాహ్నము 1 గంటనుండి 3 గంటలవరకు కొత్తాళు బజారు, చింతాడికేట మున్నగు స్థలములందు దీక్షల కన్నదానము జరుగును. కేపు సాయంత్రము మరయొక ఉత్సవము మైలాపూరు దేవాలయమునుండి బయలుదేరి తిరువళ్ళుము నకు 5-30 గంటలకు చేరును. అచ్చట బహిరంగసభ జరుపబడును. నాయకలందఱు ఉపన్యసించెదరు.

మహాత్మునిపవిత్రపూర్తి

తిరువళ్ళిక్కేటి కాంగ్రెసుసంఘ కార్యక్రమము

తిరువళ్ళిక్కేటి తాలూకాకాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శిగా రిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—కేపుమహాత్మునిపవిత్రపూర్తి దినోత్సవము ఈ కిందివిధముగా మా తాలూకాకాంగ్రెసు సంఘము వారు జరుపుటకు నిశ్చయించిరి.

కేపు ఉదయము 8 గంటలకు కాంగ్రెసు కార్యాలయమున జాతీయ పతాకస్థాపన.

ఉదయము 8 గంటలకు కార్యాలయమునుండి భజనతో సముద్రతీరమున కే. సుంకువారివీధి కెరుగుగనున్న వ్యాపారస్థాని స్నానస్థులను కేసుట. అటు జాతీయ ధ్వజమును స్థాపించుట.

మధ్యాహ్నము 12 గంటలనుండి 1 గంటలవరకు కెరెటు థాట్ రైన్ కార్యాలయము దగ్గర దీక్షలకన్నదానము.

1-30నుండి 2 గంటల వరకు హిందూ మైలాపూరును నూలునడకుట. స్త్రీలకు నూలునడకుటయును పోటీ.

2 గంటలనుండి 3 గంటలవరకు హిందూమైలాపూరు నందు స్త్రీలసభ, అసలించికలమ్మ, యామినీపూర్వ తిలకమ్మ, రుక్మిణీ లక్ష్మీదత్తి గార్లు మున్నగునా రుపన్యసించెదరు.

3-30 గంటలకు పార్థసారథి కోటనుండి గొప్పఉత్సవము బయలుదేరి తిరువళ్ళిక్కేటి, పురుపాకం, తిరువత్తేర్వరన్ కేట, చీపాకు ముఖ్యవీధులగుండా తిరువళ్ళుమున కేసుట. ఉత్సవమున ఆదిద్రావిడ భజనపాట్రి, హిందీభజనపాట్రి, తమిళ, ఆంధ్రజాతీయగీతములపాట్రి, బ్యాండు బాలికల భజనపాటలుండును

పొరులందఱు గాంధీబోలీలతోడను, జాతీయపతాకములతోడను ఈ ఉత్సవమున చేరవలయునని కోరుచున్నాము.

సాయంత్రము 6 గంటలకు తిరువళ్ళుమునందు బహిరంగసభ. పొరులు కేపు విదేశవస్త్రములను బహిష్కరించి ఖద్దరు వస్త్రములనే ధరించవలెనని కోరుచున్నాము.

కేపు ఉదయమున 6 గంటలకు దైన్యపార్థసరిపి ఖద్దరునే ధరించెదనని ప్రతివబూన వలయునని పొరులకల్పరను కోరుచున్నాము.

భారత గీతముల పోటీ

మహాత్మునిగాంధీగారిపవిత్రపూర్తి ఉత్సవసందర్భమున కేపు మధ్యాహ్నము 1-30 గంటలకు మహాజన సభా మండరమున భారతీ గీతములపోటీ జరుపబడును. పోటీలో పాల్గొనవలయు వారు కేపు మధ్యాహ్నము 1-15 గంటలకే ఆస్థలమును హాజరు కావలెను.

మహాత్మునకు కాశీ జిలాబోర్డు వారి యాహ్వానము

బోర్డువారు 100 ఖర్చుపెట్టుటకు తీర్మానించుట
కాశీ, సెప్టెంబరు 30:— గాశీపురము చెల్లదు గాంధీమహాత్ముడు ఆక్టోబరు 2 తారీఖున నారజానియందు ఆళుపక్షము ఆహ్వానపత్రమును సమర్పించుటకు కాశీ జిల్లాబోర్డువారు తీర్మానించివారు. ఈ సందర్భమున అస ఖర్చుల నిమిత్తమై బోర్డువారు 100 రూపాయలు మంజూరు చేసివారు.
(ఆ. ప్రె)

గాంధీ అవతారమూర్తి

డాక్టరు భోగరాజు పట్టాభిసేతారామయ్యగారు
వ్రాసిన ప్రధానవాచనము

“అతని బోధన లవంతకాలోపము కనులు. అది శాశ్వత సత్యాత్మకమగు మతము. తాను సత్యమును గ్రహించి అది యితరలకుందరికిని అన్ని కాలములందును గూడ-యధార్థముగా కాలిపలకంటే అధికముగా అనాగతికాలము వార్షికోదేవ నట్లు దానిని బోధింపగలవాడు. భగవంతుని ప్రేమకుంట కలిగి దైవ సుండినవో ప్రవక్తలకై ప్రేమించునని మతముగా భావింపబడును. అతని బోధన సభవామియ్యగేయునో వింపబడును. “ధర్మసంరక్షణ ప్రపంచమున ధర్మముని కలిగిన అని భగవంతుడే బోధించెను. యాపమున నవతరించి శిష్టరక్షణ పుడెల్ల భగవంతుడే” గావించుచుండునని ప్రాచీనులగు హిందువులు దుష్టశక్తివ్యతిరేక రైలును మతస్థాపకులను నిర్ధారణగా దూరమొనర్చెను. అటులనే గతకాలమునందు భగవంతుడు విధించియున్న ఆవతారములను ధరించి ప్రపంచమున ప్రేయోజనమును తొలగించి పునీతము గావించియుండును. ఆయా అవతారములను పుత్రాంతరములన ప్రమాణి పుద్ధియందలి అంతులు మనకు గోచరించుచున్న వానిని శ్రద్ధతో నవీన శాస్త్రీయ దృక్పథమునండి పరిశీలించుట సముచితమును లాభకరమునగునని ననును. యుగయుగములందు సృష్టి లో కలిగిన అభివృద్ధి దాని వలన వ్యక్తమగును. మరియును భౌతిక ప్రపంచాభివృద్ధియొక్కే గాక మానవుని ఆత్మయొక్కయు, మానసము యొక్కయు గుణాభివృద్ధియు అభివృద్ధిగూడ విధితమగును.

హిందువుల పురాణోపాసములందు దశావతారము లని మాత్రమే తెలుపబడెను. కాని, నవీనశాస్త్ర-అభిప్రాయము గుణ్యముగా వానిని గ్రహింపవలెననిన ప్రతి అవతారమునకును సంబంధించిన కథల నన్నిటినిగూడ మనము పరిశీలించవలసియే యుండును. అటుల చేసినచో గాని ఆ యుగస్థితులను ఆ అవతార ప్రయోజనములను మనము పూర్తిగా తెలుసుకొనవలయును.

శ్రీహరి ధరించిన మొదటి అవతారము మిన (చేప) రూపము. విశ్వమంతయు జలమయమైయుండును. భూగోళమింకను బయల్పడలేదు. జలగర్భమునందే ఆడగియుండును. ఈ రూపము గల జంతువులు నీటియందుమాత్రమే మనగలుగును.

రెండవది మార్కట (తాబేలు) రూపము. ఈ రూపముగల జంతువులు నీటియందును భూమియందునుగూడ మనగలుగును. తమ సకలసమయములను డిప్టలో నిమగ్నమౌదుటకును, ప్రైక కనబరుచుటకును గూడ నీనికి శక్తికలదు.

మూడవది వరాహ (అడవిబండ్ల) రూపము. ఇది కేవలము భూదరమే. మిన మార్కటములవలె నది జలమును (ప్రేమింపదు) గాని భూజల మిశ్రమ ప్రదేశములందు (బురదనీలలు) నింపింపగోరును.

నాల్గవది నరసింహమునుమృదు-మృదురూపము. ముఖము మాత్రమే సింహాకారము. తక్కిన అవయవము లన్నియును మానవాకృతి. ఇందు మానవత్వ ముండునున్నదిగాని యింకను సమగ్రముగాలేదు; గాన నది మృగసంతతికే చేరును. ఇది మృగరాజు. కాంతారమున ప్రభుత్వ మొనరించును.

ఐదవ అవతారము నామన (మొలకజ్జు వసువపుడు)మూర్తి. ఈరూపము పెద్ద కోతిరూపముతో తుల్యమైన కుబ్జత్వము.

ఆరవ అవతారము పరశురామావతారము. ఈఅవతారమున ఆయుధము గండ్రగొడ్డలి. ప్రయోజనము హింసాపరమగు సకల క్షత్రియసంహారము.

ఏడవ అవతారము శ్రీరామావతారము. ఈ అవతారమున పుత్రధర్మమును రాజధర్మమును గృహధర్మ (ధర్మ) ధర్మమును బాగుగా నెరవేర్చబడెనుగాని రాజధర్మధర్మములతో కొన్నిలోపములు గూడ లేకపోలేదు!

ఎనిమిదవ అవతారము బలరామ అవతారము. ఆయుధము నాగలి. ప్రయోజనము కృత్రిమత్వముగాని మౌలికధర్మముగాదు. భూమినిదున్ని సస్యములను పండించి దేశమును ధనవంత మొనరించుట (ప్రతి అవతారములలో నది కృష్ణావతారముగాని, బలరామావతారముగాదనియు, బలరామమూర్తి యందు శుక్లకేశవేశము మాత్రమేగలదనియు బలరామమూర్తి అదికేమని అవతారమనియు శ్రీ మద్భగవద్గీతాద్యులవారు సిద్ధాంతీకరించిరి) బలరామ రూప పేర్కొనకలమున సంగ్రహమై పూర్వముకంటే కాంతిరక్షణమే అధికముగా అభివృద్ధినిొందెను.

తొమ్మిదవ అవతారము బుద్ధరూపము. ఈ అవతారకామున అహింసాసిద్ధాంతము చాల వ్యాపించినది, శాంతినిలకొనది. గాని అది సమగ్రముగ కింకొక అవతారము కలగవలయు యుండును.

“అదియే పదియవ. ౧౦ గాంధీ అవతారము”

అని మే మునీ నది సారబాటుకాదనియే నమ్మెదము.

శాంతి, అహింసను ఉపదేశించుటకే వహోద్భుడు అవతరించెను. మానవభాగ్యమును పరిమృదించునట్టి న్యాయాధిష్టానికము నా క్రమించి న సంగ్రామము నటించుండి యిది ౧౦ చి న్యాయ పీఠమున సర్వాధికారముతో మరల ధర్మమును ప్రతిష్ఠించెను. వనీపకత్వమును త్యాగమును ధర్మమును తీవ్రసాధారములు. అవి శత్రువుల నెలవ నెంతగా నప్తపరుపబడినను, అహింసాసత్యములవలన నవి మరల అర్హస్థానమును బడయగలుగునని మహాత్మునకు గాఢ విశ్వాసము కలదు. అన్ని దేశములలోను, అన్ని యుగములలోను గూడ అహింసాసత్యములే ధర్మమునకు సానుభూతములైయున్నవి. కావుననే యెట్టిపరిస్థితు లేర్పడిననుగూడ అహింసాసత్యములను పరిత్యజింపకూడనని మహాత్ముడు తన శిష్యుల కాడేశించెను. అవి విజయమునకు చేరువదారులు కాక పోవచ్చును అవి మిక్కిలి దూరపువార్తయే కావచ్చునుగాని స్వగృహము నుంచేట కి వి యే మిక్కిలి చేరువ దారు లగుట నిశ్చయము. ఇతరులను బాధించుటమాని తానే కష్టముల నాహ్వానించు సిద్ధాంతము కేవలము నూతనమైనదిగాదు. వీలనగా ఏమిక్రిస్తు బోధనలో గూడ యాసిద్ధాంత ప్రారంభమనవల కలవు గాని యెహిక పరత్వము, హింసాభిరుచి, మాతానాస్యములు మున్నగునవి ప్రబలుముగా నున్న ప్రకృత యుగమునందు యాకష్టాహ్వాన సిద్ధాంతమును ముఖ్యముగా రాజకీయములందు అనుష్ఠానమునకు తేటతెననిన అధికమున శైర్వమును శాస్త్రాత్మాసాహును కొంత భావనాశక్తియును గూడ నుండక తప్పదు. ఇట్టి అహింసా హింసలకు కిక శత్రువు అవతార మూర్తులను ప్రవక్తలను మాత్రమే యుండును గాని సామాన్య మానవులకుండవు. సాండర్సు హత్యయును జతీనుదాసు ఆత్మ ప్రమర్దమును పరస్పర విరుద్ధములగు నిదర్శనములై యున్నవి. సాం డర్సు హత్య వలన ప్రజలలో నెట్టి భావపరివర్తనమును కలుగలేదుగాని జతీనుదాసు ఆత్మసమర్పణమువలన ప్రపంచమంతయును విభ్రాంతమైనది. సాండర్సు హత్యవలన ప్రజలలో హంతకులపట్ల ఆగ్రహముమాత్రమే కలిగినది. గాని జతీనుదాసు ఆత్మసమర్పణమువలన ప్రజల ఆత్మలు పునీతమైనవని, ప్రజలలో ఉన్న తభావములు ప్రకోపించినవి, మానవులలోనుండు దైవకళ విజృంభించినవి. మనము దీనివలన నెవకటికంటే భగవంతుని సామీప్యమునధికముగా బడయగలిగితిమి. ఈ అల్పశక్తుడగు మానవుని చెరసాలలోనుంచినపు డతడే ప్రాణికిని యెట్టిభాధయును కలిగింపలేదుగాని తన ఆత్మనే కష్టములకు బుద్ధిపూర్వకముగా పాలుపరచెను. ఆతని వివేకము శంకనీయును కావచ్చునుగాని ఆతని మహాత్మాగము చిరస్థాయి యై కలిహామణి హృదయములనుగూడ కరిగింపగలవనట్లు కెట్టి సంతోషమునలేదు. ఎట్టి కర్మ-శిష్టాచర్యములై ననుగూడ దివంగ భృతును నిన్ను నొకటి పరమము అనామకుడు నగు నీ యువకుని కొరకు కన్నీటితో జలంజలి నొసగకుండనండజాలదు. అహింసయందు గల అద్భుతశక్తి యిదియే. అహింసయనగా యితరులకు బాధకలిగింపకుండుటమాత్రమే గాక తన ఆత్మను బుద్ధిపూర్వకముగా కష్టములకు పాలుదేయుటగూడ నైయున్నది. మనము భావింపగల ఉత్తమోపదేశము లన్నిటిలోను యిదియే. ఉత్తమోత్తమము.

భగవంతుని కడపటి అవతారమున, పదియవ అవతారమున ౧౦ గాంధీ అవతారమున లోకమునకు చేయబడిన మహోపదేశ మేది?

“అహింసా పరమో ధర్మః”

ఓం శాంతి శాంతి శాంతి (జన్మభూమి 28-9-29.)

* * * * *

గండే రంగయ్య నాయుడుగారు

మన భారతదేశ విమక్తికై యవతరించిన భగవదంతముగు గాంధీ మహాత్మికి మచ్చితా ర్థియై త్యాగమూర్తినియును తన సతీ రత్నముతో నారోగ్యవంతుడై నిలసిల్లుచు దేశీయుల నయన కమలముల వికసించజేయుచున్నందుల కెంతయు అభినందించుచున్నాడ.

సకలదేశారాధ్యుండును, సమస్త జనసమ్మత్యుండును, అనుపమానత్యాగిలీలందును, విదేశీయరాజ్యాంగ శృంఖలానిబద్ధ భారతమాతృవిమక్తి కంకణబద్ధుండును అగు గాంధీమహాత్మునికి మచ్చితార్థి యయ్యై సర్వతోముఖముల దేశసేవజేయ సమర్థుడై ప్రజల సుద్ధృఢియై యెంతయు సంతసము.

శుక్ల సంవత్సర భాద్రపద ఋషి అమావాస్యను సరియగు ఆక్టోబరు రెండవతేదీ బుధవారమునాడు భారతప్రజలందరు కృతజ్ఞతానూచకముగ నగర, పట్టణ, గ్రామ, కుగ్రామముల యందుగూడ ఆ మహనీయుని మచ్చితార్థి మహోత్సవము గావించి ప నుద్దుక్తులగుటయే ఆతని యనుపమానముగు గొప్పతనమును, బ్రహారంజకత్వమును చెబుచున్నది.

ఈ మహోత్సవమును గావించునందర్భమున ఆ సత్పురుషునికి అత్యంత ప్రేమపాత్రులగు ఆంధ్రదేశీయులు ముందంజ వైచి తమ భక్తివిశ్వాసములను వెల్లడింపబూనుదురనుట కెట్టి సంతోషమును లేదు.

దేశైకమహానాయకుండగు ఈ పురుషుని హి మున కు సర్వేశ్వరుండు దీర్ఘాయురారోగ్యముల నొసంగి ఆ మహాత్ముండు పూరియున్న దేశమాతృదాస్యరహితమైనా ధురంధరత్వమును ద్విగుణీకృతము గావించుగావుత.

ఓం శాంతి శాంతి శాంతి

* * * * *

అనుపమానత్యాగియగు త్యాగధురీణుడు

లోకపూజ్యుండు

విమతదయాసముద్రుండును వీరవశేణ్యుండు రామభక్తుండును సునతరకి ర్మికాలియును గాంధీమహాత్ముని మచ్చితార్థి కంటే మనకుం బ్రమోదము పుటించున దేదీయు లేదు లేదెలక. ఆణువవియబ్బముతో బ్రదికినట్టి జనుల కలియందు ధన్యులై దురదగ, సర్వలోకహితధుర్యులుగా మనినట్టి మచ్చి వత్సరులవారి ధన్యత ఇంతె ఎచింపగ; గాంధీ సద్భవోగరిమకు సాటి యిప్పుడు జగంబున నెచ్చటైన నుండునో? ప్రతి మానవును నేనెవేల గడియింపంజాలు దక్షుండనై సతీయన్ సంతతి గల్గి, యిండుకయు శ్రీసంపాదనాసక్తి లేక తులత్యాగధురీణితో భరతదేశారాధనప్రాధి సం తతముక గ్రాలుదు నెంత పూర్వము! మహాత్మా! గాంధీ

ధీరోత్తమా!

ఉరుతూతపాదులకెల్ల నోర్చి యెంర్చి

పరజనోపకారపరతః బరగునట్టి

విమత తరురాజమును దలపించు వచ్చువా!

అమలగణసాంధ్ర! గాంధీ మహాశయేంద్ర!

గాంధీమచ్చితార్థిని గావించి కరము పొంగు

భగ్యలక్షణసముక్షేత భరతమాత

గాంధీ శత్రుత్వ గాంచు. భాగ్యంబుగూడఁ

బడయుగావుత శ్రీరామభక్తు కరుణ!

జనమంచి నీతారామస్వామి,

ప్రభుపండితుడు, మృణిసిపత్ హైస్కూలు.

* * * * *

శ్రీయుత నెదురుమూడి శేషగిరిరావుగారు,

నమర్పించిన నీసమాల

శ్రీకర సద్గుణ శ్రీల; కరంబందు

గాంధీమహానదాసు, కడుచెలుంగు

తొలిమేను నను, నెట్టిబలు నోము నోచెనో,

సకలవిశ్వయో-విశాలడయ్యె

సార్వభౌమడుగాడు; సామాన్య మనుజుడ,

మానవలోకక మాన్యుడయ్యె

యతిగాడు, పితాధిపతిగాడు, భువి

పంచఖండంబులకుగరు పదవిబడసె

ఆగర్భ శ్రీమంతులగు, నమాత్యుల కుటుం

బమునందు పుట్టిన, ప్రబలభోగి

భలే! నేడు కటివస్త్ర మాత్రనై భవదయ,

ప్రజల కర్పించెను భాగ్యమెల్ల

సత్యంబును నహింస, శంఖచక్రంబులీ

విష్ణుభక్తుల వంశమిల మణికి

సత్యంబుగాగ, న బాతశత్రుండన

జనును, గాంధీ యొకండెజగతిలోన

దుష్టశక్తులను శిష్టరక్షణమున,

నిత్యకృత్యంబులీ నిర్మలనకు

హరిసర్వ శక్తుడు, నరుడట్లు శక్తుడు,

హరియై రక్షకుడని ఐరదుగొల్చు

ఆబ్రహ్మ స్తంబపర్యంతంబు జీవుల,

హరియాలయము లె,యంచాత్మసేంచు

ఇలమనోవాక్కాయముల, నెట్టి

ప్రాణులనైన, నొప్పింపడి దీనహితుడు.

నిరుపేదలును మరి నిమ్మ బాతులు, నాప్త

బంధువులని తన పజ్జచేర్చు

నిగ్రహంబునకు ననుగ్రహంబునకును,

నిశ్చలండుగు ధర్మనిష్ఠుడైతడు

నిండెనరుదయెండ్ల, శ్రీ పరునికరుణ

అభిలమానవ కాళ్యాణ మాతృగోరు

నట్టి, మోహనదాసున కభిలక్తర,

ఆయురారోగ్య భాగ్యము లధికకరుణ.

నొసగి, నేయెండ్లు బ్రోచు త, నెసగయశము||

11-వ పేజీ తరువాయి

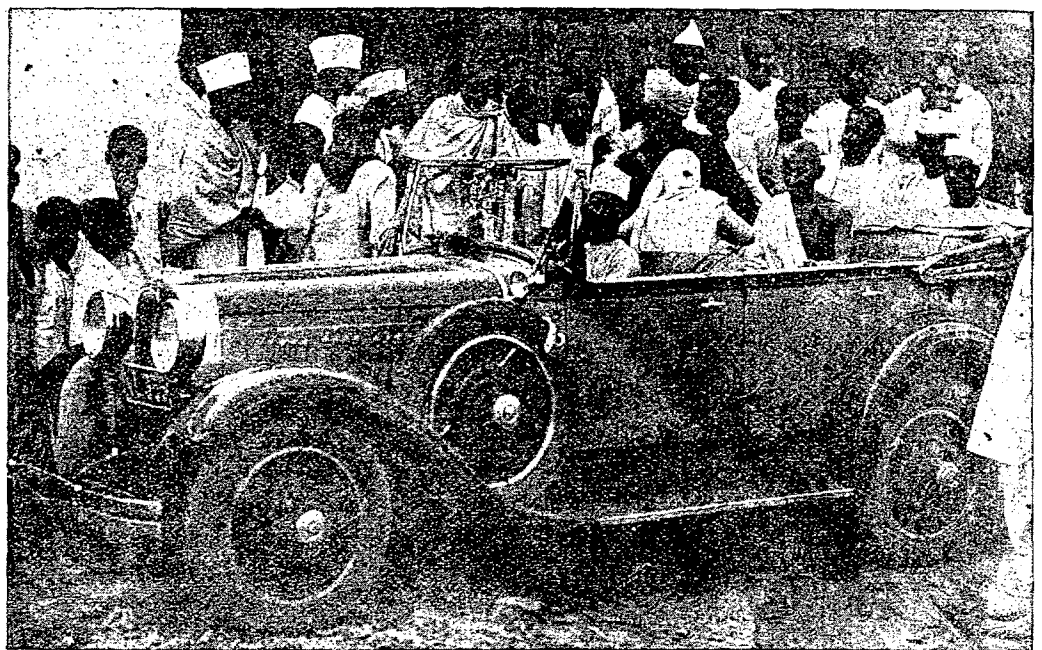
స్వరాజ్యమే. కేపు మరల నేమి జరుగునది నేను చెప్పలేను. మనము సత్యముకొరకు పోరాడవలెను. సత్యము, గౌరవము, వాదనము, పరంపరాగతము సాంప్రదాయము, మున్నగువానినన్నిటిని గూడ పాటించనివారు స్వరాజ్యమును బడయుట కవస్థలుగాన దానిని వారుబడయజాలరు.

విషయనిర్ణయసభలో మీనాయకులు ఈ తీర్మానము నామోచించిరి గాన మీరుగూడ దీనిని గౌరవింపగోరెదను. నే నీ తీర్మానము నుపపాదించుటవలన కాంగ్రెసు పతాకమును క్రిందికి దిగలాగుచుంటి నని యే మీరు నమ్ముచున్నయెడల మీరు నామాటలను వినవలదు. నన్ను గౌరవింపవలదు. ఈతీర్మానమును నే నుపపాదించుచున్నానను కారణమున మీరుదీనికి వోటు నీయగూడదు. ఇందు వివరింపబడిన విధానమును కొనసాగించుటకు పూనుకొనినచో మీరు దీని కనుకూలముగ వోటు నీయవలెను. ఈతీర్మానమును నిద్రపరచుటకు ప్రధానుడు మన కధ్యక్షులుగ నున్న పండిత మోతీలాలు నైహుగారే యగుటచే మీరు తిరస్కరించుటవలన మరియొకరిని అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనవలసియుండును. తమ కనుకూలముగ వోటుచేయునట్టి ప్రతినిధుల సంఖ్యను వృద్ధి నొందించుటకు ఆక్రమములగు ర్యలను సల్పుట మిక్కిలి అనుచితము.

అట్టివర్తలు స్వరాజ్యము బడయుటకు అటంకములేయగును. మీరు స్వరాజ్యమును బడయగోరినచో ఇట్టి కాలవ్యయమునంతను తొలగించుకొని మీమానసములను పదిపెద్దము కావించుకొనవలెను. (చాలనేపు గంభీరములగు హర్షధ్వనులు) మీరు ఓటునిచ్చుటలో భగవంతుడు మీకు మంచిప్రేరణ చేయుగాక! పండిత మోతీలాలు గా తీర్మానమునకు కర్త. నేను దీని కుపపాదకుడ నను కారణమువలన-మీరు దీని కనుకూలముకూలగ ఓటుచేయవలదని నేను చెప్పుచున్నాను. మీరు శాంతముగ నాలోచించి ఆత్మగౌరవము నాలోచించి మీరు వోటు చేయవలెను. (గంభీర హర్షధ్వనులు)

మహాత్ముడు కాంగ్రెసు మహాసభాధ్యక్షులను నిరాకరించుట

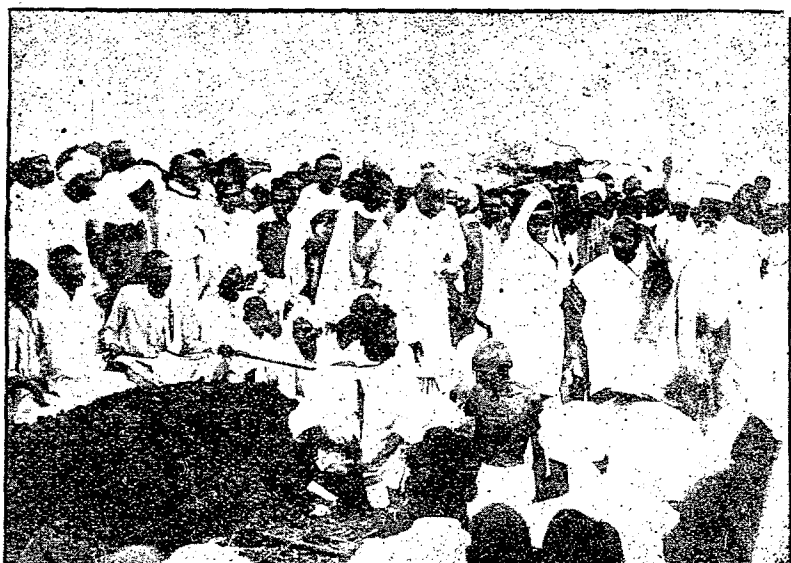
28-9-29 వ తేదీ శనివారమునాడు లక్నో నగరమున పండిత మోతీలాలు నైహుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగిన భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభలో మహాత్ముడొసగిన ఉపన్యాసము. ఈ సభ జరుగుటకు పూర్వము కాంగ్రెసు నాయకులతో నేను ప్రసంగించితిని. వారు ప్రకటించిన అభిప్రాయములను నేను శ్రద్ధతో వింటిని. కాని నేను కాంగ్రెసు అధ్యక్షుల విషయమై, నాఅభిప్రాయమును మార్చుకొనవలసిన అవసరమేర్పడినదని తోచలేదు. కాంగ్రెసు అధ్యక్షులపదవికి ఎక్కువ రాష్ట్రములు నాపేరునే నూచించినవి. ఇది గొప్ప గౌరవమైనను ఈ బాధ్యతను నిర్వహింప నేను అశక్తుడనని అభిప్రాయపడుచున్నాను. నేను ఈ విషయమై పట్టుదల చూపుటచే పలువురు మిత్రులకు ఆశాభంగము కలుగవచ్చును. ఈ అధ్యక్షులపదవి నేను అంగీకరింప ప్రోత్సహించుటకై పండిత మహాత్ములు ప్రత్యేకముగ సిమ్లానుండి ఇచ్చటకి వచ్చిరి. నేను ఈ విషయమై దీర్ఘముగ ఆలోచించితిని. కాని కాంగ్రెసు సారధ్యము జరుపుటకు నాకు సామర్థ్యము లేదని నా అభిప్రాయము. ఇది నాజీవితమున మరియొక తప్పు నిర్ణయముగ నుండవచ్చును. ఈ నిర్ణయము తప్పైనది కాదని నమ్ముచున్నాను. ఒక వేళ తప్పైనచో అందులకు నేనే బాధ్యుడను. ఇందువల్ల కలుగగల కష్టనిష్ఠులను నేను భరించెదను. దేశక్షేమమును మనస్సునందుంచుకొని నేనిట్లు చేయుచున్నాను. కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడుగనుండి చేయగల పని కన్న ఎక్కువపని ఈ బాధ్యతలేనప్పుడు చేయగలనని నాకు తోచుచున్నది. అధ్యక్షులపదవి అంగీకరింపనందున నేను కాంగ్రెసునందు చేరియుండనని మీరు తలపకూడదు. కాంగ్రెసుపట్ల నాకుగల భక్తివిశ్వాసములు క్షీణించిననని మీరు దురభిప్రాయపడకూడదు. 1980 సంవత్సరము జనవరి 1 వ తేదీన ప్రారంభమగు సంగ్రామమున నేను ముందుగ నిలచి పనిచేయుదును. కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును కొనసాగించుటకై యావచ్చుకొని ధారవోయుదును. కాని అధ్యక్షుని బాధ్యతలను నిరకీ హింపగల శక్తి నాకులేదని నా దృఢాభిప్రాయము. నా శక్తిని వినిచి పనిని చేయబూనుకొనుట నాస్వభావమునకు విరుద్ధము. "గాంధీ అధ్యక్షుడుగనుండిన ఎంత బాగుండెడిది. మోతీలాలు ప్రధాననాయకులుగ నుండిన ఎంత బాగుండెడిది." అను ఆత్మ విశ్వాస దౌర్బల్యమును నూచించు వ్యర్థమగు మనస్తత్వమును త్యజించవలయునని కోరుచున్నాను."

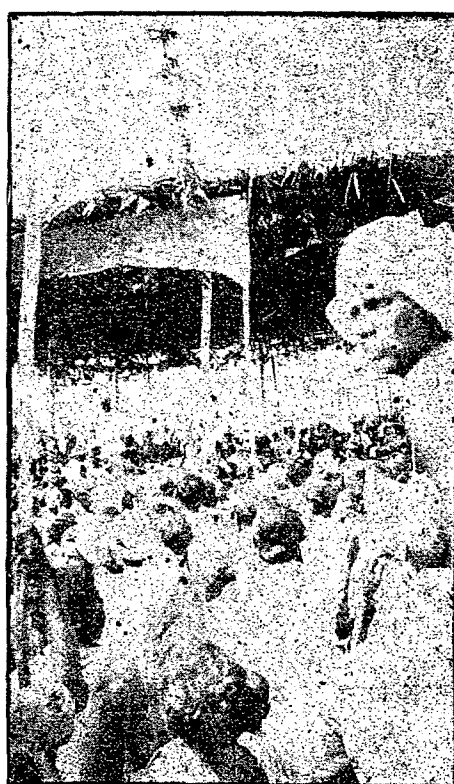
మహాత్ముడు 28 ఏప్రిలుతేదీన కొచ్చూరు వీడుట.

కొచ్చూరులో మహాత్ములవారు ఉపన్యాసించుట.

నెల్లూరులో శ్రీకృష్ణాజీవి బాలికానాశశాలకు 12-5-29 తేదీన మహాత్ముడు శంఖస్థాపన మొనర్చుట.

మహాత్మాగాంధీగారు ఏలూరు తాలూకాయందు వసంతవాళ గ్రామములో ఉపన్యాసించుట.

పోరంకి గ్రామమున మహాత్ములవారి సన్మానసభ మోటారుకారునే ఉపన్యాసపేదికగ మార్చిరి.

మహాత్మాని ఆంధ్రదేశ పర్యటనము

మచిలీపట్టణము:

జలియనువాలాబాగు దినము

13-4-1929 ని మచిలీపట్టణమునందు

మహాత్మా జాననిగ ఉపన్యాసము

జాతీయకళాశాల

ఈ పట్టణమునందు ముఖ్యముగా నాకు పూర్వపరిచితము ను నభిప్రాయము నీ జాతీయకళాశాలవరదానంద మరల ముఖ్యము కలుగుచున్నదిగానినందున నాకు చాల సంతోషము కలిగినది. ఈ జాతీయ కళాశాలను నెలకొల్పి దీనిని ప్రాణతుల్యముగా పూజింపబడిన శ్రీమంత్రి కోపలై హనుమంతరావుగారు దినంగను లయినందున నేను చాల దుఃఖించుచున్నాను. కాన మొదట నీ కళాశాలనుగూర్చి నా అభిప్రాయములను తెలుప కోరెను. స్రుత్యము కళాశాలను నడుపుచున్న వారిలో రెండు కక్ష లేర్పడినవి. హనుమంతరావుగారు మనకు విశేషరచన యీ కళాశాలను మనము అంతరించుకొని మన దుర్యోగముగూడ మనకు ప్రాప్తించునట్లున్నది. ఈ కళాశాలను కొనసాగించుటకు బాధ్యులవారి కందరికిని సేవక ముఖ్యము మనము చేయుచున్నాను. ఈ కళాశాలకు గల అకలంకమును జాతీయస్వరూపమున కెన్నటికిని భంగము కలుగకుండ మీ రందరూ కాపాడవలెను. నిలువనీడయిన శ్రీమంత్రి మన గౌరవ యెడలలో నెల్లని నీడనిచ్చు పుష్కలములతో నా దాహాంతి నొనరింపగల శీతలాదకమతో గూడిన జలాశయములతో నుండు శ్యామలాక్షేత్రమునలే నేను దేశమునందీ కళాశాల వెలుగుచున్నదని నేను నాశ్రయములందు యీ కళాశాలనుగూర్చి నాడుచున్న నేయుందును. పరిశోధనయును వచ్చినపుడు మీ నమ్మకము చలించునట్లు. పరిశోధన లను మాలము గ నున్న పుడు మాత్రమే యుండునట్టి నమ్మకము నిరుపయోగము. నమ్మకమునలన లాభము కలుగ నలేనిది ఆ పదపరంపరలు కలిగినపుడే అది నిరముగా నుండవలెను. స్రుత్యమునందును మిమ్ములను నిందింపనుగూడ నలించని నమ్మకము మీకుండవలెనో అది నెల్ల నేయుచున్నది గోరనటిదేయను. ఈ కళాశాల సభలమైనదా యను విషయము విద్యార్థుల సభ్యులుబట్టి నిర్ణయింపబడినది గాదు. బోధింపబడిన విద్యునబట్టి మాత్రమే నిర్ణయింపబడినది. మీయందు మీకు విశ్వాసమున్నచో చివరకొక్క విద్యార్థి యీ కళాశాలకు వచ్చిననుగూడ మీరు సంతోషముతో నడుపుచున్నట్లుగదగుదు. మీరీ కళాశాలను ప్రభుత్వమువారి విశ్వవిద్యాలయమున కనుబంధముగా నొనరించిన వెంటనే 10,000 మంది విద్యార్థులు నచ్చెదరనినను గూడ మీ రలగుట కంగీకరింపరాదు.

విదేశప్రస్తుతదానము - అహింస

మీరొసంగిన సన్మానపత్రములను ధనమునకును మీకు నే నెంతయు కృతజ్ఞుడను. వీనికన్నిటికిని విడివిడిగా ప్రత్యుత్తరముల నిచ్చుటకు నాకు అవకాశము లేదుగాన బందరు జిల్లా బోధువారును మృణానిపాలివారు నొసంగిన సన్మానపత్రములలోని కొన్ని విషయములకుమాత్రమే నే నిపుడు ప్రత్యుత్తరము నియ్యదలచితిని. వీలనగా వానిలో నాకు కొంత విమర్శ గోచరించినది. విమర్శచలననే మేలుగలుగునుగాని ప్రశంసలను నెన్నడును గలుగదు. కాన విమర్శతోగూడిన సన్మానపత్రములనే నేను చాలగౌరవింతును.

విదేశ ప్రస్తుతదానముగూడనీ వీరనిది. ఈ వాదము మనకు శ్రోత్రియును స్వతంత్రముగూడ కాదు. నా ముఖ్యమైన హితములే నే కొందరిదివరకే యిట్టి ఆక్షేపణలు చేసియున్నారు. వానినన్నిటిని నేను బాగుగా నాలోచించితినిగాని నా అభిప్రాయమును మార్చుకొనుటకు నా కెట్టికారణమును కనబడలేదు. కావున మనదేశములు విదేశగడ్డల నన్నిటిని పూర్తిగా పరిత్యజించుటయేగాక వానిని తగులబెట్టవలెననిగూడ నేను బోధించెదను. అది మనకు పవిత్రమైన విధియనిగూడ నమ్ముచున్నాను. ప్రస్తుతదానము అహింస నిరంపరామును విరుద్ధముకాకుండుటయేగాక అహింసను సరిగా గ్రహించుటకు మన దేశమున విదేశప్రస్తుతదానము ముఖ్యకర్తవ్యముగూడ నగుచున్నది. విదేశ గడ్డలను తగులబెట్టుటకు మొదట మనము ఆ బట్టలను మనకన్నుని వానిని కట్టుచున్న వారి నే అడిగెదము. స్థైర్యక్రిములు గల యొక బట్ట నాకడ నున్నచో దానిని వెంటనే తగులబెట్టుటయే నా ముఖ్యవిధి. దక్షిణాఫ్రికాలో నే నున్నపుడు జోహన్నెస్బర్గ్ లో నొక మార్కెటులో స్థైర్యక్రిములు కలవని మునిసిపాలిటీవారి రహమానపడి 14000 పానులవెల గల అనార్కెటును పూర్తిగా తగులబెట్టిరి. వారటుల చేయుట నలననే ఆ పట్టణమును స్థైర్యమున వారు కాపాడగలిగినయే నేనిప్పుటికిని నమ్ముచున్నాను. గాన వారటుల చేసినందులకు

నేను చాల సంతోషించితిని. నేను వెళ్లిన సారప్రదాయమునకు చేరినవాడ నగుటచే నావనభవమునగూడ మీకు తెలుపగలను. చాల వ్యయప్రయాసలతో నిద్రపరుపబడిన మృష్టాన్నములను మైలసోకినదను అనుమానము కలిగినవెంటనే నానినన్నిటిని వీధులలో కుప్పలొట్టెలలో పారబోసెదను. విదేశగడ్డల మైల బడిన మృష్టాన్నములకంటెను, స్థైర్యక్రిములసోకిన విషయాల కంటెను గూడ నికృష్టమైనవి. ఈ విదేశగడ్డలు భారతదేశము యొక్క అభివృద్ధికి నైతికముగను ఆర్థికముగను రాజకీయముగను గూడ హానికరములే. ఈ బందరులేపు పూర్వకాలమునం దెట్టి యుద్ధవ్యయంగుండెనో విదేశగడ్డలను దిగుమతిచేయ వారంభించిన పిమ్మట బందరులో పనినాండ్రకు పనిలేకుండ పోయెనో చాల వ్యాపారము జరుగుచుండిన యీ లేపుపట్టణ మెటుల పాడుపడెనో మీకంగీకరిని బాగుగా తెలిసియుండును. విదేశగడ్డల కానపడి మనము మనరాష్ట్రములను మూలబెట్టుటలన భారతజాతికి హానిపరాధ మొనరించితిమనియే నేను నమ్మెదను. నికృష్టహములన నేడుగూడ మనమట్టి అపరాధమునే సలుపుచున్నాము. కావున మనదేశముల కీ మత్తును విడలింపుటయే నా ముఖ్య కర్తవ్యమని నేను భావించితిని. ఇప్పుడు విదేశగడ్డల నిమిత్తము 60 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిసాలనను విదేశములకు పోవుచున్నవి. మన దేశములచేతనే నూలుపడికించియు/బట్టలు నేయించియు యాధనమునంతను వారికే మట్ట జెప్పినచో యిప్పుటివలె కోట్లకొలది ప్రజలు మన దేశమునందు తిండిలేక మాడవలసిన అవసర ముండనేయుండదు. మన దేశములకు కావలసిన బట్టలన్నిటిని మనదేశమునందే తయారు చేయగలిగినచో యీ 60 కోట్లను విదేశములకు పోకుండునట్లు గూడ మనము చేయగలుగుదుము. 100 యేండ్లక్రితము మన దేశమునకు కావలసిన బట్టలన్నియును మనదేశమునందే చేయబడుచుండెను. పనిచేయుగల స్త్రీలు, పురుషులను వేలకొలదిగా మనదేశమునందున్నారు. వారిపుడు గ్రామములలోని గుడిసెలలో నీర్యాపారముగా ప్రొద్దుపుచ్చుచున్నారు. మన దేశమున 700000 గ్రామములున్నవి. ఈ గ్రామములన్నిటిలో నున్నవేలమంది స్త్రీలును, పురుషులును వృథా కాలక్షేపము చేయుకుండ నూలుపడుకుట నేయుట మున్నగుపనుల నేల చేయగూడదు. ఆంగ్ల దేశమున ప్రతి పండకపోయినవారు మన దేశమునండి ప్రతినికొని లాంకమైదుకు గొనిపోయి అచట బట్టల నేయించి మరల మనదేశమునకే పంపుచున్నారు. అట్టిచో మనదేశమునందు మనమే ప్రతిని పరిచించుచున్న పుడు దానితో నూలుపడికి బట్టలునే నీ మనదేశమునందే వికయించుట యెంత సులభమో యోచింపుడు. ఇప్పుడుగూడ ప్రజలకింకను శ్రద్ధకలుగకున్నను, పలువురు ఉదాసీనులుగానున్నను కొందరు కేవలము ప్రతిహులముగా గూడ పనిచేయుచున్నను యిట్టి ప్రస్తుత స్థితిలోగూడ మనదేశమునందు 2000 గ్రామములలో ఖద్దరు పని జరుగుచు నేయున్నది. వీడలగు మనస్త్రీలు తమ గ్రామములకు కొన్ని మైళ్లదూరమునందుండు ఖద్దరు కేంద్రములకు వారమున కొకటి వెండుసార్లు నడిచివెళ్లి ప్రత్తిని తెచ్చి నూలుపడికి దానిని మరల కేంద్రమువారికిచ్చి కూలిడబ్బులను ప్రత్తిని గొనిపోవుచుందురు. మనదేశమునందున్న 30 కోట్ల ప్రజలగాను 10 కోట్ల మందికి సంవత్సరము పాడుననను గూడ నొక పుట్టనైన కడుపునిండ తిండి దొరుకుటలేదని మనదేశమును సరిపాలించుచున్న ఆంగ్లేయులే తెలిసియున్నారు. అట్టి దుర్దశలోనున్న స్వదేశీయులపట్ల మీకు లేకమైన కనికరమున్నచో మీరు ధరించిన విదేశీగడ్డలను వెంటనే మీరు త్యజించి వానిని మరలలో నేనుకుండురా? మన మిదివరకు చేసిన అపరాధమున కింతకంటెను అల్పమును ప్రాయశ్చిత్తము మరేదియును లేదు. కాన దేశీయులందరూ దీనిని తప్పక నెరవేర్చవలెనని దేశమాత కోరుచున్నది.

ఖద్దరు విక్రయము

మారుబేరస్తులద్వారా జరుగగూడదు

“ఎవరికి కావలసిన ఖద్దరును వారే కేసికొనవలెనుగాని ఖద్దరు నమ్ముటకు మారుబేరస్తుల వ్రుల కియ్యరాదు” అని ఒకసన్మానపత్రమునం దున్నది. ఇదియే ఉత్తమాదర్శమని నేనుగూడ సంగీకరింతును గాని యిటుల వ్రాసినవారికి ఖద్దరు నిర్మాణమును గూర్చిన యథార్థస్థితి సరిగా తెలియదని దీనివలననే విడిత మనుచున్నది. ఖద్దరు నిర్మాణమునందలి సంతకము గూడ వారికి తెలియదని నేను చెప్పవలసి వచ్చినది. ప్రతిమనుష్యునిను తన భోజనమునకు కావలసిన భావ్యమును తానే పండించుట కెటుల అసాధ్యమో అటులే ప్రతిమనుష్యుడును తాను ధరించుటకు కావలసిన ఖద్దరు బట్టలను తానే నేయుట గూడ అసాధ్యమేయగును. మనదేశమున నగరములలో నివసించువారికి నిజముగా నట్టిఅభిలాష యుండిననుగూడ నది వారి కలవిగాదు. భారతదేశమునందెన్నడునుగూడ ఈపద్ధతి నెరవేరి

యుండలేదని చరిత్రులన స్పష్టముచున్నది. కట్టినచో నీవు స్వయముగానేసిన ఖద్దరుబట్టనే కట్టుము, లేదా విదేశీ గడ్డ కట్టుము, అను సలహాలో నిమిడియున్న తత్వమేమో నాకుబోధపడ లేదు. ప్రతి దినమును 8 గంటలనపు నూలు పడుకువారు మన దేశముందు పెక్కుకోట్లమంది కలరు గాని పారు నేసిన నూలుతో పడుకుబడిన బట్టలన్నియును వారి కకసరము లేదు. కావున నీ రీతిగా మన దేశమునందు లక్షలకొలది స్త్రీలును పురుషులును తీవ్రనాధారముకొరకు పడుకుచున్న నూలుతో నేయబడిన బట్టలను భారతమాత కుపుక్కులును పుత్రికలును కొని యుపయోగించుట వారికి ముఖ్యకర్తవ్యమై యున్నది. ఇది మానవునకు ప్రత్యేకముగా గల సాంఘికస్వభావ మను విషయమును గూడ మనము మరచునూడదు. పశువులకును మనుష్యులకును గల భేదముగూడ దీనివలననే విడితమనుచున్నది. స్వతంత్రుడుగా నుండుట మానవుని పాక్షికసహోదాధారాభియభావము గూడ మానవునివిధియే యగును. అహింసాము కలవాడు మాత్రమే తన కెవ్వరితోడను గూడ నెట్టిఅవసరమును లేదనియును సకలకార్యములనుతానే చేయగలుగుచునని యును తెలుపును. ఒక మనుష్యుడు నేసిన ఖద్దరుబట్టల నన్నిటిని అతడే ధరించుట యెన్నటికిని సాధ్యముకాదుగాని ఒక గ్రామమున నేయబడిన ఖద్దరుబట్టల నన్నిటిని ఆ గ్రామములే యుపయోగించునట్లు చేయుటకు ప్రయత్నిము తిదివరకే ప్రారంభింపబడినది. మ్యూనిసిపల తాలూకాబోర్డు, జిల్లాబోర్డు సంఘములు తమవిధిని సరిగా నెరవేర్చు నెడల ఇది పూర్తిగా కొనసాగగలదు. భారతంతట కారక సంఘమువారు ప్రకటించుచున్న ఖద్దరు వాఙ్మయమును యీ సలహా నొసంగినవారు చదివినచో యీ విషయము జరుగుచున్న పనిని వారు గ్రహింప వీలగును. మనదేశమునందంతులను ఖద్దరు పూర్తిగా వాడుకలోనికి వచ్చినచో విదేశీబట్టలస్వదేశీమిల్లుబట్టల పోటీలన దాని కంతమాత్రమును భయముకలుగదని నేను పెక్కుసార్లు చెప్పియుండుట కిదియే ముఖ్యకారణము. ఇది నిదర్శన పూర్వకము విషయమని కొంచెమాలోచించెనువారికందరికిని గూడ బోధపడగలదు.

మద్యపానవిశాచము

స్వరాజ్యమును కోరునట్టిభారతీయులందరు విదేశీబట్టలను బహిష్కరించుటయేగాక మద్యపానమును గూడ రూపుమాపవలెనని భారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘమువారు కోరుచున్నారు. ఈ దారుణవిశాచము మనదేశీయులను పీల్చిపిప్పిచేయుచున్నది. ముఖ్యముగా యలకతాలలో పనిచేయుచుండువారిలో హెచ్చుచుండి కడుక్రిములుగనే యీ విశాచమునకు లొంగి పోవుచున్నారు. మద్యపానమును పూర్తిగా రూపుమాపుటకు యీ బందరు పట్టణమువారందరూ సర్వోత్తమ వినియోగింపవలెను. మనము ఉపనిధిని సరిగా నెరవేర్చినచో విదేశీయ దొరతనమువారుగూడ మద్యపాననిషేధకాసనములనుకానసభలలో నుపపాదించవలసినవారగుదురు.

జాతీయ ధనమును దుర్వినియోగముచేయుట

మనదేశమునందంతట జాతీయధనమును చాలమంది దుర్వినియోగము చేయుచున్నారు. ఆంధ్రదేశమున ఖద్దరు ప్రచారము నిమిత్తమును అస్పృశ్యత నివారణముకొరకును చాలధనము పలువురకియ్యబడినది. వారు దానినివినియోగించినపద్ధతి నాకెంతమాత్రమును సంతృప్తికరముగా కనబడలేదు. మన స్వంతధనము విషయమున మన మెంతబాగ్రత్తగా నుండుమో జాతీయధనము విషయమున నంతకంటె హెచ్చుగాగూడ మనము బాగ్రత్తను పూనవలెను. ఎవరికొరకు మన పెట్టుల యెత్తింతుమో జాతీయముకొరకుగూడ నటులే మనము ప్రయత్నించవలెను. లేనిచో మనకు స్వరాజ్యము లభింపదు. జాతీయసేవకు లనుపేరును మనము సాధకపరుప గోరినచో ఎట్టి అనుమానమునకును అవకాశము కలుగనిరీతిని పత్రికలపై కెల్ల తల మానిక మన నరంధతీ చేవలెననే మనముగూడ నడుచుకొనవలెను. దేశసేవకులు జాతీయ ధనమును తమకొరకు వ్యయపరుపక పోయినంత మాత్రమున చాలదు. అక్షరధర్మ స్వయంపరులయ్యును ఇతరపనులకు వ్యయపరుచుటయునుగూడ అనుచితములే.

ఆంధ్రదేశమున గల అవకాశములు

ఆంధ్రదేశమున అపరిమితములగు నవకాశములు కలవు. పురుషులలో చురుకుతనముగలవారు చాలమంది కలరు. ఆంధ్ర స్త్రీలు ఉత్సాహము కార్యనిరతినీ కలవారని దక్షిణాఫ్రికాలో వారితో నాకు కలిగిన సాహచర్యమువలననే ననుటనే తెలిసికొన గలిగితిని. ఆంధ్రులకు బౌద్ధార్యము బుతిమిడినదని గూడ చెప్పదగును. సరియైన పద్ధతిని మిమ్ముల నెవరైన నడిపించినచో మీరు లోకమును రిచ్చపరపదగిన స్వాధ్యత్వాగములుగూడ మాపగలుగుదురు. మీ బౌద్ధ సాహసముల నెవరును కేంకింపబాలరు. కాని ప్రత్యేకముగా దేశ సేవచేయగల వారిలో చాలమంది సేవచేయుట యందుకంటె నాయకత్వమును వహించుటయందే అధికమును నానక్తిని కలిగియున్నారు. ఇతరులు తప్పుచేసినపుడు దానిని నెల్ల డించుటకు ఆంధ్రులకు భయసంతయములు చాలహెచ్చుగా కలవు. ప్రతిలోపమును మరుగుపరచవలెననది మన జాతికి సంబంధించిన గొప్పలోపమై యున్నది. ఈ లోపము ఆందరియందునుగూడ

కనబడుచున్నది. మీలోగల యీ భావములను మీకు తెల్లడించి వారిని తొలగించుకొనుట మిమ్ములను సేను ప్రోత్సహింపబడుచున్నది. నా విధిని భంగపరచినాడ నగుదును.

దొరతనమెట్లుల లోగును

మనలోనున్న సుప్రసిద్ధ వక్తలలో నగ్గజ్వాలలవారు చేసిన ప్రశంసనీయమును పటిష్ఠమునను పనినిగూడ ప్రసాదించి మాటతోనే సర్వాధికారియగు రాజప్రతినిధి క్షణములో మా పుమాపకలగుచున్నాడు. ఇట్లు తెలిసి మీరుచేయుచున్నట్లు మిక్కిలి గొప్పపని వంకరు మీ దృష్టిని మరలబ్రకతే నే నీవిషయము నిపుడు ప్రకటితిని. మన దేశమునకు స్వరాజ్యము నేడే వచ్చినను మరెక్కొన్ని దేశాంతరముల వచ్చినను అది కాంగ్రెసు గారు నిర్ణయించిన రీతిని గ్రామములలో పనిచేయుటలే గాక గ్రామములలోని శాసనసభలవారూ యొక్కటిని రాను. దేశీయ పుస్తకాల పట్ల మిక్కిలి జాగ్రత్తతో పనిచేయుచున్న వారు నీ దేశమున గల భారతీయులకు భారత శాసన సభాస్థానము ప్రతినిధి ప్రియము విషయమును రాజప్రతినిధి పరంగా ప్రసాదించగలిగిన నో అధ్యక్షులవలెకలభాయీగా రోసంగిన పరిష్కారము నామో పించియేయుండును. భారతీయులకు గల కాంగ్రెస్ పార్టీయందు గట్టికొని ప్రజలు ఆహ్వానింపబడిన దీక్షగా పనిచేయుటలను నేర్పడెదని గాని దౌర్జన్యచక్రములనులబించువారిలను నేర్పడెదని. కాదు. కాంగ్రెసు మహాసభవారు ఆహ్వానమును తెచ్చి యిసలుగానుండుట, కాంగ్రెసువారందరూ వైకమత్యమును ప్రతియుండుట, కొట్టికొని దేశీయులు కాంగ్రెసు సంఘముగా చేరుట, ప్రతి గ్రామమునందును ఖద్దరు దుకాణముల నేర్పరచుట, ప్రతివ్యక్తియొక్క ఆత్మశ్రద్ధాను కాంగ్రెసువారు ప్రోత్సహింపబడుట ప్రమామృత హింసలను ముగిసి

మరియులవారును వికమత్యమును కలిగి యిరుచేర్చుచున్నవలె ఆఖిలభారత ప్రతి ధ్వజాన్నిభాగ్యక్షుని అధికారమును తిరస్కరించు ప్రతినిధుల సాహించగలరా?

* * *

తుని

4-5-1929 ని తునిలో మహాత్ముని ప్రసంగము

ఉపన్యాసము

మిమ్ముల హిందీభాషలో సంపన్నమైన గాంధీమహాత్మునిపై చెప్పెను: యూనియన్ బోర్డువారును తునిపాఠశాల ను, నాకు స్వాగతపత్రముల నర్పించినందులకును ఖద్దరునిధికి విరాళములను నాకిచ్చినందులకును అనేక వందనములు. మీరొచ్చిన సన్మానపత్రములో ఖద్దరునుగరించి విశేషముగా బ్రశంసించిరి. నిజముగా మీరట్లు చేయుటకు మీకధికారము కలదు. ఏల ననగా మీపట్టాము ఖద్దరుకృత్రికానము. ఖద్దరు వర్తకులు గూడ ఇచ్చుటకలరు. కాని ఏదైనా విదేశీవస్త్రములను ధరించువారొక రైనను ఉన్నట్లుయితే అది మీపట్టామున కవమానకరమే. విదేశీ వస్త్రము తెక్కవను కనుపించుండా చేసేటందుకు మీరు గొప్పయత్నము చేయుచున్నందు. ఖద్దరు భారతీయమున వివాదవారు వివిధగా ప్రచారము చేయవలెను. విదేశీవస్త్ర వ్యాపారములయొద్దనుండి కాంతియుతమును ప్రబోధమును గావించి వారిని విదేశీవస్త్ర వ్యాపారముపట్ల విముఖులగుగా జేయగోరుచున్నాను. ఈవిధముగా మీరు చేసినట్లుయితే వారును అంగీకరించెదరు.

మరిన్ని నాకు తెలియజేయవలెనగా యీ తునిలో మిల్లనూలతో వస్త్రములనేయించి ఖద్దరుని యమ్ముచున్నారట. అట్లుచేయుట దేశద్రోహము చేసినదే. పవిత్రములగు భారత నారీయులచే తీయబడిన వస్తువు నూలును మన సాలెముతాని మగ్గముపై నేయబడినదే ఖద్దరునినించుకొనును. అట్లుగాక మరే రీతిగా తయారుచేసినను అది పాపము. సామ్రాజ్య శాసనసభలో పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారిక శాసనమును బ్రవేశపెట్టిరి. ఎవరు మిల్లనూలతో తయారుచేసి ఖద్దరుని యమ్ముచున్నారో అట్టివారిని శిక్షాపాత్రులగా జేయవలెనని యాశాసనమునందు గలదు. నిజమయిన కట్టుబాట్లు యీవిషయమున దేశమందున్న చో అట్టి కట్టుబాట్లు లభింపరములేదు. కాబట్టి నేను మనవిచేయ బోవునదేమనగా ఎవరైతే అట్టివ్యాపారమును మోసగించి చేయు చున్నారో వారట్టిదానిని బంధుజేయవలసినదని ప్రార్థించుచున్నాను. ఎవరైతే విదేశీవస్త్రమును ధరించుచున్నారో అట్టి వారు దానిని వదలివేయవలసినదని ప్రార్థించుచున్నాను.

కల్లసారాయి వగయిరా మత్తువదార్లులను వాడుక జేయువారు రందగును అట్టి దుర్భాగ్యములను మానుకొనవలసినదని ప్రార్థించుచున్నాను. ఎవరినిగాని అంటరానివారిగా చూడరాదు. హిందువులను, మహమ్మదీయులను, క్రైస్తవులను అన్ని జాతులవారును వికమత్యముతో మెలంగగోరి ప్రార్థించుచున్నాను. చురకలహములు సాంఘికజగడములు లేకుండ మాన్య శాసనలను.

ఈవిధముగా మనము చేసినట్లుయితే స్వరాజ్యము కరత లానులకుమగును. ఇంతవరకెవరైనా ఖద్దరునిధికి సామ్మి నివ్వ లేదో అట్టివారంగనకు ఖద్దరునిధికి యథాశక్తిని నీయగోరు చున్నాను.

కాకినాడ

4-5-1929 ని కాకినాడలో మహాత్ముని ప్రసంగము

పోదర సోనరీయలారా! సానిక స్వపరిపాలనా సంఘములను యితరసంస్థలను నాకు స్వాగతపత్రము లిచ్చినందులకు ఖద్దరునిధికి సామ్మి యిచ్చినందులకు నాధన్యవాదము లిచ్చుచున్నాను. ఇట్లు ధన్యవాదములిచ్చుచు మీరు సమర్పించిన ప్రక్కము కాకినాడపట్టణ గౌరవమునకు లోపమని నాకు కించగా నున్నది. ఈపట్టణములో మిక్కిలి భాగ్యవంతులు గలరని నాకు తెలియును. చిన్న గ్రామములలో కుగ్రామములలో గూడ నాకు రెండువేలు చూడువేలు రూపాయలు దొరుకుచున్నవి. అట్టి విషయములో నీమహాపట్టణ మింత చిన్న చూపుచున్నందుని విచారకరము. దర్శిద్రవారాయణుని కొరకు నేనీ యాచనచేయుచున్నాను. నేడేనే ప్రబలయత్నముంతయు యాదర్శిద్రవారాయణుని నుగించియే. ఇట్టి వా ప్రయత్నములో భాగ్యవంతులందరూ నాకు సహాయమునర్పి తోడ్పడక పోయినయెడల నేనేమి చేయగలము? భాగ్యవంతులకు చాల డబ్బున్నది. కాని వారిధనము అక్షరపురుగుగంధ ద్రవ్యములు మున్నగు డాంబిక వ్యవసాయముల వ్యయపరచ బడుచున్నది. అట్టి ఒక్కొక్క రూపాయయే నాచేతిలోనికి వచ్చినయెడల దానితో 16 గురకు ఒకపూటకయినా గంజిలేనివారికి ఒకపూటకు ఆవరపు కట్టించ గలగుదును. ఇట్టి స్థితిలో భాగ్యవంతులయినవారు తమ చేతులను యెట్లు ముడుచుకొన గలగుచున్నారో నాకు తెలియ కున్నది. అనేకచోట్ల అనేకులు మిక్కిలి బౌద్ధార్యపు పాఠితో షికములనిచ్చిరి. ఇక్కడ కాకినాడలో 7 గంటలు ఖద్దరువర చితిని. కాకినాడవారు ఇంత పట్టుబట్ట నేల వహించుచున్నారో నాకర్థము గావచ్చును. ఇష్టపడకూడ నేను వారిని ప్రార్థించునదేమనగా ఎంతవరకైతే యీ పట్టణముయొక్క గౌరవమును బట్టి రాధినయిస్తావో అంతసామ్మి ఖద్దరు నిధికియ నాకివ్వ గలందులకు తిరుగ కొరుచున్నాను. నేను నమూనాచేత ధనము నల్ల రాట్నము తిరుగుతుంది. మీరల కన్నము కలుగుతుంది మీ ధనమునకు భువోళల మంతకన్న నేరేమి కలుగును? ఇంత తీతో యీ విషయము విరమించును.

సాంబమూర్తిగారు

నాకొక్క దుఃఖవిషయము కలదు. అది కాకినాడలో సాంబమూర్తిగారు మనకక్కడ లేకపోవుట. నేను 1921 వ సంవత్సరమున యీ కాకినాడ విచ్చినప్పుడు వేళ్ళ స్త్రీలను గురించి నేనొక వ్యాఖ్యానము చేసినాను. సాంబమూర్తిగారు దానిక నువాదము చేసిరి అని నాకు జ్ఞాపకము. అయితే ఆనాళ్ళను గురించి మీరెట్టి సంస్కరణము గావించినారో నాకు తెలియదు. సాంబమూర్తిగారి రిక్కడ నుండినట్లుయితే ఆనాళ్ళ సంకతి ఏమైనదో ఆయనట్లు తెలిసికొనగలియుండును. ఎక్కడనై న ఒక్క పడుచునే స్త్రీయున్నట్లుయితే పురుషులయొక్కవైతి క నిర్మామయని తెలిసికొనవలసియుంటుంది. మీరు యితర వరకు జాగ్రత్త తీసికొనకయుండినచో యిప్పుడైనను ఆంగును గూర్చి శ్రద్ధ వహించండి. ఏపురుషుడైతే తన భార్యను వివచి పరస్త్రితో బోవునో ఆతడు పతిహితు. అట్లు పతిహితు గాకుండ పరమేశ్వరుడు వారిని రక్షించుగాక.

సాంబమూర్తిగారి సతీమణి

సాంబమూర్తిగారి సతీమణిని మాతగల్గుట నాభాగ్యము. ఆమె యిచ్చాపూర్వకముగా ఆమె కడియాలనుదీసి నాకిచ్చినై చెను. ఈకడియాలను వానినిమానే ఏస్త్రీనిగూర్చివాణముగా నుండలేదు. పెద్దసంకెలు తగిలించుకొన్నట్లుండును. ఆమె నాకిచ్చినప్పుడు వాటిని తీసుకొని నేను ధన్యవాదము లివ్వలేదు. ఆమెకు నేను బోధించిన దేమనగా సాంబమూర్తి గారు దేశసేవచేసి ఎట్లు పనిచేయుచున్నారో ఆదేశితిగా ఆమె మగూడ దేశసేవచేయుటని కోరితిని. ఆదర్శపూర్వకమైన నిరర్థకము రామాయణములో చూపబడినది. శ్రీరామునివంట నీతాదేవి ఎట్లువెళ్ళినదో అట్లు. నీతాదేవి తనభర్త వెళ్ళిపోవుచున్నాడని ఆయనవంట వెళ్ళినది. స్వరాజ్యనా, స్వతంత్రమును సంపాదించినది. కావున స్త్రీలు చేయవలసిన దేమనగా విద్యా ప్రబోధము జ్ఞానసంపత్తిని గావించుకొనవలెను. అధరణములపై మోహమును విడవవలెను. పురుషులెట్లు జ్ఞానసంపత్తిని గలిగించుకొని దేశములో తిరుగుచున్నారో అట్టి విధముగానే స్త్రీలు గూడ చేయవలసి యున్నది. అట్లు చేయకుండ యింట్లో మా ర్పుండ జేయుచున్నాడు. ఇట్టి బడుపుచేతైన మోట యాభిరణముల ధరింప జేయుచున్నాడు.

హిందీ సమితి

మరియొకవిషయమునకు వచ్చెదను. నాకివ్వబడిన సన్మానపత్రములలో హిందీసమితి యొకటి. ఎవరైతే యీహిందీసమితినిగరించి శ్రమపడుచున్నారో వారికి నాధన్యవాదము నిచ్చుచున్నాను. హిందీభాషా వ్యాప్తి గురించి ఆంగ్ల దేశములో చాల జరుగుచున్నదని నాకు తెలియును. నేను తెలుగుభాషను కొంతవరకు పరిచయము చేసుకొంటున్నాను. అందుచేత తెలుగువారు హిందీనిత్యరీతిగా నేర్చుకొనగలరని తలంతును. తెలుగుభాషలో నూటికి ఏబదిమాటలు సంస్కృతమునండి పుట్టి నవి. సంస్కృతము హిందీ తెలుగు భాషలు మూడింటికిని సంబంధముకలదు. కాబట్టి హిందీ వ్యవహార నేర్వగల్గుదురు. కనుక మీరు దేశమునం దభిమానున్నట్లుయితే అందువిషయ మైచేయు ప్రయత్నములకు తోడ్పడి సాధ్యము చేయుదురు గాకయని కోరుచున్నాను.

మరియు, దుర్గాబాయమ్మగారు పాఠశాలనుపెట్టి హిందీ చెప్పించుచున్నది. అసంగతి సన్మానపత్రముచేయు గలదు. ఇప్పుడును ఆమె నేర్పించుచున్నది. నాకు చాల ఆనందము కల్గినది. ఈరెంటి ప్రతిపాపముల భాగమును మీరు సాంబమూర్తిగారి తోచును.

పురపాలక సంఘమువారి స్వాగతపత్రములో ఒక విషయము ప్రాసీయమైనది. ప్రభుత్వ శాసనముయొక్క బలము లేకపోవుటచేత మక్య శాసనమునుగరించి రెగిసంతకృషి చేయలేదని. అందున్నది. శాసనబద్ధమే నిజముగానయితే చేయుదురా? ఎందుచేత ప్రతిపురపాలక సంఘసభ్యుడును ముఖ్యపాన నిషేధమునుగరించి తన ప్రబోధముచేయునో నాకు కారణము తెలియ కున్నది. నిజముగా ముఖ్యపానము శంకుచేయవలెననే యభిప్రాయమే పూర్తిగానున్నట్లుయితే ప్రతివారును చేయగలగుదురు. నిజముగా యీ పురపాలకసంఘసభ్యులు కొంతభాగము వరకైనను శాంతియుతముగా ప్రేమపూర్వకముగా త్రాగుడు అభ్యాసముగలవారికి ప్రబోధముచేయుచు కృషిసల్పువచ్చును. ఇంకను నేజెప్పునదేమనగా ఈ పురపాలకసభ్యులు కల్లు సారాయి దుకాణములవద్ద ప్రబోధించి మాన్యవచ్చును. ఇదంతో ఒక రోజులోను లేక 2, 3 మాసములలోను కొనసాగదన్న సంకతి నాకు తెలియును. మీరు దీక్షతో కృషిచేసినట్లుయితే ప్రభుత్వమువారి యాటంకములండనేరవు. ఏ యేర్పాటైతే మీరు చేస్తున్నారో అందులో నొక విచిత్రముయిన శక్తి మీకు కలుగుతుంది.

ఇదేగాక పురపాలక సభ్యులయొగ్గులను పాఠులయెడుట ను నేను పెట్టదగినది అస్పృశ్యతనుగరించి. ఆసహాయాద్యమును నకు పూర్వముకంటె యిప్పు డేదేదెరిమిది సంవత్సరముల ప్రచారమునల్ల అస్పృశ్యతా కళంకము తగ్గించుకొన్న పుట్టికిని ఎంత పవిత్రము చేయబడియుండెనో అంతయును చేయలేదని చెప్పుచున్నాను. ఇందు విషయములో గూడ మీరు దృఢమనముగై పనిచేయవలెను.

మనము నిశ్చయముగా స్వరాజ్యమును గోరువారమైనయైతే హిందువులు మహమ్మదీయులు క్రైస్తవులు, పార్సీలుయొకను దేశములోనున్న యితరులందరూను భావతత్వముగలిగి వికమత్యముతో పనిచేయవలసియున్నది. ఇది హిందూస్థానములోనివారి ముఖ్యాశ్యకమైన విధి. మరియు హిందూ సంఘములో ఎక్కువకులమని తక్కువకులమని యిట్టి ఆకేళి ముండరాదు. సాంప్రదాయములు కొన్ని నేరుగా నుంచవచ్చును. గాని వాటినిసవరించుకొని ఏకీభావముతో నుండవచ్చును. ఇంకను యీ జాతులు వర్ణముల శాఖోపశాఖలు ఉంచుకుందామని ప్రయత్నము చేస్తున్న కొందరి హిందూమతము యొకను పతనమగుటకు శారణ మగును.

ఆంధ్రుల అధికోత్సాహము

9-5-1929 న లేదని వెలువడిన సంగతియందీయాలా

ప్రకటింపబడిన మహాత్ముని వ్యాసము

నిర్దేశకాలమునకు సరిగా క్షణికమైన ఆలస్యము కలుగకుండ పనులను నెరవేర్చువిషయమున సాంధ్రదేశమునందలి దేశాధిపతులు చాల శ్రాధునీయులుగా పనిచేసిరి. కావున నిపుడు ప్రమాణములు కట్టలు మున్నగునవి చాల చురుకుగా జరుగుచున్నవి. నిర్ణయింపబడిన కాలమునకు సరిగా దేశభక్తులను సానిక మిత్రులును నాచెంపి సిద్ధముగా నుండురు. పట్టణ చాలాముగా జరుగుచున్నవి. ఈ కారణములవలన మంత్రిని నిరంతరప్రమాణములు జరుగుచున్నవి దుస్సహాయుగా కనబడిక పోవుటయొక్క ఆనందకరముగగూడ కనబడుచున్నది. ధనమును సమర్పింపగోరువారు యథాశక్తిగ నియ్యవలసిన వృణ మోపవలెనా చాలాస్థితితో నిమ్ముచున్నందున ఆశాసంకెలములు పొడముచున్నవి. తునిలో స్త్రీలవద్ద జరిగినట్లు నే నీవాక్య

ములను వ్రాయుచున్నాను. 75 ఏండ్ల వయసుగల పేదరాలగు నొకప్పుడురాలు నేలమట్టమునకు పంగిన నడుముతో నాకడకు వచ్చి నేత్రములందును ముఖమునందును ఆనందవికాసము గోచరించి ఒక పాపలా కాసు (నాలుగణాలు) సంప్రదించి నా చేత తెట్టినది. వెంటనే మధ్యవయసుననున్న మరయొకస్త్రీ ఖడ్గదూర కట్టుకొనివచ్చి 5 రూపాయలను ఒక కానిని నా కొనినది. "మీ రిద్దరునిచ్చిన మొత్తములలో నేది ఘనము?" అని నేను మధ్యవయసు స్త్రీనడిగితిని. రెండును సమమే అని దైర్యముగా తెలిపినది. ఆమె అటుల ననుటలన నా కపరిమిత మగు నానందము కలిగినది. ఏలననగా వృద్ధసోదరి యొసగిన నాలుగణాలును తా నొసగిన అయిదు రూపాయలును సమానమే అని ఆమె అనునది నే ననుకొనలేదు. "నేను పెక్కు-వత్సరము లనుండి జాతీయోద్యమమునం దాసక్తిగ గలిగియున్నాను. ఎల్లప్పుడును శక్తివంచన లేకుండ ధనము సోపరుచునే యున్నాను. నాకు ఖడ్గదూరండు నమ్మకముకలదు. నే నెల్లప్పుడును ఖడ్గదూరనే కట్టెను." అని ఆమె నుడిచెను. ఆంధ్రదేశ సంచారమునందు సంతోష ప్రదములగు యిట్టి అనుభవములు నాకు ప్రతిదినమును పెక్కుసార్లు చేకూరుచునే యుండెను. వానిలో విడి యొక దేశము.

ఖడ్గదూర వర్కరులసభ

తేకారాధకుల సభలను నేను తరుచుగా మధ్యాహ్నము 3-4 గంటల మధ్యనే ప్రతివోటను జరుపుచుందును. రెండువోలొ గూడ మామూలు ప్రకారము యీసభ జరిగినది. 100 మంది వచ్చిరి. పలువిధముల సమన్వయగూర్చి చర్చ జరిగెను. మ్యులసి పాటిబిల్లు, జిల్లాబోర్డులు, తాలూకాబోర్డులు, కాసనసభలు మున్నగుసంఘముల సభ్యులకొరకు కాంగ్రెసువారుగూడ ఎన్నికల లోపోటీ చేయుచుండుటవలన ఖడ్గదూరమున్నగు నిర్మాణ కార్యక్రమమునకు అభ్యంతరము కలుగుటలేదా? అనుప్రశ్న ప్రతిసభలోను కలుగుచునే యున్నది. ఈ సభలో దీనికి మరింత ప్రాధాన్య మేర్పడినది. స్థానికాది సంఘములలో దీనికి మరింత ప్రాధాన్య మేర్పడినది. స్థానికాది సంఘములలో నిపుడు సమర్థులగువారు పలువురు ధీశక్తిని అనవసరముగా న్యాయపరమట తిట్టించుచున్నది. సంఘస్థి కరముగ దేశసేవ చేయుటకు సమర్థులగువారు పలువురు మ్యునిసిపాలిటీలను వలవలసియున్నది. ఈ సభలోగూడ పుతాణిలు కార్యజ్ఞము, యార్జ్య, వితండవాదములు, స్వార్థపరత్వము, మున్నగునవి మిక్కిలి హెచ్చుగా నుండుటచే కాపట్యము లేని వారు చాలకాల విసఫలలో నుండజాలకున్నారు. ఈ సభలో కాంగ్రెసువారుగూడ సభ్యులుగా నుండుటవలన యితరసభ్యులు గూడ దాసోహమ్యముట మాని ఆత్మగౌరవమును ప్రకటించుట తలపించుచున్నది. కాంగ్రెసువారిసభలో నుండుటవలన ఈ లాభ మొక్కటి మాత్రమే కలుగుచున్నదని వారనుచున్నారు. ఆత్మగౌరవభావమును యితరులలో కలుగజేయుట యొక్కచే లాభమగుచో నిర్మాణ విధానమునకు కష్టము కలుగుచున్నపు డీ స్వల్ప లాభము కొరకు కాంగ్రెసువారిసంఘములలో సభ్యులగుట దండుగ జేరమనియే నేను తలచుచున్నాను. కావున ఈ స్థానిక సంఘములవలన నింతకంటె నధికమగు లాభమేదియును కలుగనిచో కాంగ్రెసువారిసభలకు పోటీచేయుచో విారెటుల పరాజ్ఞాఖులయ్యెదరో యిపుడుగూడ నటులే మిరసభలను బహిష్కరింపవలెనని నేను తణుకులో నూచించితిని. ఏది శ్రేష్ఠతరమగు కర్తవ్యమని మన మాలోచింప వలసివచ్చినపుడు యిట్టి సంఘములలో సభ్యులుగా నుండుటకంటె నిర్మాణ విధానమును కొనసాగించుటయే చాల ఉత్తమమని నిశ్చయముగా చెప్పవలసియుండును. ప్రతి మండలములోను కాంగ్రెసు వర్కరులు వేలకొలదిగా నుండురు. కాని యిట్టి సభలలో నుండదగినవారు మిక్కిలి కొద్దిమందియే యుండురు. కావున యీ సభలో నమ్మకము గలవారు వానిలోనికి వెళ్లదలచినచో వెళ్లనిండు. వీనిలో నమ్మకము లేని వారు యీ సభలోనికి వెళ్లెడువారిపైని యార్జ్యము వహింప గూడదని నేను తెలిపితిని.

కొన్ని మండలములలో నూలువడుకువారందరు గాని మరి కొన్ని మండలములలో దుర్గర దారిద్ర్యము లేకపోవుట వలన ఖడ్గదూర బట్టలను నేయగోరువారు నేత నేయువారే కానినూలు వడుకువారుండరు గాన యితర మండలములనుండి వడుకు నూలును యిట్టి మండలములకు తీసికొనివచ్చుచుండవలెనని యొకరు నూచించిరి. ఒక మండలములో వడుకుబడిన నూలుంతయును ఆమండలములో నేయబడుబట్టలకే సరిపోవుచున్నపుడు యితర మండలములకు యెంతమాత్రమును తీసికొని రాగూడదు. నూలు వడుకుబడిన తావుననే బట్టలుగూడ నేయబడిననే అది సార్థకమగును. ఒక మండలములో వడుకు నూలు లభింప నపుడు అచటి నేతపనివారు మిట్ట నూలుతోనో విదేశీ నూలుతోనో బట్టలను నేయునెడ వారిపై నాగ్రహింప గూడదు. ఆమండలమున ధనికులును, పేదలును నూలు వడుకునట్లు ప్రోత్సహపరచదగును. నూలు వడుకుబడికి మండలములలో నున్న నేత పనివాండ్రందరికిని గూడ సమృద్ధిగా పని లభింప వలసియుండును.

గౌతమీ సత్యాగ్రహోద్యమము
సీతానగరము-ఒక గొప్పసంస్థ

16-5-29 ని మొదలైన ఎంగయిండియాలో
ప్రకటించబడిన మహాత్ముని వ్యాసము

1924-వ సంవత్సరము డాక్టరు బ్రహ్మజోష్యుల సుబ్రహ్మణ్యముగారిచే సీతానగరమునం దేర్పరచబడిన గౌతమీ సత్యాగ్రహోద్యమము వారినేవను బడయుచున్న ప్రాంతమున సీతానగరము మాకు మొదటి మజిలీయైనది. తన జీవితమును జాతీయ సేవయందు వినియోగించుటకు రాజకూపేంద్రవరములో నైన్ది వృత్తి నవలంబించి చాలసమయ నాల్గించుచుండిన సుబ్రహ్మణ్యముగారి రావృత్తిని వదలివేసిరి. గ్రామములలో గ్రామముల మధ్యను నివసించుచు వారితో అధికమగు పరిచయమును కలిగించు కొనిననేగాని తాను దేశసేవను సరిగా నొనరింపజాలనని సుబ్రహ్మణ్యముగారు గ్రహించిరి. అందువలన రాజకూపేంద్రవరము నకు 14 మైళ్లదూరముననున్న సీతానగరమును గ్రామమున సుబ్రహ్మణ్యముగారి ఆశ్రమము నేర్పరచిరి. సీతానగరమునకు కడు చేరువగా చుట్టుపట్ల పెక్కుగ్రామములుకలవు. ఈసోమోద్యమము మహాత్మాతదేశయం దున్నపుడా గ్రామములవారందరును అధికదైర్యముతో దొరతనమును ప్రతిఘటించిరి. గ్రామోద్యోగులు పలువురు ప్రభుత్వోద్యోగులను నపుడు వదలివేసిరి. ఈరీతిగా సీతానగరము ఫిర్యావారు దొరతనమువారిని ఢిక్కరించినందులకు దొనతనమువారు వారివలన 5000 రూపాయలు ధనదండనమును రాబట్టిరి.

ఈఆశ్రమము క్రింద 10 యెకరములధామి యున్నది. ప్రధానపరిశ్రమ ఖడ్గదూర. దానికితోడుగా ఉచితముగా వైద్యసహాయము చేయుట, హిందీభాషాప్రచారము గ్రంథాలయాభివృద్ధి కాంగ్రెసు అనుఆంధ్ర వారపత్రికను ప్రకటించుట, నిమ్మజాత్యుద్ధరణము కాంగ్రెసుసభవారు నిర్ణయించిన నిర్మాణ కార్యక్రమము మున్నగువానిని కొనసాగించుట మున్నగుకృషులనుగూడ వారు చేయుచున్నారు. ఆశ్రమమునకు చుట్టుపట్ల 5 మైళ్లకులోపున్న అన్నిగ్రామములలోను బీదవారిచే నూలువడించుట కేర్పాటులు చేయబడెను. ఆశ్రమవాసులలో నొకవారము కొకసారి ప్రతియింటికిని పోయియూచుటకు వీలు గానుండునట్లేర్పాటుచేయబడెను. ఏకులను చేయుటకు ప్రత్యేకముగ ఆరుగురు నియమింపబడిరి. మూడు పానులు అనగా ఒక వీరబరువుగల ఏకులకు 5 అణాలవంతున ఏకులను చేయువారికి కూలీనిచ్చెదరు. వీరారుగురును నిరంతరమును పనిచేయుచున్నారు. నూలువడుకుటయే వృత్తిగాగలవారు 193 మంది ఆశ్రమముక్రింద పనిచేయుచున్నారు. ఇప్పటివరకు కూలీక్రింద ఏకులుచేయువారికి 795 రూపాయలును నూలువడికినవారికి 2086 రూపాయలును యియ్యబడెను. నూలువడుకువారిలో నొక్కొక్కరు నెలకు 6 మొదలు 9 పానులు అనగా 2 లేక 3 వీరెల నూలు వడుకుచున్నారు. వీరకు 12 అణాలవంతున లేక పానుకు నాలుగణాల వంతున 6 పానులు వడికినచో రూ 1-8-0 యును 9 పానులైనచో 2-4-0 ఒకనెలకు వారికి ముట్టుచున్నది. నూలువంబరు 8 మొదలు 15 వరకుండును. 3 పానులు తూకముగల యేకులను వడికి నూలు తీసినందులకు 12 మొదలు 15 అణాలవరకు కూలీ యియ్యబడును. అచట 18 మంది నేతపనివారున్నారు. వారి నూలుతో తువ్వట్లు, గావంచాలు, ధోవతులు, చొక్కాలు తానులు మున్నగువానిని నేయుచుండురు. ఒక నేతపనివానికి ఒక నెలకు దామాషాను 15 రూపాయలు ఆదాయము వచ్చుచున్నది. అతిసన్నరకము బట్టలను గూడ నీ ఆశ్రమమునందు ప్రత్యేకముగా నేయించుచున్నారు. ఇప్పటివరకు నేతపనివారికి కూలీక్రింద 8114 రూపాయలు ముట్టినది. బట్టలను చలవచేయువారికి నిరంగులు చేయువారికి ని 1217 రూపాయలు లభించినవి. మొత్తముమీద యీఫిర్యాలో 235 మందికి 12164 రూపాయలు యీ ఆశ్రమమువారిచే పంచిపెట్టబడెను. వీరిలో స్త్రీలును పురుషులును బిడ్డలునుగూడ నున్నారు. ఈ ఆశ్రమమునకు పితాపురమునందొక కాళాకార్యాలయమున్నది. అచట 450 రాట్టలులును 12 మగములును వారి పరిశీలనక్రింద పనిచేయుచున్నవి. పెట్టుబడికి ధనమున్నచో మరి 800 రాట్టములుగూడ పనిప్రారంభించుటకు సిద్ధముగానున్నవి.

ఈ కేంద్రమున నేయబడిన ఖడ్గదూరబట్టలకు బెంగళూరు ప్రదర్శనమునందు స్వర్ణపతక మియ్యబడెను. వీరు తయారుచేయించుచున్న బట్టలను విక్రయించుటకుగూడ యేర్పాటులు చేసిరి. నలుగురు ప్రచారకులు అదేపనిగా చుట్టుపట్ల గ్రామము

లకువెళ్లి ఖడ్గదూరముచున్నారు. సుబ్రహ్మణ్యముగారి జననియగు వృద్ధాంగనయే యీప్రచారకులలో నాథుకమణిగా నున్నది. ఆమె మిక్కిలి పట్టుదలతోను, ఓషికతోను ఖడ్గదూర బట్టలను అందరికంటెను చాలహెచ్చుగానే విక్రయించుచుండును. బీదలకు పంచములకు ఆశ్రమమువారు ఖడ్గదూర బట్టలను సగము ధరలకే యిచ్చుచున్నారు.

"ఈ ఫిర్యాలో ఖడ్గదూరవ్యాప్తికిగల అవకాశములు నిదట వివరించుట అప్రస్తుతము కాజాలదు. ఈ ఫిర్యాలోనున్న 22 గ్రామములలోను 10 వత్సరములకు పూర్వమువరకును నూలుబట్టల పరిశ్రమ చాల హెచ్చుగానేయుండెను. ప్రతిగ్రామమునను ప్రత్తిచేలనుచేసి అది పండిన పిమ్మటప్రత్తిని ప్రతియింటను నిలువజేయుచుండురు. కావున ప్రతియింటను నూలువడుకునట్లు ప్రజల నధికముగా ప్రోత్సహపరచుట ముఖ్యకర్తవ్యమై యున్నది. అందువలన మంచి ఫలితము తప్పక కనపడును. చాలకుటుంబములవారిటుల ప్రత్తిని నిలువచేసికొని దానితో నూలు వడికెదరు. కుటుంబంలోనివారికి కావలసిన బట్టలన్నట్టిని ఆనతోనే వారు నేయించుచున్నారు. నిరుడు సీతానగరముకుటుంబములవారు తమకు కావలసిన 400 గజములబట్టలకడెను నూలువంతున వారేవడికిరి.

ధనవంతులుగానున్న వారు పలువురు వినోదము కొరతను యిండ్లలో నూలువడుకుండుటను చాలవోట్లకు నమ్ముతోడ్పొందిపోయి జూపించిరి. వారు ధనమునాల్గించుటకు నూలువడుకువారు కారు. వారిలో యిద్దరు వితంతులగుయువకులు నిరంతరమును నూలువడుకుచు నేయుండురు. వీరిలోనొకరికడకు నమ్మతోడ్పొందిపోయినపుడు రాట్టముపై నామెకుగూగాధమగు ప్రేమను నాకువివరించి చెప్పటలో సుబ్రహ్మణ్యముగారు అశ్రుజలపాతము నడుచుకొన జాలకపోయిరి.

చీరాల పేరాలలో నాయకత్వము వహించి జగజ్జిత్తిగాంచిన స్వర్ణీయ ఆంధ్రరత్న దుర్గిరాల గోపాలకృష్ణమ్మ తాము సంపాదించిన గ్రంథములనన్నిటిని యీఆశ్రమ ప్రార్థనలయమునకొసగి, అచట నొక పతనమందిరముగూడగలదు. తదేతమనం దన్నిప్రాంతములనుండియు చాల ప్రతికవచ్చుచున్నవి.

హిందీభాషా ప్రచార మిదట ముఖ్య విషయమన్నది. ఈపని పండిత పి. వి. సుబ్బారావుగారి పరిచిట్ట జరుగుచున్నది. 1925 నెవ్రెంబరుమొదలు 1928 డిశంబరుపురువరకు 149 మంది యిదట హిందీభాష నభ్యసించిరి. ము హిందీభాష నేర్పబడును. దీని నిమిత్తము 1528 రూయలు వ్యయపరచబడినది. ఈమొత్తములో పండితున కిబడిన జీతము రు 1495.

నిమ్మజాత్యుద్ధరణమునుగూర్చి యింకను అధికముగా పని జరుగుట కవకాశము కలదు. ప్రస్తుతము అస్పృశ్యులకొర కొక ఉచితరాత్రిపాఠశాల యేర్పరచబడెను. సవర్ణులును అవర్ణులను కలసి విద్య నభ్యసించుచున్న పాఠశాలగూడ నొకటిగలదు. వారిలో భజనరూపములనుగూడ నేర్పాటుచేసిరి.

ఈ ఆశ్రమముక్రింద మూడు వైద్యశాలలు (డిస్పెన్సరీ) కలవు. 5 గురు వైద్యశాలలోనే నివసించుచు చికిత్సను బడయుటకు తగిన చక్కనివైద్యశాల (హాస్పిటలు) గూడ నొకటి యున్నది. ఇప్పటివరకు ఆవైద్యశాలలోనే నివసించి చికిత్సను బడసినవారి సంఖ్య 300 ను, బడుటనుండిచ్చి చికిత్సను బడసిన వారిసంఖ్య 62498 యును ఏర్పడినది.

ఈ ఫిర్యాలో 716 మంది కాంగ్రెసుసభ్యులుగా చేరిరి. వారిలో 9 మంది మహాత్ముదీయులు, ఒకడు కైస్తవుడు, 61 మందిస్త్రీలు, 51 మంది ఆస్పృశ్యులు.

కాంగ్రెసు అను వారపత్రిక ఆంధ్రమున ప్రకటించబడుచున్నది. ప్రస్తుత మిపత్రికకు స్వహామణశక్తి కలిగినది. శీర్షియంత మద్దూరి అన్నపూర్ణయ్యగారి రీపత్రికకు సంపాదకులు ఈతిడి ది వ ఆ కు రా జ ద్రో హ ము న కు శిక్షింపబడి కారాగృహవాస మొనరించియే యుండెను. అతడు కారాగృహమున కేగినపుడు శ్రీయంత కే. రామచంద్రరావుగారు సంపాదకుడుగానుండెను. పిమ్మట నతనినిగూడ ఆశ్రయచేసిరి. అటు పిమ్మట అన్నపూర్ణయ్యగారు మరల కారాగృహమునుండి వచ్చువరకు డాక్టరు సుబ్రహ్మణ్యముగారి సంపాదకత్వమును వహించిరి. ఈపత్రిక మొదట నొక పూలోక్క-పుతాపుపై నైక్లోప్టుయిలు తీయబడి ప్రకటించబడెను. ఇపుడు రాయలు పైజులో 14 పేజీలు గలిగి ముద్రింపబడి వెలువడుచున్నది. వీరు ప్రకటనల కంగీకరింతురుగాని విదేశవస్త్రములను, బ్రిటిషు సరకులను సారాయలనుగూర్చిన ప్రకటనలను మాత్రము ప్రకటించరు. ఈపత్రిక సంపూర్ణసౌత్వంత్రమునే కొరచు న్నదిగాని అధినివేశనస్వాతంత్ర్యము నంగీకరించుటలేదు. ఈ పత్రికలో ప్రతివారమును ఒక హిందీపాఠమునుగూడ ప్రకటించబడుచుండును.

కర్నూలు

19-5-1929 ని మహాత్ముడు కర్నూలులో నొసగిన ఉపన్యాసము

సోదరులారా! నేటిదిన మిచ్చట మిమ్ములందరను కలసికొనినది నాకు చాల సంతోషము. మీయూరికివచ్చుట కిది రెండవ పర్యాయము. నన్నాహ్వనించి గౌరవించినందులకు నేను మీ కెంతయు కృతజ్ఞుడను.

నేను చెప్పదలచినది చెప్పటముందు మీకొకసంగతిని గూర్చి చెప్పవలసి యున్నది. నాకిదిన మొక పేరులేని ఆకాశ రామస్వయంభరము వచ్చినది. పేరులేకున్నను ఆయంభరమందు గమనింపవలసిన విషయములు కొన్ని యుండటచే నా లేఖను గూర్చి యిచ్చటచెప్పుచున్నాను దానిలోని సారాంశ మిది. “ఇప్పుడు ఖద్దరు వేసికొనినవారందరు సాధారణముగా ఖద్దరు వేయువారు కాదు. మీముఖప్రీతికై మీరు వచ్చినందువలన ఖద్దరు దుస్తులను కొని వేడుమీరకున్నంతసేపు వేసుకొని తరువాత తీసి పెట్టెలో దాచి పెట్టెదరు. ఏలన నటువంటి సందర్భము వచ్చినప్పుడు తిరిగి డబ్బుఖర్చు పెట్టకొనకుండ, వీనినే వాడుకొనుటకై” ఈలేఖను వ్రాసినయంత డెవరో తనపేరును తెల్పుకొనియుండిన బాగుండును. తెల్పుకపోవుట యతనిపిరికిపండతనము ను తెల్పుచున్నది. ఈలేఖయం దెంతసత్యమున్నదో ఆసత్యమున్నదో తెలియదు. ఇదియే నిజమైనచో దీనియందెంతమాత్రము ఆశ్చర్యము లేదు. నేను పోయినచోట్లలో నంతయును యీ విధముగనే జరిగినది. ఇది నిజమైనచో నట్లుచేసినవారి నందరిని ఎల్లప్పుడు ఖద్దరు కట్టవే డెదను.

ఈపు మహామ్మదీయులకు పండుగదినము. (బక్రీదు) నాకు మానదినము. కాన నన్ను వారన, వారిని నేనును కలసికొనుటకు వీలుండదు. కాబట్టి వారికి ముఖ్యముగా నేనొక్క విషయమును చెప్పుచున్నాను. ఈయూరిలో చాలమంది మహామ్మదీయులున్నారని నేను వింటిని. వీరు రాల్చుముతో నూలు వడుకుచున్నారని వింటిని. కాబట్టి మహామ్మదీయ సోదరులారా! మీరొక్కరినీ ఆభివృద్ధిచేయవలయును. ఇచ్చటనే చాకగా నుండును. మీరందరును ఖద్దరు కట్టవేయవలయును.

త్రాగుడు మానవలయును. త్రాగుడు మానవుని చరిత్రునిగ జేయచున్నది. ఒకనిత్రాగుడు కను ఖద్దరుతో నొకటటుంబమును కాపాడవచ్చును. త్రాగుడు దుర్భాగ్యుని. అది మానవుని రోగకీడితునిగ జేసి చంపివేయును.

అస్పృశ్యత యనునది యొక గొప్పకళంకము. దానిని పోగొట్టవలయును. అస్పృశ్యులనువారుమాడ మనసలె మానవులు కారా! వారిని మనదరికి జేరదీసి వారికి విద్యగరపి వారిని మనతో సమానులుగ జేయవలయును.

హిందూమహామ్మదీయ సోదరు లెల్లప్పుడును విద్యముతో మనసలయును.

* * * *

ఆంధ్ర దేశసంచార విశేషములు

30-5-29 వ తేదీని వెలువడిన ఎంగుయిండియాలో

ప్రకటింపబడిన మహాత్ముని వ్యాసము

ఆంధ్రదేశ సంచారమును ముగించుచు నే నాదోనిలో నొసగిన కడపటి యుపన్యాసమునందు తెలిపిన రీతిని యిప్పటి వరకును యేరాష్ట్రమునందునుగూడ యంత దీర్ఘ కాలము నేను సంచారము చేసియుండలేదు. ఇన్ని గ్రామములను గూడ చూచియుండలేదు. 1921 కి దరిమిగా నేటివరకును మరేరాష్ట్రమునందును ధనముగూడ నాకు జ్ఞాపకమున్నంతవరకు యంత హెచ్చుగా లభించి యుండలేదు. నేను 6-4-29 వ తేదీని ఆంధ్రదేశమున ప్రవేశించితిని. 21-5-29 వ తేదీని దానిని వదలితిని. మొత్తము 45 రోజులు ఆంధ్రదేశమునందు తిరిగితిని. ఈ 45 రోజులలోను మొత్తము 819 గ్రామములను చూచితిని. వానిలో గుంటూరుజిల్లా 52, తూర్పుకృష్ణ 52, తూర్పుగోదావరి 50, పశ్చిమగోదావరి 48, గ్రామములను చూచితిని. ప్రతివారమును, ప్రకటింపబడుచున్న ఆదాయపు పట్టికలను శ్రీయుత వేమూరి నారాయణమూర్తిగారు సిద్ధపరచుచున్నారు. దేశభక్త వెంకటప్పయ్యగారును నారాయణమూర్తిగారు కలిసి సిద్ధపరచుచున్న కేంద్రీకృతనివేదిక 6-6-29 ని వెలువడెడు ఎంగుయిండియాలో ప్రకటింపగలగుదు నని ఆశించుచున్నాను.

సారాంశము

ఆంధ్రదేశ సంచారమువలన నేను పెక్కువిషయములను గ్రహింపగలిగితిని. ఖద్దరును తయారుచేయుటకు ఆంధ్రదేశమున గల అవకాశ మపారము. నిర్మాణవిధానమునందలి యితరవిషయములను కొనసాగించుటగూడ నచట కడు సులభముగానే యేర్పాటులుజరుగుట కవకాశముగలదు. అచట దేశసేవాతత్పరులున్నారగాని వారికి కొంత గురుకులవాస మవసరము. సాను

ధూతిని స్థయిర్యమునగల నాయకుడు వారికి ముఖ్యముగా కానుక సియున్నాడు. వారికి త్యాగనిరతికలదు. కాని యేమిచేయవలెనో యెటుల చేయవలెనో వారికి తెలియదు. ఆంతఃకలహముల వలన వారు చీలిపోయియున్నారు. పరస్పరవిరుద్ధములగు పెక్కువిధానములును, పద్ధతులును యేర్పడుటవలన వారికి కర్తవ్యతామాఘులై యున్నారు. ఇప్పుడు ఖద్దరు ప్రచారమువలన వారిలో క్రమముగా పద్ధతియును, ఏకీభావమును, విధేయతయును క్రమక్రమముగాను, స్థిరముగాను కలుగుచున్నవి. ఇప్పుడు నాచెట్ట సభర్తల్లికి వచ్చిన ఆంధ్ర ప్రముఖులును నేనును కలిసి ఆలోచించుటవలన చాల మేలు కలుగగలదని నే నాశించుచున్నాను.

సభల నేర్పరుచువారి కొక సూచన

నేను కనిపెట్టినది చెప్పగలిగిన చెరవేదికను గూర్చియే నేనిచట తెలుప గోరుచున్నాను. ఇది ఆవశ్యకతవలన గనుగొనబడినదే గాని తెలివితేటలవలన గాదు. నూతన విషయము లావశ్యకత వలననే చాలవరకు కనుగొనబడుచుండును. నేను దుర్బులుడ నగుటచే మాటి మాటికిని లేచుటకును కూర్చుండుటకును నాకు శక్తిలేదు. మోటారుకారులలో నుండి దిగుట, సంతోషాతిశయమున జయధ్వను లొనరించుచున్న వేలకొలది ప్రజల సమాహమల మధ్య నుండి చొరచుకొని వేలకొలది కడకేగుట (కొన్నిచోట్ల యీవేదికలు పడునట్లే యుండెను, కొన్నిచోట్ల నాకాస్తవనియును గూడ జరుగనే జరిగినది.) వేదికల నెక్కుట, మాటలాడుట, మరల దిగుట, సభాంతమున మరింత తునులుముగ మూనుచున్న గుంపులలో, మరల చొరబడి బహు ప్రయాస పై నెట్టులో కారులలో నెక్కుగలుగుట, అననముపై సామ్యునితీ పడుండుట, మరి 15 నిమిషములకు మరియొకచోట మరల నీతంతనే జగవుటకునిష్ఠ పడుట మున్నగు కార్యములను చేయుటకు నా కెంతమాత్రమును ఓకక లేకుండెను. కావున “మోటారుకారును జనసమగ్రమునకు నడిపించి అచట నిలుపుడు. నేను కారు వెనుక ప్రక్కనుండు అందుపైని కూర్చుండి యుపన్యాసించెదను.” అని నా ప్రధాన కార్యాగ్రహపాటకుడగు దేశభక్తునితో నేను తెలుపుట యే తడవుగా నత డందుల కంగీకరించెను. ఈ యేర్పాటు వలన నేను చాల శ్రమయును సభల నేర్పాటు చేయువారికి చాల వ్యయ ప్రయాసలునుగూడ తగ్గినవి. స్థలముగూడ కలిసి వచ్చినది. ఆలంకృతములగు ప్రజల హృదయములు తప్ప వేదికలు, కుర్చీలు ఆలంకారములు, మున్నగునవేయియునుగూడ అవసరము లేకుండ పోయినవి. ఇదియే చాల శ్రేష్ఠమైన యేర్పాటుని అనుభవము నుననగూడ జేరినది. చాల సభలను జనపవలసియున్న చోట్లలో కార్యనిర్వాహకు లీపద్ధతినే ఆనలంబింపదగునని నేను నూచించుచున్నాను.

ఖద్దరుకట్టిన మంగలి

సాధారణముగా నేను స్వయముగానే వసనము చేసికొనుచుండును. నాకొక మిత్రుడు నేటిరేజరు జత నిచ్చెనుగాని యీసారి నేను దానిని వదలివేసి మగసలాలుగాంధీ వదలి పెట్టి పోయిన ప్రాతీహార మంగలికట్టినేవాడ నారంభించితిని. దానిని సరిగానుంచినచో నది చాల శ్రేష్ఠమైనది. కత్తులను నూలులకు త్తురకులు రాయినితోలును అవలీలగా నుపయోగించుచుండురు. కాని నాకది ఇంకను బాగుగా పట్టుపడలేదు. కావున నేను ఆంధ్రదేశమునందు ప్రవేశించిన త్రోవలోనే ఖద్దరును కట్టిన మంగలిని పిలిపించుదని కోరితిని. ఆంధ్రదేశమునందట వారు దొరుకుట చాలాసులభమేగాని బొంబాయిలో నటుల చెప్పవీలులేదు. నామంగలి పొంది నేనతని కిచ్చితిని. అతడు హాయిగా వసనముచేసెను. విదేశస్థుల బహిష్కరణ సంఘాధ్యక్షుడు ఖద్దరుకట్టిన మంగలియే తనకు తనవరమును చేయవలెనని కొరుట చక్కని ఖద్దరు ప్రచారమేయని గూడ నాకుతోచినది. ప్రచారమునకు మంగలివారికంటె నల్పులగువారు మరెవ్వరును కనబడలేదుగాన నేనీతెగవారికి డిద్దరాంధ్రయుల సందేశమును తెలుపుటగూడా నాకందువలన నవకాశము కలిగినది. నాపొదిలోని పనిముట్లనే అతడు వాడవలెనని నేనుకొరుడెడల స్వదేశీ వ్రతములు సంపూర్ణముగా నవలంబించుటను గూర్చియును పారిశుధ్య శాస్త్రమును గూర్చియును నేనతనికి బోధించుటకు వీలు లేకుండపోవును. కావున రెండవసారి నేను మంగలిని పిలిపించినపుడు అతని పనిముట్లతోనే పనిచేయువని తెలిపితిని. కాని ముందుగా వానిని బాగుగా శుభ్రపరచవలెనని కోరితిని. మరి యొకచోట ఖద్దరుధరించిన మంగలియే వచ్చెనుగాని అతనికడ నున్న కత్తి, పబ్బు, కుంచె, అద్దము మున్నగునవన్నియును విదేశీయములే. అతనిని పెట్టెయను ను విదేశీయమే. అవన్నియును మిక్కిలి నాజాకుగానన్నవి. అవన్నియును ఆ మంగలివి కావనియును, నాకుబసయిచ్చిన ఖద్దరుధారియును గృహయజమానివేయనియును నా కనుమానముకనిగినది. అపుడా కృత్రిమసిద్ధింతన నేను గ్రహింపగలిగితిని. అటుపిమ్మట వారు స్వదేశీప్రపనిముట్లనే వేవలెననగూడ నేను కోరితిని.

కావున నిత్యమును మనతో సంబంధము కలిగియుండవలసిన మంగలి, చాకలి మున్నగువృత్తులను చేయువారిగూడ మన

స్వదేశీనిగూర్చి బోధించుచుండవలెను. వారు చదువురానివారిని యను, వన నవ్వుకడలనియును వారిని మనము తృణీకరింపగూడదు. వారుగూడ మనదేశీయులే. మనలో మిక్కిలి గొప్పవారినేవ యెంతఅవసరమో యిట్టిపనివాండ్ర నేనగూడ అంత అవసరమేయని మనముగ్రహించి వారిని ఆదరించుచుండవలెను.

ఖద్దరుబట్టలను కట్టుచున్నచో అంతటితో తమబాధ్యత తీరిపోయినదని పలువురు భావింపచుండురు. తిక్కిన తిన్ని పనులకు సరిత్రోత్త విదేశ వస్తువులనే ఉపయోగించుచుండురు. ఇది యెంతమాత్రమును స్వదేశీవ్రతముకాదు. అది ఖద్దరుసందేశమునకు విరుద్ధము. ఖద్దరును గరించుట భారతీయులకు ప్రధాన కర్తవ్యమే యనుముగాని యితరవస్తువులలో మనదేశమున లభించునవి విదేశీవస్తువులకంటె తక్కువనాగ్యమును కలిగియుండినను స్వదేశీవస్తువులనే ముఖ్యముగా వాడుచుండవలెను. మనదేశమునందెప్పుడు చాలవస్తువులు తయారగుచున్నవి గాని వానిని కొనువారు లేక ఆపరిశ్రమ లంత రించిపోదగిన స్థితికి పోవుచున్నవి. అవి విదేశీవస్తువులతో గమానమైనవిగా నుండకపోవచ్చును. వానిని మన ముపయోగించి వీలైనంతవరకు వానిని అభివృద్ధి నొందించునట్లు నిర్మాతలను ప్రోత్సహింపరుచుండుట మనవిధియై యున్నది మిక్కిలి శ్రేష్ఠములు, మిక్కిలి సవకయు నగునాని నే కొనవలెనను. నియమ మెల్లప్పుడును పనికిరాదు. ఇంకొక దేశమునందు శీతోష్ణస్థితి మన దేశము నందుకంటె చాల భాగ మన్నదను కారణమున మనదేశ మునువదలివేయుటకు మనమెటుల సంగీకరింపమో అటులే విదేశీ వస్తువులు చాల అందముగాను సవక గాను నుండు నను కారణమున స్వదేశీవస్తువులనుగూడ మనముత్యజింపగూడదు. భార్య అంత అందకత్తెకాదని మరియొక సుందరాని నవేక్షించు భర్త యెటుల నీతిరహితుడని నిరసింపబడునో అటులే స్వదేశీవస్తువులను పరిత్యజించి విదేశీవస్తువుల నవేక్షించువాడుగూడ నిరసింపబడును. స్వదేశాభివృద్ధికొరకు ఆ దేశీయులు స్వదేశ వస్తువులనే యుపయోగించుట విధియైయున్నది.

* * * *

ఆంధ్ర దేశముగూర్చి మహాత్ముని సంగ్రహవాక్యములు

ఆంధ్రదేశమునందు మితిలేని అవకాశములు గలవు. శక్తి వంతులకు పురుషులు గలరు. ఆంధ్రప్రదేశు ఉత్సాహవంతులను కష్టపడి పనిజేయువారని నేను దక్షిణాఫ్రికాలోనే తెలిసికొంటిని. ఒకప్పుడు లోపమేమో యనవించునంతటి జౌదార్యము గలవారు. సరియగు మార్గము చూపినచో ఆశ్చర్యకరమును స్వార్థ త్యాగము చేయగలరు. మీ ధైర్యమునును కొరతలేదు. కాని దుర్బద్ధవృత్తవశమున, దేశసేవయందు యెక్కువ కీర్తి గడింపగల సమర్థతగల పెక్కుండు నేన జేయుటకన్న నాయకత్వము వహించుటకు ఆదుర్దా పడుచుండురు. అనువనచోట లోపమంచి ఖండితముగ విమర్శించుటకు వెనుదీయుదురు. ప్రతిలోపమును కప్పి పుచ్చెడి స్వభావము మనబాతి యంతటితోబాటు మీ యందుగూడ గలదు. (యంగు ఇండియా 25-4-29.)

ఖద్దరవ్యయముగూర్చి భక్తిశ్రద్ధలతో శాస్త్రీయ పరిశోధనగావించినవా రొక్కరును ఆంధ్రదేశమున అనుపడలేదని చెప్పటకు సంచారముచున్నది. ఇతరరాష్ట్రములందు చెప్పుకొనడగలవంతటి క్షీణతే మగనలాలుగాంధీ, లక్ష్మీదాసు, సతీశబాబు మున్నగువారివంటి నిపుణుని ఒక్కరినైన నే నాంధ్రమున ఎరుగను. నూలుకడుకువారికి వ్యయముగ ప్రతి ఏకడము నే గుట్టకు తగయత్నము చేయలేదు. వ్యయముగ యేటకు వచ్చిన గాని వడుకువారు చిరకాలము వృత్తిసాగింపజాలరు. నూలు పటుత్వముగూడ వృద్ధిచెందదు. (2-5-29 యంగు ఇండియా)

ఆంధ్రరాష్ట్రమున సంచారము చేసినంత దీర్ఘముగను శ్రద్ధగను యింకేరాష్ట్రమునందు నేను సంచారము జేసియుండలేదు. ధనమునూర్లుగూడ 1921సం॥ దాటినవినవ ఆంధ్రదేశమున ననూలయినంత యే యితర రాష్ట్రమునందు వసూలుకాలేదు. ఈసంచారమువలన చాల నేర్పుకొనగలిగితిని. ఆంధ్రదేశమునందు ఖద్దరు ఉత్పత్తికి మితిలేని అవకాశములుగలవు. ఇతర విధముగు కాంగ్రెసు ప్రచారముగూడ జరుగవచ్చును. ప్రచారకులుగలరు. కాని వారికి శిక్షణలేదు. వారిని సానుభూతితో సన్మార్గమున నడపించగల సమర్థుడగునాయకుడు కావలెను. త్యాగబుద్ధిగలరు. కాని యెప్పుడేమిచేయవలెనో ప్రచారకులకు తెలియదు. స్వర్థలతో విడబడియున్నారు. అనేకవిధములగు శిష్ట కార్యక్రమములతో గాభరా పడుచున్నారు. (30-5-29 య. ఇం.)

దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య గారి లేఖ

మహాత్ముని ఆరువదన వర్ధంతి

గుంటూరు సెప్టెంబరు 30:-

భారత దేశమున కంటికిని గూడ లే పటి దినము (2-10-29) చాల పవిత్రమైనది. అనేకు మహావీరులను భగవత్ దేశమునం దన్ని మతములవారును జాతులవారును రాజకీయ పక్షముల వారును గూడ ఏకీభవించిరి. అన్యతాహముతో యీ మహాత్ముని జయపరవశులైన నమ్మి నమ్మినాము. భారత దేశమునందు మన కాలమునందు ప్రజల కొరకు తమ సర్వస్వమును సమర్పించిన వారందరిలోను గాంధీమహాత్ముడు అగ్రగణ్యుడు. మహాత్ముని జీవితచరిత్రమును అభ్యంతరీతి బోధకమై యున్నది. దానిని చదివినచో ఎల్లరకును ఆతనియందు పూజ్యభావము కలగక తప్పదు.

మన దేశములో మహాత్ముడు నాయకత్వము వహించినది మొదలు రాజకీయ జీవితము పునీతమున, ఉదారమును గూడ నైనది. రాజకీయ రంగమున పనిచేయువారికి వెనుకటికంటె బాధ్యతలు అపదలు నుగూడ మెండయినవి. రాజకీయములు మొదలు సకల వ్యవహారములందు సత్యమును కొంచెయైన తప్పునందె అనునరిపవలెనని మహాత్ముడు చాల కఠినముగ బోధించెను. మహాత్ముని యభిప్రాయమునందు స్వరాజ్యమునగా సంఘమునందుగల అపవిత్రతలన్నియును పూర్తిగా తొలగింపబడినట్లు రాజకీయస్వాతంత్ర్యమును బడయుటగాని కేవలము రాజకీయస్వాతంత్ర్యమును బడయుట మాత్రమేగాదు. దేశమునకు స్వాతంత్ర్యమును బడయుటకును స్వప్రభుత్వమును కలిగి యుండుటకును మహాత్ముని మహాత్మ్యమును అహింస ముఖ్యము. అని మహాత్ముడు బోధించెను. అత్యున్నతమును వృద్ధిచేసిందించుకొని కష్టములను అహింసించి వానిని సహించుటలోనే ధీరత్వము కలదుగాని యిరువది షడ్వింశతి శతాబ్దములను లేదనియు పశుబలములైన జయించుటకంటె అత్యుబలములైన జయించుటయే ఘనమనియు విజయవనియు మహాత్ముని అభిప్రాయము. స్వరాజ్యమును బడయుటకు ఖద్దరును ధరించుటయును విదేశీవస్తువులను బహిష్కరించుటయును ముఖ్యములు. అందులన జాతీయ ఆత్మగౌరవము అధికముగలదేగాక దేశమున కొట్టకొనిపజలను సేపించుచున్న దారిద్ర్యమును తొలగిపోవును. తీరకలేలో ఇంటిపట్టుకొంటి అధికముగ ధనార్జనచేయుటకుగూడ ఖద్దరు సాధనమును. ఆస్పృశ్యము తొలగించుటలన అనాదికాలమునుండి జరుగుచున్న అన్యాయము తొలగగలదు. దేశమునందు అన్ని తెగలవారియందు విశ్వాసమును సద్భావమును వృద్ధిచేందగలదు. భారత జాతీయ దృఢభావగలదు. అనునవియే సమర్థతీ ఆశ్రయమునకు కలపతియును గాంధీజీవోద్యమము నిరంతరము గావించుచున్న పవిత్రోపదేశములు. హిందూమత ధర్మాస్త్రములును పురాణోపదేశములును చేయుచున్న బోధనలగూడ నివియేయగుటచే భారతీయులకివి బాగుగ బోధపడియేయున్నవి.

సత్యాగ్రహము

చక్రికాశ్రమంలో భారతీయుల హక్కులను కాపాడుటకు మహాత్ముడు దేవనవలించి కృతకృత్యుడయ్యెనో అట్టి సత్యాగ్రహమును భారతదేశమునందుగూడ మొదలు పంజాబులో అకాలీకులను యిటీవల బాల్ గోలిలో మహాత్ముని ముఖ్యశిష్యులగు సర్దారు వల్లభాయి పటేలుగారుగూడ అవలంబించి విజయమును బడసిరి.

భారతదేశము స్వరాజ్యమును బడయుటకు అహింసాత్మకమున అసహాయోద్యమముకంటె ముత్తమును సాధనము మరొకటి లేదనిగూడ బాగుగ స్థిరపడినది. 1921 లో ప్రారంభింపబడిన అసహాయోద్యమము అనగా యావదాభిరత సత్యాగ్రహ మహాద్యమము మధ్యలో ఆకస్మికముగ విరమింపబడుటకు గల ముఖ్యకారణము దాని సెరవేర్చబడిన దేశాధికారులలో కొందరు తగినంత ఇండియనిగ్రహమును విధేయతను అలవరచుకొనియుండక పోవుటయేగాని ఆయుధ్యమునందు సహజముగల లోపమెంతమాత్రముగాను. కాని దేశీయులందరను అవలంబింపవలసిన యిట్టి మహాద్యమములందు యిట్టి అంతరాయములు అన్ని దేశములందును అన్ని కాలములందుగూడ కల్గుచునేయుండును. అంతమాత్రమున ఆయుధ్యమునే నిరసించుట అసమంజసము. ఏమహాద్యమమైనను ఏదేశమునందైన నెరవేరి యుండినచో సర్వకాలము అర్థమును ప్రాణములను అత్యధికముగ సమర్పించు పట్టుగలతో పనిచేసిన పిమ్మటనే వివిధ సెరవేరియుండెను. గాన భారతదేశమునగూడ అటులనే జరుగకతప్పదు.

ఆపూర్వవిజయము

భారతదేశము సత్యాగ్రహ సాధనములన ఏనాడు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును బడయగలనో ఆ పవిత్రదినము ప్రపంచమున కంతకుగూడ అపూర్వవిజయదినమే కాగలదు ఏల యన ఆ విజయములన భారతదేశమునందుమాత్రమేగాక ప్రపంచమునం దంతయుగూడ శాంతి సౌఖ్యములు నెలకొనగలవు. స్వాతంత్ర్యమును బడసినపిమ్మట భరతమాత ప్రపంచమునందలి సకల దేశములకును మార్గ చర్చి కాగలదు. భరతమాత ప్రయత్నములన యుద్ధములను రక్తపాతమును ప్రపంచమునందంతయు పూర్తిగా నంతరింపగలవు. అహింసా సామాజ్యము విశ్వస్వాధ్యము కాగలదు అని ఆశింపవలెయున్నది. ఇట్టి అత్యాధిక మహత్మునిదిగి త్యాగమునందుట కంటె యెక్కువ ఘనత ఏ జాతికిని మరీ దేనివలనను గూడ లభింపదు. కావున స్వదేశాభివృద్ధికారమునగూడ భారతీయులు యిందులకు పూనుకొనుట పరమధర్మమై యున్నది. సత్యాగ్రహోద్యమమునకు జనకుడు మహానీయుడు మన దేశమునందే నివసించెను. అతడు మన మధ్యనేయుండి మన దేశముకొరకే పాటుబడుచున్నాడు. మనము కొరతపుడు మనల నడపించుటకు నిరంతరము సంసిద్ధుడైయున్నాడు. నిర్భయముగ ధైర్య సయ్యములతో సత్యాగ్రహమును సాగించుటకు ప్రాణిను లగు యోధులయొక్కయు తపోధనులయొక్కయు జీవితములకంటెను ముఖ్యముగా గాంధీ మహాత్ముని జీవితముకంటెను ఉత్తమాదర్శములు మరెవయిన లేవు. భారతదేశముకొరకును ఆఖిలమానస ప్రపంచముకొరకును గాంధీ మహాత్మునికంటె అధికముగ కష్టములకు పాలయినవారు మరెవరును లేరు.

శుభకాంక్ష

అహింసా సత్యములను నిరంతరమును అనుష్ఠించుచు బోధించుచున్న యీసాధుమూర్తి చిరతరాయ రైశ్వర్యసంపన్నుడగుగాక. భారతదేశీయులు సమగ్రాత్మ సమర్థులై భావముతో సంపూర్ణవిజయములభింపవలయును మహాత్ముని ఆజ్ఞానుసారము దేశదేశము ఒకప్పుడునుగాక. భారతదేశ మహావిజయమును ఆఖిల ప్రపంచ శాంతి సౌఖ్యములను భారతదేశము పైనే ఆధారపడియున్నవి.

కొండ వెంకటప్పయ్య.

* * *

(పిన్నింటి సుబ్బారావుగారు)

నేటితో మహాత్ముని ఆరువదెండు నిండును. సాధారణముగా ప్రతివారినీ యీ అగవదెండ్ల వయసును నిండెను, మనమహాత్ముని వృద్ధిపూర్తియైయున్నను అట్లుగాక, ప్రతినానవుడును, అందు ప్రతిభారతీయుడును యాచరింపవలసిన వేడుక దారి తెన్నుగానక, ప్రపంచమంతయు క్షేమమందలి యీ అగవదెండ్ల కొట్టుకొనుచున్న సమయమున, దారిద్ర్యమున మహాత్ముడు, సన్యాసము యీకాలములో పనికిరాదనియు, స్వపర అభ్యుదయములకు కర్మయోగమే మార్గమని యాచరించి చూపుచున్న అపూర్వత సేన్నిధి. మహాత్మునియందు ఏనాడీ దుని భక్తి త్యాగము, బుద్ధిని అహింస, భూతదయ, మహమ్మదు ప్రసక్తయొక్క శరీరజలము, శ్రీ కృష్ణునిగల, చతురత, సర్వజ్ఞత్వము, శ్రీరామునియందుగల నిర్మలచారిత్రము గలిగియున్నవి. మహాత్ముడే ప్రత్యక్షదైవము. దీనికి సంశయములేదు. ఆపతితపావముని దర్శించుచో పాపములు పోగలవు. బుద్ధభగవానునివంటి, యాతని శరీరమందు శాంతము, లేజన్ము ప్రకాశించుచుండును. ఇట్టి సిద్ధపురుషుని పూజించుట అన్ని తెగలవారికిని విధియైయున్నది. మహాత్ముని పూజించువారు మెచ్చి? మహాత్ముని కిష్టమైన "దరిద్రనారాణ్యముల సేవచేయుటయే" ముఖ్యము. అన్నిటికిని మూలముగ ఖద్దరును, యిదివలకు కట్టనివారు, శపథముతో ధరించుటకంటె. ఆస్పృశ్యత హిందూసంఘమునుండి తొలగించుట మూడవది. ఈవిధులను చేయుచో మహాత్ముడు సంతోషింపగలడు. ఇట్టి సిద్ధపురుషుని, మనసంఘమున చాలకాలముంచుకొనుట మన బాధ్యతయైయున్నది. మహాత్ముని "ప్రార్థన"యందు అత్యంత నమ్మకముగలదు. కావున ప్రతిభారతీయుడును, యీరోజున అధమము ఒక్కనిమమమైనను "పరమబుద్ధు", మాయనములను, పరిశుద్ధములుగజేసి, మహాత్ముని జాడల నడచుటకు, మాకు తగుశాంతమును, ధైర్యమునుయిచ్చి, దేశదేశములకు ఘాతుకాచరణముగ, చేతన ప్రపంచమంతయును, పరమభాంధవుడైనటువంటి మాయమహాత్మునకు ఆయురారోగ్యములిచ్చి, ముందురాబోవు స్వరాజ్యహారాటుమందు మాకు దారిచూపుగాక" యని ప్రార్థించవలయును. ప్రార్థనయే ప్రాణము. ఇదియే నూతనవిశ్వాసముతో విజృంభించగలదు.

(తుంగ పాటి గోవర్ధనరావుగారు)

భారతీ భాగ్యరేఖల వారజల్లి
కుముదవిరహిణి రాజ సుఖోదయమ్ము.
ప్రాప్తమానెడ సంతసించె తనంత
మోహనా, వృద్ధిపూర్తి సమ్మాహనమ్ము.
ఆరని తీవ్రకాంక్ష భరతాష్టసుగంధిని బోసినోటిసిం
గారము నూచి తాండలపునక నరియించె సుగంధిపాట; వా
చారముటియత స్త్రీగి సత్యము శాంతియుఁ గల్గినట్టి ని
న్నేరమణిచుణ్ణిచూపేరి నరించుట యెట్లు మానోజో.
ఎంతమనోరథమున జనించినదో తొలివాఁడు దా వా
సంతిక నేటిదన్న- రెవ సర్వస్వ పదవీ ప్రతాని కా
భ్యంతరయోవనప్రభురహంధ బయల్పడనీక మోహవి
శ్రాంతికోద్యునెవను దురంతపుటాడికముతో రచింపగన్.

దాస్యకాంత మంతల తపోహ్వాంత మీపె
తీర్చి దిద్దెను చెలికత్తెయి-కాని
స్వీచ్ఛ తలమ్రాన నిమిరేరి విమల సద్య
కేకకా కలానిధి. వంశ సమృద్ధి.

ఆరువదిపూటోప్పు కమలాకరచుట్టుల జీవితమ్ము సుం
దరమయిలచ్చిచుచ్చికుఁ దత్పరతతో ఘటియించె వా ఫలం
కురముల నాశేషి రరుగో భరతాష్టజా లీడుమక జలా
కరమును బొచ్చినార లవి కై నొకగా గలరా యశోధనా.
తమవా అనీకపంజరమ్ము పలుకా త్రైకుటిబద్ధమ్ము లో
చనదీప్తా స్వహృదంతర ప్రసరసౌజన్యప్రభాజ్ఞాతప్ర
త్రినిశాధాంతికోభివమ్ము; జగదారాధ్యమ్ములై సాల్పెమో
హననామమ్మున రాజ్యులక్ష్మీ తనలో నాశించి నిం జేరదా!
లలితలతాంగి యావనకళాపరిపాషితపూర్ణ ప్రేయసికా
గలముక రాజ్యకాంతికోజ్జై కరనాలము పూని దేశనే
మల నొనరించి తజ్జుచుభాంగిని గాంచుమీద నా జయ
లనను గూడు ధీని దలంపక పాడక దేశపు త్రిపుర.
పనిపిడి స్వర్ణధామి మనభారతదేశము ప్రజ్ఞాగన్యకై
నను వెలరాని రీతిని వివాహనమా సగతాంకితమ్మునం
దున బడిపోయె నిర్ధను లక్ష్మిగనులై చనువారు భాగతీ
తనయులు నేడు రాజ్యునితాప్రియులౌదురె యెన్న దేనియనన్.
దూరపుకొండల న్నుమ్రుఁ దోయనిధమ్ముక ఆంగ్ల నీతివి
స్తాదులు వెల్గు- వాక్యములు సారవిహీనము లీజగచ్చుభ
క్తి రచియింపఁ జెల్లవని చేతమునం దలపోసి నిర్ణయా
ధారపం చూపినక ప్రజలు చాన జరింపరు దేశము క్షితిక.

ఏ ఉపశిష్య స్వాతంత్ర్య మింపుమీ
మందమలయానిలమ్ముల మాధురీస
నంతి ప్రాభాతగానమ్ము పాడునొక్క
వినగలార లాలింప మోహనుని స్రావు.

అనలము జూపిడి నల్లినంత వనస్థి శృష్టియానె నీ
మను దహియించుగాక! తలమానికము స్థితి నెందు భారతీ
వనిత పరాభవాగ్ని కి లనమ్ము చలింపక శాంతిచి-త్రధా
రణ పరీయించె నీపె నపురా యొకతాడన గట్టిపెట్టికో.
ఈ మహానీయు పున్నె మన నీపుణిజనలై శాంతి జ్ఞా
నాపుత్ర మాని సొందె రనంతకుభావలి మా లనన్మనో.
వ్యోచనునందు చిత్రగతు లూర్జితసంపద బ్రాకి యావనా
కామహిమానుమోదము నెసంగె స్వతంత్రభాద్యయున్ననన్.

గాంధీగారి లక్ష్మీ యువన్యాసము

భారతదేశములో ఒకజిల్లా ఆదర్శప్రాయముగా
తయారైనచో చాలును

లక్ష్మీ, సెప్టెంబరు 29:- మహాత్మా గాంధీగారు
లక్ష్మీ పాదల సన్మానపత్రమును స్వీకరించి ప్రఖ్యుతరపూర్వ
కముగా నిట్లుపన్యసించిరి:- "పాఠజన బాధ్యతలను ప్రతివా
డును గుర్తించి ఆచరింపవలెను. గ్రంథముగా చదువుకొనుట
చాలదు! కార్యాచరణలో అట్టి బాధ్యతలను వహించవలెను.
బాహుల్యముగా దేశభక్తిని చూపుటకు అట్టహాసములను చేయకూ
డదు. నిజమైన కృషిచేసి చూపవలెను. భారతవర్ష మంతటితో
నొక్క జిల్లావారైనను కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును పూర్తిగా
నాశించి తయారైనచో చాలును. మీరందరను రాత్నము
త్రిప్పుట సేర్పకొనవలెను. జిల్లాబోర్డు పాఠశాలలందు రాత్న
ములు నిర్వహముగా పిల్లలందరిచేత త్రిప్పించవలెను. రాబోవు
స్వరాజ్యాందోళనమునకు ప్రజలు సంసిద్ధులు కావలయును. కాం
గ్రెసు కార్యక్రమమును ఆచరణలో పెట్టవలెను"

మహాత్ముడు కాలాకనాధుఁడైనను మహాదా సందర్శించును

మహాత్మనకంజలి

(దాసు వామనరావుగారు)

శ్రీకంఠం డిడె వెండికొండ దిగి వచ్చెన్ జూడు భిక్షుని యై;
లోకారాధ్యత గాంచె గాంధీయను సు-శ్లోకాకృతిన్ దాల్చి; కాం
తాకారంబు వహించె దుగ్రు, డన స-త్వంబాను; సత్యాగ్రహం
బా కారుణ్యమనందె చూపు నితం డా-రా! లోకకల్యాణం డై.

* * * * *
శ్రీమహాత్మనూర్తి మన-గాంధీయచోత్సాహి పట్టిపూర్తి కే;
డక్షుపమలీల భక్తిమెయి-నర్చన సల్పుము భారతీయందా!
విను మింక హింస విద్వేషము; - వీడకు భిక్షువప్రదీక్ష; నీ
నవయము సమ్మియుండుము స-హాయనిరకరణాస్త్రరాజమున్.

* * * * *
మతములపుట్టినిల్లు మన-భారతవర్షము కర్మభూమి; ఏ
కతమున దైవ్యమంది కడ-గండ్లమజిల్లి-కృశించెనొక్కో? యా
చెతలను బాపు స్వాధీనము; - కేదలపెన్నిధి, రాబ్బు మందు నా
హితమతి గాంధీ, త్రిప్పెడు స-హింసబలంబున గాల-క్రమన్.

* * * * *
కారాగారనివాసబాధ లోక-కా-నిమి? స్వాతంత్ర్య మే
ల, రా దింకను జూత మందు దృఢదీ-హృత్ క్రిమిన్నుండవై
సేరున్ గ్రోలపు తిండియన్ దిన వహా! - నీయో గముద్రాదు లీ
దారిద్ర్యాబ్ధి తరింప మార్గ మునగా- దౌర్దస్యరాహిత్యమై!

* * * * *
నువు లకాశ్వతంబు లిక- చామస పేల భజింప రం డిడె
ంనుని మహాత్ముని వివల-కారుణికోత్తము గాంధీసత్తమన్;
గవత భిక్షులెల్లరును - గంకక నిత్యులదేవత క్రిమి
మటకుం గూడు శేని మన-దేశమువారల దాస్యము క్రిమి.

(వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు)

గీ. నిరుల నెల్లను దేశసంసేవ కొనరి
బీదజనములు దుఃఖించు విధము గాంచి
వారిరక్షణకొఱకు నై కలలునున్న
గాంధీసంసేవకం తెను ఘనత కలచె!

గీ. జాతిధర్మంబుఁ దెలియుట నీతి యనుచు
దేశభాగ్యంబుఁ గనుటె సందేశ మనుచు
హింస మానుటె తెలియ నగొండునుచు
తెలియజేసిన గాంధీయే దేవుఁ డెన్న.

గీ. పారతంత్ర్యాంధకారప్రభాకరండు
తామనిర్మూలనోద్యోగఘనవిభూషి
వప్తిసంవత్సరజయంతి జయము మీఱ
జరుప రారయ్య భారతజనము లెల్ల!

గాంధీగేయము

కానడా - ఆదిత్యము

ప. జయముఁ బడయుచుయ్యా - జయము
జయముఁ బడయుచుయ్యా!

అ. ప. జయముఁ బడయుచు - జయ గాంధీయచోత్సాహి
జయముఁ బడయుచుయ్యా!

చ. భరతవర్ష మున - బ్రతిగృహమందును
నిరతము రాబ్బుము - దిగగగను
భరతమార తా - బారతంత్ర్యోదే
వరహిత యై చెలగెన్ జయము!!

చ. ప్రియములు - చక్క-గ నిండును
కష్టము లన్నియు - గడచెను;
భిష్ట నాయకా! - శ్రీరమణుండు నీ
యిష్టము లీడేర్చెన్ జయము!!

గోకులతిలక - గురుతిరకములు
ప్రపాకటముగ నీ - పక్షమునకే
పాకటంబుగ - సాయము సలుపకే
నీకార్యము - నెగడెన్ జయము!!

బుక్క-వట్టిణము-రామానుజయ్య.

(జోశ్యుల నారాయణమూర్తిగారు)

గీ॥ సత్యవాక్కున నలహా-శ్చింత్రు బోలు
ధర్మచందన నలధర్మ-తనయు బోలు
భూతదయయును బుద్ధిని-బోలు గాంధీ
వప్తిపూర్వత్వము శేడు-సలపరయ్య.

ఉ॥ భారతమాత పూర్వకృత-భాగ్యమునన్ జనియించి, నేటిబున్
భారతజాతికష్టముల-బాపి స్వరాజ్యము నొంద జేయగా
భారతనాయకత్వమున-భారము బూని, తనకేదీక్ష, నా
చారమునద్రమాని, దిరు-గాడెడుగాంధీ, మహాత్ములొకడేన్.

గీ॥ పట్టుదుమలమత్ - కట్టుచుండెడువారు
భిక్షువప్రయత్నమత్ - గట్టునలయు
అంతఃపురములలో - నలగుచుండెడువారు
దేశసేవాగ్రే - తిరుగలయు
ప్రజలసౌఖ్యము జూచి-సలబు నోకెడువారు
అవ్వకష్టంబుల - నందలయు
స్వాతంత్ర్యసిద్ధికై - సత్యాగ్రహము బూని
ప్రాణాల నైనను - బాయలయు

గీ॥ భరతమాత స్వరాజ్యము-బడయులు కిడె
మాగ్గు నని విశ్వేసింపు డో-మాత్యుల
యనుచు మ్రోడు గాంధీశం-భారవంబు
అలకింపుడు: ఇకనైన - నాత్యుల.

గీ॥ అలవిదేశీయ-ముల నన్ని పాత్రేసి
భిక్షువప్రయత్నమత్ - కట్టు పున్న
హిందూమసల్మాను - లేకమై నిరతంబు
దేశాభిమానమై - తిరుగ మన్న
అస్పృశ్యతాదురి-తాచారప్రభావాన్ని
కైందవంపు-ర - లార్వకున్న
బ్రాహ్మణాబ్రాహ్మణ-వైరముతో దిగవ్రోగ్గ
జాతీయసేవ - నలుపకున్న

గీ॥ రామ మనది కింక స్వ-రాజ్యలక్ష్మి
యనుచు భూషించుచుండె చు-హాత్ము డిగ
పల్లెలందును, పట్టణ-ప్రాంతములను
వినుడు, విను డింక భారత-మీరులార!

గీ॥ బాధ్యతాయుతప్రభు-త్వము కల్గవలెనుండె
పిండివంటలతోడ - తిండి వనకు
స్వాతంత్ర్యకళలతో - భరతమాత కరింప
పీఠీంచుటే కండ్ల - విందు మనకు
ఆగృహస్థులు స్వరా-జ్యామృతంబును గ్రోల
పూర్వాది చేలుచే-యరును మనకు
జాతీయయత్నమత్ - సఫల మొందిననాడె
అన్యదేశీయులు - నావరింపు

గీ॥ గాన భారతదేశాభి - మామలార
స్వాగతి పొతవిత్తు లై - జననిసేవ
చేసి ధన్యులు కం డని - చెప్పుచున్న
గాంధీకం తెను దైవంబు-కలడె శేలు.

గీ॥ శంకర, గౌతమ, - చెతనప్రమఖులు
గనిన భారతమాత-జనని నీకు
శ్రీరామ కృష్ణ-తారపూరుషులకు
నశేముగాని యహింస-వ్రతము నీకు
ముల్లొకమల నల్ల-కల్లోల మెనరించు
సత్యాగ్రహమే శస్త్ర-యుద్ధము నీకు
స్వాతంత్ర్యప్రియులు ము-పుడికొట్టి శైలందె
మావాళిమామలే - నేన నీకు

గీ॥ జననిదాస్యనియత్రీయే-జపము నీకు
దేశమాతను బ్రోచుటే - దీక్ష నీకు
నిన్ను కడుపార గాంచిన - నిమనయండె
భరతమాత స్వరాజ్యము-బడసె ననకు.

కేధరిన్

గ్రంథకర్త:—శరణు రామస్వామి చౌదరి
రామస్వామిగారు వ్రాసిన హిందీగ్రంథమున కనువా
దము. లోకప్రసిద్ధులను ఒక పీఠమాతవచిత్రము. అందరునుచరుల
తగినది. సులభితైలిలో వ్రాయబడినది. ఉన్న నెలక్కినారాయణ
గారి అమూల్యమున కీక గలదు. ధర 0-4-0
ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయము, మదరాసు.

సత్యహరిశ్చంద్ర

(ద్విభాష్యం వెంకట్రావుగారు)

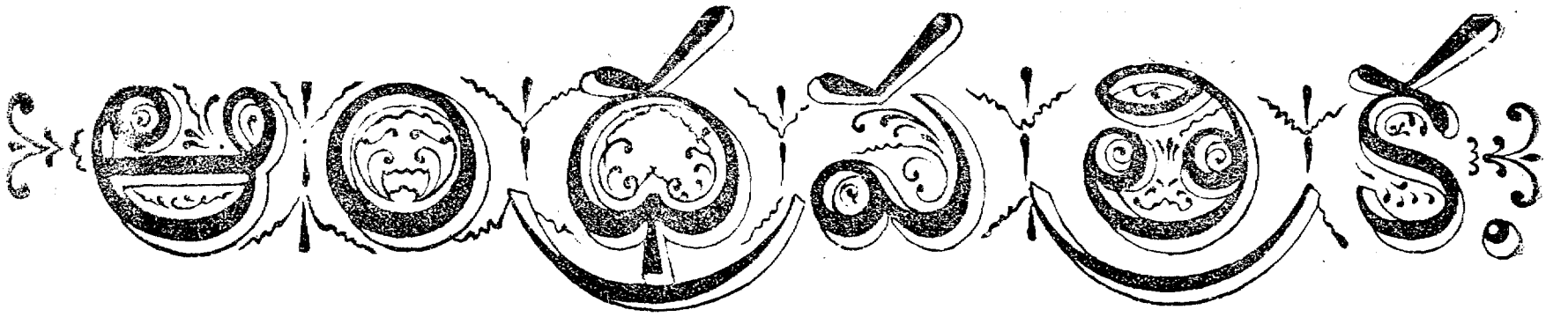
(దసరాపద్యములుగా పాడవచ్చును, అక్షరవరుస నున్నవి)
దున పిల్ల లుత్సాహముగా బాడుదురు.

ఉపాధ్యాయసోదరులు దీని నావరింతురు గాక,
అవని హరిశ్చంద్రు డను రాజ గలకు
ఆతడు సత్యవ్రతు డని నీమృదును
ఇది కల్లజేతునని గాధిసంపదాన్
ఈర్ష్యులు బొందినా రిక కాకుండ
ఉర్వి హరిశ్చంద్రు డున్న దరి కేగ
ఉరకేరారు మీ రరుదేరుపనిని
ముషివర తెల్పుడన ముషి సంకెంచి
ఎలమి గవ్వను కరి నెక్కి మీటంగ
ఏర్పడు నెత్తునన మీయారెనన్న
ఇవని గొంకిత్తు నని భూపతీయ
ఒనర నీదరి నుంచు వెనుకవత్తు ననె
ఒటుమాటను పల్కునటుజేయ నాని
జేనన గల్పించె నెన్ని మాయలనో
కడకు మాతంగలకాంతం బొందమి య
ఖండ మారాజ్యభాగము బొంది యను లో
గడ దాచినట్లు ధన మిడుము లేదనిన
ఘనమని ననలేద నన ధర్మజనియె
చప్పున నారుమానములు గడుపున వాం
ధగ గోరినాడ ని మ్రోగాధికుడు
జడచారి యెప్పి నక్షత్రముని బంపె
నిర్గుణతో నగము లన్నియును వే దాటి
జ్ఞానుల దర్శించి భూమితో సతితో
కలకల బిప్రసక్తత్రుడు నెట్లు
కతినదాధల నోర్చి కాకిని కేర
డబ్బుకై చండింప డబ్బు లేకను గా
ధముగ జుట్టిన తన శ్రేమలత గ్రుంచి
మణియును సతిచంద్రమతిని లోహికుని
తిగఁమ్మి ధన మీను దారిఖన్ను లివి
దమ్ముడి మిగుల లేదమ్ము నానరుని
ధనమిమ్ము లేదమ్ము తరలిపోదు నన
నర నాధు డమ్ముడై వీరబాహుకు
పండించె వాని తాపనునిదిరి కిత్తు
ఫలము గోరక శేవము దీయంగ
బహుభక్తి కాటికాఁగిగ నున్నంత
భయరాత్రి మృతకశేబరముతో నొక్క
మానిని యరుదేరి దాని చితి నుంచ
యామెను శేవము నడుగ నామనువ
రక్షించు నీడనన లలన నీమెడగ
లను నుంగళము దాని కొడుకెట్టుమనగ
ననుజేరుడగునాదు పతి వీర నాదు
శత్రుమాన మితరజనతతికి గన్నదమి
భూషించె నిరువురు గొమరుమృతి దలచి
సరగ సుంకము దేగ నరుదేరునంత
హత్యగాచించె నీ యతిం నేయుమని
హాళలు రాజాజ్ఞ గలదనగ తాల
త్యము జూచి కత్తిదీయగ ముములు వే ప్ర
త్యక్షమై బాల్కనో ధరను బ్రతికించి
రక్షించి సత్యహరిశ్చంద్రు వీర
జయమగు మెచ్చితమి జయము రాజ్యమ్ము
జయముగా నేలుమని చరిరి జయధ్వనుల!!

మోహనీతైలము

5 తు॥ నూనెగల నీసా 1-కి 0-12-0

శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్య మైనది.
ఇది మనవర్షిశ్రమము జేయు విద్యార్థులు, స్త్రీధర్మ,
ఉద్యోగములు మొదలగువారికి సుఖనిద్ర, విశ్రాంతి నిచ్చును.
సుందరల మోహలావణ్యములకు ప్రాపనుకులను మనోహరముగ
పెంచి కాపాడును. ఈతైలమునందుల రమణీయముగు సువాసన
చెప్పు నలవి గాదు. తలకు రాచి చుట్టుకొనిన ఇరుగుసొరుగు
వారలపగూడ పరిమళము వ్యాపించును. తలలో చుండును పుట్టి
నియ్యను. దీనియందు మనోహరముగు సువాసనద్రవ్యములను చేర్చి
తయారుచేయించి వేలకొలది నీసాల విక్రయించి మెప్పు బడసి
యున్నాము. వేయేల, ఒకసారి పరీక్షించిన నిజము తెలియగలదు.
అమ్మతాంజనం డిసో, బొంబాయి - మదరాసు.

గాంధీ మహాత్ముని షష్టి పూర్తి సంచిక

సంపుటము ౧౭
Vol. 17

చెన్న పట్టణము 1929-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 1-వ తేది మంగళ వారము
MADRAS, TUESDAY, 1st OCTOBER 1929.
శ్రీ శుక్ల నామ సంవత్సర భాద్రపదమాస బహుళ చతుర్థి

సంచిక ౧౫౧
No. 151

అమృతాంజనము

అన్ని
నొప్పులకు దివ్యమృతము

అమృతాంజనం డిపో
బాంబాయి కి మదరాసు

గాంధీ మహాత్ముని షష్టి పూర్తి సంచికానుబంధము

చెన్న పట్టణము 1929-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 1-వ తేది

లాంచీల సాకర్వము

(శిలిగం జగన్నాథంగారు)

ఏదేనిమిది వత్సరములకు పూర్వమీ భద్రాచల ప్రాంత గౌతమీతీర వాసులకు రాజమండ్రి ప్రయాణ మన్న యెంతో భయంగా వుండేది. పడవలు దొరికితేగాని యెంతటి అత్యవసర మయిన పనులున్నా ప్రయాణము సాగేది కాదు. పడవలకొరకు విశ్వప్రయత్నం చేస్తూ చంద్రవర్షావస్థయంగా ప్రతీతించుచుండగా యెన్నటికో గాని దొరికేసే కావు. దొరికినా అందులో కాళీ, లేకపోతే ప్రయాణము మహాచే అయ్యేది. అధవా స్థలము లభించి ప్రయాణము సాగినా అందులో ప్రయాణీకులు పొందే సౌఖ్యము యిప్పటికీ మరపురావు.

మార్గవ్యధయందు పడవవాళ్లకు యేవూళ్లోనైనా పని వుంటే ఆరోజు కక్కడ మకామే, యే మడుగులో నైనా చేపలు దొరుకుతమను ఆశవుంటే అక్కడ పడవను కొంతసేపు కట్టి వేయవలసిందే, బుద్ధి పుట్టిందంటే సారా దుకాణాలున్న వూళ్లోల్లా కూడా కొన్ని గంటలు లేటయ్యేది. వేసవి కాలము యి, పొరపాటున పడవ యిసుకతిప్ప కేక్కిందంటే కొన్ని గంటలే కాదు, ఒక్కొక్కసారి కొన్ని రోజులు కూడా అక్కడే వుండవలసి వచ్చేది. ఆఖరుకు యెన్ని రోజులకో రాజమండ్రి చేరుకునేవారు. ప్రయాణము పడవలవల్ల అనుగ్రహాధీన మవడంవల్ల యిన్ని రోజులకు గమ్యస్థానం చేరుకుంటా మను నిశ్చయము లేనేలేదు.

ఇక రాజమండ్రి నుంచి పైకి రావాలంటే యిబ్బంది అయ్యేది. బియ్యము బస్తాలు, చేపల బస్తాలు, కిరసనాల డబ్బాలు, మొదలైన సామానులు యెగుమతి చేసిన పడవలలోనే వున్న కొంచెము స్థలములో ప్రయాణీకులు కూర్చుండేవారు. దుర్గంధపూరితంగా వున్న యీ పడవలలో యెంతటి నైస్థికులగు భూసురశ్రేష్ఠులైనా కుళ్లు చేపల బస్తాలపై కూర్చుండక తప్పేది కాదు. పడవవాళ్ల వంటలీపడవలయందే నిర్వర్తించుకొనడంవల్ల వర్షాకాలము పుల్లులు సరిగా మండక పొగ పడవ గూడు అంతర్భాగమంతా "భగవానుడు యీ విధంగానే సర్వ వ్యాపి అయినాడని బోధించుటకు సాదృశ్యము చూపుతూ వున్నట్లు" వ్యాపించి ప్రయాణీకుల సంధప్రాయులగా చేసేటప్పుడు 'పొమ్మనలేక పొగ పెట్టేరన్న సామెత తప్పక జ్ఞాపకం వస్తుంది. పడవవాళ్లు సంజులకని కాల్యుకొనే వుప్పుచేపలదర్గంధము, వర్షంకరవడంవల్ల తడసి కుళ్లిన చేపల బస్తాల వాసంతో సమ్మేళనమయి వీతెంచే దుర్భరదుర్గంధము నాసాపుట భేదనసమర్థమయి తిన్న అన్నమును కూడా మువం చేయించే దనడంలో ఆశ్చర్యమేమీ లేదు.

ఎంత సుఖమరవంతులైనప్పటికీ చేసే దేమీలేనందున పడవ యెగుడుదిగుడు బస్తాలమీద పవ్వలించేవారు. యెగుడు టుడు బస్తాలపయిన పడుకుంటే యేమి నిద్రపడుతుంది? దీనికి తోడు యెడ్డడవుండేవోగాని నల్లులు, దోమలుకూడా వాటి కర్తవ్యమును మనేనికావు. అవిమాత్రము ప్రకృతిధర్మాలు నువల్లంఘించుతవా? ఇట్టి బాధలతో యే గంటనేపో నిద్రించి ఉదయం లేచేవరకు వల్లంతా పచ్చికురుపులా గయ్యేది. యే బండలుమోసి జీవించేవాడికైనా యింతనొప్పిగా వుండదు కరీరము. పడవవాళ్లకు కనికరం వచ్చినప్పుడే తిప్పకో చేరి నే యింత పచ్చిపులుసు, మెతుకులు చేసుకొని తిని ప్రవాసం చేసేవారు పడవలలో.

గోదావరికాలంలో ఒక్కొక్కప్పుడు పాసికొండలమధ్య సహితము గోదావరి పువద్రవంగా వచ్చుచుండడంవల్ల పడవలను నాలుగైదు రోజులవరకు కట్టివేయడం తటస్థించేది. అట్టి సందర్భంలో పప్పువుంటే వుప్పులేక, వుప్పువుంటే చింతపండులేక, ఇవన్నీవుంటే బియ్యములేక ప్రయాణీకులుపడే యిబ్బందులు

చెప్పతరముగాదు. ఇట్టి కష్టాలతో ప్రయాణముచేస్తూ, స్వగ్రామము నాలుగైదుమైళ్ల దూరములో వున్నదనగానే బ్రతుకు జీవుడా యని బైటపడి నడచివచ్చేవారు యిళ్లకు. అన్ని పడవలలో గానున్నా కొన్ని పడవలలోనైనా యిట్టియిబ్బందులు జరుగకపోలేదు.

ఈ ప్రాంతవాసులకు పడవలే యెగుమతి దిగుమతీలకు ఆధారంగా వుండేవి. వర్షాకాలం గోదావరిపువద్రవంవల్లగాని వేసవికాలం సరిగా నీరులేక తిప్పలెక్కుటచేతగాని, లేక మరి యేకారణములవల్లగాని పడవలు కొంతకాలం వరకు రాకపోతే ప్రతిసామాను దుర్బధమయి ఒకవిధమయిన కరవు కూడా ఉత్పన్నమయ్యేది. ఈ సందర్భములలో వున్న సామానులను దుకాణదారులు హెచ్చుధరలకు అమ్ముచుండడంవల్ల సామాన్యులకు చాలా కష్టం వుండేది. "జొన్నకలి, జొన్నయంబలి, జొన్నమ్మ, జొన్నపిసరు, జొన్నలతప్ప సన్నమ్మ ము సున్న" యన్న శ్రీనాథుని వచనం యీ ప్రాంతీయులకు గూడా వర్తించేది అప్పుడప్పుడు. రాకరాక దీర్ఘకాలానికి పడవ వచ్చిందంటే చంద్రోదయమప్పుడు ఆనందతరంగాలతో సంతోషధ్వానములచేసే మహర్ణవంలాగున ప్రజాసమూహమంతా ఆనందతరంగ హృదయాలతో పడవమట్టా ముసురుకునేవారు. గురుత్వంగావచ్చిన పడవ పొరులవల్ల ఇట్టి లఘుత్వమును పొందేది.

పూర్వము యే ఆరునెలలకో, యేడాదికో గవర్నమెంటువారి స్త్రీమరు వచ్చుచుండేది. దాన్ని చూడడానికి తండోపతండములుగా ఆ బాల వృద్ధులు విరగబడి మహాశ్చర్యంగా తమ దృష్టి పథాన్ని నిర్లమించేవరకు చూచుచుండేవారు. స్త్రీమరువెపు వేలు చూపితే స్త్రీమరు నాపుచేసి వేటుమాపినవారు యొక్కడ నన్నా వారిని పట్టి తీసుకొని పోతారనే భీతి (యే మహాత్ముడు కల్పించిందోగాని) ప్రజలలో వ్యాపించి వుండేది. ఈ పరిస్థితులనుబట్టి పరిశీలించితే యీ ప్రాంత బహుళ సంఖ్యాకులు, అప్పటి విద్యా, వైజ్ఞాన, వాగరకతా సూక్ష్మత ద్యోతక మగుచునే యున్నది.

ఇట్టి సందర్భములలో ఈ ప్రాంతవాసుల పూర్వకృత నుకృతంవల్ల రాజమండ్రి వాస్తవ్యులయిన మ. రా. శ్రీ. ఆర్. యస్. ప్రకాశరావు నాయుడుగారు, చాలా వ్యయప్రయాసలనియైన వెనుకంజ వేయక ప్రథమంలో 'శీతా' యను పేరుతో మోటారు లాంచీని నిర్మింపించి ప్రయాణీకుల సౌకర్యార్థమై రాజమండ్రి నుంచి కూనవరంవరకు నడిపించుచున్నారు. దీని వల్ల ప్రయాణీకులకు యిబ్బందులు తీరి సౌఖ్యాలు చేశారనివి. అనంతరము 'ధనలక్ష్మి' అనే మరొక లాంచీనికూడ నిర్మాణము చేయించి కూనవరం వరకేగాక భద్రాచలం వరకున్నా నడిచే యోగ్యము చేసినారు. వీరినిచూచి యింక కొందరు ఉదార స్వభావులుగూడా కొన్ని లాంచీలను తయారుచేయించి నడిపించుచున్నారు. ఇప్పుడు మంగళ, కనివారములతప్ప తక్కిన వారములలో రోజుకోకొకటి చొప్పున రాజమండ్రిలో బయలుదేరి భద్రాచలం వచ్చుచున్నది. లాంచీల సౌకర్యము వర్షాకాలంలోనేగాక యెండాకాలంలో కూడా వున్నది. యెండాకాలంలో యింతకంటే చిన్న లాంచీలు తిరుగుచుండడంవల్ల మునుపు భద్రాచికి పడవలలో కష్టపడుతూవచ్చే యాత్రికులందరూ యిప్పుడు నిరపాయంగా లాంచీలలో వచ్చి కళ్యాణోత్సవం గాంచగలుగుతూ వున్నారు.

లాంచీలు రాజమండ్రిలో మధ్యాహ్నం పన్నెండు గంటలకు బయలుదేరి సాయంకాలానికి పోలవరం చేరుకుంటూ వున్నవి. పోలవరం బస్తీ గ్రామం అనడంవల్ల కావలసిన సామగ్రిలు దొరుకుతవి. కనుక ప్రయాణీకులు భోజనాదికముల నిర్వర్తించుకొని ఆరాత్రి కక్కడే విశ్రమించుతారు. మరునాడుదయం ఎనిమిది గంటలకు బయలుదేరి ఆరాత్రికి కూనవరం చేరుకుంటువి. కూనవరమున్ను దుకాణములు, హోటళ్లువున్న గ్రామం గనుక ప్రయాణీకులకు అట్టే యిబ్బందులుండవు. మూడవరోజున కూనవరంనుంచి బయలుదేరి రాత్రికి భద్రాచలం చేరుకుంటూ వున్నవి. మరునాటి మధ్యాహ్నం భద్రాచిలో బయలుదేరి ఉభయతీరాల ముఖ్యగ్రామాల కేవులలో ఆగుమా రాత్రికి

కూనవరం జంక్షను స్టేషను చేరుకొని అక్కడే ఆరాత్రి కాగి మరునాడు ఉదయం యెనిమిదింటికి బయలుదేరి సాయంకాలానికి గమ్యస్థానం చేరుకుంటూ వున్నవి. అనగా రాజమండ్రి నుంచి భద్రాచలం రెండ్రోజులన్నరకును, భద్రాచి నుంచి రాజమండ్రి రోజున్నరకును చేరుకొన గలుగుచున్నవి. వీటివల్ల నీ ప్రాంతీయులు ప్రయాణాలను సౌఖ్యంగా చేయగలుగుటయేగాక కావలసిన సామానులను అతి స్వల్పకాలంలోనే తెప్పించుకొంటూవున్నారు. సనికలగువారు ప్రతివారము స్వయంగామారగాయలు తమలపాకులు మొలలయిన వస్తువులను తెప్పించుకొనుచున్నారు. లాంచీలలోనే ఆరటి వారింజ బత్తాయి, మొదలైన పండ్లు ఫలాదులు వోస, వీర, బెండ, పొట్లమొదలైన కూరగాయలు లభించే సౌకర్యాలు న్నందున కేవులలో ఆగినపుడు పురవాసులనుబట్టి కావలసినవాటిని కొనుక్కుంటూ వున్నారు.

గోదావరికి ఆనువడ్డు అంతా బ్రిటిష్ ప్రభుత్వానికి చెందివున్నది. ఈవలనడ్డు నైజాంప్రభుత్వానికి ఆధీనంగావున్నది. ఈ నైజాంవాసులకు జిల్లాకోర్టు వ్యవహారాలున్నా రాజమండ్రి మీదుగానే వెళ్లాలి. మరిన్ని కొందరకు రాజమండ్రి హామకార్నల్తో పరస్పర వ్యవహార సంబంధాలున్నందున యెప్పుడూ యెవరో యెవరు రాజమండ్రికి అనుదినంగా ప్రయాణాలు చేస్తూనే వుంటారు. యెగుమతి దిగుమతులు కూడా వివిధగా జరుగుతూవుంటవి. కల్లాలరోజులలో నైలే జొన్నబా, అపరాలు, పొగాకు, చింతపండు, మొదలైన సరకులు పుట్లకుపుట్టు యీ లాంచీలలోనే రాజమండ్రికి రవానా అగుచుండును. కాబట్టి బ్రిటిష్ సరిహద్దులలోని ప్రజలకు లాంచీలవల్ల యెన్ని సౌకర్యాలున్నవో నైజాంసరిహద్దులలోనివారికిని అన్ని సౌకర్యాలున్నవి. దీనినిబట్టి గౌతమీ ఉభయతీరవాసులవల్ల లాంచీలకు వచ్చే ఆదాయము సమానునియే చెప్పవచ్చును.

లాంచీలవల్ల నైజాంవాసులకు అనేకసౌఖ్యాలు చేశారినా రుద్రంకోట పరిసర గ్రామములవారికి మాత్రము యిప్పటికిని కొన్ని స్వల్పయిబ్బందులు లేకపోలేదు. ఈ రుద్రంకోట కూనవరమునకు యెదురుగా యీవలనడ్డున నైజాంప్రభుత్వములోని దళ పాల్యంఘనసామునకు చెందిన గ్రామము, ఈ గ్రామములో సంస్థానోద్యోగులు కలరు. కరోడ్డిరి, జంగ్గాను ఆఫీసులు కూడావున్నవి. పెక్కురు సంపన్న గృహస్థులును, వర్తకులును వున్నారు. వీరందరూ కోర్టువ్యవహారములండి వరంగల్లునకు రాజమండ్రిమీదుగానే వెళ్తుదురు. వర్తకులును వీరను రాజమండ్రి వెళ్లుచుండురు. చాట్టుపట్ల కొన్ని గ్రామములు నైతము రాజమండ్రి వెళ్లవలసి వుంటే రుద్రంకోటకు వచ్చి, కేపుడవపై గోదావరిదాటి కూనవరంవెళ్లి అక్కడ లాంచీని అధిరోహించుచుండురు. కూనవరమునుంచి రాజమండ్రికి లాంచీవారి రూపాయిముప్పావలా మాత్రమే. కాని యీ రుద్రంకోట కేపుడవవార్లకు రూపాయి అయినను దరింపనది ఆవలనడ్డున దాటిం చురు. ప్రయాణీకులు ముగ్గురు నలుగురున్నచో తలకొక పావలా అయినను వేసికుని సర్దుకుంటారు. కాని గ్రహకారంచాలక వక్కడే లాంచీకి వెళ్లవలసి వస్తేమాత్రము (యీ కొలదిమూర మనకే) సబుగుకుంటూ సంచిలోనుంచి రూపాయి తీసి చేతిలో పెట్టక తప్పదు.

రాజమండ్రికి పోవు లాంచీలు కూనవరములో పురయము యెనిమిదిగంటలకు బయలుదేరును. కనుక రుద్రంకోటవారు రాత్రియే పడవవాళ్లను యెటూవెళ్లకుండా పురయమునకు సిద్ధముగా వుండమని బందోబస్తు చేసుకొని వుండి పురయ మేడు గంటలలోగా భోజనాదికార్యము లొనర్చుకొని లాంచీకి అంద పోతువున్నారు. ఇట్టి విశ్వప్రయత్నములు చేసుకొని వెళ్లితేనే ఒక్కొక్కసారిలాంచీలుదాటిపోతువున్నందున ప్రయాణాటంక మగుచున్నది. ఇక రుద్రంకోట పరిసర గ్రామవాసుల ప్రయాణములన్నవో అన్ని విఘ్నములే. పెండలకడే భోజనముచేసి యేడుగంటలలోగా రుద్రంకోటకు చేరుకోవలెను. చేరుకుంటే పడవ హాజరుగాలేకున్నను, పడవవుండి పడవవాళ్లు లేకపోయినను ప్రయాణమాటంకమగుచుండును. ఇవన్నియు సమూహాధీనగము

గోదావరినీ తీరించేవరకు లాంచీ వాటి పోయినయెడల యింక సరే సరి. ఇన్ని లెక్కలు మును జరించే సమర్థులయితే సేగాని ప్రయాణముచేయుట దుస్సరముగా వుండును. ఇట్లుగాక వుదయము కూనవరములో బతులు దేరేలాంచీలు సరాసరి రుద్రంకోటకువచ్చి యిక్కడి ప్రయాణీకులను కూడా యొక్కించుకొని రాజమండ్రి వెళ్లెనియ్యవచ్చును. వున్నట్లుంటే రుద్రంకోటవారికిని, చుట్టుపట్ల గ్రామములవారికిని, లాంచీలు వచ్చేసమయమునకు శేవులలో సిద్ధముగావుండి ప్రయాణముచేయుటకులభసాధ్యముగానుండును.

రాజమండ్రి నుండి భద్రాచలమునకు వచ్చేలాంచీలు చెండ వరోజు రాత్రికి కూనవరంచేరి ఆ రాత్రి అక్కడనే విశ్రమించు చున్నవి. వానిమీద రుద్రంకోట సరిసర గ్రామముల ప్రయాణీకులున్నచో మరునాడుదయంతో మిక్కిలిగంటలకు రుద్రంకోట శేవుల లాంచీలు వచ్చువరకు అంతకుముందునుండియు దాని మీదనే కష్టముగా కాలము గడుపుచున్నవచ్చును. మార దేవమందుండి ముసాపురీ చేయుటలోను, సమీప మందుండి ముసాపురీ చేయుటలోను చాలా తేడావున్నది. కారాచలములపట్ల గ్రామములకేగినవారు మరల స్వగృహావస్థలు కాగానే యెప్పుంటికి జేరుదుమాయని ఆశ్రయ జేయుట స్వాభావికమేకదా. అట్టివారు గ్రామసామాన్యముం దుండి క్షణిక మొకయుగముగా రాత్రి పన్నెండుగంటలను గడపవలసివచ్చినచో యంతకష్టముగా నుండునో వేరే చెప్పవలసి వుండును. కావున రాజమండ్రి నుండి వచ్చే లాంచీలు వడ్డె గూడెను శేవులలోనుంచి బయలుదేరి సరాసరిగ రుద్రంకోట శేవులకు జేరి ప్రయాణీకులను దింపివేసిన తరువాతనే కూనవరం వెళ్లి ఆరుచున్న యెడల రుద్రంకోటవారికి గాక, ఇతర గ్రామముల వారికిని యెంతో సౌఖ్యము కలుగును. లాంచీలవారి స్వల్పమార్పులను గావించి బూనుకొన్నచో మునుపటికన్న పదిపదిమంది కాల మైనను అధికముగా పట్టదు. “పరోపకారార్థమిదం శరీర” మ్మని నప్పుడు పరోపకారముకొరకు తేదీనిమిషముల కాలమును విని యోగించుటోక గొప్పపనికాదు. ఈపదినిమిషములకాలమును వినియోగించక పోతే పన్నెండు గంటలకాలమును ప్రయాణీకులు పరితాపముతో కూనవరంలో గడపవలసి వచ్చుచున్నది.

సర్వజనోపయోగమునకై లాంచీలసౌకర్య మేర్పరచిన వారిలో ప్రథములను, ఉదారహృదయులు నగు శ్రీనాయుడు గారి పైవిషయములను గమనించి వారి సేతా, ధనలక్ష్మీ లాంచీలను పైననూ దించిన విధముగా నడుచునట్లేర్పాటు గావించినచో వారిలాంచీలనుసరించి తిక్కినలాంచీలును నడుచుచుండును. ఈ క్రొత్తయేర్పాటులనల్లరీ రుద్రంకోట గ్రామాదుల ప్రయాణీకుల కెక్కుడు సౌఖ్యము చేకూరగలదు. కనుక శ్రీనాయుడుగారి నైజాంవాసుల స్వల్పయిబ్బందులకు తొలగించుటకు తగినయేర్పాటులను గావించ వ్రాసెను.

జనులెందుచేత వృద్ధులయ్యెదరు?

యౌవనము నిలుపుకొనుటెట్లు?

ఈకాలపు జీవితమునందలి అత్యధికముగా, విద్యయు చాలమంది ప్రయత్నము చేయుచున్నది. యౌవనము వచ్చు కాలమునకు ముందుగానే వృద్ధులను జేయుచున్నది. సంవత్సరముల కొలది యౌవనోత్సాహ వంతులై యుండుట కొంత జాగ్రత్త మాత్రమే అవసరము.

రక్తమున కిసుము ప్రాణము. శరీరమునకు రక్తము ప్రాణము. ఇనుములేనిదే రక్తము నిస్సారమై నరములను పోషించ జాలదు. రక్తవృద్ధినిగూర్చి పొందుకోగమను, నరముల బలహీనత యు సంభవించును.

అత్యంతసులభముగ ఇనుమును జీర్ణముచేసికొని మార్గము సాధారణమైన విటె కెలాయుడు నపుడపుడు దుశయోగించుటయే. ఇది కాబట్టి రక్తములకు రాయాద చేయబడినది. నెం

- 1. కాలరక్త, బలహీనులకు శ్రీలక్ష్మ, నెం. 2. వయసువచ్చిన వారికి, నెం. 2. (ఏ) పురుషులకు శ్రీలక్ష్మ, బలవర్ధకము, నెం. 4. శిశువులవర్ధకము. పడకాల్లు దినములకు సరిపడునది రు 1. నలుబదిపైసములకు సరిపడునది రు 2-12-0. మీ కెమ్మిస్తుక నో బుడికొరకు నేడే అడుగుదు. 14 1-1

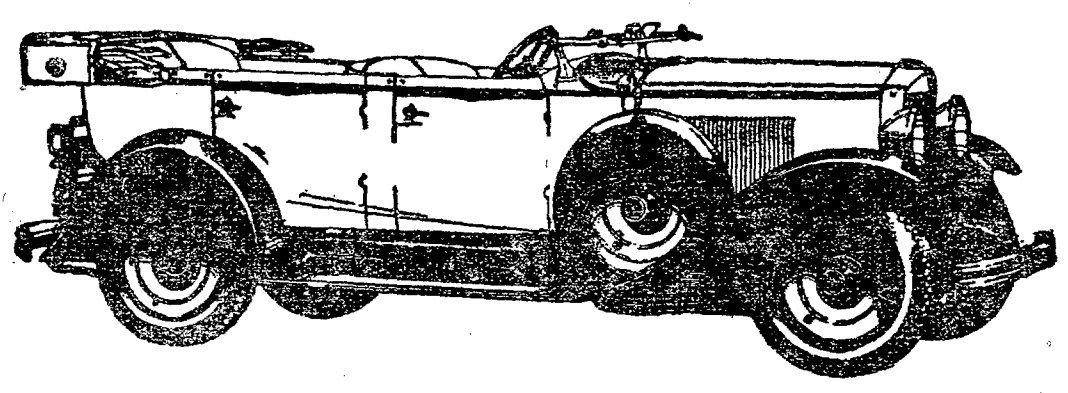
మద్రాసులోనరకుగలవారు మార్బిన్ అండ్ హారిస్ కంపెనీ, లిమిటెడ్.

విశాఖపట్టణమండల పాఠశాలల వ్యాయామక్రీడా సంఘము, భీమునిపట్టణము

- 1. సంవత్సరాంతముందు జరుపవలసిన పోటీపందెములు 8-11-29 నుండి 28-11-29 వ తేదీనకు జరుగు ప్రాథమికములను అంతిమములను నకు పందెములు. ప్రాథమికపు టాటలు చోటు తేదీ అనకాపల్లి శాఖ అనకాపల్లి 8 9 నవం విజయనగరము శాఖ విజయనగరము 8 9 నవం విశాఖపట్టణము శాఖ విశాఖపట్టణము లేక భీమునిపట్టణము 15 16 నవం పార్వతీపురము శాఖ బొబ్బిలి 15 16 నవం తుది ఆటలు విజయనగరము 25 26 27 28 నవం
- 2. జరుపబడు పందెములు:—ముదితమైన నియమముల పుస్తకములోని 7 వ పుటలో చెప్పబడినయాటలతోపాటుగ నీ క్రింది యాటలు కూడ జరుపబడును. ఫుట్ బాల్, హాకీ, బేడ్ మింటు, వాలీబాల్, చెడుగుడి.
- 3. ప్రవేశ రుసుములు:—సంవత్సరాంతమునందు జరుగు పోటీ పందెముల నియమములలోని 14 అండు 18 నియమములనుసరించి (9-10 పుటలు) ఉండును.
- 4. 1929 సంవత్సరము అక్టోబరు 14 వ తేదీ ప్రవేశము నకు అంతిమదినము. అనాటికి ప్రవేశరుసుముతో కూడ నర ఖాస్తులు లీస కార్యదర్శి గారికి పంపించవలయును. ఆ 14 వ తేదీ దాటిన పిమ్మట వచ్చిన దరఖాస్తులు,

ప్రవేశరుసుము లేని దరఖాస్తులను సంగీకరింపబడవు. ఒకవేళ, పోటీదారులలో నేపోటీదా రైనను జబ్బు వల్లగాని మరియే యితరమైన యనివార్యమైన కారణమువల్లగాని రా వీలు లేనిచో వానిపేరునకు బదులు మఱియొక పేరు చేర్చవచ్చును. మరియు జట్టులలో రెండు పేర్లు ప్రత్యేకముగా జేర్చవచ్చును. జాబితాలలో నుదాహరింపబడిన పోటీదారుడు పందె ములలో జేర వీలులేదు. 5. పోటీగాండ్రందరును ఈ మండలములోని రికార్డు జా కబజీన యున్నత పాఠశాలలలోగాని మాధ్యమిక పాఠ శాలలలోగాని, ప్రాథమి కోన్నతవిద్యాలయలలోగాని విద్యా భ్యాసము చేయుచున్నవారే యయి యుండవలయును. ఈపో టీజరుగు కాలమునకు మూడునెలలక్రిందిటనే పాఠశాలలో జేరి యుండవలయును. 6. పాఠశాలల ప్రధానోపాధ్యాయులందరును దయయుంచి సంవత్సరాంతపుపోటీ నియమములను చదువుటకును, అం దును ముఖ్యముగా 3. 6, 7, 8, 19, నియమములను జూడన వ్రార్చింపబడుచున్నారు. 7. ఆటలు పందెములుగురించి హెచ్. సి. బక్కుడో రగారు వ్రాసిన పుస్తకములోని నియమము లంతట ననుసరింప బడును. ఇంకను వివరములకు దయయుంచి యాదినవ సంతకము చేసినవారికి వ్రాయుదురుగాక. మద్రాస్ కోదండరామదీక్షితులు, కార్యదర్శి.

నూతన ఆటామొటివ్ రికార్డు

గ్రహం పేజ్ ఆటలు ఎనిమిదులు గడచిన సంవత్సరం ప్రవేశపెట్టబడినది. ఆటామొటెల్ చరిత్రకునందు ఇతర యేరకము కారులు కంటెను ప్రథమ సంవత్సరము నందే గొప్ప అమ్మకము దిగ్విజయముగా జరిగినది. ప్రస్తుత మాప్రదర్శనములోనున్న నూతన రకము కారు లలో మీరు అభివృద్ధికరమైన ఆకారమును, దివ్యమైన చేతను, అత్యధికమైనట్టి విలువను కనుగొనగల రని నమ్మెదము.

Joseph B. Graham
Robert B. Graham
Ray Graham

పోర్ డిస్ట్రిబ్యూటరులు:— ఫ్రాడన్ బర్గ్ అండు కంపెనీ., 2/11, మాంటూయోడ్డు, మద్రాసు. బ్రాంచీలు:—బెంగళూరు, ఉదకమండలం, సికింద్రాబాదు. ట్రావెలింగ్ ప్రతినిధులు:—ఉత్తరజిల్లాలు:—టి. పి. నాట్సు ఎన్ట్రెప్రైజ్, హెడ్ క్వార్టర్సు, విశాఖపట్టణం. దక్షిణజిల్లాలు:—టి. ఎన్. వెంకట్రామలియ్యర్, ఎన్ట్రెప్రైజ్, హెడ్ క్వార్టర్సు, తిరుచినాపల్లి. నీడెడ్ జిల్లాలు:—టి. హెచ్. పి. ఎడ్వర్డ్సు, హెడ్ క్వార్టర్సు, బళ్లారి. వెస్టుకోస్టు:—కాప్టన్, ఏ. డన్నింగ్, హెడ్ క్వార్టర్సు, తిరువనంతపురం. 1708

GRAHAM-PAIGE

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1929 సం॥ అక్టోబరు నెల 1-వ తేది మంగళవారము

1. ధాన్యములు

బియ్యముబస్తాలు

కుసుమ తెనాలిది ,, ప 45 కలవి రు	12 8 0	13 4 0
నెల్లూరిది ,, డిబ్బో 42 ,,	13 4 0	13 12 0
ధిల్లి ,, డిబ్బో 46 ,,	15 8 0	16 8 0
రాగులు త. 164 బస్తా 1-కి	11 0 0	12 0 0
శువులు ,,	21 0 0	23 0 0

2. ధాన్యము పప్పులు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205	16 0 0	17 0 0
నెనగలు ,, డిబ్బో	15 8 0	17 8 0
పెసలు ,, డిబ్బో	16 0 0	17 8 0
మినుములు ,, డిబ్బో	17 8 0	18 0 0
ఉలవలు ,, ర 195	9 8 0	10 0 0

3. నూనెపప్పులు

శువులనూనె బా 1-కి	185 0 0	145 0 0
నెయ్యి మ 1-కి	14 0 0	19 0 0
వేరు నెనగపప్పు బా 1-కి	46 0 0	47-0-0
వేరు నెనగనూనె గానగ బా 1-కి రు 115 మిషన్ నూనె 106		
అముదము బా 1-కి	105 0 0	107 0 0

4. చిల్లరపప్పులు

చాయపసుపు బా 1-కి	119 0 0	120 0 0
కూరపసుపు ,,	65 0 0	67 0 0
మిరపకాయలు (గుంటూరుది) బా 1-కి	105 0 0	122 0 0
ధనియాలు ,, బా 1-కి	82 0 0	45 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమంగు మణుగు 1-కి రు 40 50		
బెల్లము బా 1-కి	రు 28 0 0	49 0 0
అసాచక్రైర బస్తా 1-కి	25 8 0	25 10 0
చింతపండు బా 1-కి	80 0 0	40 0 0

5. ఇనుము

పట్టారకం బా 1-కి	82 8 0	83 0 0
చురం ,,	26 8 0	27 0 0
రవుండు ,,	88 8 0	83 0 0

6. నూలు

నెం 20 బెన్ని సింహంయూటె	రు 7 12 0	
నెం 6 ,, కటారి	4 12 0	
నెం 24 ,, లాకి	5 10 0	
నెం 40 జుమ్మరు 10 పా	10 5 0	
నెం 20 1/2 రెట్టలేడి	7 4 0	
నెం 40 రాణి	10 0 0	
నెం 4 బెన్ని మసీదు	4 8 0	
44 చేండో	10 13 0	

7. లోహములు

వెండి 100 తులం 1-కి	రు 54 12 0	రు 59 6 0
బంగారు తులం 1-కి	21 4 0	21 12 0
సవరసు 1-కి	18 8 8	
ఇత్తడి బా 1-కి	254 0 0	258-0-0
రాగి బా 1-కి	320-0-0	322-0-0

8. రంగులు

అతి మేలు స్వీట్లరులాండు అలిజరయిన్ సింహంమార్కు-		
పిపా 1-డిగ్రీలు 200 కి రు	47 0 0	
,, నీలిరంగు 1 రతి	1 10 0	
,, 14 రతులు	1 10 0	
,, 28 రతులు	1 9 0	
,, 56 రతులు	1 8 6	
,, 1 అందరు	1 8 0	
రంగులు పొట్టు సెగ్మెంట్ అనగా (టర్కి-రెడ్డు)	3 4 0	
కాంగో 8 డి	1 0 0	
పదరు 4 డి	1 2 0	

క్విలన్ బ్యాంకు లిమిటెడ్.,

(1913 సం॥రం ఇండియన్ కంపెనీస్ 7 వ ఆక్టుకు కుల్యమైన 1920 సం॥రం తిరువాంకూరు కంపెనీల నెం 1 రు చట్టము ననుసరించి ఇన్ కార్పొరేటు చేయబడినది)

స్థాపితము సం॥రం 1919

ప్రధాన కార్యాలయం:- క్వీలన్ బ్యాంకు బిల్డింగు, క్వీలన్.

ప్రాచీలు:- కాయంకులం, ఎర్నాకులం, తిరువనంతపురం, గొచ్చిక్, మద్రాసు, క్రాయిన్ కిల్, అలెప్పి.

అనుమతిబొందిన మూలధనము రు 10,00,000

ఇవ్వబడినది, వసూలు కాబడినది:-

వాటా 1-కి రు 50 వంతున 10000 వాటాలకు రు 5,00,000

ప్రస్తుత మివ్వబడినది:- 1000 వాటాలు వాటా 1-కి రు 50

వాటా 1-కి ప్రీమియం రు 2-8-0 రు 5,00,000

20000 వాటాలు 10,00,000

ప్రస్తుతము వాటాల జాబితా ప్రారంభించబడినది:- వాటాల దరఖాస్తుఫారములు, ప్రాప్తి క్త సుప్రతులు బ్యాంకు ఆఫ్ మైసూరు లిమిటెడ్ ప్రధాన కార్యాలయమునందును, ప్రాచీలయందును, మద్రాసు సెర్కిల్, కొలంబొందున్న ఇంజీరియర్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా యందును, ఈ బ్యాంకు కార్యాలయములందు దొరకును. దరఖాస్తుఫారముతో సహా రు 7-8-0 ప్రీమియముతో చేర్చి వాటా 1-కి పంపిన వైకార్యాలయములందు పుచ్చుకొనెదరు.

1924 సం॥రం నుండి చెల్లించబడిన డివిడెండు:- వసూలైన మూలధనముపై 100 కి 12 చొప్పున యివ్వబడెను.

మద్రాసు }
16-9-29 }C. P. MATHEN B. A., B. L.,
Managing Director.

చిత్తూరు ప్రాథమికోపాధ్యాయుల సత్తమ మండల మహాసభ

చిత్తూరునందు 1929 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 21, 22 తేదీ లలో శని, ఆదివారములయందు సై మహాసభ అతివైభవముతో జరుపబడెను. ఇదివరలో జరుపబడిన సభలకన్న ఈ మహాసభ అధిక శోభాయమానముగ నుండెను. సుమారు 600 ప్రతినిధులు, జిల్లాలోని అన్ని తాలూకాలలో నుండియు, రేంజీలనుండియు వచ్చిరి. ఇంతేకాక, యీ మహాసభకు జిల్లాలోని యెల్ల రేంజీల లోని నిర్వాహికాధికారులు (Deputy Inspectors) ను వచ్చి, రెండు దినములు సభ నలంకరించియు, ఉపన్యాసములిచ్చియు కార్యమును జయప్రథముచేసిరి. మరియు, శనివారము 21 వ తేదీ జిల్లాబోర్డు మీటింగు చిత్తూరునందు జరుపుటవలన జిల్లాలోగల తాలూకా బోర్డు అధ్యక్షులును, జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులును, జిల్లాబోర్డు మెంబర్లును వచ్చి యుండిరి. 21 వ తేదీ మాడవ శనివార ముగట తిరుపతి విశంకులం ప్రముఖు లును, కాసనపాసభ్యులును వచ్చి యుండిరి. మహాసభ కార్య క్రమము, శ్రీరామవిలాస నాటకశాలయందు జరుపబడెను. ఉపాధ్యాయులచేతను, బాలబాలికలచేతను తమరు చేయబడిన చేతిపనులు, ద్రావిడుగు బొమ్మలు, పురుషులు, కుట్టు పనులును, ప్రాథమిక పాఠశాలల కువమోగవడం అనేక పరి కరములను గుంపుచేసి, ప్రదర్శనశాల యేర్పాటు చేయబడెను. సభాకార్యక్రమము భిగవద్ధ్యానముతో ప్రారంభింపబడెను. మిం॥ శ్రీ కె. వి. రామకృష్ణరాజు, బి. ఏ. వి. యల్. గారు ప్రతి నిధులకును, పాఠకులకును, ప్రేక్షకులకును స్వాగత మొసగుచు నుపన్యసించిరి. తర్వాత మ. రా. శ్రీ, పానుగంటి రాజా వెంకట్రంగారాయనివారు, సభాధ్యక్షుల వహించిరి. అగ్రాసవాధి పతిగారి ఉపన్యాసము ముగిసినతర్వాత, జిల్లా నిర్వాహికారియగు సి. శేక్ సుధర్ డు, ఎమ్. ఏ. వి. ఇ. ఎస్., గారుపన్యసించిరి. సి. ఆర్. పార్థసారథి అయ్యంగారు బి. ఏ. వి. ఎల్., ఎమ్. ఎల్. సి. గారి ఉపన్యాసము ముగిసినతర్వాత, ఫలాహారములకై సభ చాలింపబడెను. సాయంత్రము 4 గంటలనుండి విషయాలోచనసభ తీర్మానములను చర్చింప ప్రారంభించెను. రాత్రి 8 గంటలవరకు సభ జరిగెను.

ఆదివారము 22-9-1929 మహాసభయందు తీర్మానములు ఆమోదింపబడిన తర్వాత, ఉపాధ్యాయ సోదరులు తమ పాండిత్యములను వెల్లడిపరచుటకు అవకాశ మేర్పడెను. అనేక పులు, తమ కవితామహిమను, వాగ్దాయము చూపుచు సభను విస్మయములో నింపివేసిరి.

ఆదివారము శ్రీరామవిలాస నాటక సభవారు కొన్ని నాటకములనుండి రంగములను ప్రదర్శించి, చిత్తూరు జిల్లా ప్రాథమికోపాధ్యాయుల కృతజ్ఞతకు పాత్రు లైరి. ఇంత విపులముగను, సక్రమముగను, ఇదివరలో 5 సం॥ లుగ ఏసభయూ చిత్తూరునందు జరిగి యుండలేదు.

ఈ మహాసభను జయప్రథముగ జరుపుటకు కార్యదర్శి చేసినకృషి సఫలీకృత మాయెను.

డబ్ల్యు. సుబ్రహ్మణ్యయ్య.

ఇంకను మలేరియా భయమా? లేదు! ముమ్మాటికి! లేదు!!

కై న్యా విషము ముంగనేల? క్రొత్త రోగాలపాలు కానేల? కై నా కలియని పుండు. అసమానమైన పుండు. ఆపా యము లేనిమందు అమోఘమైన పుండు. అమృత తుల్యమైన పుండు. అనేక మంది రాజనైద్యులూ డాక్టరులూ పరీక్షించి మెచ్చుకొన్న పుండు అనేక ప్రాణములను రక్షించిన పుండు. చలిజ్వర రాక్షసిచే పీడింపబడు వారిని మృత్యు ముఖమున నున్నవారిని రక్షింపగల పుండు ఇది యొక్క-టే! ఒక్క మాత్రతో నుణము! మూడు మాత్రలతోనే నివారణము!! ఇట్టి ఆశ్చర్యకరమైన పుండు ఇంకొక్కటి కలదా? వాడిచూడుడు 10 మాత్రలు రు. 1-0-0. 50 మాత్రలు రు. 4-0-0.

దగ్గు మాత్రలు

ఒక్క మాత్రకే నుణము! ఏలాటి దగ్గు బాధనైననూ ఆయుడు నిమిషాలలోనే తగ్గించి శుభ మిచ్చును. శిశువులకూ గర్భవతులకూ వాడవచ్చును. 100 మాత్రలు రు. 1-0-0. ఆయుర్వేదకుటిరము. తణుకు. పశ్చిమగోదావరి.

ఆర్థరసాయనశాల

2

ముక్త్యైల (కృష్ణా)

ప్రశస్తమైనవి. శాస్త్రీయమైనవి. ఆయుర్వేద దావధములు దొరకుచోటు. మీ కేమందు కావలసిననుమాకే వ్రాయుడు. కేటలాగు ఉచితము.

మా చెన్నపురి-ఏజంటు-

కే. వి. శేషయ్య

8/15 నల్ల తంబిపిడి. తిరువలిక్కేడి, మద్రాసు

2

బాలసంధ (రిజిస్టర్డు)

మద్రాసు, వరంగల్, బెజవాడ, మొదలగుపట్టణముల యందలి ధర్మవైద్యశాలయందు సుమారు 10 వేలమంది చంటి బిడ్డలకు వాడబడి అమోఘములైన నుణముల నిచ్చియున్నది. చంటిబిడ్డలకు దివ్యామృతము. సీసా 1 కి రు 1-0-0. 185 డాక్టర్ శ్రీపాదకృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ

రాజకీయవైదిలు - కారాగృహనిబంధనలు

చెన్నపురి శాసనసభలో చర్చ

జాతివిచక్షణ తొలగవలెను

సత్యమూర్తిగారి ప్రతిపాదన ఏకగ్రీవముగ సంగీకరింపబడుట

అంతిముగాక వారు తమ స్వలాభములకొరకు నేరములనున్న కారాగృహములకు జనుటలేదు. వారి సిద్ధాంతములకొరకును, పక్షాత్తిమున్ను అని తాము నమ్మినదానికొరకును కారాగారముల కరుగుచున్నారట. అందుచే, కారాగారములందున్నపుడు నానికి, సంఘమునందు వారి స్థితికిని, విద్యకును, సంపత్తికిని, తగిన ఆచరణమునొసగుట న్యాయము. నిజముగా నా రాజకీయ వైదిలును, నిరసనశీలమూని ప్రాముఖ్యము నర్పించినవారును ప్రజలలో కల నుత్తములని చెప్పవచ్చును. పక్షిస్తుత విదేశపరిపాలన సామర్థ్యమునంతకాలము, ముందుముం దిట్టివారికను అధికముగ కారాగారములకు జనుచుండుదురు. ఈ ప్రభుత్వముపై ద్వేషమును న్యాయపరమైనట్లు తమ ప్రధానధర్మమని నిజముగ ప్రతిభాగతమునకును, భావించుచున్నాడు" అని నుడువుచు, ఇందుకు గాంధీ మహాత్ముడు మొదలగువారు నుడివిన వాక్యముల నుదాహరణముగ నొసగిరి. ఈ రాజకీయ ఖయిదీలకు ప్రత్యేక సౌకర్యముల నొసగుటకు కారాగారనిబంధన లంగీకరింపవలసి ప్రభుత్వమువారు చెప్పుచుండుదురు. ఇంతకుంటే హీనమునందె యునులేను. రాజకీయ నేరములకు కారాగారములకు జనినవారు, ప్రజలలో విభేదముగ గౌరవింపబడి మన్నింపబడుచున్నారట. వారు కారాగారములలో అనుభవించుచున్న, హింసలు, వ్యక్తిగతముగ పరిగణింప బడుటలేదు. నిజముగ దేశ స్వాతంత్ర్యవాంఛగల ప్రతి భారతీయుడును, అహింసలు, ఆయవమానముల తానభ్యసించు చున్నట్లు భావించుచున్నాడు.

కారాగారములందు శ్వేతజాతులకును, భారతీయులకును మధ్య భేదపాది సౌకర్యములలో గన్పడుచున్న విచక్షణ, ప్రత్యేకమును భారతీయులకు వృద్ధులు శిశువులుగ బాధించుచున్నది. ఒక్క యాంగ్లేయులకే కాక, ప్రతి శ్వేతజాతివానికిని అలంకృత హీనముగ నేర మొనర్చిననుగూడ ఈదేశపు కారాగారమున సకల సౌకర్యములను జరుపబడుచున్నవి. ఈ దేశీయులైనవారు అతడెంత మహాపురుషుడైనను అతడొనర్చిన నేరమొంత స్వల్పమైనదైననుగూడ అతడు కడు హీనము గు నీచ స్థితిలో పోల్చుపబడును. భారతీయుల అభివృద్ధి సాధకముగ విషయమునచ్చినపుడెల్ల ప్రభుత్వమువారు, జాతివిచక్షణల దే నుటని అడేసించుచుండుదురు. కాని ప్రభుత్వమువారి విచక్షణల తొలగించినయెడల, చాలవర కీజాతీయమయ్యు లంతరించును. దేశీయులకును, విదేశీయులకును ఇట్టివిచక్షణలు గన్పడుచు, నా గనక దేశమెదియు నీప్రపంచమునలేదు. ఈ విభేదమును తొలగించుటకు శ్వేతజాతుల ప్రతిష్టతప్ప మతీయే అటంకమును నామగన్పడుట లేదు. భారత ప్రభుత్వమువారు, యాతీంద్రుని మరణానంతర మీ విచక్షణల తొలగించుటయొక్క యావశ్యకతను గుర్తించి యీ విషయమై రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములవారితో సంప్రదించుచుండుట చాల సంతసవాయకము. ఈ ప్రభుత్వమువారి విషయమున నేమిచేయదలపెట్టిరో దెలియగోరుచున్నాము. భారత ప్రభుత్వమువారి సర్క్యులరుననుసరించి కారాగృహనిబంధనల సవరించుటకు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము ప్రజాప్రతినిధుల సంప్రదించి వారిసూచనలకొనెడరా? లేక ప్రభుత్వము ఆనమాయలను జోహాతులముల సంప్రదిం చె నుం? ప్రభుత్వమువారి విషయమున నిజముగ ప్రజాభిప్రాయమును గమనింపలేననినయెడలను, కారాగృహ నిబంధనల సమన్వయ భాగం పరిష్కరింపవలెననినను, కారాగృహములకు జనినవచ్చుక, ఈ పక్షమునందలి (కాంగ్రెసు) ప్రజాప్రతినిధులను సంప్రదించవలెను"

సత్యమూర్తిగారు ఇంకను ప్రసంగించుచు కారాగారములందు, భోజనపాది విషయములందును, ఇతర సౌకర్యములందును యూరపియులకును, భారతీయులకును, గన్పరుపబడుచున్న విచక్షణను నిదర్శనముగ వివరించుచు, కారాగారములలో, భాగతీయులస్థితి, మృగములకంటే నధాన్నముగ నున్నదని నుడివెరి.

ప్రత్యేకతరగతి ఖయిదీలని, ఇటీవల నేర్పరుపబడిన ప్రాంతీయ తరగతిని గురించి సత్యమూర్తిగారు మాటలాడుచు, ఇది ఇట్టి బుట్టకమనియు రాజకీయ ఖయిదీల నీ తరగతిలో చేర్చుటకు లేదనియు నుడివెరి.

కేసు ఇంకను విచారణయందున్న ఖయిదీలను గురించి సత్యమూర్తిగారు నుడువుచు, వారిపై నేరము ఋజువుపరకు, మిగిలిన రాధులుగనే పరిగణింపబడవలెననియు, అందుచే వారి

కవనరముగ సౌకర్యము లన్నియు నొసగబడవలెననియు, నుడివెరి.

బషీరు అహమ్మదు సయ్యదుగారు, ప్రతిపాదనను బలపరచిరి.

నర్. ఏ. పి. పాత్రోగారి

నర్. ఎ. పి. పాత్రోగారు ప్రతిపాదనను బలపరుచుచు, యాతీంద్రనాథుని వీర మరణమునకై వగవని వారీదేశమున నెవ్వరు నుండజాల పని నుడివెరి. ప్రస్తుతము కారాగారములలో శ్వేతజాతులకొసగబడుచున్న సౌకర్యముల తగ్గింపవలెననిగాను సత్యమూర్తిగారుగోరువది. భారతీయ ఖయిదీలకును, అందు ముఖ్యముగా రాజకీయ ఖయిదీలకును, అట్టి సౌకర్యములనే యొసగవలెననివారీకోరిక. ఇందుకు అంగీకరింపజాలనివారెవరునుండరు. కేసు ఇంకను విచారణయందున్న ఖయిదీలు, నిరసరాధులుగనే పరిగణింపబడవలెననియు, న్యాయ శాస్త్రమున ప్రధమ సిద్ధాంతము కనుక, వారు తమ గృహముల యందెట్టి సౌకర్యముల ననుభవించుచున్నారో, కేసు విచారణముగియువరకునుగూడ వారికి కారాగారములయందెట్టి సౌకర్యములనే యొసగవలెను. కారాగారనిబంధనలను సవరించుటలో, ఆమూలను ఈ మూల నేవోస్వల్పసవరణలనొనర్చి లాభములేదు. పై ప్రధాన సిద్ధాంతముననుసరించి ప్రభుత్వమువారు, నిబంధనలను సంపూర్ణముగ మార్పులొనర్చవలసియుండును.

సత్యమూర్తిగారు గోరువది, రాజకీయ ఖయిదీలకులెక్కువ గౌరవకరముగ సౌకర్యముల నొసగవలెననే ఈ విభజన యొనర్చుటలో నేరముని యుద్దేశమును గమనింపవలెనని వారికోరిక. ఇట్టి మార్పు చాల అవసరము. ఇందుకు సంబంధించిన వివరముల నేనిపుడు చర్చింప దలపెట్టును. కాని రాజకీయ ఖయిదీలు, స్వార్థముకొరకు నేరము లొనర్చలేదనియు, ప్రజా శ్రేయస్సు అని తాము నమ్మిన ధర్మముకొరకు నేర మొనర్చి రనియు, గుర్తించినయెడల, వారు ప్రత్యేకాదరణమున కెట్టి అర్హులారేవెంటనే బోధపడగలదు. సామాన్య నేరస్తులకును రాజకీయ నేరస్తులకునుచాల భేదముగలదు!

కారాగారములందు, శ్వేతజాతులకును, భారతీయులకును అదరణ యందు గన్పడుచు విచక్షణను గురించి పాత్రోగారు మాటలాడుచు, భారతీయులకు తమ స్వదేశమున మంచి ఆదరణనుండుటకు హక్కుగలదనియు, తన స్వదేశముననే ఇతర జాతులకంటే హీనముగ జూడబడ జాలదనియు నుడివెరి. యూరపియులకును, భారతీయులకును ఒకే విధముగ ఆహార మొసగవలెనని మేముడుగుటలేదు. దీనిలో విభేదము లుండితిరును. కాని ప్రభుత్వమువారు గన్పరుచు విచక్షణవలన తాము శ్వేతజాతులకంటే తక్కువగ జూడబడుచుంటిమని భావించుటకు అవకాశ మొసగునదిగ నుండరాదు. సత్యమూర్తిగారి ప్రతిపాదనలోని ఈమాడు సిద్ధాంతములను, మూల ప్రతిభారతీయుడును వృద్ధులు పూర్వకముగ వాంఛించుచున్నాడు, ప్రభుత్వమువారు వీనిని గమనింపవలెను అని పాత్రోగారు నుడివెరి.

యూరపియులపైభిరి

పు డ్దు గారు:— యూరపియులను లతరపున ప్రసంగించుచు తీర్మానములో శ్వేతజాతులకును, భారతీయులకును ఒకటే విధముగ నాదరణ యుండవలెనను భాగమును తా మెదింప జాలుననియు, అందుచే తామీ ప్రతిపాదనను బలపరుపజాలుననియు నుడివెరి. రాజకీయ ఖయిదీల ఆదరణను గురించి ప్రభుత్వమువారిదివరకే విచారణ జేయుచున్నారగునక ఈ ప్రతిపాదన అవసరమని నుడివెరి.

ప్రభుత్వమువారి ఆమోదము

గౌ. డి. బి. కృష్ణకామయ్య (లామెంబరు) ఈ ప్రతిపాదన చర్చకు వచ్చినందుకు ప్రభుత్వమువారితరపున సంతసమును వెల్లబెచ్చుచు, యాతీంద్రనాథునివారి త్యాగమును ప్రశంసించిరి, వారిమరణముచే భారతదేశమునకు గొప్పలోటుగలిగినవిచారమును వెల్లబెచ్చిరి. కారాగార నిబంధనల సవరించువిషయమై భారత ప్రభుత్వమువారికిని, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమువారికిని ఇదివరకే యుత్తరప్రత్యుత్తరములు జరుగుచుండెననియు, ఈవిషయమున ప్రభుత్వమువారి రధికారతరలయొక్కయు, ప్రజాప్రతినిధులయొక్కయు అభిప్రాయములను దెలిసికొనుటకు చాల

అతురతతో నున్నారనియు, వారు గా విం చు నూ చ నలు చాల జాగ్రత్తగా సానుభూతితో విచారించబడునని లామెంబరు వాదనమొనర్చిరి.

సి. వి. వెంకటరమణయ్యగారు, పిమ్మట మాటలాడుచు, పుడగారు, యాతీంద్రుని మరణానందగృహను "నిరశనప్రతముని ప్రాణముల వదలినవారెల్ల" వీరులు గారనియు, "భిక్ష తప్పించుకొనుటకు అట్లు చేయవచ్చుననియు నుడివినందులకు తీవ్రముగ వాక్షేపించుచు, భారతశాసనసభలో ప్రభుత్వసభ్యులుగాని, యూరపియును సభ్యులుగాని ఎవ్వరును ఇట్టి నింద్యముగూచన గావించియుండలేదు. అట్టి గౌరవము ఈ శాసనసభలో యూరపియును ప్రతినిధియును పుడగారికి లభించెను.

పుడగారు:— నేను యాతీంద్రనాథుని గురించి చెప్పలేదు. నిరశనప్రతమునిన ప్రతివారును వీరుడని చెప్ప వీలు లేదన్న అంటిని.

సి. వి. వెంకటరమణ అయ్యగారు:— ఈ వ్యవధిలో నా మిత్రునికి వివేకోదయమైనందులకు సంతసించుచున్నాను.

వెంకటరమణయ్యగారింకను మాటలాడుచు, ప్రభుత్వమువారు ప్రజాప్రతినిధుల అభిప్రాయముల దెలిసికొనుట కవలంబించు పద్ధతుల చెలువవలెనని గోరిరి.

పిమ్మట ప్రతిపాదనను వోటునకు పెట్టగా ఏకగ్రీవముగ సంగీకరింపబడెను. సభవారంతట ఘోషారములకు లేచిరి.

మార్వల్ డబ్లాక్ వాటర్ పంపు అమ్మకపు నోటీసు

సెక్షన్ 1½ అంగుళం. డెలివరీ 1 అంగుళం గల నదరు పంపు స్వల్పవాడుక చేయబడినది. సరి అయిన వర్కింగు ఆర్డరులో నున్నది. కావలసిన వారు ఈక్రింద సంతకము చేసినవారిని కలసికొని తనిఖీచేసికొని యెంతసొమ్ముకు ఖరీదుకు కావలసినది యీక్రింద సంతకము చేసినవారికి వ్రాసియివ్వవలెను. ఇందుకు వాయిదా దివి, 20—10—29,

ఎడ్రస్:— గంటి చిన వెంకట్రామయ్య, షిడర్, రాజమండ్రి.

ఆంధ్రదేశమున కతిపరిచితులగు వైద్యరాజ ద్విభాష్యం వెంకటేశ్వర్లుగారిచే ప్రత్యేక శ్రద్ధతో శాస్త్రీయముగ సిద్ధపరుపబడిన

ఆయుర్వేదీయాకాష్ఠములు

విలువగలవి. గుణవత్తరమైనవి ఆంధ్రదేశమందంతటను సర్వోత్తముగ విజయముగాంచుచున్నవి కేటలాగునకు వ్రాయుడు

ఆయుర్వేదనిలయము

చింతలూరు, ఆలమారుపోస్టు, తూర్పుగోదావరిజిల్లా. 194

అమృతమునకు సిద్ధముగానున్నవి

మామిడి అంట్లు జహంగీరు మొదలగు ప్రసిద్ధిగల 200 రకములన్ను యితర ఫల, పువ్వు, పత్రజాతులు అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నవి." క్యాటలాగు ఉచితము.

రావు చిన్నారావు & నన్ను,

రాయల్ నర్సరీ, కడియం, తూర్పు గోదావరిజిల్లా.

HEALTH & VITALITY THROUGH YOGA.

"Yogic Physical Culture"

By Sjt. S. SUNDARAM, Pleader, Bangalore.

A practical Guide-Book in English on Yoga-Asanas, Pranayam and Yogic cure.

All the 20 Asanas are illustrated by Photo Blocks. Paper Bound Re. 1/- Calico Bound Re. 1/8/-

(Reg: POSTAGE AS. 4 extra)

Publishers:—"BRAHMACHARYA" OFFICE, P O Kengeri, Bangalore.

WANTED.

Supervisors, one for each Revenue Firka throughout Madras Presidency. Candidates should buy 5 qualification shares of Rs. 10/- each and pay Rs 20/- only at the outset. Very liberal terms Apply with testimonials enclosing one anna stamp for details to —

THE SECRETARY, The Mysore Agricultural Dairy Farm Co Ltd, Basavangudi, Bangalore City.

చెన్నపురి శాసనసభ

రీ సెటిల్ మెంటు ప్రయత్నములు - ల్యాండు రివిన్యూ చట్టము

రెండు ప్రభుత్వ పరాజయములు

పాలారు నదియందు జలాభివము

నిన్నటి ఘోషారానంతరము చెన్నపురి శాసనసభ తిరిగి సమావేశమైనపుడు అధికారతరఫావై లుపపాదించిన బిల్లులు, తీర్మానములపై చర్చ జరిగెను. ల్యాండు రివిన్యూ బిల్లును గురించిన తీర్మానమునకు ప్రభుత్వమువారు ప్రతికూలురై యున్నను అధిక సంఖ్యకులచే ఆమోదింపబడెను. నిన్నటి మధ్యాహ్నము రెండు తీర్మానములపై ప్రభుత్వమువారు రోడింపబడిరి. స్థానిక సంఘముల చట్టమునకు గవర్నరుబిల్లును విచారించుటకు 50 మంది సభ్యులతో సుపసంఘము నియమింపబడెను.

స్థానిక సంఘముల సవరణబిల్లు

1920 సం॥ ప్ర స్థానిక సంఘముల చట్టమునకు సవరణబిల్లు బహిర అమమ్మన్ గారిచే నుపపాదించబడి ఉదయము చర్చ జరిగెను. శ్రీ సత్యమూర్తిగారు "సభవా రందరును సెల్వక్షమిటిగ నేర్పడి బిల్లును చర్చింపవలయునని" యుపపాదనగావించుచు, ఈ పద్ధతివలన సులభముగా, త్వరలో పూర్తి కాగలదని యు, పార్లమెంటునం దిట్లుజేయు నాచారము గలదనియు పట్టిరి.

శ్రీ అబ్దుల్ హమీద్ ఖానుగారు ఉపపాదనను బలపరచిరి.

గా॥ ప్రధానమంత్రిగారు ఉపపాదన నాక్షేపించుచు, ఘట్ట లండరుగలసి చర్చించెడిపక్షమున చాలా అసౌకర్యములు కలుగుననియు, నిపుణులుగా కార్యములు నిర్వహింపబడజాల ననియు, కావున ఉపపాదన సుపసంహరించుకొనవలసినదిగ న్గిరి.

శ్రీ బి. విశ్వనాథదాసుగారు శ్రీ సత్యమూర్తిగారి యుపపాదనను బలపరచిరి.

శ్రీ యస్. యి. శేషయ్యగారు ఉపపాదన నెదుర్చుచు, ఘట్టవారందరు సుపసంఘముగా నేర్పడి చర్చించుట కనుమతించు ప్రాండింగులందరు లేమియు లేవనియు, అందులకు ప్రత్యేక అధ్యక్షుని నెన్ను కొనవలసియుండునేమో యనియు, తమ సభానిర్ణయముతో పరిచయము లేదనియు పట్టిరి.

శ్రీ సి.వి. వెంకట రమణయ్యగారు ఉపపాదనను బలపరచుచు 700 మంది సభ్యులగుల పార్లమెంటు సభవారే సెల్వక్షమిటిగా నేర్పడి బిల్లులు చర్చించునాచారము గలిగియున్నపుడు ఈ సభ కెట్టి యధ్యక్షులతో ముండరాదని పట్టిరి. మామూలుగ సెల్వక్ష కమిటీల కంపిన బిల్లులు సంవత్సరములవరకును తిరిగి బయల్పడ కుండుటను గాంచు చున్నారమనియు, ఈ బిల్లును చర్చింప వలయునని యీ సభవారు నిజముగ నభిలషించిన పక్షమున సభ్యు లందరు సుపసంఘముగా నేర్పడి చర్చించినచో బిల్లు రి వమారు ఉపపాదనయందు కారవారణము తగ్గనని పట్టిరి!

పిదప సత్యమూర్తిగారి యుపపాదన వోటుకు పెట్టబడి 89 రు అనుకూలరు 41 రు ప్రతికూలరుతో యోడింపబడెను పిద ప బిల్లును 50 మంది సభ్యులగుల సెల్వక్షమిటికి నివేదించ వలె నను శ్రీ. పి. సి. వెంకటపతిరాజుగారి యుపపాదన ఆమో దింపబడెను.

పాలారునదియందలి జలాభివము

తీర్మానము:— "గత 20 సం॥ ల నుండియు పాలారు నదిలో సరిగ నీరు లేకుండుటకు కారణములవారసి, నివారణో పాయముల నూచించుటకుగాను ఉత్తరాగ్రాటు, చెంగల్పట్టు జిల్లాల ప్రతినిధులైన ఈ శాసనసభయందలి సభ్యులతో నొక సంఘమును నియమింపవలసినదిగా ప్రభుత్వమువారికి శిఫార్సు గావించుచున్నాడు."

శ్రీ ఎల్లప్పచెట్టియ్యగారు తై తీర్మానము నుపపాదించుచు పాలారునదియందు గత పది సంవత్సరములనుండియు వర దలు లేకుండ నున్నవనియు, ఈనది సంసిక్రమములందు పుట్టి మైనారు రాష్ట్రమున చాలావరకు పారుదలయై పిదప ఉత్తర ఆగ్రాటు జిల్లాయందు ప్రవహించుచున్నది. ఈనదియందు చాలినంత నీరు లేకపోవుట కితర కారణములలో మైనారు ప్రభుత్వమువారు నీటిని అడ్డగించుటయగుడ నొక కారణమై యుండవచ్చును. ఇంకను యితరకారణముల నన్నిటిని విచారణగావించి, సరియగు పాటుదలకుగాను తగినవిధానము లార యుటకై వై సంఘమును నియమించు టావశ్యకమని పట్టిరి.

శ్రీ టి. ఆదివారాయణ శెట్టిగారు ఉపపాదనను బల పరచుచు ఈ విషయము చాల ముఖ్యమైనదనియు, ఈ నది లోని నీరు సరిగా భూములకు పాటుదల గాకుండుట కనేక కారణములు గలవనియు, దక్షిణ యిండియా రైలువే కంపెనీవారు తమ యంత్రములకై చాలా నీటిని ఉప యోగించుకొనుచున్నారనియు, మైనారు ప్రభుత్వమువారు

వలన నేడైన ఆటంకము కలుగుచున్నదేమో కనుగొనవలె నని యు పట్టిరి.

శ్రీ. అబ్దుల్ రజాక్ గారు; శ్రీ మాణిక్యవేలునాయక రుగారును ఉపపాదనను బలపరచిరి.

గా॥ రివిన్యూ మెంబరుగారు సమాధాన మొసంగుచు పాలారునదిలోని నీటి కొరత విషయమై రైతుల పట్ల తాము సానుభూతిని కలిగియున్నా మనియు, తమ సాధ్యమైనంతవర కు ఈ విషయమై తగిన సహాయము గావించగల మనియు, కాని ఈ సంఘమును నియమించుటకు ముందు కొంత సమాచార నూవిషయమై తెలిసికొనవలసిన యవసరము గలదనియు, అవివర ములు కనుగొనవరకు వేచియుండిన, పిదప నీ సంఘమును నియ మించు విషయమై ప్రభుత్వమువారు చాలాచింతపగల రనియు, పాలారు నీటిని రైతుల భూములకు పాటుదలకొనగల విషయ మై ఎట్టి భేదములు గాని కలిగింపబడుట లేదనియు పట్టిరి.

శ్రీ. ఎల్లప్పచెట్టిగారు తీర్మానము నుపసంహరించుకొన గోరిరి. కాని సభ్యులు కొంద రాక్షేపించుటచే తీర్మానము వో టుకు పెట్టబడి 41 అనుకూలరు, 81 ప్రతికూలరుతో నామో దింపబడెను.

రీ సెటిల్ మెంటు ప్రయత్నములు-ల్యాండు రివిన్యూ చట్టము

శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారు రీ సెటిల్ మెంటు ప్రయత్న మలగుర్చి ఈ క్రింది తీర్మానము నుపపా దించిరి, "ల్యాండు రివిన్యూ పన్ను విధానమునొక తృప్తికర మగు అస్థిభార మేర్పరచు నుద్దేశముతో రాష్ట్రములోని స్వత సాయ దారుల స్థితిగతులను విచారణ గావించువరకును, ల్యాం డు రివిన్యూ చట్టమొకటి తీర్మానింపబడువరకును రేట్లను గురిం చిన రీ సెటిల్ మెంటు ప్రయత్నముల నాపుడల చేయవలసినది గ ప్రభుత్వమువారికి సభవారు శిఫార్సుగావించుచున్నాడు" అను తీర్మానమును శ్రీ హరి సర్వోత్తమరావుగారు నుపపాదించుచు ఈ సమస్య చాలా పురాతనమైనదనియు, అనేక దశాబ్దముల నుండియు నీ విషయముపై యాందోళన జరుపబడుచున్నదని ల్యాండు రివిన్యూ విధానమున కొకనిశ్చితమును పునాది ఏర్పరప వలసినదిగ జాయింట్టు పార్లమెంటు కమిటీవారు తమ నివేదిక యందు వ్రాసియుండిరనియు, ఆర్థికవిచారణ గావించబడవలెనని గూడ అంగీకరింపబడెననియు, గోదావరి కృష్ణా మండలముల యందు రీ సెటిల్ మెంటు విషయమై ఆర్థిక విచారణకొక సంఘ ము నియమింపబడి విచారణ గావించుచున్నారనియు, విచారణ జరుగువరకు రీ సెటిల్ మెంటు ప్రయత్నములను నిలుపుదల జేయు సిద్ధాంతమును పరోక్షముగనైనను ఖండితముగ నంగీకరించి యుండిరనియు వెనుకటి రివిన్యూ మెంబరుగారికొప్పుడు సభా చర్చలందు ఈ రాష్ట్రమున సెటిల్ మెంటు విషయము లో ప్రభుత్వ విధానమట్టిదిగానని స్పష్టికరింప ప్రయత్నించెనని యు, కాని ప్రజలపై ఆర్థిక భారముధికముగ నుండుటచే ఆ భా రమెంతో ముందుగా కనుగొనవలసిన యవసరముగూడ కలదని అంగీకరించెననియు, ప్రతివారు ఆర్థిక విచారణ గావించుటకు బదులుగా ల్యాండు రివిన్యూ చట్టము తీర్మానింపబడువరకును ఒక క ని శ్చి త సి ధ్ధాంత ము ను ప్రభుత్వమువారేర్పరచుట ఉత్తమమనియు, రీ సెటిల్ మెంటు విచారణలు స్పష్టముగ లేవనియు, ప్రజలచే చక్కగా నామో దింపబడలేదనియు నెల్లరచే నామోదింపబడినందున రేట్లను గురించిన రీ సెటిల్ మెంటు ఆపరేషనులు రైతుల ఆర్థిక విచారణ పూర్తియగువరకు ఆపుదలచేయబడుట యుక్తమని పట్టిరి.

సవరణ

"ల్యాండు రివిన్యూ విధానముక తృప్తికరమగు పునాది పై నిర్మింపబడువరకును, ల్యాండు రివిన్యూ చట్టమును తీర్మానించువరకును రీ సెటిల్ మెంటు ఆపరేషనులవలన విధింపబడెడి కొత్త పన్నును ప్రభుత్వమువారు ప్రవేశపెట్టరాదు." అను సవరణను శ్రీ. పి. రంగనాథ మొదలియ్యగారు నుపపాదించిరి.

గా॥ రివిన్యూ మెంబరుగారు మాట్లాడుచు రేట్లునిర్ణయించుటకును, సెటిల్ మెంటు వరతులను నిర్ణయించుటకును స్థానిక శాసనసభవారికి అధికార మొసంగవట్టి ల్యాండు రివిన్యూ బిల్లును తయారుజేసి రాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు కేంద్ర ప్రభుత్వమున కంపి యుండిరనియు, భారత ప్రభుత్వమువారు రీ వరతులకు నంగీకరిం పలేదనియు నందుచే ల్యాండు రివిన్యూ చట్టమును గావించ సాధ్యము గా లేదనియు పట్టిరి.

శ్రీ టిక్కని వెంకటరత్నంగారు మాట్లాడుచు రేట్లను నిర్ణయించుట కీసభవారి కధికార మొసంగజాలమని భారత ప్రభు

త్వమువారు చెప్పినందున ఈల్యాండు రివిన్యూ చట్టమును గావించ ప వీలులేదని రివిన్యూ మెంబరుగారు చెప్పెననియు "మాయిష్ట ప్రకార మంగీకరించినచో మాయిష్ట ప్రకార మిష్టముగా బిల్లును తయారుజేసెద"మని దీని యర్థ మనియు ప్రభుత్వమువారు రిట్టివా దమును గావించెడి పక్షమున బాధోల్లి వలెనే ఈ రాష్ట్రమునం దలి ప్రజలుగూడ ల్యాండు రివిన్యూ చట్టమును గావించిన నేకాని మేము పన్నుల నొసంగమని చెప్పవలసి నయ్యవనియు, అందు చే ప్రభుత్వమువారికి రైతులకుగూడ చిక్కలు గలుగును, కావున అట్టి పేరిటిని నివారించ వలెనని పట్టిరి.

పిదప సవరింపబడిన రీటిని తీర్మానము వోటుకు పెట్ట బడి 43 రు అనుకూలరు, 83 రు ప్రతికూలరుతో నామోదింప బడెను. మంత్రులు మువ్వరు తక్షణముగా నుండిరి. శ్రీ జె. కుప్పస్వామి చౌదరిగారు అనుకూలరుతో వోటుజేసిరి.

తిరుమణి కుష్ఠరోగ చికిత్సాలయము

"తిరుమణియందున్న విల్లింగ్టన్ కుష్ఠరోగ సెటిల్ మెం టు నిర్వాహకత్వమును ప్రభుత్వమువారు వెంటనే అనువేశము గావించుకొనవలసిన దనియు, అందు జేర నుద్దేశించెడిరోగిలకు తగినంత వసతుల నేర్పరచి, చికిత్సకు తగవంది యువోగ్యులను నియమింపవలసినదని శిఫార్సు గా వించుచున్నాడు" అని డాక్టరు మల్లయ్యగారు ఉపపాదనను గావించుచు, ఈజేతము నందు కుష్ఠచేబాధపడు రోగులసంఖ్య అశక్తికమనియు, అందు మదరాసునం దెక్కువమంది గలరనియు, ప్రభుత్వమువారు తగిన ప్రయత్నములు గావించుటచే యింగ్లండునందు కుష్ఠరో గులే లేరనియు, తిరుమణియందున్న ఆసుపత్రియందు కుష్ఠరో గులకు చాలినంత యాహార మొసంగబడుటలేదనియు, రోగు లందరకును అచ్చట స్థానములులేవనియు, కాని మిషనువారు గాని, ప్రభుత్వమువారుగాని అట్టిసౌకర్యములు కలగజేయుట లేదనియు, వీరలకు ప్రయాణ సౌకర్యములు లేనేలేవనియు, మిషను ఆసుపత్రియందు చికిత్సగూడ సరిగా జరుపబడుటలేద నియు, అనేకమంది రోగుల కీ ఆసుపత్రియందు తావులేకుం డుటవలన వారు నిరాశతో ప్రాణముల బలంతముగ గోల్పోయి రనియు, ఆస్పత్రియందున్న రోగులయొక్క మతిపొర్లివకై, దేవతారాధనకై డాక్టరు బెంటు పుష్పములచే నొసంగబడు చున్న విరాళము లిపుడు మిషనునిర్వాహకులచే యితరభర్త లకు వినియోగింపబడుచున్న వనియు, కుష్ఠరోగము చికిత్స చేయబడుట అసంభవముగాదని పుష్పముల రుజువుచేయబడిన దనియు, ప్రభుత్వమువారు తిరిగి ఈ ఆసుపత్రిపై తమ యధి కారము గలిగియుండి, స్వయముగ తనిఖీ చేయుమండవలెనని యు, వైద్యవిద్యార్థుల కచట కుష్ఠరోగచికిత్సయందు శిక్షణ నొసంగవలెననియు, కుష్ఠరోగముచే బాధపడుచు న్న వారికి ఆస్పత్రిలందు తావులేకుండ తిరిగిపెట్టుటకు నాగరికత గలిగి యున్నామని చెప్పుకొను ఏ ప్రభుత్వముగాని నిగ్గుపడవలెనని పట్టిరి.

శ్రీ అబ్దుల్ హమీద్ ఖానుగారు ఉపపాదనను బలపరచు చు చెన్నపురియందును, రాష్ట్రమునం దితర తావులను నెండ రో కుష్ఠరోగులు విధుల వెంట తిరుగుచుండుటను గాంచుచున్నా మనియు ఇట్టి స్థితిని తొలగింప వలయు ననీ ప్రభుత్వమువారు తగినంత శ్రద్ధను వహించి ఈ సమస్యను సానుభూతితో పరిష్కరింప గడంగవలెననియు పట్టిరి.

అంతట 5 గంట లగుటచే సభ ముగింపబడెను.

NOTICE.

IN THE COURT OF

SMALL CAUSES, MADRAS.

Suit No. 5655 of 1929.

N. Hemsingh Dhada—Plaintiff.

vs.

P. Venkata Chellapathy Sarma—Defendant

To.

P. Venkatachallapathy Sarma,

2nd Floor, Elavia Buildings,

Nawiwadi, Bombay

Defendant abovenam

Please take notice that the plaintiff herein has filed this suit against you for the recovery of Rs. 2000/- being the balance due in respect of pledge of jewels, after giving credit for the net sale proceeds of the said pledged jewels, and that the said suit is posted for hearing before H. H. the Chief Judge Court of Small Causes Madras on 14-10-29 and that you are hereby required to be present before the said court on the said date 14-10-29 at 11 a.m. at the trial of the above suit, failing which the same will be heard and decided ex parte.

By Order of H. H. the Chief Judge date 17-9-29.

M. SUNDARAM,

Counsel for Plaintiff.

28-9-29.

సాహిత్య వార్తలు

మార్చి నవల ప్రచురణ:—మద్రాసు నుండి మార్చి నవల ప్రచురణ తపాలా యిది పంపింపబడినది. ప్రకటించినట్లు 'నేడు' గాక 8-10-29 తేదీన మద్రాసు జనరలు పోస్టాఫీసు నందు కట్టి వేయబడును.

తిరువళ్ళిక్కేణి కృష్ణగారి నభ:—ఈ సభవారి యాజమాన్యమున రేపు సాయంత్రము 4 గంటలకు తిరువళ్ళిక్కేణి లో నె 1 రు వెంటకూడబడి యందు టి. ఎస్. రంగమ్మగారు గానము సత్పెదరు.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ సిండికేటు:—ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయ సిండికేటు ఆ నెవేటుతరపున అధ్యక్షిగ కె. జోటిలింగం పంపింపబడినది.

పి. సర్వవారియ్యారావుగారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ నెవేటుతరపున సిండికేటు అధ్యక్షులుగ నిలచెదరు.

శారదా చట్టము:—మధుర బ్రాహ్మణేతర యాజన సమితి వారిక సభను గావించి రా. సా. హరివిల్స్ శారదా గారిని, సర్. జేమ్స్ క్రింగ్ గారిని ఆధిపందించుచు నొకటి ర్యామమును, రాజశ్రీతిరిగి గారు యా చట్టమునకు తమ అనుకూల నొసగవలెనని కోరుచు మరయొక తీర్మానమును గావించిరి.

మహమ్మదీయ యువజనాభివృద్ధి సంఘము:—ఈ సంఘము వారి యాజమాన్యమున రేపు సాయంత్రము 6 గంటలకు మారప్పమొనలి వీధిలో అల్లాంబరీహోటలందు ఎ. రామ స్వామి మొదలియార్ గారు ప్రారంభో పన్యాసము నొసగె దరు. ఖా. సా. టి. ఎం. మొయిసు ఎం. ఎల్. సి. గారధ్యక్షత వహించెదరు.

జ్యోతిసుపత్రికమున బ్రాహ్మణుల ప్రవేశము
శివంగి, పెద్దెంబరు 30—శివంగి బ్రాహ్మణేతరులు ఒక బహిరంగసభ యందు సమావేశమై బ్రాహ్మణులను ద. ఇ. లిబరల్ ఫెడరేషన్ నకు సభ్యులుగా చేర్చుకొనరాదని తీర్మానించిరి. జ్యోతిసు పాత్రికే ఒక నాయకుని యొక్క కొనబడు బదులుగా 5 గురు ప్రముఖ బ్రాహ్మణేతరులను నొకసంఘము గా నేర్పరచి ఆసంఘమువారు నాయకుని కార్యములెల్ల నిర్వహించిన ఉత్తముని వీరు అభిప్రాయములు నూ చించిరి. (అ. ప్రె.)

రాకపోకలు:—ఇ. వి. రామస్వామి నాయకర్, ఎస్. కన్నప్పగారు గృహ వివాదముల క్రింది మద్రాసు నుండి తిరువనాపల్లి కేసిరి.

క. లె. పార్థుని ఎం. ఎల్. సి. గారు లె. క. కేమిరను గారు, హరింద్రనాథపటాపాధ్యాయగారు, నేటి యువయువకుల మద్రాసు వచ్చిరి.

శ్రీయుత దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులు గారు నిన్న రాత్రి మద్రాసు నుండి బెజవాడ కేసిరి.

రా. బ. ఎస్. గోపాలస్వామి అయ్యంగారు గతరాత్రి బెం. పూరున కేసిరి.

రైటు ఆనర బిల్ వి. ఎస్. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు నేటి యువయువకుల మద్రాసు వచ్చిరి.

కావలెను

కాకినాడ ఆంధ్ర బాలరసంతు శరణాలయమున నుండు 14 వ నమర. అందముగానుండు బ్రాహ్మణ బాలవితంతుకు 25 వ యయసున్న బి. ఏ. ప్యాకుచేసి ప్రవోగమునందు బ్రాహ్మణులకు కొనబడును. వివాహము తలచిరి ఇద్దము మీద జరుగును. మియువారు కార్యదర్శిగారికి ప్రాసి వివరము తెలుసుకొనవచ్చును.

ఒక (తెలు) పిల్ల చదువరి. 15 సం॥ నయును అంద ముగావున్నది. డి. జి. యి. యి. పిల్లకు ఒక బ్రాహ్మణేతర ముడు వివాహమునకు నలయును. నలయువారు కార్యదర్శి గారికి ప్రాసి వివరము తెలుసుకొనవచ్చును.

ప్రతి అప్పాసామయ్య, కార్యదర్శి.

బ్రాహ్మణేతర ఫెడరేషను

వర్షాటలు చురుకుగా జరుగుచున్నవి

నెల్లూరు, పెద్దెంబరు 30:—బ్రాహ్మణేతర ఫెడరేషను ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు, బి. రామచంద్రారెడ్డి, యం. ఎల్. సి. గారు యీ క్రింది ప్రకటన పంపుచున్నారు.

రాష్ట్రమునం దెల్ల వొట్లనుండి సుమారు 1500 ప్రతినిధులు సమావేశమునకు వచ్చెదరని నేను తలచుచున్నాను. ప్రతినిధులు ను తమిళనాడునుండియు ఉత్తర సర్కారులనుండియు, నాకు వచ్చు లేఖలను బట్టి చూడ సమావేశము పట్ల ప్రజలయందు చాలా ఉత్సాహమున్నట్లు తెలియుచున్నది. దత్తమండల మువారునూ ఉత్సాహముతో యితర మండలములకు తగ్గిపో లేదు. ఇప్పటివరకు 700 ప్రతినిధుల టికెట్లు ఆయామండల ములకు పంపబడినవి. ముగిసిపలు పాఠశాల భవనములును, వి. ఆర్. కాలేజీ భవనమును, తదితర భవనములను ప్రతినిధులు బస చేయుటకు ఆహ్వాన సంఘమువారు ఏర్పరచియున్నారు. ఆంధ్రులకును, తమిళులకును వేరువేరు భోజన కాలలు ఏర్పరచి యున్నాము.

ఒక సాంఘిక మహాసభ జరుపుటకు ఏర్పాటులు జరుగు చున్నవి. ఈ సభ అక్టోబరు 6 వ తేదీన ఉదయం 8 గంటల మొదలు 11 గంటలవరకు జరుగును. మద్రాసు కార్పొరేషను అధ్యక్షులగు ఏ. రామస్వామి మొదలియార్ గారు యీ సభాధ్యక్షత వహించెదరు. ఖాకాబహూర్ జవాబుమహమ్మద్ యాహియా లీ గారు యీ సభాఅధ్యక్ష సంఘాధ్యక్షులుగా నేను కొనబడిరి.

ఫెడరేషన్ కార్యక్రమము అక్టోబరు 5 వ తేదీన 1 గంట మొదలు సాయంకాలము 4-30 గంటలవరకు సమావేశము. 4-30 గంటల మొదలు 6-30 గంటలవరకు విషయ నిర్ణయసభ రాత్రి 7 గంటలకు ఉదయం.

అక్టోబరు 6 వ తేదీన 8 గంటల మొదలు 11 గంటలవరకు బ్రాహ్మణేతర సాంఘిక మహాసభ మధ్యాహ్నము 4-30 గంటల మొదలు 6-30 గంటలవరకు ఫెడరేషను సమావేశము. ప్రతి ప్రతినిధులకు ప్రత్యేకముగా ఏర్పాటు చేయబడినవి. శ్రీ. ప్రె.

నెల్లూరు మునిసిపల్ యెన్నికలు

నాటుపేట మొదటి వార్డుకు శ్రీయుత నాథావెంకట నరసింహులు కెటిగారు యెన్నకొనినట్లు రిటర్నింగ ఆఫీసు గారు ప్రకటించిరి.

7-వార్డు అత్తితోట అగ్రహారం

శ్రీయుత పురిగండ్ల ఆదినారాయణమూర్తి బి. ఎ. బి. యల్ గారు యెన్నకొనినట్లు ప్రకంచిరి.

కొటా ఆదిశేషయ్య

హిందూ న్యాయశాస్త్ర సంస్కరణ

శ్రీల విషయము

మైసూరు ప్రభుత్వ ప్రకటనము

1929 సంవత్సరమున మైసూరు ప్రభుత్వమువారిచే మై సూరు సంస్థానమున న్యాయసానములందు అనుబంధమున హిందూ న్యాయశాస్త్రమునందు శ్రీనిధిగతుల యభివృద్ధిని గురించి విచారించి శిఫార్సులను గావించుటకొక విచారణ సంఘము నియమింపబడెను.

పై విషయమునకు సంబంధించిన విషయములన్నిటిని గురించియు, ఇటీవల నీవిషయమున బ్రిటిషు ఇండియాలో గా వింపబడిన చట్టములగురించియు, యొచించి ప్రస్తుతన్యాయ శాస్త్రమునం దెట్టిమార్పులు చేయవలెనో శిఫార్సులు గావించుట కును ఒకచిత్తుట్టుమును, తయారు చేయుటకును ఈ సంఘము నియమింపబడెను.

ప్రస్తుత న్యాయశాస్త్రమునందు శ్రీలకు గలస్థితిగతు లను తెలిసికొని వారియభివృద్ధి కొరకు తగిన సూచనలను గావించుట యీ సంఘమువారి కర్తవ్యము.

మనోవుత్తి, దాయభాగము, వారసత్వము, శ్రీగనము, వారసత్వశ్రీపైని శ్రీలకు గలహక్కులు మున్నగు ముఖ్య విషయములకు గురించి యీ సంఘమువారు బాగుగ యొచించి సంఘ సంస్కరణ యభిప్రాయములను దెలిసికొనుటకు ప్రశ్నా పత్రని తయారుచేసి ప్రకటించిరి. ఈ సంఘమువారి విచారణకు తోడ్పడుటకు వివిధప్రజలను తమ యభిప్రాయములను నూచిం గవచ్చును. ఈ సంఘమువారిచే ప్రకటించబడిన ప్రశ్నలకు ఉత్తరములను 1930 సంవత్సరము జనవరి నూసాంతములో గా మైసూరు హిందూ లా రిఫారం సంఘ కార్యదర్శి, బెంగళూరు అను చిరునామాకు పంపవలయును.

ప్రశ్నాపత్ర నకలు పై చిరునామాకు పొందిన పంప బడును.

పంజాబులో కాంగ్రెస్ వాదులకు కఠినశిక్షలు

అమృతసరము, పెద్దెంబరు 30:—ఈ కోహ జిల్లామేజిస్ట్రేటుర బ్రాడ్ ఫర్డు గారు 124 పెక్కును క్రింద ముగ్గురు ముద్దా యిలకు శిక్ష విధించినప్పుడు కోర్టులో, ఆమరము ప్రజలచే కిబకిట లాడుచుండెను. రాష్ట్రీయ ఖిలాఫతు సంఘాధ్యక్షుడు, స్థానిక కాంగ్రెస్ కమిటీ అధ్యక్షుడును అను గాజీ అబ్దుల్ రహమాన్ గారికి రెండేండ్లకఠింశిక్ష, 200 రూపాయలు జరిమానా విధింపబడెను. జరిమానా చెల్లించనిచో 6 నెలలు కఠిన శిక్ష ననుభవించవలెను. హాకిచన్ సికందర్ ఖిబార్, అజిత్ సింగ గా ర ల కు 18 మా స ము లు క ఠి న శిక్ష 100 రూపాయలు జరిమానా విధింపబడెను. అజిత్ సింగగారు నవవీర భారతసంఘ కార్యదర్శి. పంజాబు ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించిన ప్రత్యేకపు తరగతి ఖైదీలుగా పరిగణింప బడ వలెనని మేజిస్ట్రేటు చెప్పెను. కోర్టులో 'విప్లవము చిరస్థాయిగా నుండుగాక, సామ్రాజ్య భావమునకు నాశము గలుగుగాక' యని యెడతెగక కేసులు వేయబడెను. తుట్టుకుడు పోలీసులు కోర్టులోను ఖాళిచేసిరి. ఖైదీలు స్థానిక చరసాలకు గాంపొ బడిరి. (అ. ప్రెన్.)

నాతావరణ ప్రితి

1929 సం॥ అక్టోబరు 1-వ తేదీ మంగళవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	కల 24 గంటలలో అత్యధిక శ్రమ	కల 24 గంటలలో అత్యధిక శ్రమ	కల 24 గంటలలో వర్షము	కల 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము	కల 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము
గోవాల్ పూర్	89	78	...	0	— 0.2
విశాఖపట్టణము	88	79	...	0	+ 0.1
కాకినాడ	89	77	...	0	+ 0.1
మచిలీపట్టణము	83	75	0.7	0.7	— 0.5
కర్నూలు	85	70	1.7	1.7	— 1.5
బళ్లారి	86	73	+	0	— 0.2
అనంతపుర్	0.4	0.4	— 0.1
కడప	86	73	0.3	0.3	— 0.1
నెల్లూరు	82	75	0.1	0.1	— 0.
మద్రాసు	86	76	...	0	— 0.3
కడపూరు	89	75	...	0	+ 0.2
వెల్లూరు	88	71	0.1	0.1	— 0.1
నీలము	87	71	0.9	0.9	— 0.7
కోయంబత్తూరు	83	68	0.1	0.1	+ 0.
తిరుచనాపల్లి	88	72	1.3	1.3	— 1.1
నాగపట్టణము	85	73	0.7	0.7	+ 0.6
చుళుర	85	73	+	.0	— 0.2
పొంబల్	84	73	1.3	1.3	— 1.2
పాలంకోట	0.5	0.5	+ 0.4
తిరువేండ్రము	78	72	1.6	1.6	+ 1.4
కొచ్చిన్	82	71	0.5	0.5	+ 0.3
కాలికట్టు	87	73	0.1	0.1	+ 0.2
మంగుళూరు	85	72	0.7	0.7	+ 0.4
బెంగళూరు	80	66	...	0	— 0.3
మెర్కార	72	62	...	0	+ 0.3
కొడేకనాల్	59	52	0.3	0.3	— 0.1
కూనూర్	70	56	+	0	—

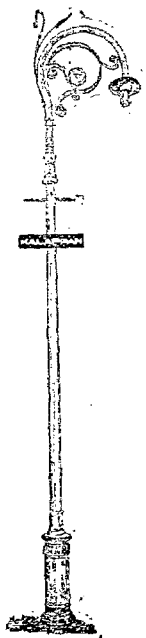
సర్కారులు:—మచిలీపట్టణములో 0.7" వర్షించెను మబ్బు గాయున్నది. మచిలీపట్టణములో పగటివేడిమి 8 డిగ్రీల తక్కువ.

డక్కన్:—కర్నూలులో 1.7" అనంతపురంలో 0.4 కడపలో 0.3" వర్షించెను. కర్నూలులో మబ్బు గాయున్నది పగటివేడిమి 5 మొదలు 8 డిగ్రీలు తక్కువ.

కర్నూటకము:—నెల్లూరులో 0.1" వర్షించెను. మద్రాసులో 7, నెల్లూరులో 12 డిగ్రీలు పగటివేడిమి తక్కువ.

పి. ఆర్. చిదంబర అయ్యర్,

సహాయనాతావరణాధ్యక్షుడు.

కాళప్పన్

మద్రాసు కార్పొరేషన్-లాంపుపోస్టుల ప్రకటనకు

ఒక్కరే గుర్తదారుడు.

చిత్రమైన పోస్టరులు, ఎనామెల్ పోర్ట్రలు, నావల్ ఎలెక్ట్రిక్ ఇల్యూమినేషన్ల పోర్ట్రలు వగైరాలు చక్కగా ప్రదర్శింపబడును.

15 రెడ్డి రామన్ వీధి, బార్డిచాను, మద్రాసు.

మీరటు కుట్ర కేసు

ముద్దాయిల ప్రకటన

తిరిగి నిరశనవ్రతము బూనుటకు అధికారము

మీరటు, సెప్టెంబరు 30—నేడు కుట్ర కేసు విచారణ ప్రారంభమనందు హాజరునగు 25 గురు ముద్దాయిల తరపున మేజిస్ట్రేటుగారిద్వారా పత్రికలకు యాదినవ ప్రకటన అందజేసిరి. లక్ష్మీ లో ఆఖరి భారత కాంగ్రెసు సంఘభయందు ఏకగ్రీవముగ ఆంగీకరింపబడిన తీర్మానము మాకు పండిత జనహరి లాల్ గారిద్వారా అందజేయ బడుటచే ఏ వ దినమున మేము నిరశన వ్రతము మానుకొనుచున్నాము. చిట్టచివరకు ప్రభుత్వమువారు కొన్ని సౌకర్యములను జూపిరి నియు మా కోర్కెలన్నింటిని ప్రభుత్వమువారిచే సంగీకరింపజేయుటకు నాయకులు నిరంతరము పాటుబడుచున్నారనియు మాకు నచ్చుకముగ తెలియజేయబడెను. ఈ యత్నములన్నియు ఫలించుటకు కొంతకాలము పట్టునని మేము యంగదుము. భగతుశింసు, నత్తుగార్లు చాలప్రమాదావస్థ యందు న్నారని విషయము మేము మరునవలము. వెంటనే రాజకీయ నిర్బంధుల నీగిగతులగుర్చి పరిష్కారము గాకున్నచో మరియిద్దరు పీరులు బలికావలసివచ్చును. అందుచే ఆ. భా. కా. సంఘము తీర్మానముద్వారా మాకు నమ్మకము గలిగించినందున మేము యిప్పుడు నిరశనవ్రతము వదలుకొన్నాను. మేముకొరిన న్యాయమను హక్కులు ప్రజాభిప్రాయముచే బలపరచబడిన వాటికి ప్రభుత్వమువారు మాకు ఒసంగకన్నచో తిరిగి అట్టి చర్యకు గడంబుటకు సంసిద్ధులమై యున్నాము”

ముజఫర్, స్పాటు, ఘాటి, మిరాజ్ కరు, అధికారి, ఉస్మాని, తెంగిగార్లు ఏడుగురు ముద్దాయిలు సీరసముగ నుండుటచే నేడు రాజాలకపోయిరి.

ఫలహారాంతరము లాంగుళర్లు జేమ్సుగారు సిస్టాగారికి జనాబుగ కైరతునాబిగారు సంతకము చేసిన అర్జీ దాఖలుచేసిరి. గురువారమునాడు సాయంకాలము కోర్టుయొక్క పరణయందు బొంబాయి కర్మకారు సంఘాధ్యక్షులగు రణదేవుగారు పోలీసు ఉత్తరపు నల్ల ఫిలించినందునకు ఆరెస్తుచేయబడినట్లు ఏడువందల మంది ప్రజలచే ముద్దాయిలను ప్రోత్సహించినట్లు ఆవిషయము లన్నియు అర్జీయందు తెలియజేయబడెను. సిస్టాగారు కుక్ వారమునాడు దాఖలుచేసిన అర్జీయందలి విషయము లబధములసిరి. సిస్టాగారి అర్జీ ప్రకటించవద్దని మేజిస్ట్రేటుగారు ఉత్తరపు జేసినను హిందూస్థాన్ టైమ్సు పత్రికయందు ప్రకటించబడెను. శ్రీప్రెసుద్వారా అమృతబజారు పత్రికయందు ప్రకటించబడెనని నూచించిరి. తన అర్జీ ప్రకటించబడినందుకు తనకు విచారణలేకపోయినను యిట్టి అర్జీ లేవియు ప్రకటించరాదని ఉత్తరపు జేయవలెనని సిస్టాగారు కోరిరి. ఈ అర్జీలగుర్చి రేపు విచారించుననియు, యిలావుగ అర్జీలను ప్రకటించరాదనియు మేజిస్ట్రేటుగారు జెప్పిరి.

నేడు సుమారు 8 గురు ప్రాసీక్యూషను సాక్షులు విచారించబడిరి. కోర్టునాటికి ముగిసెను. (అ. ప్రె.)

విదేశ విమానవ్రతపాలా:—విదేశములనుండి మనదేశమునకు విమానముపై వచ్చు తపాలా బస్తాలో పెనుగాలిపినుట వలన గత శనివారమునాటికి కరాచీ చేరజాలకపోయెను. ఇక ముందు ఎప్పుడు జేరగో తెలియజేయబడును.

మీరటు నిరాహార వ్రతము

ముగియుట

కాంగ్రెసు తీర్మానమును ముద్దాయిలు శిరసావహించిరి

లాల్ గారిధరలాలుగారి ప్రకటన

మీరటు, సెప్టెంబరు 30:—అ. భా. కాంగ్రెసు సంఘమువారు ఏకగ్రీవముగ తీర్మానించినందునకు, భారతదేశీయ మహాసభ కార్యదర్శి తంతివారనంపుటచేతను, డి. పి. సిస్టాగారుగూడ కోరినందునను మీరటుకుట్ర కేసు ముద్దాయిలు 25 గురును నిన్నరాత్రినుండి నిరాహారవ్రతము మానిరి. నిరశనవ్రతము ఆత్మవసరసభ జరిపి కాంగ్రెసు సంఘము ఫలహార ఆహ్వానింపవలెనని అధికారభాగ్యముల నిశ్చయించిరి. “నిరశనవ్రతము నిలిపివేసి తివి త్వరలో ప్రకటనసంపెదము” అని నిబంధనగారు సిస్టాగారికి తంతివారనంపిరి. 28 వ తేదీ ఉదయం కొందరువైది లకు బలంతముగ ఆహారమిడిరి.

గిరిధరలాలుగారి ప్రకటన

జిల్లీ, సెప్టెంబరు 29:—సిస్టాగారు తంతివారనంపుట లక్ష్మీకవోయినచ్చిన లాల్ గారిధరలాలుగారు యిట్లు తెలుపుచున్నారు:—మీరటు కుట్ర కేసు ముద్దాయిల నిరశనవ్రతము ముగిసినది. నిన్న సాయంకాలము ముద్దాయిలు కోర్టునుండి తిరిగి వచ్చి న పి ద ప కొందరు ముద్దాయిలకు బలంతముగ ఆహారమిడచలచితిమని అధికారులు తెలిపిరి. కాని ముజఫర్, ఘాటి, మిరాజ్ కరుగార్లు చాలభాద్యమందున అట్లుచేయ వీలుపడెను. అందుచే ఇరువురికీమాత్రము సాయంకాలము బలంతముగ ఆహారము చొప్పించిరి. రాత్రి 10 గ పండిత జనహరిలాలుగారి తంతివారన జెయిరు ముద్దాయిలకొసంగెను. కాంగ్రెసు తీర్మానము ననుసరించి వారు నిరాహారదీక్ష మానువలెనని జనహరిలాలుగారు కోరిరి. డిఫెన్సువీలు సిస్టాగారు లక్ష్మీకవోయిగూడ అట్లే తంతివారనంపిరి. వాతీనట్లు ప్రోత్సహించవలెనని నాకొక తంతి నంపిరి. అంతరాత్రియైనను ముద్దాయి కోరినచో అప్పుడే భోజనపు యెర్పాటుజేయుదునని జెయిలరజెతు. కొందరు ముద్దాయిలు నిద్రబోవుచున్నందున అట్లంగీకరించుట వీలులేకపోయెను. ఉదయాన ముద్దాయిలందరు 7 గంటలకు సభచేసి చాలనే పుచ్చించి నిరాహారదీక్ష నిలిపివేయుటకు యెక్కవమంది సమ్మతులపై తీర్మానించిరి. ఆ విషయము జనహరిలాలుగారికి తంతివారనంపిరి. రేపుకోర్టులో నీ విషయమై ప్రకటన గావించెదరు. ముజఫర్ కు అహమ్మదు గారు, గాటిగారు, మిరాజ్ కరుగారు స్పాటుగారు యంకను సీరసముగ నున్నారు. నిన్నను బలంతపెట్టుబడినవారు ఆరోగ్యమును బడయుచున్నారు.”

నిరశనవ్రతము నిలిపివేయుటకు గుర్చి గిరిధరలాలుగారిని ప్రశ్నింపగా తమ ఆభిప్రాయమును యిట్లు జెప్పిరి:—కాంగ్రెసు తీర్మానము చాల సంగీకముగ నున్నది. కావున నాకేమియు సంతృప్తికరముగ లేదు. ప్రభుత్వమువారి జబాబుబట్టిగూడ నిలిపి వేయుటకు తగు కారణము లగుపడవు. ముద్దాయిలు కాంగ్రెసు యొడ భక్తిగలవారగుటచేతను పండిత జనహరిలాలు మోతీలాలు నెహ్రూగార్లు మాట కాదనలేకను వ్రతము మానిరి. ప్రభుత్వము వారు చిట్టచివరకు ఆంగీకరించినవి యింకను అమలు జరుగ నలసియున్నది. ప్రభుత్వమువారు ముద్దాయిలకు తెలిపిన నాని

కన్న యెక్కువ యేమియు చేయవచ్చునో, ముద్దాయిలను నిరశనవ్రతము మానువలెనని కోరుటలా కాంగ్రెసు ప్రశ్నార్థిం చెననియే నాయభిప్రాయము. ప్రభుత్వమువారి పనిలో పడనట్లే యగును” (శ్రీ ప్రె.)

ముద్దాయి తల్లి భార్య ఉపవాసము

మీరటు ముద్దాయి కోర్కెలలా గోఘగారి తల్లియు భార్యయు గోఘగారి నిరాహార వ్రతవార్ర వచ్చినప్పటినుండి యు కలకత్తాలో స్వగృహముందు ఉపవాస వ్రతము ప్రారంభించిరి. హిందూధర్మము ప్రకారము కుమారుడుగాని భర్త కాని భుజింపనంతకాలము తల్లియు, భార్యయు, భుజింపరాదని ఆచారముగలచే వారట్లు జేసిరట! తల్లి 60 వత్సరముల వృద్ధురాలు. (అ. ప్రె.)

సతీన్ సేను కేసువిచారణ

ముద్దాయిని మినహాయించవలెనని దరఖాస్తు

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 30:—రేపు కలకత్తా ఫిఫ్త్ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుయెదుట విచారణకు రానున్న కేసునుగ్గు ములో ప్రతివాది ప్లీడరకు బి. పి. ఘట్టగారు సజీన్ సేనును మినహాయించవలసినదని కోరుచు దరఖాస్తుపెట్టెను. చార్జిషో చెరసాలో దేవేంద్రనాథుల గూడ సజీన్ సేనుకు ఉపచారములు చేయుచున్నారు. నేటివేల్పు ప్రతివాదినరఖాస్తు మంజూరుచేసి యీవర్రమామకు బారిసాట్ మేజిస్ట్రేటుకు తెలియజేసెను. (శ్రీ ప్రెస్)

త్వరపడుడు! కొలది ప్రతులేగలవు!

ఇకను మోసములకు భయపడ నక్కరలేదు

మతివంచన దీపిక.

డెమి 250 పేజీలు, 16 చిత్రపటములు 120 విభము లగువిషయములు నిండియున్నది. రూ 1-4-0 పోస్టు ఇచ్చు ప్రత్యేకము.

ప్రపంచవంశముల మాయాబలము తెలుపునట్టి యిట్టి గ్రంథ విడివర కాంధమున వెలువడి యుండలేదు. క్రొత్త క్రొత్త విధములగు వంచనలు విస్తరించుచున్నవి. వ్యాపారము, న్యాయము, ఉద్యోగము, న్యాయస్థానము, దేవాలయము, విద్య, వైద్యము, మాంత్రికము, జ్యోతిషము, సోదె, నైలు, స్త్రీయరు, ఇది యది యనడెల ఎప్పుట బాచెను మోసచింత ప్రబలి యున్నది. నిర్వంచన లిట్టి మోసములకు లోనై పరితపించుచున్నాడు. ఇట్టివారి మోసముల యొక్క రహస్యములను ఇందు చక్కగ విరింపబడియున్నది. దీని చదువుటవలన నిర్వంచనము వంచకులకు లోబడక తప్పించుకొనవచ్చును.

చిరునామా:—ఆనందబోధిని ఆఫీసు, 6, వెంకటేశవేస్ట్రీ వీధి, మద్రాసు.

చెన్నపురి శాసనసభ ప్రశ్నోత్తరములు

80-9-29 తేదీ సమావేశమున యీ క్రింది ప్రశ్నోత్తరములు జరిగెను

కల్లు దుకాణముల పాటలు నిరోధింపబడుట

జి. హరిసర్వోత్తమరావుగారు

ప్రశ్న:—పాటలు పాడవలసిన బోధించుట యీ ప్రచారములో చేర్చబడియున్నదా? జ:—తాగూడదని ప్రజలను బోధించుటకు మాత్రమే యీ ప్రచార ముద్దేశింపబడినది.

బహు అహమ్మదుగారు

ప్రశ్న:—పాటలు పాడవలసిన బోధించుటకు ప్రభుత్వము వారు ప్రచారములకు తరచు గావించెదరా? జ:—లేదు. కల్లు త్రాగుటకును కల్లు దుకాణముల పాటలను భేదమున్నదని నేనిదివరకే చెప్పితిని.

సారాధికారిములు పండుగదినములలో

మూయబడుట

సి. రామసోమయాజులగారు

ప్రశ్న:—ఏ. కాకినాడ, రాజమండ్రి, మున్నగు స్థలములలో సారాధికారిములు కొన్ని పండుగదినములలో మూయబడవలసినదిగా తూర్పుగోదావరి జిల్లా కలెక్టరుచే జారీచేయబడిన యీ తీర్మానము, పిమ్మట రద్దుచేయబడెనా? (బి) అట్లయితే, యెప్పుడు, ఏకారణములకు? (సి) సదరు ఉత్తరువు లోనన్న ప్రకారము దుకాణము లిప్పుడు మూయబడవలసినదిగా కారణమేమి?

జ:—(బి) అన్ని స్థలములలోను సారా, కల్లు దుకాణములు మూయబడవలసి, పండుగ దినములలో మూయబడుటకు ప్రభుత్వమువారి నిబంధన విధింపబడియున్నారా? లేనిచో ఎందుచేత? జ:—(సి) (బి) (సి) ప్రభుత్వము వారికిరిష్టము గోరి ఉన్నాడు.

జ:—(సి) అవసరమగునపుడు పండుగదినములలోను యితర దినములలోను దుకాణములు మూయబడుటకు నిబంధన లాపు కొనుచున్నది.

మద్యనిషేధ ప్రచారసంఘములు

జి. హరిసర్వోత్తమరావుగారు

ప్రశ్న:—(ఏ) మద్యనిషేధ ప్రచారమున కింతవరకు యేర్పాటు చేయబడిన జిల్లా సంఘములెన్ని? (బి) అట్టి ప్రతి సంఘమున కెంతమొత్తము మంజూరు చేయబడినది. (సి) ప్రస్తుత సంఘము లేవయినను ద్రవ్య సహాయమును కోరినవా? (డి) అట్టి ప్రతిసంఘమున కేమి సహాయమొసగబడినది? (ఇ) అట్టి సంఘముల కేవలము వరకులు విధింపబడెనా? జ:—(ఏ) ప్రతి జిల్లాకొకటి.

(బి) ఇంతవరకేమియు మంజూరు కావడలేదు.

(సి) అవును.

(డి) (ఇ) కొత్తగా యేర్పాటుచేయబడిన జిల్లాసంఘములచే పని నిర్వహింపబడుటకు ప్రచారబోధన వారు తీర్మానించిరి. కాబట్టి వారికి ద్రవ్యసహాయ మొసగబడజాలదు.

గాజకీయనిర్బంధితులకు జూపబడు ఆదరణ

సి. రామసోమయాజులగారు

ప్రశ్న:—(ఏ) రాజకీయవైదిలకును దుర్మితకరముకానట్టి నేరములను గావించిన వైదిలకును ఆదరణయందు భేదమేమైన బాపబడుచున్నదా? (బి) ఆదరణజాతులలో వైదియొక్క మర్యాదపదవి, జ్ఞానము, గురుత్వము, పాటింపబడుచున్నవా?

(సి) రాజకీయవైదిలకును దుర్మితకరముకానట్టి నేరములను గావించిన వైదిలకును ప్రత్యేకాదరణ జూపబడుటకు ప్రభుత్వమువారు దృఢీకరించుచున్నారా లేనిచో, ఎందుచేత? జ:—(ఏ) లేదు. (బి) వైది అధికారులు కోర్టులచే విధింపబడు తీర్పులను అనుసరింతురు. ఒక విధమున తీర్పులు చెప్పబడిన వైదిలకును నెట్టి భేదమును పాటింపరు. విశిష్టము విధింపబడిన ప్రత్యేక వైదిలకొక ప్రత్యేక డివిజను యేర్పాటు చేయబడియున్నది. ఈ ప్రత్యేక డివిజను వైదిలకు కొన్ని ప్రాకర్యము లొసగబడెను.

(సి) ప్రత్యేక డివిజను వైదిలకు సంబంధించిన నిబంధనలను సవరించు విషయము ప్రభుత్వమువారిచే విచారింపబడుచున్నది.

సి. రామసోమయాజులగారు

ప్రశ్న:—అవినీతికరముగ నేరములను గావించిన వైదిలకును గావించిన వైదిలకును భేదము జూపబడు విషయమును ప్రభుత్వమువారు విచారింపచున్నారా? జ:—ఆ విషయ విషయము ప్రభుత్వమువారి విచారణలోనున్నది.

గ్రంథాలయములకు గ్రాంటులు

కె. వి. ఆర్. స్వామిగారు

ప్రశ్న:—(ఏ) ఈ రాష్ట్రములో గల గ్రంథాలయముల సంఖ్య, పేర్లు స్థలములను వివరించెదరా? (బి) గత 15 సంవత్సరములలో ప్రతిసంవత్సరమునందును యీ గ్రంథాలయములకు గ్రాంటు చేయబడిన మొత్తమెంత? (సి) వివిధ గ్రంథాలయములకును గ్రాంటులను ప్రత్యేకించు ఉద్దేశ్యము లేక ఉద్దేశ్యములు యెవరు? (డి) ఈ గ్రాంటులను ప్రత్యేకించుటలో అనుసరింపబడు నియమము లెవవి?

జ:—(ఏ) 1927-28 సం॥ పబ్లిక్ ఇన్స్ట్రక్షన్సు రిపోర్టు 2 వ సంపుటము 126 పుటయందు గల పబ్లిక్ మెంటులు స్టాటిస్టిక్సు (87) చూడండి. విద్యాలయములకు సంబంధించిన గ్రంథాలయముల వివరములు యీ రిపోర్టులో గలవు. ఇతర గ్రంథాలయముల వివరములను ప్రభుత్వమువారు సంపాదించలేదు.

(బి) పబ్లిక్ గ్రంథాలయముల నిమిత్తము స్థానికసంఘములకును ప్రైవేటుసంఘములకును గ్రాంటుల నొసగు పద్ధతి 1921 లో ప్రవేశ పెట్టబడినది. ఇందునిమిత్తము గ్రామ పంచాయితీలకు గ్రాంటులు 1925-26 నుండి యొసగబడుచున్నవి. ఇంతవరకు చెల్లించబడిన మొత్తము యీదిగున వివరింపబడినవి.

సంవత్సరములు	స్థానికసంఘములకును ప్రైవేటు సంఘములకును పంచాయతీలకు	గ్రామ
1921-22	రూ. 20,000	రూ. "
1923-24	14,888	"
1925-26	10,000	8,000
1926-27	10,000	10,000
1927-28	10,000	20,000
1928-29	20,000	18,648

(సి) స్థానికసంఘములకును, ప్రైవేటు సంఘములకును గ్రాంటులు పబ్లిక్ ఇన్స్ట్రక్షన్సు డైరెక్టరు సిఫార్సు మీదను, గ్రామపంచాయతీలకు గ్రాంటులు ఆయా జిల్లాకలెక్టరుల సిఫార్సు మీదను, ప్రభుత్వమువారిచే పంపిచెట్టబడును.

(డి) సభయెదుట పెట్టబడిన జి. ఓ. నెం. 889 (విద్య) తేది 23-4-26, జి. ఓ. నెం. 1558 (విద్య) తేది 22-7-29, వీనిని గమనించండి.

ఎం. ఎస్. ఎం. రైల్వేకంపెనీకి మునిసిపలు

సంఘములు చెల్లింపవలసిన వస్తుల మొత్తము

సి. రామసోమయాజులగారు

ప్రశ్న:—(ఏ) 15-8-29 తేదీ జి. ఓ. (సెను నెం॥ 1258 ఎల్. ఎం. కు అనుబంధింపబడిన 14-2-29 తేదీ నెం॥ 8672-2/ ఎస్. ప్రకటనగూర్చి కాకినాడ మునిసిపలుసంఘము వారు ప్రభుత్వమువారి కేదయినవిన్నపము గావించిరా? (బి) పూర్వపు ప్రకటనలో గల లోపములను, ప్రస్తుత ప్రకటనలో అంతకుపూర్వము వనూలుకాబడిన మొత్తముల స్పష్టముగా నిరూపింపబడక పోవుటవలనను, అనేక మునిసిపాలిటీలకుగల కష్టమునుబట్టి, ఏకాజులో చెప్పబడిన ప్రకటనకు పూర్వము వనూలుచేయబడిన మొత్తములు రైల్వేకంపెనీకి చెల్లింపబడజాలవని మరియొక ప్రకటన గావించవలసినదిగా ప్రభుత్వమువారు ఇండియా ప్రభుత్వము వారికి విన్నపము గావించెదరా? (సి) కాకినాడ మునిసిపలుసంఘమువారు సదరు ప్రకటనకుపూర్వము వనూలుచేసిన మొత్తముయొక్క గ్రాంటుకొరకు ప్రభుత్వమువారికి విన్నపము గావించిరా? (డి) ప్రభుత్వమువారు సదరు గ్రాంటును చేయదలచియున్నారా? జ:—(ఏ) అవును. (బి) ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి విన్నపము గావించవలసియున్నది. వారి ఆర్డరులు నిరీక్షింపబడుచున్నవి. (సి) అవును. (డి) అట్టి గ్రాంటు చేయబడజాలదు.

దేశీయవైద్యుల రిజిస్ట్రేషను

జి. హరిసర్వోత్తమరావుగారు

ప్రశ్న:—(ఏ) దేశీయవైద్యుల రిజిస్ట్రేషను గావించు విషయము విచారింపబడినదా? (బి) అట్లయినచో, ప్రభుత్వము వారు గావించిన తీర్మానములెవవి? (సి) అందుపై ప్రభుత్వము వారు ఏదైనా దీనికోసమిచ్చియున్నారా? జ:—(ఏ) గవర్నమెంటు దేశీయవైద్య పాఠశాల యొక్క పట్టభద్రులను రిజిస్ట్రేషను గావించువిషయము విచారింపబడినది. (బి) (సి) దేశీయవైద్యులకొరకెంకొక

ప్రత్యేక రిజిస్ట్రేషను చట్టము అవసరము లేదని తీర్మానింపబడినది.

దేశీయ వైద్యశాలలకు సహాయము

జి. హరిసర్వోత్తమరావుగారు

ప్రశ్న:—(ఏ) ఆయుర్వేద, యూనానీ, సిద్ధ, బౌద్ధశాస్త్రములకు సహాయముకొరకు ఎన్ని దరఖాస్తులు చేరియున్నవి. (బి) ఎన్ని దరఖాస్తులు విచారింపబడినవి? (సి) ఇంతవరకెంత మొత్తము సహాయ మొసగబడినది. (డి) దేశీయవైద్య విద్యాలయములకు సహాయమొసగువిషయము ప్రభుత్వమువారిచే విచారింపబడుచున్నదా.

జ:—(ఏ) ఆయుర్వేద వైద్యులనుండి రెండు దరఖాస్తులును సిద్ధ వైద్యులనుండి యొక దరఖాస్తును చేరియున్నవి. (బి) (సి) అవి ప్రభుత్వమువారిచే విచారింపబడుచున్నవి. (డి) రికార్డులకాబడిన దేశీయవైద్య విద్యాలయములకు గ్రాంటులకొరకు వచ్చుదరఖాస్తులను 1930-31 బడ్జెట్టుసందర్భమున విచారించుటకు ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించిరి.

దర్శనంగా సంస్థానముందు నీటివనతికిగాను

మహారాజాధిరాజ దర్శనంగాగారు 2 లక్షల రూపాయలొసంగిరాంచి, సెప్టెంబరు 30:—దర్శనంగా సంస్థానముందు నీటి వనతులు కల్పించుటకుగాను మహారాజాధిరాజ దర్శనంగాగారు బీహార్ గవర్నరుగారి వశమున 2 లక్షల రూపాయలొసంగెదరని తెలిపియున్నారు. నీటి యంత్రాలయములు స్థాపించుటకు వలయు ధనము పోష మిగులు ధనము దర్శనంగా సంస్థానముందు నొక కళాశాల స్థాపించుటకు ఉపయోగింపబడవలెనని వీరు గవర్నరుగారిని కోరిరి.

(అ. ప్రె.)

రాజప్రతినిధి ఇర్విన్ ప్రభువుగారి వర్యుటనక్రమము

సిద్ధా, సెప్టెంబరు 30:—రాజప్రతినిధి ఇర్విన్ ప్రభువుగారును ఇర్విన్ ప్రభువుగారును అక్టోబరు 27 వ తేదీన డిల్లీకివిచ్చేయుదురు. వీరునవంబరు 15 వ తేదీవరకు డిల్లీయందుండి పిదప శీతకాలపర్యటనము ప్రారంభించెదరు. రాజప్రతినిధి ఇర్విన్ ప్రభువుగారు నవంబరు 18 వ తేదీన సాంగ్లీ సంస్థానమునకును కొలాహాపూరు, 19 వ తేదీనవంబరు 22 పిమ్మగా, 23 నవంబరు మొదలు 28 వరకు మైసూరు, నవంబరు 29 తేదీ మెరకారా, నవంబరు 30 వ తేదీ కాలికట్టు డిసెంబరు 1 వ 2 వ తేదీనబెల్గాటి తిరువేంద్రపురము డిసెంబరు 8 కన్యాకుమారి, మధుర డిసెంబరు 10 వ తేదీ తిరుచినాపల్లి 11 వ తేదీ మద్రాసు డిసెంబరు 18 తేదీమొదలు 15 వ తేదీవరకు హైదరాబాదు డిసెంబరు 16 వ తేదీమొదలు 20 వ తేదీవరకు యానగరములందు పర్యటనగావించెదరు. డిసెంబరు 23 వ తేదీన వీరు మరల నూతనడిల్లీ చేరుదురు.

(అ. ప్రె.)

తరుణరాజస్థాన్ ప్రతికాధిపతి అరెస్టు

బెనార్స్ పౌరుల తీవ్రఖండనము

బెనార్స్, సెప్టెంబరు 30:—తరుణరాజస్థాన్ ప్రతికాధిపతియగు జయ నారాయణ్ వ్యాసగారియొక్కయు, అనందరాజ్ మారనగారి యొక్కయు అరెస్టులను తీవ్రముగా ఖండించుటకు అల్పరాంజీ షా ఫెరియాగారియధ్యక్షతన గొప్పసభ చేసెను. వీరిద్దరు అరెస్టుచేయబడి యెచ్చటి కోశీ నీ కొనిపోబడిరి. వీరిని తక్షణ మే విడుదల చేయువలసినదనిన్ని, వారు నిజముగా నేరము చేసినచో విచారణ జరిపించ వలసినదని కోరుచు ఉపన్యాసములు చేయబడినవి. తీర్మానముగూడ ఆమోదింపబడినది. సంస్థానములోనికి మణిలాల్ కొధారిగారిని రానివ్వకుండుట సమంజసము కాదనిపూడ తీర్మాన ముమోదింపబడినది.

(ప్రీ ప్రెస్.)

కాకినాడ కాలేజి-కామక్షి

నేను ఈదిగువ తీర్మానమును కాకినాడ మ్యునిసిపల్ కౌన్సిలుసభలో ఉపపాదించును:—కాకినాడ కాలేజి విద్యార్థుల కడనుండి ముందు బాగ్రత్తై వనూలుచేయు రుసుమును ప్రతి విద్యార్థికడనుండియు రూ 5-0-0 చొ॥ వనూలుచేసిన ప్రిన్సిపాల్ గారిచర్యధర్మసమ్మతమైనది కాదని యామ్యునిసిపల్ సంఘమువారు గర్హించుచు యావిషయములో తనచర్యను తీసికొనవలసినది ఆంగ్లయునానవర్గిటి రిజిస్ట్రార్ గారిని యెడ్డుకేవల వినిపిస్తరుగారిని కోరుటకు యాసంఘమువారు తీర్మానించుచున్నారు.

కోటమర్తి చినరఘుపతిరావు

కానిల్.

చెన్నపురి శాసనసభ

—(ఃం)—

మలబారు టెనెన్సీ చట్టముపై చర్చ

స్టాండింగ్ ఆర్డరులకు సవరణలు

మదరాసు, అక్టో 1:—మలబారు టెనెన్సీ బిల్లుపై చర్చ, ఈయనయము 11 గంటలకు శాసనసభ తిరిగి సమావేశమైనపుడు సాగింపబడెను. ఈయనయము సభాకార్యక్రమము (పారంభమైన వెంటనే యథాతీతిని ప్రశ్నోత్తరములు జరిగెను. తదనంతరము గౌ॥ డి. బి. ఎం. కృష్ణన్ నాయరుగారు (లామెంబరు) సభయొక్క స్టాండింగ్ ఆర్డరులకు చాల సవరణలను ప్రతిపాదించెను. ప్రస్తుతమున్న స్టాండింగ్ ఆర్డరులు నెం 8, 5, 14, 88, 84, 48, 49, 64 లను సవరించుట కీ ప్రతిపాదన యుద్దేశించెను. సభవారీ సవరణల ప్రవేశపెట్టుట కనుమతి నొసగుటచే, వానిని గురించి చర్చించుటకు ఒక యువసభమును ఎన్నుకొనవలె ననియు, అందుకు గాను, నామినేషనులు చేడు మధ్యాహ్నము 2 గంటలలోగా కార్యదర్శి కంఠచేయవలెనని అధ్యక్షుడు ప్రకటించెను.

నెం 22, 23 ల స్టాండింగ్ ఆర్డరులకు పరిపాలనపరమైన సవరణల చర్చించుటకు నియమింపబడిన ఉపసభ్యులందరి ఆరుసాసములకు ఈ క్రింది సభ్యులు ఎన్నుకొనబడిరి గూడ అగ్యభుడు ప్రకటించెను. పి. సి. వేంకటపతిరాజుగారు, ఎన్. సత్యనారాయణం డి. బి. ఆర్. ఎస్. ఆర్. కృష్ణస్వామి మొదలయారు, ఎ. బి. శ్రేణి, జేమ్సు, వేంకట గిరి కుమార రాజుగారు, బి. మునుస్వామి నాయుడుగారిసంఘమున కధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరి.

మలబారు టెనెన్సీ బిల్లు

పిమ్మట మలబారు టెనెన్సీ బిల్లుపై చర్చసాగింపబడెను. తొలభూములందర్భవమున భూస్వాములకు రావలసిన "న్యాయముగ కిక్కు" ను నిర్వచించు 7 వ క్లాజునకు చాల సవరణలు పాదించబడెను. సదరుక్లాజున (బి) సబుక్లాజునందు పోకతోటల శిస్తునుగురించి వివరించుచు సదరు నిర్ణయమును గావించుటకు పూర్వము మూడు వత్సరముల సాంవత్సరికాదాయము మొత్తపు ఆదాయములో మూడు వంతు లో మూడవ వంతు లో మూడవవంతును శిస్తుగతీకరించవలె ననియు, సదరు రైతును తొలగించుచు, అతనిచే పెంపబడిన చెట్లకు పరిహార మొసగుటపైన సందర్భములో, సదరు మూడవవంతులో నారవ వంతునుమాత్రమే న్యాయముగ కిక్కుగ పరిగణింపవలెననియు చట్టమున గలదు. ఉప్పిసాహెబుగారు రీక్లాజునకు సవరణ సుపాదించుచు ఆరవవంతు అనుపదములకు బదులు అయిదవవంతు అని సవరింపవలెనని, సవరణనుపాదించిరి. పోకతోటలతోపాటు మిరియము, పనసతోటలగూడ నీక్లాజున చేర్చవలెనని గోరిరి.

మాధవన్ నాయరుగారు లామెంబరు సవరణ నెదిర్చిరి. ఆర్డరు స్వామి ఉడయూరుగారు సవరణను బలపరుచుచు, భూస్వామి లీచట్టమువలన తమపాలములపై హక్కులలో చాల భాగము గోల్పోవుచున్నారనియు అందుచే వారికి తగినంత ప్రతిఫలముండ వలెననియు నుడిచిరి.

సి. గోపాలమూనంగుగూడ సవరణను బలపరచిరి. కోటియోత్ కృష్ణగారు సవరణ నెదుర్చుచు, మిరియపు తోటల నీక్లాజునందు చేర్చరాదనియు సదరు తోటలు నికరమైన పైరు గాదనియు నుడిచిరి. ప్రతి పండ్లెండు వత్సరములలోను మిరియపు తోటలకుగూడ చాల హెచ్చుమొత్తమును శిస్తురూపమున చెల్లించుకొనవలసి వచ్చుచో రైతులకు చాల కష్టమగునని నుడిచిరి.

పి. సి. వేంకటపతిరాజుగారు సవరణను బలపరుచుచు మిరియముపంటకు మంచిరాకీ గలదనియు అట్టి వాణిజ్యపుపంట యొక్క లాభమును రైతు అనుభవించుచున్నపుడు భూస్వామి కందు కొంతభాగము నొసగుటకు అంగీకరింపకపోవుట అన్యాయమని నుడిచిరి.

శంకర ఉన్నిగారు సవరణనుబలపరచుచు భూస్వామి తన పాలములో పెంచుకొనినట్టి గాని రైతుకు పరిహారమొసగి తీసుకొనినట్టి గాని చెట్ల ఫల సాధ్యమునందు కొంతభాగముగాని, లేక ప్రత్యామ్నాయముగ కొంత ప్రతిఫలముగాని క్రొత్తకవులు దారొసగుట న్యాయమనియు నుడిచిరి.

మాధవన్ నాయరుగారు సవరణను ఎదిర్చిరి. బి. మునుస్వామి నాయుడుగారు సవరణ నెదుర్చుచు, రైతులకు భూమిపై హక్కు నొసగదలచినయెడల అట్టి హక్కులను సంపాదించుటకు స్వాధ్యయను మరతులనిధింపరాదనియునుడిచిరి.

పి. ఆంజనేయులుగారు సవరణను బలపరచుచు, ప్రస్తుతము రైతులు, మిరియపుతోటలకు గూడ కొంత శిస్తు నొసగుచున్నారనియు, అది మలగిరానగల వాణిజ్యము పంటయనియు అందుచే ఇకముందుగూడ నొసగవలెనని చెప్పట అన్యాయముగాదని చెప్పిరి.

INSURE WITH
THE ANDHRA INSURANCE Co., Ltd.,
Head Office:—MASULIPATAM.

Make our repaid Progress
Total amount of proposals received Rs. 50 Lacs.
Do. Policies issued Rs. 36 Lacs.
Wanted influential agents on liberal terms
In the City of Madras.

For particulars apply to the Secretary
HEAD OFFICE
Or to our Madras Representative
Mr. K. RAMAKOTESWARAO B.A., B.L.,
Editor Triveni, Y.M.I.A. Buildings,
G. T. MADRAS.

పనసతోటలను చేర్చవలెనని సవరణను వోటునకుబెట్టి గా వీక్షిపోయెను. 14 గురు అనుకూలముగను, 58 ప్రతికూలముగను సమ్మతల నొసగిరి. మిరియపు తోటలను చేర్చవలెనని సవరణను వోటునకు బెట్టిగా నడిగూడ వీక్షిపోయెను. 28 అనుకూలముగను 48 ప్రతికూలముగను సమ్మతల నొసగిరి. ఆరవ, మూడువంతు అనుపదముల అనుపదములకు విడదనంతు చేర్చవలెనని సవరణగూడ వీక్షిపోయెను.

బి. ఎం. నారాయణ నంబూద్రిపాడ్ గారు కొబ్బరితోటలసందర్భమున కొబ్బరి ఆకులు మొదలగు ఉపఫల సాయముల క్రింద చెట్టు 1-కి మూడుపైసల చొప్పునను పనస, మామిడి మొదలగు నితర తోటల సందర్భమున ఫలసాయములో అయిదవ వంతును న్యాయముగ కిక్కుగ నిర్వచించుచు నొక సవరణనుపాదించిరి.

అయ్యలక్ష్మ ఉన్నిగారు సవరణను బలపరచిరి. రెవిన్యూ సభ్యుడు సవరణ నెదుర్చిరి సవరణ వీక్షిపోయెను. 7, 89 క్లాజులు వోటునకు బెట్టిగా సభవారీచే నంగీకరింపబడెను.

పిమ్మట నాల్గవ క్లాజుపై చర్చ ప్రారంభమయ్యెను. వ్యవసాయపు ఖరచు ఎలనువివరించుచు, సదరు ఖర్చులు పోషనికరాదాయములో కొంత మొత్తము భూస్వామి భాగముగనిందు నిర్వచింపబడెను. సదరు ఖర్చులలో కొంతభక్తులుగూడ చేర్చబడెను. కొంత ఖర్చులనుటకు బదులు, కొత్త, నూర్పుడి ఖర్చులనుచేర్చిపంట ఖర్చులు అని సవరింపవలెనని విశ్వవాదముగా రుపపాదించగా, ప్రభుత్వ సభ్యుడు ఎదిచ్చెను. లామెంబరు, మలబారులోని ఆచారమును వివరించుచు, కొత్తను, కొట్టుబడికిని కలిపి ఒకే కూలియొసగబడు సనిచిరి. కె. వి. ఆర్. స్వామి, కోటిరెడ్డిగార్లు సవరణను బలపరుచుచు, కొత్త ఖర్చులు కొట్టుబడు ఖర్చులును చేర్చవలెనని కొట్టుబడు ఖర్చులగూడ చేర్చట ప్రభుత్వము వారి యుద్దేశమైనను, చట్టమునందలి వ్యాకములో నావికయము స్పష్టముగ దెలుప బడలేదనియు, అందుచే సవరణ మవు సరమనియు నుడిచిరి.

సవరణను వోటునకు బెట్టిగా వీక్షిపోయెను. 26 గురు అనుకూలముగను 86 ప్రతికూలముగను సమ్మతల నొసగిరి. సభ వారంతట ఫలహారములకు లేచిరి.

బరంపురం మునిసిపాలిటీ

రెండవవార్డు ఎన్నిక

రామలింగం పంతులుగారి విజయము

బరంపురం, అక్టోబరు 1:—బరంపురం మునిసిపాలిటీ యందు రెండవవార్డు ఎన్నికయందు తీవ్రమగు పోటీజరిగినది. ఉన్న ప రామలింగం పంతులు (కంట్రాక్టు) గారికి 186 ఓట్లు పో. శ్రీనివాసరావుగారికి 114 ఓట్లు, కృష్ణసాహుగారికి 83 కె. వీరభానుచారిగారికి 8, ఎన్. సి. సాహుగారికి 4 ఓట్లు వచ్చినవి.

మొదటి యిద్దగు ప్రాతినిధ్యము తిరిగి ఎన్నిక నుడిచిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

లాహూరు కుట్ర కేసు

పంజాబు పోలీసులు పూనాలో యువకులను

అరెస్టుచేయుట

రెండవరివాల్వర్లు మందుగుండుసామాను దొరుకుట పూనా, సెప్టెంబరు 30:—పంజాబుజిల్లా పోలీసులూ పరిం టెంట్లెంటుగారు ప్రత్యేకముగా నిపుటికివచ్చి రెండుగుంటల తరువాత సదాశివపేటలో నివసించుచున్న యిద్దరు పంజాబీ యువకులను అరెస్టుగావించెను. పోలీసులు వారిగదులను సోదాకూడ చేసిరి. 4 గంటల కంటే మించు కాలము సోదాచేయబడెను. రెండు రివాల్వర్లను, మందుగుండు సామాను ఆగదులలో దొరకెను. ఈ ఉదయము పోలీసులు బల్బంతో కరండికర్ అనుయువకుని గదినివేసికి యతని అరెస్టుచేసిరి. లాహూరు కుట్రకేసులో పోలీసు గూఢచారులు యువకులను అనుమానించుచున్నారని యనుచున్నారు.

(ప్రీ. ప్రె.)

జనహస్తాల్ గారి ఎన్నిక

ఇంగ్లీష్ మెన్ పత్రిక అసమర్థుని

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 30:—లాహూరు కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడగు కెన్ను కొనబడిన పండిత జనహస్తాల్ గారినిగూర్చి తమ యసమర్థుని ప్రకటించుచు ఇంగ్లీష్ మెన్ పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—అధ్యక్షుని ఎన్నికయందు కాంగ్రెస్ వారు చాలసారబాటు గావించినారు. జనహస్తాల్ గారు కాంగ్రెస్ యాజమాన్యమున స్థాపించబడిన యువజనోద్యమ మయొక్క ఆశ్రయములను, అభిప్రాయములను యితరు లందరి కంటే బాగుగా వ్యక్తము చేయగలవారు. వీరు కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడవని కెన్ను కొనబడుటవలన యినివరకు నియోజ్యులగు కాంగ్రెస్ పక్షపై గల పలుపబడికి భంగము వాటిల్లినది మరియొకటి. దేశచారిత్రములో సందిగ్ధావస్థయందు వినాశకరములగు ఆశయములను, ఆ యాశయములను వెల్లడిజేయుట యందు వాక్పరువ్యమును వెల్లడిజేయు యువకుని యధ్యక్షతను చర్చలను తీర్మానములను జరుగుట చాల ఉపద్రవకరము. (ప్రీ. ప్రె.)

ప్రెసిడెన్సీ చాలియన్ మెన్ పంచెములు

దేశబంధు అసోసియేషన్ వారి 4 వ సాంవత్సరిక ప్రెసిడెన్సీ చాలియన్ మెన్ పంచెములు, బాడ్ మింటన్, (అయిదుగురు, యిద్దరు) ఫుట్ బాలు (పదకొండుగురు, ఆరుగురు) టెన్నిసు (యిద్దరు, ఒకరు) హాకీ, చెరుగుడు, వాలిబాలు 16-10-23 నుంచి జరుపబడును. గెలిచిన టీములకు రజతపాత్రాను, ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక రజతపాత్రలను బహుమతులివ్వబడును. ఇతర మండలియులకు మనసికి దినమునకు 4 అంచాల పంజర భోజనవసతు లేర్పరుపబడును. దరఖాస్తులు 7-10-28 లో ఏలం ప్రెసిడెన్సీగారికి చేరవలయును. వివరములు ప్రెసిడెన్సీగారి ప్రాసిన తెలియగలవు.

యన్. రఘునాథసింగు

ప్రెసిడెంటు.

మద్రాసు అందు సదరక్ మరాటా
రైల్వేకంపెనీ, లిమిటెడ్.

(ఇంగ్లాండులో ఇన్ కార్పొరేటు కాబడినది)

నో టీ సు
తిరుపతియందు
గొప్ప బ్రహ్మాత్మవము

ప్రత్యేకముగా తగ్గించబడిన రి వ తరగతి రిటరక్ టి
క్లెట్లు (1½ మామూలు చార్జి చొప్పున) ఈ దిగవ తెలుపబ
డిన ప్రేక్షకుల నుండి తిరుపతి కి 1-10-29 తేది నుండి 15-10-29
తేది వరకు యివ్వబడును. 20-10-29 తేది నాడు రాత్రి 12
గంటలలోగా తిరుగు ప్రయాణము పూర్తి కావలెను.

రాయచూరు	నిడదవోలు
మాట్మారి	బెజవాడ
ఆదోని	గుంటూరు
గుంతకల్	తెనాలి
తాడిపత్రి	చీరాల
ముద్దూరు	ఒంగోలు
ఎర్రగుంట్ల	సింగరాయకొండ
బెంగుళూరుసిటి	కావలి
బెంగుళూరు కన్టోన్	ద్రోణాచలం
	మొంటు
నైట్ ఫీల్డు	బళ్ళారి
మాలూరు	హంపి
బొరింగ్ పేట	గడగ
నైట్ రీపు	హుబ్లి
కొరొమాండల్	అరకేరి
గర్గాం	బాణావర్
చాంపియన్	దేవనగిరి
కాకినాడము	బిరూరు
కుప్పము	ధర్మవరం
జోలార్ పేట	అనంతపురం
వాల్తేరు	హిందూపురం
తాజమండ్రీ	మద్రాసు

ఈ టిక్కెట్లు అన్ని బండ్లయందు చెల్లుబడియగును.
మామూలు వరతులతోనే ఇయ్యబడును.

గుంటూరు రత్నహాలులో

బందరు శ్రీ కృష్ణ విలాస సభ
5-10-1929 శనివారం

మహాకవి కాళిదాసు.

కాళిదాసు:—మ, రా, శ్రీ, యడవల్లి కనక సుందరాపుగారు
భోజరాజు:— ,, తుర్ల పాటి ఆంజనేయులుగారు
విద్యాధరి:— ,, బండారు వెంకటేశ్వరరావుగారు

ప్రకటన

నా నాల్గవమారుడు 15 యేండ్లయిన గల పల్లిఖా
న్దనరావు యిష్టముచేచినట్లు అల్లరిగా దేశముమీద తిరుగుచు
న్నాడు. అతనికి ఎవరున్న సొమ్ము నీయకూడదు. ఇచ్చినచో
నా జనాబుదారి యేమియులేదని యిందుమూలముగ తెలియ
జరగజేయవలెను.

బెజవాడ, } అన్నవరపు వెంకట్రామయ్య.
27-9-29.

నో టీ సు

యలమంచిలి డి|| మ|| కోర్టు యలమంచిలి కా||
కోడిపల్లి భాస్కరరావు చనిపోయినందున ఆయన తా||
Life assurance Polioయనూ ని|| ఆయన కలి కోడిపల్లి
మార్గమునా యివ్వవలెనని O. P. 18/1929 కన వార
సత్తవు పర్సన్ ట్రస్ట్ ని|| కెట్టిన పిటిషనుకు ఆక్షేపణ వున్న
యడల మీరింగ..... తే 14-10-1929 దీని యలమంచిలి
డి|| మ|| కోర్టులో తెలియ జేయవలెను.

పి. సూర్యనారాయణ,
ప్రీడరు.

గృహ లక్ష్మి

శ్రీల ఆయురారోగ్య విశ్వరముల పెంపొందించుటకై ఏర్పడిన సచ్చిత్రమాసపత్రిక

దసరా (అక్టోబరు 1929) సంచిక

—విషయములు—

పనుపు, కుంకుములు.

పరిశ్రమలు—శ్రీమతి యం. సి. నుబ్బమ్మగారు

శ్రీ—శ్రీమతి కనుపర్తి లక్ష్మమ్మగారు

భార్య—శ్రీమతి మదన సుభద్రమ్మగారు

దాది—శ్రీమతి ఉద్య నుబ్బమ్మగారు

యూనీ లక్ష్మీబాయి—శ్రీమతి స్థానావతి దుక్కిగమ్మ
గారు

బీదకుటుంబము—భండారు అచ్చమాంబగారు

శ్రీమతి కాకి పుష్పవతిదేవి—శ్రీమతి పులవర్తికమలా
దేవిగారు

శ్రీ స్వాతంత్ర్యము—శ్రీమతి వి. సరస్వతిగారు

అచ్చనగాయలు—శ్రీమతి ఆంధ్ర చింతామణిగారు

మన యిరుగుపొరుగులు—శ్రీమతి కామరాజు మైలేయ
గారు

సిరియాళదేవి—శ్రీమతి మరువూరు వేంకట నుబ్బమ్మ
గారు

సముద్రభూమి—శ్రీమతి ఆదిపూడి వసుంధరాదేవిగారు

లక్షణ—శ్రీమతి బాలుకు లక్ష్మీవరసమ్మగారు

హిందవ శ్రీ సమస్త—శ్రీమతి పద్మావతి శ్రీరాం
గారు

శ్రీ—గృహపరిశ్రమలు—శ్రీమతి అయ్యదేవర

బాలా త్రిపుర సందర్శనగారు

విజయదశమి—శ్రీమతి నడివింటి వేంకటరత్నమ్మగారు

బాల్యవివాహ నిషేధము—శ్రీమతి అట్లూరి వేంకట

సీతమ్మగారు శ్రీకృష్ణదేవరాయలు—శ్రీమతి ద్రోణం

రాజు లక్ష్మీబాయిమ్మగారు

శ్రీ—నాటకరంగ ప్రవేశము—శ్రీమతి జాగర్ల

మాడి జానకమ్మగారు

కారదశ ప్రత్యుత్తరము—శ్రీమతి ధర్మవరం లక్ష్మీ

దేవిమ్మగారు

చిట్టి—శ్రీమతి వి. నుబ్బమ్మగారు

సుందరి—శ్రీమతి పి దుక్కిదేవిబాయిగారు

ప్రబోధము—శ్రీమతి నాగలింగం పసప వున్నమ్మగారు

ఇవిగాక 24 యితర వ్యాసములును, మామూలుగ ప్రచురింపబడు, కథలు—కబుర్లు, పుష్పవయము, అలోచన,
గ్రంథములు, కలిసి, 5 త్రివర్ణచిత్రములు, 48 ఛాయచిత్రములతో సంగ్రహితము. ప్రతి 0-8-0 మాత్రమే.

గృహ లక్ష్మి కార్యాలయము,

తపాలవెట్టె 752, ఎగ్మూరు, మదరాసు.

Can be had of Madras New Agency, Mount Road.

లక్ష్మణపురములో 22 వేల

రూప్యములు వసూలు

హిందూ మహమ్మదీయ సఖ్యతనుగూర్చి

మహాత్ముని యుపన్యాసము

లక్ష్మణపురము, సెప్టెంబరు 30:—శ్రీగాంధీ మహా
త్ముడు, కస్తూరిబాయిగాంధీ, పరివారము ఈ రోజు రాత్రి
లక్ష్మణపురమునుండి అక్కర్ పురమునకు (ఫ్రైజర్ వాట్ జిల్లా)
వెళ్లబడున్నాడు. ఈ రోజు మానవ్రత దినముగాన మహాత్ము
డు తన కాలిభ్యమిచ్చిన కలకంకర్ రాజాగారి యింటిలోనుం
డి బయటికిరా లేదు. లక్ష్మణపురమునందు 22 వేల రూప్య
ములు వసూలయ్యెను.

నిన్న రాత్రి అమీనద్దోల పాద్యులో పెద్ద సభలో
నుపన్యసించుచు హిందూ మహమ్మదీయ సఖ్యతనుగూర్చియు,
తాను కాంగ్రెస్ మహాసభాధ్యక్షతన నిరాకరించుటనుగూర్చి
యు మహాత్ము డుపన్యసించెను. 1930 సంవత్సరము జనవరి 1
తారీఖునుండి తాను న్యాయకర్తమును వహించెదనని కలకత్తాలో
చెప్పిన మాటలను వృథాచేయనని మహాత్ము డనెను. కాంగ్రెస్
అధ్యక్షపదవియందు లేకుండుటచే తాను స్వాతంత్ర్య పోరాట
మునందు న్యాయకర్తము వహించుట కెక్కువ బాగు గా తగి
యుండుననికూడ గాంధీ మహాత్ముడు చెప్పెను. (ఆ. ప్రెస్.)

గుణమివ్వనిచో సొమ్ము వాపసు చేయబడును

కుసుమాయుధ లేహ్యము

శరీరము మేహించి నరముల పటుత్వము తగ్గిన వారికి
వజ్రాయుధమువంటిది. మిక్కుటమగు దేహదర్శ్యమును గలిగి
చును. గారంటి తు.20 లు గల డబ్బీ 1 కి రు 4-0-0 లు పోస్తే
జీ సహా.

బి. గురులింగ దేవర సన్ను, యన్. పి. డిస్పెన్సరీ, తుని.

(ప్రాచీన అనకాపల్లి) (తూర్పు గోదావరి)

సతీన్ సేనుగారి దుర్భర

మరణవేదన

అవయవములు వశముదప్పించుండుట-శీతలమున!
తిరుగుట-వేడిసీసాలతో ఉష్ణము కలిగించుటకు
ప్రయత్నములు

(ఫ్రీ ప్రెస్ తం.)

బారిసార్, సెప్టెంబరు 30:—శ్రీయుత సతీన్ సేనుగారి
యంగకములు పూర్తిగా వశముతప్పినవి. శ్రమక్రమముగా నతడు
పుత్తుముఖోన్ముఖు డనచున్నాడు. అతని శీతోష్ణస్థితి 98
కంటె తక్కువ. నిన్న రిగి గా నుండిననాడి, ఈ రోజు 78. రక్త
పుష్పాటు 103. శరీరము నల్ల బడకుండా వేడిసీసాలతో కాయ
చున్నాడు. తలనొప్పిబాధ అపరిమితము. ఒళ్లంతయు పొట్టు
నొప్పులు. నిద్రపట్టుటలేదు. దగ్ధ, పృథ్రోగము యథాప్రకార
ముగా నున్నది. సేన్ గారు నిరశవ్రత మారంభించి నేటికి 180
దినములు.

విద్యార్థుల సమ్మె

ఇక్కడి విద్యార్థులసమ్మె జరుగుచునే యున్నది. ఖీ
ఉదయము జరిగిన పరీక్షకు కళాశాల విద్యార్థుల మొత్తము
సంఖ్య 800 లో 22 మాత్రమే హాజరయిరి. పరీక్షకు రానిచో
16 రోజులు సస్పెండు చేసెదమని కళాశాలాధికారులు విద్యార్థు
లకు తెలియజేసినారు.

బీధులలో పోలీసు కాపలాలు పెచ్చినవి.

(ఫ్రీ ప్రెస్.)

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 30:—మధురంజన్ చక్రవర్తి
హతేంద్రచంద్ర భారద్వాజ్, మనోరంజన్ బిస్వాస్ గార్లు
రాబోవు కాంగ్రెస్ మహాసభయందు హాజరగుటకు, లాహోరు
నకు పాదచారులై వెళ్లదలచి నేడు మధ్యాహ్నము బయలు
దేరిరి.

శారదాచట్టము

మద్రాసు స్త్రీల అభినందనసభ

గత సెప్టెంబరు 30 తేదీ సాయంత్రము ఎగ్జూరునందు సాంధ్యన్ గార్డియనునందు అభిలభారత స్త్రీసంఘముచారి యాజమాన్యమున శారదాచట్టమును భారతశాసనసభనా రామోనించినందులకు స్త్రీలయభినందనములను డెలువులకు సదాశివ య్యగారి సతిగారి అధ్యక్షతక్రింద నొక సభ జరుపబడెను.

అధ్యక్షురాలు పవన్యసించుచు ప్రజల సంఘసంస్కారాభిలాషను గుర్తించియే భారతశాసనసభవారు బాలికలకు వివాహమును 14 ఏండ్లకు నిర్ణయించినందు, వివాహమున్నును అట్లు అధికమయ్యెను తనకిష్టమేయైనను, ఆవయస్సులోపున వివాహములను గావించు తలదండ్రులను శిక్షలకు పాత్రులుగ చేయుట తనకిష్టములేదనియు, చెన్నరాజధానిలో సాధారణముగ 14 ఏండ్ల బాలికలకే వివాహములు గావించబడుచున్నవనియు, ఇట్టి వివాహ శాసనము ఉత్తర హిందూస్థానమున మిక్కిలి యవసరమనియు, ఇప్పుడిట్టి శాసనము గావించబడెగావున మనము దీనిని బలపరచుచు ప్రచారము సలుపవలెననియు ఈ చట్టము హిందూ మతమునకు విరుద్ధము కాదనియు, పూర్వచారపరాయణులు ఈ చట్టమును తిరస్కరింపనున్నారు, కావున దీనిని బలపరచుటకు తీవ్ర ప్రచార ప్రచోదములను సలుపుటా వ్యక్తమనియు నుడివిరి.

శ్రీమతి డా॥ ముత్తులక్ష్మి రెడ్డిగారు

పదవ శ్రీమతి డా॥ ముత్తులక్ష్మి రెడ్డిగారు రుపస్యసించుచు శారదాచట్టమును చట్టముగటచే సంఘ సంస్కరణలు విజయమును బడసి రనియు, సహగమనమువలె బాల్యవివాహ దురాచారము గూడ అంతరించుననియు, విలియం బెంటింక్ ప్రభువు నామమువలె సర్ జేమ్సుక్రెగార్ గారి నామము గూడ చిరస్మరణీయము కాగలదనియు, గోమేను ప్రభువుగారు యీ చట్టమునకు తమ అనుమతి నొసంగుదురని నమ్ముచున్నాననియు చెప్పిరి.

పిమ్మట రా. బ. హరివిలాసశారదా, రాజప్రతినిధి, సర్, జేమ్సుక్రెగార్, యీబిల్లు నామోదించిన తదితర భారత శాసనసభయొక్క ఉద్యోగ, ఉద్యోగతరసభ్యులకును తమ కృతజ్ఞతను వెల్లడించుచు తీర్మానము గావించబడెను.

సంఘసంస్కారశాఖిలామలై శారదాచట్టమునుబలపరచిన మహాత్ముగాంధి, మోతీలాల్ నెహ్రూ, రవీంద్రనాథ్ టాగూర్ గార్లు మున్నగు నాయకులకు తమవందాములను డెలువులు నొక తీర్మానము గావించబడెను.

ప్రచారమును చేయుటకు సినిమా ఫిల్ములను కొనుటకు చందాలను వసూలు చేయవలెనని యొకతీర్మానమును, ఎం. కె. ఆచార్యగారు భారతశాసనసభలో నీచట్టమువలన స్త్రీలు వివాహములకుముందే గర్భవతులగుట సంభవించునని గావించిన నేరొర్యమును ఖండించుచు ఆచార్యగారి బోలువారిని మరల ఎన్నుకొనగూడదని తీర్మానించిరి.

శ్రీమతులు రుక్మిణీ లక్ష్మీవతి, భగీరథి శ్రీరామ్, హులతీపట్నర్ గార్లు మున్నగువారు గూడ పై సభలో రుపస్య సించిరి.

మియాన్ వలీ ఛెరసాలలో నిరశన ప్రతము

ఒకడు 71 రోజులనుండి, రెండవవాడు 57 రోజులనుండి ఉపవాసము చేయుచుండుట

నిరశన ప్రతులు చాల ఉపద్రవకరమున స్థితిలో నుండుట లాహోర్, సెప్టెంబరు 30:—రాజకీయ వై దీలగు కాబూల్ సింగు, గోపాల్ సింగు గారలు మియాన్ వలీ ఛెరసాలలో 71, 57 రోజులనుండి నిరశన ప్రతదీక్షను సల్పుచున్నారు. కాబూల్ సింగు పాలుగూడ నిరాకరించి, కేవలము నీటివీడనే జీవయాత్ర సలుపుచున్నాడు. అతనిని చాలఉపద్రవకరముగా మన్నదని తెలియుచున్నది. నడుముక్రింది నుంచి పక్షు వారముచే కదల మెదలలేకయున్నది. తలనొప్పి బాధ మోచుచున్నదని యిరకు చెప్పుచున్నాడు. కాబూల్ సింగు 40 పానులు తగ్గిపోయినాడు. గోపాల్ సింగు 35 పానులు తగ్గిపోయినాడు. ఇతనికి చెరిపోటు మోపుచున్నది. ఈ వ్యాధివలన నతనికి చెముడు వచ్చునని భయము కలుగుచున్నది. (ఫ్రీ ప్రెస్.)

ప్రకటన

అడిసన్ అండు కో., లిమిటెడ్., వారు

1--10--1929 తేదీనుండి

దక్షిణ ఇండియాకు

విల్లీన్ నైట్ ఓవర్లాండు కార్లుకు

వారి కుండిన హక్కును మానుకొనిరని యిందుమూలముగా అందరికిని తెలియజేయడమైనది.

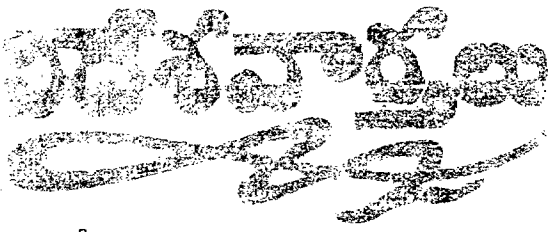
సింప్సన్ అండు కో., లిమిటెడ్., వారు

1--10--1929 తేదీనుండి

దక్షిణ ఇండియాకు

విల్లీన్ నైట్ ఓవర్లాండు కార్లుకు

హక్కును పొందియున్నారని యిందుమూలముగా అందరికిని తెలియజేయడమైనది.

భీ! శంకర నాయరుగారూ

ఇప్పటికైనను నిజమును గ్రహించ గల్గితిరి!!

అధికారుల కండ్లను తెరచినవారైరి

(బీమునర్వసు)

లండన్, సెప్టెం 30:—సెంట్రలు కమిటీవారి సిఫార్సులతో గూడుకొన్న నివేదికను సెంట్రలు కమిటీ కార్యదర్శి తయారు చేయగా దానిని ఆలోచించుటకు సేద సెంట్రలు కమిటీ సమావేశము సేర్పాటు చేసిరి. కాని సేటి సభాసమావేశము రద్దయినదని సెంట్రలు కమిటీలకు తెలిసిరి. ఇకమిడట కూడ ట్టి సభలను శంకర నాయరుగారు జరుపనియరని సర్ శంకర నాయరుగారితో ఏకభావమున నలుగురు సభ్యులను సర్ హరిసింగు సర్ జల్మికరాలీఖాన్, డాక్టరు శుభావార్ధి, ఎం. సి. కాజు గార్లు భయపడుచున్నారు. కాన తామే స్వతంత్రించి సభలను జరుప సెంచెరట. ఈస్టింగులను జూచి రైటువింగు భారతీయులు చింతించుచున్నారు. తప్పుకొని భారతీయులు మాత్రము సంతసించుచున్నారు. సెంట్రలు కమిటీ సభ్యుల యోగ్యత బయల్పడునని ఆనందించుచున్నారు. కాని స్వతంత్రించి సెంట్రలు కమిటీసభ్యులైన సభలను జరిపి లేని సభాద్యక్షునితో ప్రమేయము లేకుండ జరిపినచో ఆసభలు చెల్లవనుచున్నారు. ప్రభుత్వసభ్యులు వారుగాని సెక్రెటేరియ టుల సభ్యులుగాని ఈ సెంట్రలు కమిటీసభ్యుల కట్టి సహాయమును చేయజాలరట. సెంట్రలు కమిటీసభ్యులతో ఆయా రాష్ట్రములను ప్రతివిషయమును చర్చించినపుడు ఈసభ్యులందరను అధ్యక్షుని విధానము నంగీకరించిన వారే. కమిటీవారి సిఫార్సులన్నిటిని సంగ్రహించి సెంట్రలు కమిటీ కార్యదర్శి నివేదికను తయారు చేయుటకు బిళ్ళాకొనిరట. పార్లమెంటుకు సైన్సు కమిషనరులు సంస్కరణములెట్లు పనిచేసినది విమర్శించుచు డెబు ఫుట కధికార మున్నదట. కాని రాజప్రతినిధి కట్టుసెంట్రలు కమిటీ డెబుఫుట కవకాశము లేదట. పార్లమెంటు ప్రతిపత్తి రాజప్రతినిధికిని డిల్లీ అసెంబ్లీకిని లేదట. ఇవియుంగాక సెంట్రలు కమిటీవారికి సైమును కమిషను నివేదిక చేరుదుగాన వారి మనసెట్టిదో తెలియనిదే సెంట్రలు కమిటీ వారేమియు చేయ జాలరట.

శంకర నాయరుగారు సెంట్రలు కమిటీ కిచ్చిన సలహా యుక్తముగానేయున్నదట. దేశక్షేమకరమే యనుచున్నారు. శంకర నాయరుగారితో భిన్నాభిప్రాయములను బెట్టుకొని తమ వ్యక్తిభిప్రాయములను డెబుఫుటకు చేసిన ప్రయత్నములచే తమకున, దేశమునకు శంకమును దెచ్చిపెట్టిన వారైరి. సెంట్రలు కమిటీ సభ్యుల చేష్టలచే కమిటీ అప్రతిష్టపాలైనది. కమిటీ గౌరవముగాని ప్రాచుర్యముగాని ఏమాత్రమైన నిలిచి యున్నచో, దానికంటెకును శంకర నాయరుగారే యుత్తర వాదులు.

సెంట్రలు కమిటీ సభ్యులకేల ఇంతకోపము? ప్రభుత్వాధికారులతో, సెంట్రలు కమిటీ ప్రభా ప్రాతినిధ్యమును బడసినది గాదనియు, భారత సమ స్త్రను త్రికరణశుద్ధిగ కార్మిక ప్రభుత్వము పరిష్కరింప దలచుకొన్నచో సైమున్ కమిషను బహిష్కరణ వాదులతో సంప్రదింపవలె ననియు వారితో ఒడంబడికను జేసికొనవలె ననియు శంకర నాయరు గారు చెలుపుటచే ఆయనపట్ల సెంట్రలు కమిటీ సభ్యులు కినుకను వహించిరి.

‘ఇప్పుడైతే బుచ్చుకొనుడు, లేనిచో మానివేయు’డను ధోరణితో భారతీయులకై సంస్కరణములను కట్టిపెట్టదలచిరేని అయ్యది అవివేక మనిపించు కొనినను శంకర నాయరుగారు హెచ్చరించిరి.

బహిష్కరణనాయకులతో ముందుగ ఖరారు జేసికొనకుండ ఏమియు చేయరాదనిరి. ఈ నాయకులే వారియదలచిన సంస్కరణములను పనిచేసినను పాడుచేసినను చేయగలరని స్పష్టముగ నుడివిరి.

ఈసందర్భమున శంకర నాయరుగారు సహకారవాదులను గూర్చి గాని, తుదకు సెంట్రలు కమిటీ సభ్యులను గూర్చిగాని సంప్రదింపనే లేదట. దీనినే సెంట్రలు కమిటీవారు తమకు బలైపు పోటు అనుచున్నారు. వ్యక్తిగౌరవములకు భంగ ము నీరి. ఈ విషయమై కనీ దీర్ఘకొనుటకు శంకర నాయరుగారిపై దృఢమైతిరి. ఇదేసంధ్యగ స్వలాభపరము, సంస్కరణములను ఇండియా కీయరాదనుచున్నారు. ఈ భిన్నాభిప్రాయములను కొండంతలుగా జెప్పుచున్నారు. వీరందరిని భిన్న తెగలవారిని వెంటబెట్టుకొని పోవుట శంకర నాయరుగారికి కష్టమైన పనియే. కాని భారతీయులు అందరును శంకర నాయరుగారిపట్ల సానుభూతిని జూపుచున్నారు.

రాంశే మగ్దూనాల్డుగారి అమెరికా పయనము

అమెరికాలో భారతీయులు ఆయనతో

సంప్రదించు ప్రయత్నములు

(బీమునర్వసు)

న్యూయార్కు, సెప్టె 30:—రాంశే మగ్దూనాల్డుగారు అమెరికాకు వచ్చినపుడు భారతదేశస్వాతంత్ర్యమును గూర్చి ఆయనతో మాట్లాడుట కవలనున్న భారతీయులు ప్రయత్నించుచున్నారు. వేయించి భారతీయులకు వైగా సమావేశమై శైతన్ద్రనాథ ఘోషగారికి ప్యాప్రొవైట్సాకర్యముల నీయ నందులకు ఆశ్చేషించిరి.

విదేశవస్తుప్రవాహము పూర్తిగా ఎండిపోవలెను

1929 మేనెలమొదలు ఆగస్టునెల మధ్యకాలములో విదేశవస్తుములు దిగుమతిలో కోటి రూపాయల నరుకు తగ్గినది

విదేశవస్తు బహిష్కరణోద్యమ అఖిలభారత సంఘకార్యదర్శిగారి హెచ్చరిక బొంబాయి, సెప్టెంబరు 28:—విదేశవస్తు బహిష్కరణ ప్రచారకాఖిలభారతసంఘ కార్యదర్శిగారగు జమరావు

దాను దౌలతరాముగా రిట్లు ప్రకటించుచున్నాడు—విదేశవస్తు బహిష్కరణోద్యమములోని రెండవ మకామున కిప్పుడు వచ్చినాము. అక్టోబరు 2 వ తేదీని మహాత్ముని వజ్రపూర్తి జరుగనున్నది. ఆనాడు కాంగ్రెసు నాయకులు ఖద్దర్ ప్రచారమును రెట్టించిన యుత్సాహముతో జరుపవలసియున్నది. ఇక సంవత్సరము ముగియుటకు రె నెలలు మాత్రమే కలవు. దీపావళి సమీపించు చున్నది. ఆనాడు మన దేశీయులనేకులునూతన వస్తువులను కొనెదరు. కాబట్టి యీ వ్యవధిలోనే విదేశవస్తు బహిష్కరణమునకై కాంగ్రెసు సభ్యులు తీవ్ర ప్రచారము చేయవలసియున్నది.

డిసెంబరు 15 తేదీనాటికి మన విదేశవస్తు బహిష్కరణ మీ సంవత్సరములో నెంతవరకు జరిగినో పరిశీలించెడి దినము రాగలదు.

1929 సం॥ రము ఫిబ్రవరినెల మొదలు జూలై నెలమధ్య కాలములో జరిగిన బహిష్కరణ ప్రచార ఫలితముగా దరిమిలా మాసములలో విదేశవస్తుముల దిగుమతినరకు పడిపోయినది. 1928 సం॥రములోని మే నెలమొదలు ఆగస్టునెలవరకు గల మధ్యకాలములో దిగుమతియైన సరుకు విలువకంటె యీ 1929 సం॥రములోని మే నెలమొదలు ఆగస్టు నెలవరకు గల మధ్యకాలములో కోటిరూపాయల తక్కువవిలువగల సరుకు దిగుమతియైయున్నది. కాని జూలై నెలలో బహిష్కరణప్రచారము పట్టుదలగా చేయబడలేదు. అందువల్ల విదేశపు సరుకు అమ్మకము హెచ్చెనని వర్తకులు చెప్పుచున్నారు. ఈ విధముగా విదేశపు సరుకు అమ్మకము తిరిగి నృధియగుట మనము సహించకూడదు. దానిని అడచివేయవలెను. ఈ సంవత్సర పూర్వార్థభాగములో పడిపోయిన విదేశ వస్తు విక్రయము తిరిగి ఉత్తరార్థ భాగములో పునరభివృద్ధి నొందుట మొదలు గల్గిన విజయఫలితము విఫలము కాగలదు.

కాబట్టి కాంగ్రెసు నాయకులు తమ కేక్తినంతకు భార వోసి తీవ్ర ప్రచారమును సలిపి దీపావళి పండుగనాడుకూడ పట్టునిడువక రాబోవు రెండునెలలును కృషిచేయవలెను.

(ప్రీ. ప్రె.)

ప్రశ్న

విద్యుత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులు వ్రాయుటకు గడువు 1-0-0; వై ప్రతిప్రశ్నకు 0-4-0; ప్రశ్న వ్రాయు కాలము తెలుపవలెను.

గాంధీ జ్యోతిషనిలయం, తిరుత్తణి.

కాలిఫోర్నియా అత్తిపండ్ల పర్యుత్తు. "California Syrup of Figs"

విడ్డకు ముబద్దకము, పిత్తము మొదలగు వాటి వల్ల జ్వరము తగిలిపప్పుడు ఒక స్పూన్ కాలిఫోర్నియా ఫిగ్ సిరప్ ను (California Syrup of Figs) ఇచ్చిన, జీర్ణకోశమునందు నుంచి ఆకలిని పుట్టించి నులమును అపానవాయువులను తగిరమునుండి తొలగించును. జీర్ణకోశమును శుభ్రపఱచును బొత్తిగా హానియేమియు చేయదు. మత్తుపదార్థము లెవ్వియు యిందు చేర్చబడవు.

కాలిఫోర్నియా ఫిగ్ సిరప్ (California Syrup of Figs) కొఱకు మీ కెవిన్సును అడుగుము. విల్లెకు పెద్దలకు పథ్యపాన విషయము లన్నియును సవిస్తరముగా నీసామీదనే వ్రాయబడియుండును. కెమిస్టలందరివద్దను దొరకును. తల్లి! మీరు (California Syrup of Figs) కాలిఫోర్నియా ఫిగ్ సిరప్ నే కొరుడు. లేనియెడల యిమిటేషను నొకదానిని బడయుదును.

ఆఫసు యుద్ధము

నాదిరుఖానుగారు గార్డెజుకోటపై దండెత్తిరి

సిమ్లా, సెప్టె 29:— నాదిరుఖానుగారి 2 వేల వజీరులు పటాలముగను, దోబందీ, కుషీ పట్టణములమీదుగా లోగారు కనుమలపై బయలుదేరినట్లెరి. బాచ్ఛాసానుగారి కొహిస్తానీ పటాలములకును, నాదిరుఖానుగారి పటాలములకు కుషీ వద్ద యుద్ధముజరిగితిరవలయును. బాచ్ఛాసానుగారి పక్షమున నున్న కొహిస్తానీ పటాలములకు తోడుగా హజారా పటాలములూడరానున్నవి. బాచ్ఛాసానుగారి సోదరుడగు హమీదుల్లాగారు జుద్దాలకోలోను, గండమాకులోను గార్డెజుకు చుట్టును గల తదితర కోటలలోను పటాలములను నిలిపియుంచినారు. ఈ చుట్టుప్రక్కల కోటలనున్న టిని ఒక్కమాదగ నాదిరుఖానుగారు పశ్చిమమునకు కిప్పుడవకాశముకలదు. ఇదివరలో కులాల వద్ద జరిగిన యుద్ధములో యీ నెల 16 తేదీన నాదిరుఖానుగారు విజయముగాంచిరి. ఈ కారణమున నాదిరుఖానుగారి పక్షమున పోరాడుచున్న తెగలవారికి మరింత యంతాసాహముకలిగి జరుగనున్న యుద్ధములో విజయప్రదులు కాగలరు. ఈసారిపూడ నాదిరుఖానుగారు గెల్చినచో కాండహారములోని దురానీలు నాదిరుఖానుగారి అనుచరులై పోరాడ వీలుకలుగును. గార్డెజు కోటలోని బాచ్ఛాసానుగారి కొహిస్తానీ పటాలములు చెల్లాచెదురకాగలవు. (అ. ప్రె)

కాంగ్రెసు అభ్యుత్తర

డా॥ ఆలంగారి అభిప్రాయము

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 29:— మెమిస్నింగు మండలవిద్యార్థుల సమావేశాధ్యక్షులగు డా॥ ఆలంగారు వారిసతి, కూతురు సమేతముగా నేటిఉదయము హౌరాకు విచ్చేసిరి. వీరికిఅత్యుత్సాహముగ స్వాగతము ఒకగబడెను. ప్రీప్రెస్ విలేజిరి వీరితోసంప్రదింపగా యీ క్రింది అభిప్రాయములు తెలిపిరి. “పండిత జవహరిలాలు నెహ్రూగారిని కాంగ్రెసు అధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనినందులకు డా॥ ఆలంగారు తమ సంపూర్ణ సమ్మతిని తెలియబిచ్చిరి. ఈ అధ్యక్షత మహాత్మాగాంధీగారు అంగీకరింపవలెను. జవహరిలాలుగారిని అభిలభారత కాంగ్రెసుసంఘము వారెన్నుకొనినదియు ఉత్తముగా నాకు తోచుచున్నది”ని డాక్టరుగారు నడిపిరి.

జతీంద్రనాథదాసుగారి స్మారకముగా అభిలభారతము నందు స్మారకచిహ్నము నెలకొల్పు విషయమున మెమోరియలు కమిటీవారు లాహోరునందు యీస్మారకము స్థాపించుటకు యోచించుట నాకు ఆనందము కలిగించుచున్నది. ఈలాగు లాహోరునందే జతీంద్రుని స్మారకము స్థాపించినయడ పంజాబుపూరు తెల్లరును యిదితమకు ఒకగొప్ప గౌరవముగానెంచి స్మారక నిధికి విరాళములు అధికముగా నిచ్చెదరు. ఈ విషయమున తగు శ్రద్ధవహించి విరాళములు ప్రోసచేయుచునని డా॥ ఆలంగారు నడిపిరి. (ప్రీ. ప్రె.)

కావలెను

“మావద్ద వైద్యం చేయు నిమిత్తం ఒక రిటైర్డ్ సబు అసిస్టెంటు స్టేజు కావలెను. నెల 1-కి జీతం రు. 60/- వలయువారు మాకు అర్జీలను పంపుకోవలెను.

శ్రీరాజా బొమ్మజేవర వెంకటరాయలు

నాయుడు బహద్దరు జమీందారుగారు.

North Vallur East Estate, Pangidigudem P. O.

ప్రకటన

కడప డిస్ట్రిక్టు టెంపరెంసు ప్రాపగాండా కమిటీకి గాను “ప్రచారకులున్న సెక్రిటరీయున్న కామసియున్నాను. సెక్రిటరీకి నెల ఒకటికి జీతం రు. 70 బత్తా రు. 25. ప్రచారకులకు నెల ఒకటికి జీతం రు. 40 బత్తా రు. 15

1929 సం॥ అక్టోబరు నెల 10-వ తేదీలోపల యాదినవ కనుపరచియుండే ఆద్రుకు అర్జీలు పంపుకోవలయును.

(sd.) యన్. రంగారెడ్డిగారు,

బి.ఎ., బి.ఎల్.,

చేర్ మేన్, డిస్ట్రిక్టు ప్రాపగాండా కమిటీ, కడప.

ముఖమునకు ఆవశ్యకమైన

వస్తువులు

“4711” వానిషింగ్ క్రీము పగటిచేత ఉపయోగించుట కనునైనది. “4711” ఫేస్ పౌడరునకు ఆధారభూతమైనది. రాత్రితయనింపక పూర్వం “4711” కోల్డ్ క్రీమును రుద్దుకొనిన స్వేదరంధ్రములు పరిశుభ్రముగానుండగలవు.

4711 Eau de Cologne

ఫార్మలోస్ నుండి

ధనరాసులు

అందమైన వస్తువుకొరకు ఎల్లప్పుడు కానుకల నర్పించుటకు సిద్ధపడెదరు. అందులో మంచివరి మళ్లీ మైన వస్తువే అయినచేత మరింత ఎక్కువగా ప్రేమించెదరు. “4711” ఎడికలోన్, వాటి పరిమళద్రవ్యములకంటె, ఎక్కువ యిందైనవి, వీలునైనవి ఓఫీస్ పూడ యివ్వజాలదని మాభావము. దీని పరిమళవ్యాప్తిచేతనే ఎక్కువగా భ్యాతిగాంచుటకు కారణమైయున్నది.

“4711” ఎడికలోన్ “4711” వ్రాజొల్లోన్, “4711” లిక్విడ్ సాంపూ, “4711” టూల్కంపౌడరు, “4711” ఎడికలోన్ క్రీమ్ సబ్బు, పెట్రెకు 3 బిళ్లలుండును, “4711” బాత్ సబ్బు పెట్రెకు 3 బిళ్లలు లేక 6 బిళ్లలు నుండును. “4711” బాత్ పౌడరు మంచి వస్తువులన్నిటిని తెలుపు గుర్తు. “4711.” 5

బూ-గోల్డ్ లేబిల్ ను గమనింపుము.

వజంట్లు:— స్పెన్సర్ అండు కో లిమిటెడ్., మద్రాసు బ్రాంచీలు.

రాజమండ్రి శ్రీకన్యకాపరమేశ్వరి రైస్ మిల్లు అద్దెకువుచ్చుకొనుటకు టెండర్లు ఆఫర్ కు నోటీసు

సదరు మిల్లు మూడు సం॥రములకుగాని, అయిదు సం॥రములకుగాని, అద్దెకు తీసికొనుటకు కావలసినవారు యీక్రింద సంతకముచేసినవారికి టెండర్ దరఖాస్తు దివి, 20-10-29 తేదీనాటికి అందు లాగున పంపవలెను. మిల్లుకు కావలసినచ్చిన స్వల్ప రిపైర్లకు యిటీవల చాలాసాము ఖర్చుపర్చి మిల్లు మంచి వర్కింగు అర్డర్ లో యుంచడమయినది. సదరు తేదీలోగా అద్దెకు తీసుకోవలసినవారు మిల్లును తనిఖీ చేసుకోవచ్చును. మూడు సం॥రములకు అద్దెకు తీసుకునేయెడల యెంతసాము యిచ్చెదరో అయిదు సం॥రములకు అద్దెకు తీసుకునేయెడల యెంతసాము యిచ్చెదరో దరఖాస్తులో యుదహరింపవలెను. మూడు సం॥రములకు తీసుకునేయెడల అందుకు ఆఫర్ చేసే సాములో 1/3 ధరావతుయిచ్చి మిగతా 2/3 దరఖాస్తులో వ్రాయబడే వాయిదాలను మూడవ సం॥రము ఆఖరుకు యివ్వవలసియుండును. అయిదు సం॥రములకు తీసుకునేయెడల అందుకు ఆఫర్ చేసే సాములో 1/3 ధరావతుయిచ్చి మిగతా 4/5 దరఖాస్తులో వ్రాయబడే వాయిదాలను అయిదవ సం॥రము ఆఖరుకు యివ్వవలసియుండును. ఏ దరఖాస్తుదారుని టెండరు అంగీకరించినది దివి, 26-10-29 తేదీని అంగీకరింపబడిన దరఖాస్తుదారుకు తెలియపర్చడమవును. సదరు దరఖాస్తుదారు అంగీకారము తెలుపబడిన తేదీల వారములోగా ధరావతు సాము యీక్రింద సంతకముచేసినవారికి చెల్లించవలెను.

అడ్రస్:—

గంటి చినవెంకట్రామయ్య, స్టేజర్, రాజమండ్రి.

నాణెములు స్వయముగా తయారుచేసినందులకు విశ్వకర్మల నిరవధిని పోషించువారు అరెస్టుచేసిరి

కాకినాడయందు ఒకబంగారు పనివాడును ఆతని కుమారుడును రూపాయ నాణెములను స్వయముగా తయారు చేయు నుండ పితామహము సర్పిలు పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరును, అన్న

వరం సబ్ ఇన్ స్పెక్టరును కలిసి వీరిని నిన్నరాత్రి ఆరెస్టుచేసిరి ఆరెస్టుగావించబడిన యిరువురను పోలీసువారు సబ్ మేజిస్ట్రేటు ఎదుటకు గొంపోయిరి. వీరియొద్ద మూడు దొంగరూపాయలు, దొరికెను. ఈరూపాయలు తయారుచేయునట్టి సామానములతో పోలీసువారికి దొరికెను. వీరిని ఛెనూపరుచునటుల మేజిస్ట్రేటుగారు ఉత్తరువు నిచ్చిరి.

నోటిసు

బందరు బట్టయ్యపేటలో వేంచేయున్న శ్రీ శీతారామస్వామివారి ఆలయమునకు, గౌరవ ధర్మ కర్తలుగా వుండజలచినవారు, బందరు జిల్లా కోర్టువారి సముఖమునకు ది 18-10-29 తేదీలోగా తమ అర్జీలను బందరు నట్టు చేయవలెను. అర్జీదారు బందరు నివాసులున్న, హిందువులున్న అయియుం డవలెను. అర్జీదారు తమ అర్జీలలో, కులము వృత్తి తదితర యోగ్యతలనున్న తెలియజేయవలెను.

రాయపాటి సీతారామయ్య,

రీజరు in O. S. 7/28.

బందరు ఖాజుల్లిపేట, 24-9-29.

ది ఆయుర్వేదిక్, రీసర్చి లేబరేటరీ

డాక్టరు జి. సూర్యనారాయణమూర్తి ఎ.యం.ఎ.సి.

"భిషగ్వర" గారిచే స్థాపితమైనది

చంద్రబిందు

బోధకాలు గలవారికి మేలైనందు, ఈమధును అనేకరోగములకు వాడి అమోఘముగ పని చేయుటచేత అనేకయోగ్యతా శత్రుముల బడసియున్నది. రోగివివరములు పూర్తిగ ముందు వ్రాయవలెను.

బధిరబిందు

చెవుడుగలవారికి చెవుడును పోగొట్టి చెవిలో హోరు, చెవిలో చీమును పోగొట్టి తక్షణమే తచ్చాంతి నిచ్చును. ముందురోగవివరములు వ్రాయవలెను.

మ.రా.:- ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు రహస్యముగ నుంచబడును. పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

వలయువారు:- మేనేజరు

ది ఆయుర్వేదిక్ రీసర్చి లేబరేటరీ.

తొత్తరమూడి, తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

మదన కామేశ్వరి లేవ్యము 2

బలహీనులపాలిటి కల్పవృక్షము-మేహము, నిక్కాక, నిస్సత్తుని, కుష్ఠవృక్షము, అతిమాత్రము మొదలగువాటిని హరించి నాంచి బలమును, కీర్త్యవృద్ధిని, సంభోగశక్తి, సంతానమును గలిగించును. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 కులముల డబ్బీలు 1-4-0.

చాలాసంఖ్య లేవ్యము-రక్తశుద్ధి శ్రేష్ఠమయినది సవామేహము, మేహపాడులు, మచ్చలు, యితర చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, మొదలగువాటిని హరించును. 4 డబ్బీలు చాలును.

20 కుల డబ్బీలు. 1-4-0. వి. సి. శిర్డూలు శేరు వి. సి. ఏ. అంతుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిచేపి-నెల్లూరుజిల్లా

తెలుగు కాన్యావర్ణము రు. ౧-౦-౦

(సంస్కృతము) దండిమహాకవి వ్రాసిన కాన్యావర్ణము మూలంకారశాస్త్రగ్రంథమునకు సరియగు తెలుగు అక్షరాలతో పాఠముగకరము.

దొంగలముద్ర (ప్రఖ్యాతపద్యకావ్యము) ,, ౦-౪-౦

బీనాపట్నీ, బదేహముక్తి (సాహిత్యము) ,, ౦-౪-౦

సమరసోపాసన, నిర్భయోపాసన (బోధన) ,, ౦-౪-౦

ఇట్లు వ్రాయవలెను:-

అవ్వారి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి,

ఆంధ్రగోరూపిద్యాలయము, కొత్తూరు, పశ్చిమగోదావరిజిల్లా.

నన్ను మరచినను దేశమును

మరవ వద్దు

కీ. శే. శ్రీ మాగంటి అన్నపూర్ణాదేవిగారి

వార్షికోత్సవము.

అసమాన దేశభక్తి, అద్భుత త్యాగము, అసాధారణ కార్యదీక్ష, వివిధభాషా పాండిత్యము నల్లనయస్సినచేమాపి; అఖిల భారతలోకముచే నత్యంత ప్రశంసా పాత్రురాలై "శ్రీమహాత్మాగాంధీ"గారిచేపూడ "భారత పురంధులలో తనకుంల పుత్రికారత్నములలో యువతీయువకుల కనుకరణీయమగు జీవితాదర్శములుగల అత్యుత్తమురాలు" అని క్లాఫీంపంబడిన శ్రీ మాగంటి అన్నపూర్ణా దేవిగారి ద్వితీయ వార్షికము ఈ అక్టోబరు నెల 17 వ తేదీని (ఆశ్వయుజ శుద్ధ చతుర్దశి) గురువారం వచ్చుచున్నది. ఆనాడు ఆంధ్రులకే కాదు దేశభక్తిగల భారతీయుల కెల్లరకు పర్యవసము. అంతర్దృశ్యము, చిత్తశుద్ధి, దేశభక్తి కనబరచిన అన్నపూర్ణాదేవి చిరస్మరణీయురాలు. దేశస్వాతంత్ర్యమునకు ఆత్మసర్వస్వ మర్పించిన"రాణీసంయుక్త, మహారాణి ఝాన్సీలక్ష్మీబాయి జోష్ ఆఫ్ ఆర్మీ (ఫ్రెంచి) మొదలగు త్యాగశీల లగు వీరనారీరత్నములతో తుల్యమైనది. ఆ సాధ్వియణి నేపాత్యాగముల కుస్పాంగనిసతులుండరు. శ్రీలం దరు గర్వింపదగిన యాదాత్తచరిత, ఉదారభావములుగల ఆ యమ ఉత్తమాశయములను నెరవేర్చుట దేశాభిమానులగు శ్రీ పుగుళుల కర్తవ్యము.

పాశ్చాత్యులలో వీరుల స్మారకోత్సవము లత్యంత భక్తి గౌరవములతో నాచరించెదరు. హిందువులయందును నీయాచారము పూర్వ మత్యంతోన్నత్యధీతియం దుండెడిది. కాలక్రమమున నది ప్రపంచములోయినను క్షుప్తముగ నొకవిధమున నున్నది. "భిష్మైకాదశి" పుణ్యదినమున ఉత్తమాశయము, తత్వము, ఉత్సవములుచేయుట నిట్టివానిలో నొకట. పంపవార ప్రదర్శనము గావించు "విజయదశమి" సజీవ మృతజీవుల ప్రతిష్ఠల వెల్లడించు ఘ. పల్నాటిసీమమొదలగునట్ల నీయాచార విప్లవకి శ్రమగవన్నది. కైపులలో ఉత్సవాదులలో గావించు "వీరరంగము" (వీరరంగము) ఇట్టిదే.

ఈస్మరణ మత్యంతప్రాముఖ్యము అనశ్యక్తమునైనది. జాతీయవీరులలో మేటియైన అన్నపూర్ణాదేవి ఇట్టి సంస్మరణీయులలో నొక యువతీరత్నము కావున ఆనాడు (17-10-29) ఆంధ్రదేశమునం దంతట ముఖ్యముగ కాంగ్రెసు సంస్థలు, జాతీయ విద్యాలయములు, శ్రీసమాజములు, ప్రార్థనామందిరముల యందు వార్షికోత్సవములు జరిపి ప్రజాప్రబోధముగావించి ఆయుమజీవితమున మాతృభూమికి చేసిన మహత్సేవకు అదరము చూపగలందులకు ప్రార్థించుచున్నాము. వర్తమానకాలమునందు స్మరించదగిన ఇట్టిసాధ్విసచ్చరిత్రము, నామగానము, శ్రీలకు తన్మూలమున దేశమునకు అదిర్చుపై మహాపకారి కాగలదని విశ్వసించునట్లు చరితంప నందర వేడుచున్నాము.

ఇట్లు విన్నవించు

దువ్వూరి సుబ్బమ్మ

సుప్రసిద్ధ

ఉన్నాద వైద్యాలయము

స్థాపితము 1753 సం॥రము

మతిపోవుట అనే రోగమును బాగుచేయుట యందు మంచిదేర్ప గలదు. సుమారు 150 సం॥రముల నుండి బాగుచేయుచున్నాము. వేలకొలది రోగులు ఆరోగ్యమును పొంది, యోగ్యతాపత్రముల నిచ్చి యున్నారు. వలయువారికి క్యాబులూగు ఉచితము.

అంగర పాపాచార్యులు అండు

బ్రదర్సు, వెనికేసు

ఆలమూరు పోస్టు, తూర్పుగోదావరి జిల్లా.

చంద్రా నర్సరితోటలు- నేలం జంక్షన్ 2 సం॥ అంటుమామిడిచెట్లు, నిమ్మ, నారంజి, చక్కెర-త్రి డజిక రు 7½. జామ, దాలిమ, అంజూరు, అంగూర్, నులాది, కోటమ్మ, పూలచెట్లు డజిక రు 5. స్వదేశీ తర్కారీ, పూలచెట్లు, స్వదేశీ తర్కారీ, ఫలవృక్షవిత్తులు, ప్రతిదినము 24 పాకెట్లు రు 2½. Ditto 12 పాకెట్లు రు 1½. క్యాబులూగు ఇత్యాది.

Chandra Nursery, P. O. Salem Junction.

తూర్పుగోదావరి జిల్లాబోర్డు

పల్లమరాజు అధ్యక్షపదవి నలంకరించిరి

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాకినాడ, సెప్టెంబరు 28 :- ఈ వారము భోర్డు సెంటు బార్డు గెజటులో తూర్పుగోదావరి జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షుని ఎన్నిక ప్రచురణమైనదిగనుక ఆ అధ్యక్షపదవి నలంకరింపబోవుచున్నానని నూతన అధ్యక్షుడు శ్రీ మల్లిపూడి పశ్చిమరాజు గారు ఉపాధ్యక్షునికి తెలియబరచిరి. కాని ఆయన నేడు రా లేదు. ఆ యన వద్ద నుండి న నీలను పంపించలేదు. ఆయనను పశ్చిమరాజుగారు 4 గంటలకు ఆఫీసు చార్జీ వుచ్చుకొనిరి. ఆట్టి సమయమున కళా వెంకట్రావుగారు (బోర్డు సభ్యుడు) వడుకునూలుదండను అధ్యక్షునికి కంఠహారముగా వైచిరి. పిమ్మట గౌరవార్థముగా బోర్డుసమాస్తాల తరపున హెడ్ గుమాస్తా కర్పూరహారములు అధ్యక్షునికిని, వెంకట్రావుగారికిని వైచిరి. కొలది మిత్రులునూ, సభ్యులును తత్సమయమున నుండిరి.

అట్టిదయ చూపినందులకు అధ్యక్షుడు పశ్చిమరాజుగారు తన నమస్కృతుల తెలియబరచి తాను క్రొత్తపైసెడెంటుగా వచ్చినానని పాతవారిలో గొందరను తీసివేయుచు నను ఆను మానము ఎవరికిని ఉండనవసరము లేదనియు, ఎవ రేపాస్టీవారై నను ఏకులమువారై నను తనకు ప్రసక్తి లేదనియు, బోర్డుపరిపాలనము సరిగా జరుగుటకుగాను ప్రతిసమాస్తాయాను తన విధ్యుక్త ధర్మమును నెరవేర్చుటయే తనకు గావలెననియు, బోర్డుపరిపాలనము చక్కగానున్నది అని అందరనుకొని అగ్రస్థానము వహించేటట్లు, తమరందరుచక్కగా పనిచేసి తనతోడ్పాటును, సహాయమును ఒసంగవలెనని కోరుచు మాట్లాడిరి.

గుమాస్తాలందరును అంగీకారమును తెలిపిరి. గుమాస్తాలు ఫ్రాన్సివారని అధ్యక్షునికి తెలుపబడిరి. కొన్ని కాకితములు చూచినతర్వాత అల్పాహారవిందులో అందరును పాల్గొనిరి.

మోటారు బస్సులవారందరితో బోర్డు అధ్యక్షుడు రేల్వ విషయములో యిష్టాగోష్ఠిగా మాట్లాడి సరిగా రూల్సుప్రకారముగా మోటారుల నడిపించవలసినదని హెచ్చరించిరి.

నేషనల్ ఇండియన్

లైఫ్ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ

లిమిటెడ్

నూతనముగా ఏర్పరచుడై రెట్టింపులాభములపద్ధతి

నూటికి నలువదివంతున తిరిగి యిచ్చుపద్ధతుల

యొక్క వివరములు

ఈ దిగువవారికి వ్రాసి కనుగొనుడు హిందూదేశములో ఇట్టి లాభములను చూపు కంపెనీ యిదితప్ప మరియొకటి లేదని నమ్ముచున్నామని స్టేట్సుమెంట్ చేపరువారు 15-2-28 తేదీన ప్రచురించియున్నారు.

వివరములకు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయుడు.

82-1 వి. కె. చెట్టి,

ఫోను నెం. 2420 వై.కె.టెరీ మద్రాసు.

చీఫ్ ఏజెంట్:-టి. వి. రాఘవయ్య, పోస్టుబాక్సు నెం 150

నార్తర్న్ సర్కిల్స్, బెజవాడ.

కావలెను.

ఆంగ్లో అమెరికన్ ఆయిల్ ప్రాడక్టు కంపెనీ

కావలెను:-పై కంపెనీకి సంబంధించిన అమెరికన్

లూబ్రికేటింగు ఆయిల్సు, మోటార్ ఆయిల్సు, గ్రీస్ మొదలగు వాటి మద్రాసు రాజధానిలో పలుచోట్లయందు విక్రయముచేయుటకు ఏజన్సీల యేర్పాటు చేయుటకై సామర్థ్యము గల జిల్లాప్రతినిధులు కావలెను. నెల 1 కి రూ 75 జీత ముండును. రూ. 150 వరకు పెంచును. సం॥నకు రూ 15/-అధికము చేయబడును. ప్రయాణపు ఖర్చులకు రూ 25 లు కనిపను వగైరా లివ్వబడును. ఈపనికి నియమింపబడువారు వాటా 1 కి రూ. 25 లు ధరగల 10 వాటాలను పుచ్చుకొనవలెను. ఉద్యోగ మైన వెంటనే రూ 100 లు చెల్లించవలెను. తొలిమొత్తమును 3 దఫాలుగా 3 నెలలకోసారి చెల్లించవలెను. ఒక సం॥ రం చక్కగా పనిచేసిన నెల 1 కి రూ. 150 లు చొప్పున డివిడెండ్ ఏటుగా నియమింపబడుటకు కూడగలదు. దరఖాస్తులు తపోకార్డుమాలముగా పంపినను అంగీకరించబడును. వారివారికి గల అనుభవములతో దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెన

MODERN TRADING Co., Managing Agents, P105, Russa Road, South P. O. Kalighat, Calcutta

శంకరనాయరుగారిపై అభిశంసనతీర్మానము

పైమను సెంట్రలు కమిటీలో విభేదములు

లాహోరు, సెప్టెంబరు 29:— సెంట్రలు కమిటీలో గతవారం పరిశీలించిన విలేజులకు ఆపరేటింగు ఇల్లు వ్రాయుచున్నాడు:— ఇటీవల జరిగిన పైమను సెంట్రలు కమిటీ సమావేశమున, కమిటీ అధ్యక్షులగు శంకరనాయరుగారి పై అభిశంసనతీర్మానము ఆమోదించు కొన్ని ప్రయత్నములు గావించబడినవి. ముందటి దినము ఈ క్రిందితీర్మానము పాఠించిన సర్ పారిసింగు గారుగారు నోటీసు ఇచ్చియుండిరి:— అధ్యక్షుడు సంప్రదాయములకు విరుద్ధముగను నిరంకుశముగను పలుమారు ప్రవర్తించుచుండుటచే వారు సభ్యుల విశ్వాసమును కోల్పోయిరి.

ఈ ఉపసాదనమున సర్ జుల్ఫికరు అలీఖాను, డాక్టరు ముహమ్మద్, రాజగార్లు బలపరచు సంతకములతో సమావేశమునకు కిరాయిగారు ఉబ్రాయిగారు తప్ప మిగిలిన సభ్యులందరు వచ్చియుండిరి. సర్ పారిసింగుగారు ఈ తీర్మానమును పాఠించిన తేదిగారిని అధ్యక్షుడు తీర్మానమును పాఠించిన అనుమతి ఇవ్వలేదు. అందుపై అధ్యక్షుడు అధ్యక్ష స్థానమును ఖాళీచేయువలయునని సర్ జుల్ఫికరు అలీఖానుగారు పాఠించిరి. కాని ఆ తీర్మానమును పాఠించిన అధ్యక్షుడు ఉపసాదించినవివరములు.

వీరు నివేదికయందలి ప్రతిభాగమును ఆక్షేపించుటచే రిపోర్టును తాను వ్రాయుటకు పెట్టినదియు, రిపోర్టు ఆమోదించబడినట్లు నిర్ణయమునకు వచ్చినదియు అధ్యక్షుడు ప్రకటించి సభను ఆపుదలచేసెను. (ఫీ. ప్రెస్.)

మద్రాసు గవర్నరు సర్ నార్సక్ మార్షు
బాంకుగారు అక్టోబరు 18 వ తేదీన
వెంకటగిరి వెళ్లెదరు.

నెల్లూరు, సెప్టెంబరు 30:— మద్రాసు గవర్నరు సర్ మార్షు బాంకుగారు రాబోవు అక్టోబరు 18 వ తేదీన వెంకటగిరి వెళ్లెదరు. వీరు ఆనాడు పొన్నేరిమిదుగా మోటారునందు ప్రయాణము చేసి వెంకటగిరి చేరుదురు. అచట కొంతసేపు ఆగి పిదప మరల మద్రాసునకు వచ్చెదరు. గవర్నరు గారికి స్వాగతమునకును ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవి. (అ. ప్రె.)

నెల్లూరు పురపాలకసంఘ ఎన్నికలు

ఎన్నికొనబడిన సభ్యులు

నెల్లూరు, సెప్టెంబరు 29:— నెల్లూరు పురపాలక సంఘముయొక్క రెండవవార్డును 7 వ వార్డును, నిన్న ఎన్నికలు జరిగెను. ఏ. ఆదినారాయణమూర్తి, ప్రిడర్, నాథా వెంకట నరసింహులు చెట్టిగార్లు ఎన్నికొనబడినట్లు ప్రకటించబడినవి. (అ. ప్రె.)

హిందూమహాసభా కార్యనిర్వాహకసంఘసభ

సిల్వా, సెప్టెంబరు 28:— హిందూమహాసభా కార్యనిర్వాహకసంఘము డా॥ బి. యస్. మాంజీగారి అధ్యక్షత క్రింద కొన్ని దినములనుండి సమావేశమగుచున్నది. పండిత మౌళి వ్యాస, భాయి పరమాసంత్, రా॥ బి॥ రామసర్వస్వాన్, యస్. సి. కేల్కర్, యం. యస్. ఆసే, సవర్కర్, పద్మరాజ్, జెయిన్ గారి శంకరమిత్రా, దేవరత్న శర్మ, జగత్ నారాయణలాల్ గార్లు సభ నలంకరించిరి. సంఘముయొక్క ఆర్థిక స్థితి గురించియు సభ తరఫున చేయు ప్రచారము గూర్చియు, యితరసభలు పునర్నిర్మాణముచేయు విషయము, మహాసభ సమావేశము ఎప్పుడు జరుపబడవలెనను విషయము గూర్చియు చర్చించింపబడినవి. రాబోవు మహాసభ సమావేశము సంయుక్త రాష్ట్రమునందు సమావేశపరచవలెననియు సమావేశము జరుగు సాన నిర్ణయము మాత్రము అధ్యక్షులు రాష్ట్రసభల అభిప్రాయములపై కొన్ని నిర్ణయించవలెనని తీర్మానింపబడినవి. శ్రీయుతులు జగత్ నారాయణలాల్, గౌరీశంకర్ మిత్రాగార్లు కార్యదర్శులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

మహాసభా కార్యక్రమములు అభివృద్ధిచేయుటకు వలయు ధనము ప్రోగు చేయవలెననియు సభా ఆదర్శముల ననుసరించి తీవ్రప్రచారము కొనసాగించవలెననియు, లాలాజీ స్మారకనిధికిని ధనము ప్రోగు చేయవలెననియు తీర్మానించబడినవి. హిందూమహాసభాసభ్యులు డా॥ మాంజీగారు, జగత్ నారాయణలాల్ గారును అక్టోబరు 15 వ తేదీ మొదల, వంగ, బీహార్, సంయుక్త రాష్ట్రములలో పర్యటనము సలిపెదరు. (అ. ప్రె.)

పదాసమర్పితులగు డా॥ సుబ్బరాయన్ గారు గా॥ డా॥ ముత్తయ్య మొదలియూర్ గారును బ్రాహ్మణేతరసమావేశమునకు వెళ్లెదరు ప్రధానమంత్రియగు గా॥ డా॥ సుబ్బరాయన్ గారును, అభివృద్ధికాళి మంత్రియగు గా॥ ముత్తయ్య మొదలియూర్ గారును నెల్లూరునందు జరుగు బ్రాహ్మణేతరసమావేశమునకు హాజరగుటకు వెళ్లెదరని తెలియుచున్నది. సమావేశాధ్యక్షులగు బి. మునుసామినాయుడుగారికి నెల్లూరు పురపాలకసంఘము తరఫున స్వాగతప్రము నొసగవలెనని పురపాలకసంఘముయొక్క ప్రత్యేకసభ జరుపబడునని సంఘసభ్యులకు నోటీసులు పంపబడినవి.

త్వరపడుడు! త్వరపడుడు!!
ఇకను మోసపు పుస్తకములను కొని మోసపోకుడు.

నీతిపతికుటుంబాల రహస్యములు.

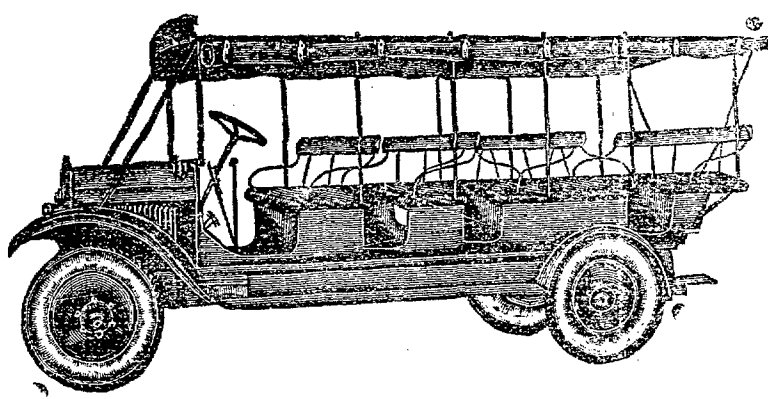
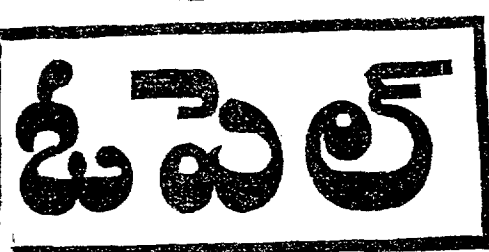
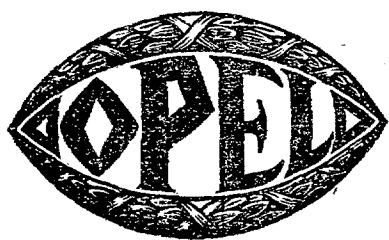
ఇట్టి గ్రంథ వివిధర కాంధ్రభాషలో వెలువడియుండలేదు. ఇందు గృహస్థాశ్రమధర్మము సతీపతుల న్యాయప్రేమతో వర్ణింపబడినవి, శ్రేయోత్తము, శ్రీబాతులు, పురుషబాతులు, వాని ప్రవర్తనలు, బాతుల పాఠశాలములు, వానియొక్క అభిప్రాయము, శిష్యులగుహాసభ్యులు, వాని లక్షణములు, ఎట్టి సతీపతుల కెట్టి సంభాషణ గలుగునను విషయము, గర్భవిషయములు, గర్భస్థితి లనుసరింపవలసిన విధులు, గర్భవతుల యారోగ్యవైద్యకళ, శిశురక్షణ, ఆహారాదం ద్రవైరములకు గల కారణములు, వానిని క్షేపించుటకు నుపాయములు, వారికుండవలసిన స్త్రీ హాశ్వత్థకళ, మున్నగు 280 విషయములతోను, సందర్భానుసారముగ గల అక్షరాలతో, తెలుగు భాష 25 లోను గ్లాజు 410 పేజీల పైబడిన సీమకాలికాలోను చక్కని బైండుతో విరాజిల్లుచున్నది. ప్రతిగృహస్థుడు తప్పక చదివి తీరవలెను. కొద్దిప్రతులే గలవు. 28

పుస్తకము 1-కి రు 2-0-0; తపాల భర్తు 7 అశాలు.
రెండుపుస్తకము లొకేసారికొనువారికి తపాలభర్తు లేదు.

చూచినామా:—ఆర్యక్ బుక్ డిపో.

19 తాండవరాయ మొదలిపేటి, తిరువళ్ళూరి, మద్రాసు.

కావలసినవారు వచ్చి (ట్రయలు) పరీక్షించవచ్చును

జగత్ ప్రసిద్ధముగు జర్మన్ ఓపెలు కంపెనీవారిచే తయారుచేయబడినది.

కార్లు, బస్సులు, ఉత్తమమైనవి. 1½ టన్ను బస్సు గ్యాలక్కు 23 మైళ్లు గ్యారంటీగా పనిచేయును.

Max.—H. P. 45.

“గ్రహం-వేడ్” కార్లు, బలిష్ఠముగను, అందముగను యుండును.

కార్ల స్పేరు పార్టుస్ ఎల్లప్పుడు స్టాకులో యుండును.

ధరలు, వివరములకు దిగువ చిరునామాకు వ్రాయుడు:—

వాణి మోటార్స్, బెజవాడ.

కృష్ణా, గుంటూరు,
పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలకు ఏజెంట్లు.

VANI MOTORS

(Proprietors: VANI PRESS)

BEZWADA

మా ఆభివృద్ధి సూచకముగా కలను పరికింపుడు

జనరల్ అసూరన్స్ సొసైటీ లిమిటెడ్ (అజ్మీరు)

The General Assurance Society Ltd., (Ajmer)

సం॥	వ్యాపారము.	పూర్తి వివరము.	1926 సం॥ లో బోనస్
1926	రూ. 27,80,500	రూ. 19,25,500	1000 కి రూ 22½ ఇండియన్ కంపెనీలలో కెల్ల మేచ్చెనది
9127	55,74,500	38,01,500	
1928	80,56,500	60,13,000	

మీ పాలసీ యీ సొసైటీలో నుంచుకొనుడు: వివరములకు వ్రాయుడు.

V. Rama Rao, B. COM. Chief Agent for Ganjam & Vizag Dts. Tuni.

రసాయన చాయశాల

మేలైన గట్టి చాయనూలు వ్యాపారం, తూర్పువాకిలి, మధుర.

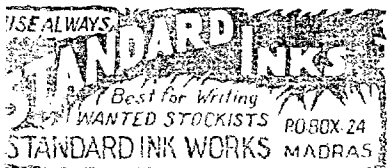
గట్టిచాయ నూతన రంగునూలు రకములు తయారుచేయడములో "ఇండియాలో" నెల్లను మొదటివా రని మిక్కిలి ప్రఖ్యాతి చెందినవారు.

అన్ని రకములలోను శక్తిరంగులు సలీసుగా చిక్కును.

ఒక శతాబ్దము మా రకములను ఉపయోగించినవారు, మా రంగునూలు వినా, మరి యితర రకములను ముట్టరు.

130

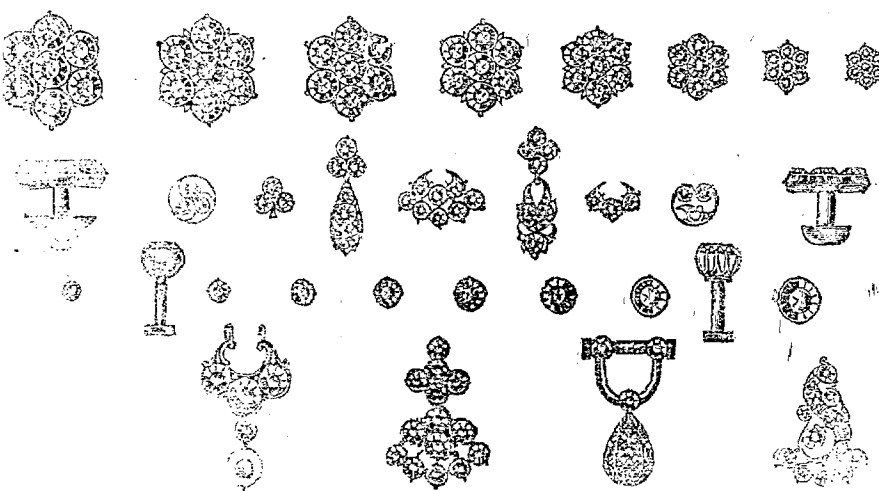
శాంపిల్ ఆర్డర్ వ్రాయించేది.

ఏజెంట్లు కావలెను:—మద్రాసు గవర్న మెంటు ఇంచు

ఫాక్టరీని వేము తీసుకొని మిక్కిలి శ్రేష్ఠతరమైన అన్ని రంగుల సిరాలు ధరలు తగ్గించి పట్టయిచ్చేయచున్నాము. వివరములకు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను నరసింహం అండు కంపెనీ, లిమిటెడ్., 108 ఆర్మీనియకొపిథి, మద్రాసు

సీమనుంచి నేరుగా సీమకమలములు దిగుమతిచేయబడినవి

గాన సీమకమలముల నగలు కొనవలచినవారికి యిది మంచి సమయము. మేల యిన సీమకమలముల నగలు చాకధరలకు యిచ్చి మిమ్మలను తృప్తి పొందించువారు. వివరములకు యీ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు.

ఇండియన్ జువలరీమార్బు జయలక్ష్మి బిల్డింగు బెంగళూరు సిటి.

ఆమకమనకు

మద్రాసు క్లాత్ మార్కెట్ బిల్డింగ్స్

మద్రాసు పాత్ మార్కెట్ బిల్డింగ్స్ డివిజన్ పాత్ మార్కెట్ బిల్డింగ్స్ డివిజన్ పాత్ మార్కెట్ బిల్డింగ్స్ డివిజన్

మద్రాసు, హైకోర్టు, క్లాత్ నందు గల బి. సి. నెం 149/1925 రులో అఫిషియల్ లిక్విడేటరు గారిచే 2-8-1929 తేదిన జారీచేయబడిన ఉత్తరువు మేరకు,

మె స ర్వు

డాడన్ అందు కో., వారిచే

4-10-1929 తేదీ తేదిన సాయంత్రము 4 గం-30 నిమిషములకు సదరు భవనమువద్దనే బహిరంగ వేలమువేసి విక్రయించబడును.

సాలా తి సంచి వి

డి. యన్. రావు, ఆంధ్ర మెడికల్ స్టోర్సు, రామనాయుడుపేట, మచిలీపట్నం, కృష్ణా జిల్లా.

త్వరపడుడు! త్వరపడుడు!! త్వరపడుడు!!!
చాక! అతిచాక!! మిక్కిలిచాక!!!

వర్షాకాలమునకు అనుకూలమైన, చక్కవైన, నైసర్గిక సిల్క్ కట్టరు డోర్లొడుపుట్టు, కండువలు, కోటింగుధరలు.

X 2½ X 54" దుప్పటి 1 కి రూ 3-8-0

X 2½ X 54" డిటా 1 కి రూ 3-14-0

X 2½ X 27" కండువా 1 కి రూ 1-14-0

27" యించిలు వెడల్పు వాణ్ణం

సిల్క్ కట్టరు కోటింగు X 1 కి రూ 0-10-0

యీ సర్కులయొక్క ఘనత యెల్లరకన్నా తెలియగలంబులకు యీ ధరలకు ఒక్క సెలవర్కు మాత్రమే పంపించబడును.

అడ్రసు:—

పి. సూర్యనారాయణ.

సిల్క్ మల్స్ టెంట్ వెడ్డాపురం,

(తూర్పు గోదావరి జిల్లా.)

వ్యాధి వీడితులకు వరప్రసాదముగు కిమందులను

జ్ఞాపక ముందుకొనుడు

ప్లాక్స్ ఆంటి మలేరియల్

వెండి బల్బుమాత్రము

జ్వరములకు నొప్పుల కుపయోగించును. శుద్ధద్రవమున జ్వరగడ్డలను తగ్గించును. 40 మాత్రల సీసా 1-కి రూ 1-0-0

ప్లాక్స్ తయదగ్గు నివారిణి

వెంటనే నివారింప గలదు. సీసా 1-కి రూ 1-0-0

ప్లాక్స్ కక్కువా దగ్గు నివారిణి

పసి పిల్లలకు మిక్కిలి ఉపయోగము. సీసా 1-కి రూ 1-0-0

G. S. STEERS,

21, Errabalu Chetty St., G. T. Madras

ప్రకటన

'బాలవ్యాకరణ గుప్తార్థప్రకాశిక'

800 పుటలు.

వెల 5-0-0

శ్రీమన్మహాపాధ్యాయ

బ్ర॥ కల్లూరి వేంకటరామశాస్త్రిగారి కృతము

ఇయ్యది చిన్నయనూరి బాలవ్యాకరణమునకు వ్యాఖ్యానము. తెనుగుభాష నభ్యసించగోరువారికిని విద్యార్థుల పరీక్షకుఁ జదువు విద్యార్థులకును నిది నత్యంతోపయోగము. ఈద్వితీయముద్రాణం దనేక విశేషములు చేర్చబడియున్నవి.

గ్రంథము కొరవారు త్వరపడుడు.

విలాసము:—

కల్లూరి రామచంద్రమూర్తి బి. యే. బి. యిడి.

అపిప్రెంటు టీ. య. బోర్డు హైస్కూలు, కొవ్వూరు.

జాతక మార్తాండు

రేప భాగము అచ్చు తయారైనది. యిందు ఏలగ్నమున ఏగ్రహము ఎక్కడనుండిన యే యే ఫలములనిచ్చునో ఆవివరముంతయు మేమలగ్నములగాయకు మీనలగ్నము ఆఖరువరకు యావత్తు ఫలములు సంపూర్ణముగా స్లోకార్థములతో సహా వ్రాయబడినవి. వెల రూ 1-8-0. పోస్టు ఖర్చులు వేరు.

ఆకెళ్ల వెంకటశాస్త్రి, గోపాలపురం,

కొత్త పేటపాస్త, గోదావరిజిల్లా.

ద్రవ్య శాస్త్రము

ప్రాశస్త్య శివరామ్, దివానుభూద్దరు చిత్రపు వెంకటాచలంపంతులు, వల్లూరి సూర్యనారాయణరావు పంతులు, ప్రొఫెసర్ వి యన్ శర్మ, కే వి ఆర్ స్వామి, యం యత్, సి మెదలగు అర్థశాస్త్రవేత్తలు, లోకజ్ఞానధురీణు లగువారి ఫలన ఆంధ్రభాషకు అమూల్యంకార పని విమరింపబడినది. వెల రూ 1-0-0

గ్రంథకర్త

యద్దనపూడి వెంకటరత్నం,

180 మర్చంట్స్ తాడేపల్లిగూడెం (పశ్చిమగోదావరి జిల్లా)